

**GODIŠNJE IZVJEŠĆE
MINISTARSTVA
FINANCIJA
ZA 1999. GODINU**

SADRŽAJ

<i>Riječ ministra financija</i>	5
I. MAKROEKONOMSKA KRETANJA U 1999. GODINI.....	7
1.1. VANJSKO OKRUŽENJE.....	9
1.2. REALNI SEKTOR.....	9
1.2.1. Industrijska proizvodnja	11
1.2.2. Građevinarstvo.....	13
1.2.3. Turizam.....	13
1.3. CIJENE I TEČAJ	13
1.3.1. Cijene.....	13
1.3.2. Tečaj	14
1.4. MONETARNA KRETANJA.....	15
1.5. KRETANJA NA TRŽIŠTU RADA	16
1.5.1. Zaposlenost i nezaposlenost	16
1.5.2. Plaće i mirovine.....	18
1.6. GOSPODARSKI ODNOSI S INOZEMSTVOM.....	19
1.6.1. Vanjskotrgovinska razmjena	19
1.6.2. Platna bilanca.....	20
II. SREDIŠNJI DRŽAVNI PRORAČUN U 1999. GODINI.....	23
2.1. REBALANS PRORAČUNA ZA 1999. GODINU	25
2.2. MANJAK/VIŠAK SREDIŠNJEG PRORAČUNA.....	26
2.3. OSTVARENJE PRIHODA DRŽAVNOG PRORAČUNA U 1999. GODINI.....	27
2.3.1. POREZNI PRIHODI.....	27
Porez na dodanu vrijednost.....	28
Porez na dohodak	29
Porez na dobit	31
Prihodi od trošarina	32
Prihodi od carina	35
2.3.2. NEPOREZNI PRIHODI	37
2.3.3. KAPITALNI PRIHODI	37
2.4. OSTVARENJE RASHODA DRŽAVNOG PRORAČUNA U 1999. GODINI	38
2.4.1. TEKUĆI RASHODI.....	38
2.4.2. KAPITALNI RASHODI	41
2.4.3. POSUDBE UMANJENE ZA OTPLATE.....	42
2.5. RASHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA PO FUNKCIONALNOJ KLASIFIKACIJI.....	42
III. KONSOLIDIRANA SREDIŠNJA DRŽAVA	45
3.1. KONSOLIDIRANA SREDIŠNJA DRŽAVA.....	47
3.2. IZVANPRORAČUNSKI FONDOVI.....	49
3.2.1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	49
3.2.2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.....	54
3.2.3. Hrvatski zavod za zapošljavanje.....	57
3.2.4. Sredstva dječjeg doplatka.....	58
3.2.5. Javno poduzeće "Hrvatske vode"	59
IV. KONSOLIDIRANA OPĆA DRŽAVA.....	61
4.1. KONSOLIDIRANA OPĆA DRŽAVA PO EKONOMSKOJ KLASIFIKACIJI	63
4.2. KONSOLIDIRANA OPĆA DRŽAVA PREMA RAZINAMA FISKALNE VLASTI	65
4.3. VIŠAK/MANJAK KONSOLIDIRANE OPĆE DRŽAVE	68
V. JAVNI DUG REPUBLIKE HRVATSKE U 1999. GODINI	69

5.1. KREDITNA SPOSOBNOST REPUBLIKE HRVATSKE	71
5.2. UNUTARNJI DUG DRŽAVNOG PRORAČUNA U 1999.	72
5.2.1. Obveznice izdane u procesu sanacije banaka.....	72
5.2.2. Trezorski zapisi.....	74
5.3. VANJSKI JAVNI DUG REPUBLIKE HRVATSKE	76
5.3.1. Obveznice Republike Hrvatske denominirane u EUR-u (veljača 1999.).....	76
5.3.2. Obveznice Republike Hrvatske denominirane u YPY	76
5.3.3. Obveznice Republike Hrvatske denominirane u EUR-u (ožujak 2000.).....	77
5.4. ODNOSI REPUBLIKE HRVATSKE S MEĐUNARODNIM FINANCIJSKIM INSTITUCIJAMA	79
5.4.1. Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)	79
Novi zajmovi i darovnice ugovoreni u 1999. godini.....	79
Zajmovi	79
Darovnice.....	80
Priprema projekata i aktivnosti za ugovaranje drugih novih zajmova	81
Pregled zajmova i stanje duga prema IBRD-a.....	81
Pregled darovnica.....	85
5.4.2. Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	86
Poslovne operacije u 1999. godini.....	86
Pregled zajmova	87
5.4.3. Razvojna banka Vijeća Europe (CEB).....	89
Korištenje zajmova u 1999. godini.....	89
Otplate preuzetih zajmova i dug prema CEB-u.....	90
Financijske obveze Republike Hrvatske prema CEB-u	92
5.4.4. Europska investicijska banka (EIB).....	92
5.5. JAMSTVA REPUBLIKE HRVATSKE	93
VI. ORGANIZACIJSKO USTROJSTVO MINISTARSTVA FINANCIJA.....	97
PRILOZI	105
Prilog 1: Osnovni makroekonomski pokazatelji gospodarstva Republike Hrvatske.....	107
Prilog 2: Prihodi i potpore državnog proračuna	108
Prilog 3: Rashodi državnog proračuna po ekonomskim kategorijama	109
Prilog 4: Rashodi državnog proračuna po funkcionalnoj klasifikaciji.....	110
Prilog 5: Financiranje prema vrsti vlasnika duga	111
Prilog 6: Financiranje prema vrsti instrumenata duga	111
Prilog 7: Konsolidirana središnja država	112
Prilog 8: Prihodi i rashodi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje.....	113
Prilog 9: Prihodi i rashodi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje	114
Prilog 10: Prihodi i rashodi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje	115
Prilog 11: Prihodi i rashodi Fonda doplatka za djecu.....	116
Prilog 12: Prihodi i rashodi javnog poduzeća “Hrvatske vode”	117
Prilog 13: Ostvarenje proračuna općina, gradova i županija	118
Prilog 14: Prihodi konsolidirane opće države.....	119
Prilog 15: Rashodi konsolidirane opće države.....	120
Prilog 16: Financiranje konsolidirane opće države prema vrsti vlasnika duga.....	120

Riječ ministra financija

Nakon pobjede koalicije oporbenih stranaka na siječanjским parlamentarnim izborima u Republici Hrvatskoj, nova Vlada je pristupila utvrđivanju zatečenog stanja na svim područjima gospodarskog i političkog života zemlje. Od izuzetne važnosti za sveukupan razvoj i napredak zemlje, javne su se financije pokazale područjem u kojem su neophodno potrebne dodatne prilagodbe i reforme.

Pregledom zatečenog stanja državnih financija i ustanovljavanjem visine neplaćenih obveza proračunskih korisnika i izvanproračunskih fondova od 9,58 milijardi kuna pristupilo se rješavanju spomenutih dugova kroz proračun za 2000. godinu. U situaciji opće nelikvidnosti u kojoj se posljednjih nekoliko godina nalazi hrvatsko gospodarstvo, rješavanje državnih dugova nametnulo se samo po sebi kao početak rješavanja problema spomenute nelikvidnosti gospodarstva te kao poticaj daljnjem rastu.

Nadalje, adekvatnom fiskalnom politikom u narednom se razdoblju treba osigurati smanjenje ukupnog poreznog opterećenja, koje na razini konsolidirane opće države iznosi 47% BDP-a, što u usporedbi s ostalim naprednim tranzicijskim zemljama Hrvatsku čini porezno visoko opterećenom zemljom. Međutim, poreznom se rasterećenju mora pristupiti planirano i u skladu s kretanjima na rashodnoj strani državnog proračuna. Kao jedna od početnih mjera snižavanja državne potrošnje u 2000. godini svakako je nominalno i realno smanjenje ukupnih proračunskih rashoda. Međutim, najvažnije prilagodbe potrebno je provesti na području izvanproračunskih fondova, prvenstveno Zavoda za mirovinsko i Zavoda za zdravstveno osiguranje.

I u 1999. godini se nedvojbeno pokazalo da se najveći izvori pritiska na porast veličine javnog sektora nalaze u sferi tih dvaju izvanproračunskih fondova. Stoga je neophodno što hitnije nastaviti s otpočetom reformom mirovinskog sustava koja će osigurati fiskalno održiv sustav mirovinskog osiguranja, te s temeljitom reformom sustava financiranja zdravstvenog osiguranja. Najava za početak funkcioniranja "drugog stupa" mirovinske reforme za 1. siječanj 2002. godine čini najvažniji prvi korak pri konačnom rješavanju neodrživog stanja u mirovinskom sustavu.

U skladu s nastojanjima da se trošenje proračunskih sredstava učini transparentnim i prije svega kontroliranim, uspostavljanje rada Državne riznice pri Ministarstvu financija predstavlja najvažniji korak k obuzdavanju, u posljednjih nekoliko godina evidentne, fiskalne ekspanzije. Državna bi riznica s radom trebala započeti već tijekom 2000. godine što bi u velikoj mjeri utjecalo na predstojeće proračunske procese.

Tijekom 2000. godine Ministarstvo financija pristupit će i izradi prijedloga proračunskog plana za razdoblje 2001. - 2003. Kao osnovni cilj u nadolazećem trogodišnjem razdoblju ističe se održiva fiskalna politika koja će pružati snažnu potporu brzom i održivom gospodarskom rastu, makroekonomskoj stabilnosti i bržem uključivanju Hrvatske u međunarodne gospodarske i političke integracije.

U skladu s time, pred Vladom Republike Hrvatske, te Ministarstvom financija, predstoji vrlo naporno razdoblje puno novih izazova. Zabvaljujem stoga svim mojim suradnicima, isto kao i svim djelatnicima Ministarstva financija na entuzijazmu i zalaganju na daljnjem usavršavanju fiskalne politike Republike Hrvatske.

Zagreb, 25. svibnja 2000. godine

prof. dr. Mato Crkvenac

Ministar financija RH

I. MAKROEKONOMSKA KRETANJA U 1999. GODINI

1.1. VANJSKO OKRUŽENJE

Vanjsko okruženje oduvijek je imalo značajan utjecaj na gospodarska kretanja u malim, otvorenim gospodarstvima, kakvim se može okarakterizirati i hrvatsko gospodarstvo. Sljedeća ekonomska i politička kretanja u 1999. godini imala su važan utjecaj na stanje u Hrvatskoj:

- Već u siječnju financijska kriza u Brazilu, koja je prouzročila nagli pad brazilske valute, reala, značajno je podigla cijenu kreditima za tržišta u nastajanju.
- Akcija NATO saveza na Kosovu tijekom proljeća izrazito se negativno odrazila na turizam i promet u Hrvatskoj. Zračni promet tijekom intervencije bio je ograničen, dok je broj turističkih noćenja smanjen za 15% u odnosu na 1998. godinu. Istodobno su prihodi od turizma u 1999. godini bili 8,5% manji nego u prethodnoj godini.
- Vanjsko okruženje je također djelomično utjecalo na pad izvoza hrvatskih proizvoda. U 1999. godini najvažniji uvoznici hrvatskih proizvoda, Njemačka, Italija i Austrija, zabilježili su manje stope rasta, što je istodobno utjecalo i na smanjenu potražnju za hrvatskim proizvodima. Zatim, važno rusko tržište nije se u 1999. godini uspjelo oporaviti od ekonomskih šokova iz prethodne godine. Istodobno je raskinut ugovor o slobodnoj trgovini s Bosnom i Hercegovinom, smanjivši udio razmjene s BiH u ukupnoj razmjeni s 14,4 % na 12,8%.
- Politička izolacija Hrvatske, zbog neslaganja međunarodne zajednice s politikom bivših vlasti, istodobno se manifestirala kao ekonomska izolacija. Hrvatska u 1999. godini nije uživala povlašteni trgovinski status kod Europske unije, budući da Hrvatska nije član CEFTE, izvoz hrvatskih proizvoda u srednjoeuropske tranzicijske zemlje je bio opterećen nekonkurentnim carinama.

Međutim, sva ta događanja ukazuju na određene slabosti hrvatskog gospodarstva. To je razdoblje u kojem Europska unija nije bilježila zadovoljavajući rast, a Sjedinjene Države bilježe rekordan ekonomski rast kojeg hrvatski proizvođači nisu bili u stanju okrenuti u svoju korist. Također, makroekonomske neravnoteže, na koje je ruska kriza ukazala 1998. godine, i dalje su prisutne u hrvatskom gospodarstvu, ograničavajući tako učinkovitost ekonomskih subjekata. Bez smanjenja javne potrošnje, reforme zdravstvenog i mirovinskog sustava, koji će znatno manje teretiti državni proračun, restrukturiranja javnih poduzeća, izgradnje kredibilnog pravosudnog sustava i ostalih ne manje važnih mjera, hrvatsko će gospodarstvo i narednih godina osjećati kočnice tih slabosti.

Tabela 1.1: Rast i inflacija u pojedinim zemljama

(% promjena)	1998	1999 (prognoza)
Realni BDP		
Češka	-2,3	0,0
Mađarska	5,1	3,0
Poljska	4,8	3,5
Slovačka	4,4	1,8
Slovenija	3,9	3,5
Hrvatska	2,5	-0,3
Inflacija		
Češka	6,8	3,5
Mađarska	10,3	8,0
Poljska	8,6	6,5
Slovačka	5,6	14,5
Slovenija	6,5	6,5
Hrvatska	5,4	4,0

Izvor: EBRD Transition Report 1999

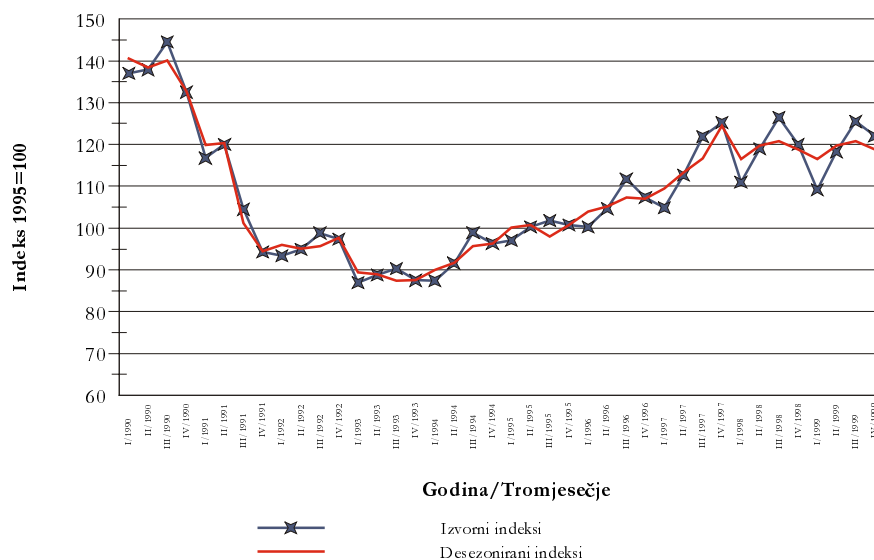
1.2. REALNI SEKTOR

Rast bruto domaćeg proizvoda (BDP) smatra se jednim od najvažnijih pokazatelja makroekonomskih kretanja svakog gospodarstva. Nakon pet godina uzastopnog rasta, u 1999. godini zabilježen je pad vrijednosti BDP-a od 0,3%. Silazni trend započeo je u posljednjem tromjesečju 1998. godine i nastavio se tijekom 1999. sve do posljednjeg tromjesečja, kada je zabilježen rast od 1,6% u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Navedeni je rast ostvaren uslijed povećane razine likvidnosti u gospodarstvu, izazvane priljevima od privatizacije Hrvatskih telekomunikacija i prodaje Samuraj obveznica. Na taj način država je pokrila dio svojih obveza prema privatnom sektoru, što je potaknulo porast prometa

u trgovini na malo i industrijske proizvodnje (koja je u posljednjem tromjesečju zabilježila rast od 2,8% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine).

Nakon snažnog rasta osobne i javne potrošnje u posljednje četiri godine, u 1999. godini osobna potrošnja je zabilježila pad od 3,0%, te je udio te potrošnje u BDP-u smanjen za 2,3%. Dvoznamenkasti rast investicija iz razdoblja 1994. - 1997., usporen je u 1998. i prekinut u 1999. godini uslijed smanjenja javnih investicija, smanjenja likvidnosti i problema neplaćanja u sektoru graditeljstva, ali i smanjenja uvoza kapitalnih dobara u 1999. godini za 6,6%.

Slika 1.1: Indeksi realnog BDP-a po tromjesečjima

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tabela 1.2: Struktura rashodnog BDP-a i stope rasta pojedinih kategorija (cijene 1997=100)

	Osobna potrošnja	Državna potrošnja	Investicije u kapital	Izvoz roba i usluga	Uvoz roba i usluga
Struktura					
1998	126 929	77 958	32 253	30 849	53 769
1999	126 539	75 605	32 227	29 039	53 682
Stope rasta					
1998	2,5	1,2	0,9	3,0	6,9
1999	-0,3	-3,0	-0,1	-5,9	-0,2

Izvor: Državni zavod za statistiku

Metodologija izračuna BDP-a u Republici Hrvatskoj prilagođena je metodologiji Sustava nacionalnih računa UN-a - SNA 1993. Razlikuju se tri metode izračunavanja BDP-a: proizvodna, dohodovna i rashodna metoda. Pomoću rashodne metode BDP se izračunava na način da se zbroje osobna potrošnja, državna potrošnja, bruto investicije te neto uvoz ili izvoz; proizvodnu metodu karakterizira izračun bruto dodane vrijednosti po sektorima gospodarstva, dok se pomoću dohodovne metode BDP izračunava na način da se zbroje plaće i ostali dohoci isplaćeni zaposlenim osobama, operativni viškovi proizvođača te svi indirektni neto porezi. Sve tri metode u konačnici moraju doći do istog rezultata.

Problem navedenih metoda je u tome da se one temelje na pretpostavci da su svi neophodni podaci uvijek i dostupni. U tom pogledu, sve se tranzicijske zemlje, uključujući i Hrvatsku, moraju prilagoditi međunarodnim standardima prikupljanja podataka. Glede rashodne metode, još uvijek nije uspostavljena zadovoljavajuća razina procjene obujma potrošnje i privatnih investicija. Korištenje rezultata ankete o potrošnji i dohotku kućanstava u Hrvatskoj novijeg je datuma (od 1998. godine) i slijede dodatna poboljšanja metodologije.

Nadalje, u službenom statističkom izračunu BDP-a nije uključena procjena neslužbenog gospodarstva. Analize Instituta za javne financije i Ministarstva financija iz 1997. godine pokazale su da službene procjene opsega BDP-a podcjenjuju stvarni opseg BDP-a čak za 25%. Na podcjenjenost BDP-a su ukazale i analize Ministarstva financija temeljem prihoda

od PDV-a. Naime, prema međunarodnoj usporedbi, zemlje s jednom stopom PDV-a prikupljaju oko 9,5% BDP-a, dok je u Hrvatskoj taj udio 11,5% što ukazuje na podcijenjenost veličine nazivnika.

U Ministarstvu financija nedavno je završena prva faza istraživanja razine BDP-a s ciljem unaprijeđenja prognoze rasta BDP-a u narednim godinama. Zbog nedostatka neophodnih podataka, odlučeno je ne primijeniti dohodovnu ili rashodnu metodu procjene rasta BDP-a već se osloniti na sektorsku raspodjelu bruto dodane vrijednosti prema NKD klasifikaciji. Prvi korak bio je prognozirati stope rasta pojedinih sektora koristeći ARIMA metodu. ARIMA je statistička metoda koja prognozira rast ekonomske serije temeljen na prijašnjem kretanju te serije. Za pojedine serije ekonomskih podataka korišteni su mjesečni podaci, dok su za neke sektore korišteni tromjesečni podaci. Temeljem takove analize prognozirani je realni rast BDP-a u 2000. godini od oko 2,8%.

Tabela 1.3: Prognoze rasta BDP-a u 2000. godini

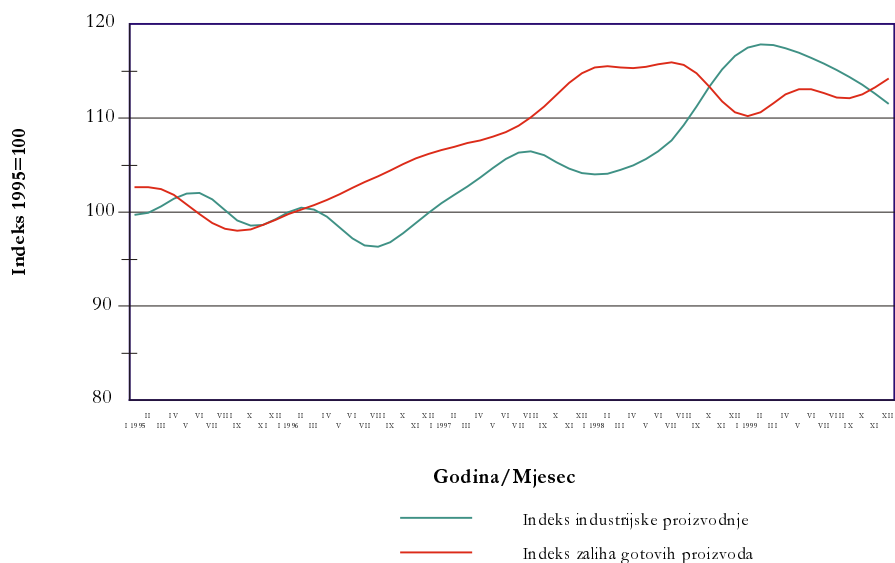
	Struktura	Stopa rasta 2000/1999	Udio u rastu BDP-a
Poljoprivreda, lov, šumarstvo i ribarstvo	8,5	2,5%	0,2
Rudarstvo i vađenje	0,5	2,1%	0,0
Prerađivačka industrija	19,9	2,2%	0,4
Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	3,8	1,4%	0,1
Građevinarstvo	6,7	0,0%	0,0
Trgovina na malo	11,5	4,6%	0,5
Hoteli i restorani	3,0	20,0%	0,6
Prijevoz skladištenje i veze	9,2	0,0%	0,0
Financijsko posredovanje	4,7	5,0%	0,2
Poslovanje nekretninama	10,6	5,0%	0,5
Javna uprava i obrana	10,3	-3,5%	-0,4
Obrazovanje	4,2	-3,5%	-0,1
Zdravstvena zaštita	4,7	-3,5%	-0,2
Ostalo	2,4	2,0%	0,0
Ukupno	100	Rast u 2000. god.	2,8

Izvor: Državni zavod za statistiku. Procjene Ministarstva financija

1.2.1. Industrijska proizvodnja

Industrijska proizvodnja u 1999. godini zabilježila je realni pad od 1,4%, prvi pad nakon četiri godine uzastopnog rasta. Negativan trend u industrijskoj proizvodnji zabilježen je u razdoblju od polovice 1998. godine do veljače 1999. godine, nakon čega je uslijedio blagi pozitivni trend. Iako se od ožujka 1999. godine bilježi uzlazni trend, te iako je u četvrtom tromjesečju 1999. godine industrijska proizvodnja ostvarila realan rast od 2,8% u odnosu na isto razdoblje u 1998. godini, inicijalni pad se na godišnjoj razini nije uspio nadoknaditi.

Slika 1.2: Kretanje trend ciklusa industrijske proizvodnje i zaliha

Izvor: Državni zavod za statistiku

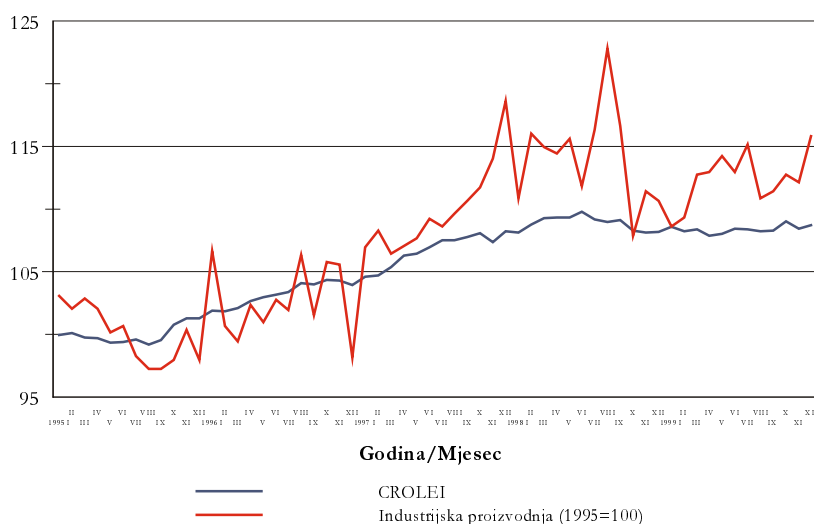
Od glavnih grana industrijske proizvodnje u 1999. godini energetski sektor porastao je 9,3%, a proizvodnja ostalih intermedijarnih proizvoda smanjena je za 1%. Kapitalni proizvodi zabilježili su pad od 5,3%, trajni proizvodi za široku potrošnju rast od 9,7%, dok je proizvodnja netrajnih proizvoda za široku potrošnju smanjena za 5,8% u 1999. godini.

Uzme li se u obzir NKD klasifikacija industrijske proizvodnje, proizvodnja u sektoru rudarstva i vađenja porasla je za 1,9%, dok je vrijednost prerađivačke industrije, koja čini gotovo 84% ukupne industrijske proizvodnje, smanjena za 2,9%. Nasuprot tome, proizvodnja sektora opskrbe električnom energijom, plinom i vodom porasla je za 7,0% u 1999. godini.

Kretanje zaliha gotovih industrijskih proizvoda u 1999. godini ukazuje na pozitivan trend u industrijskoj proizvodnji u 2000. godini. Iako su zalihe porasle za 6% u 1999. godini u odnosu na prethodnu godinu, stopa rasta zaliha pala je tijekom prošle godine, što potvrđuje pozitivan trend rasta industrijske proizvodnje krajem 1999. godine i početkom 2000.

Od pojedinih industrijskih grana, najveći porast u 1999. godini zabilježili su duhanski proizvodi (10,2%), proizvodnja papira (20,7%) i proizvodi prometnih sredstava, osim motornih vozila, prikolica i poluprikolica (12,6%). U industrijske grane koje su ostvarile negativan rast ulaze proizvodnja hrane i pića, metala i računala.

Slika 1.3: Prethodeći pokazatelj industrijske proizvodnje - CROLEI

Izvor: Državni zavod za statistiku, Ekonomski institut Zagreb

CROLEI indeks, koji Ministarstvo financija i Ekonomski institut Zagreb redovno objavljuju u Mjesečnom statističkom izvješću Ministarstva financija, važan je pokazatelj budućeg kretanja industrijske proizvodnje. U 1999. godini taj je indeks također ukazivao na nižu industrijsku aktivnost u prva tri tromjesečja 1999. godine, dok je za četvrto tromjesečje predviđen porast.

Tabela 1.4: Pokazatelji industrijske proizvodnje, zaliha i izvoza (stope rasta u 1999. godini)

(u%)	Industrijska proizvodnja	Zalihe gotovih proizvoda	Izvoz roba u USD
INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA UKUPNO	-1,4	6,0	-5,8
Rudarstvo i vađenje	1,9	-8,6	13,1
Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	7,0	-	704,3
Prerađivačka industrija	-2,9	6,3	-5,8
<i>Proizvodnja hrane i pića</i>	-7,0	18,1	-22,1
<i>Proizvodnja duhanskih proizvoda</i>	10,2	30,3	30,1
<i>Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda</i>	1,0	-3,3	-5,1
<i>Proizvodnja proizvoda od papira</i>	20,7	-	0,0
<i>Proizvodnja naftnih derivata</i>	7,5	-18,7	23,6
<i>Proizvodnja električnih strojeva i aparata</i>	3,6	27,0	-4,1
<i>Proizvodnja motornih vozila</i>	-5,0	-	-9,2
<i>Proizvodnja ostalih prometnih sredstava</i>	12,6	12,0	-7,9

Izvor: Državni zavod za statistiku

1.2.2. Građevinarstvo

Nakon što je sektor građevinarstva bilježio dvoznamenkaste stope rasta u 1996. i 1997. godini, te minimalni porast od 0,7% u 1998. godini, u 1999. ostvaren je pad od 7,7%, mjereno fizičkim obujmom građevinskih radova. Zbog nedostatka prihoda uslijed recesijskog kretanja gospodarstva, priljev proračunskog novca za obnovu u 1999. godini značajnije je smanjen (s 1 414 na 1 014 milijuna kuna). Još jedan pokazatelj pada aktivnosti u građevinarstvu su neto narudžbe koje su znatno smanjene u 1999. godini u odnosu na 1998. godinu.

Najavljeno dodatno proračunsko smanjenje kapitalnih izdataka u kratkom roku će predstavljati nastavak negativnog trenda obujma javnih investicija u građevinarstvu, ali će, s jačanjem ekonomskih aktivnosti u Hrvatskoj, povlačenje države iz građevinarstva otvoriti prostor privatnim poduzetnicima za podmirivanje potražnje građevinskih usluga.

1.2.3. Turizam

Kao rezultat Kosovske krize iz proljeća 1999. godine, hrvatski turizam doživio je znatan pad kako u broju turističkih noćenja, tako i u broju dolazaka turista. Broj noćenja u 1999. godini smanjen je za 15% u odnosu na 1998. godinu, dok su prihodi od turizma pali za 8,5%.

Uslijed nedavnih političkih promjena, Hrvatska se u očima stranih promatrača više ne odražava u negativnom svjetlu, što se već ocrtava u vidnoj revitalizaciji naše turističke industrije. Za ovogodišnju sezonu turističke agencije najavljuju čak tridesetpostotni porast broja turista.

Unatoč optimističkim očekivanjima za novu sezonu, činjenica je da hrvatska turistička industrija nedovoljno iskorištava svoj potencijal. Hoteli su nedovoljno kapitalizirani, sezona traje nedovoljno dugo, ne postoji dovoljno sadržaja za zahtjevnije i bogatije turiste. Stoga je neophodna dokapitalizacija i modernizacija cjelokupne turističke infrastrukture.

1.3. CIJENE I TEČAJ

1.3.1. Cijene

Cijene su u 1999. godini porasle više nego u bilo kojoj drugoj godini od pokretanja Stabilizacijskog programa 1993. godine, ukoliko se oduzme jednokratni utjecaj uvođenja PDV-a na stopu inflacije u 1998. godini. Naime, cijene na malo su u 1999. godini porasle za 4,2%. Troškovi života su porasli za 3,5%, dok su proizvođačke cijene porasle za 2,5% u odnosu na 1998. godinu.

Tabela 1.5: Cijene i troškovi života

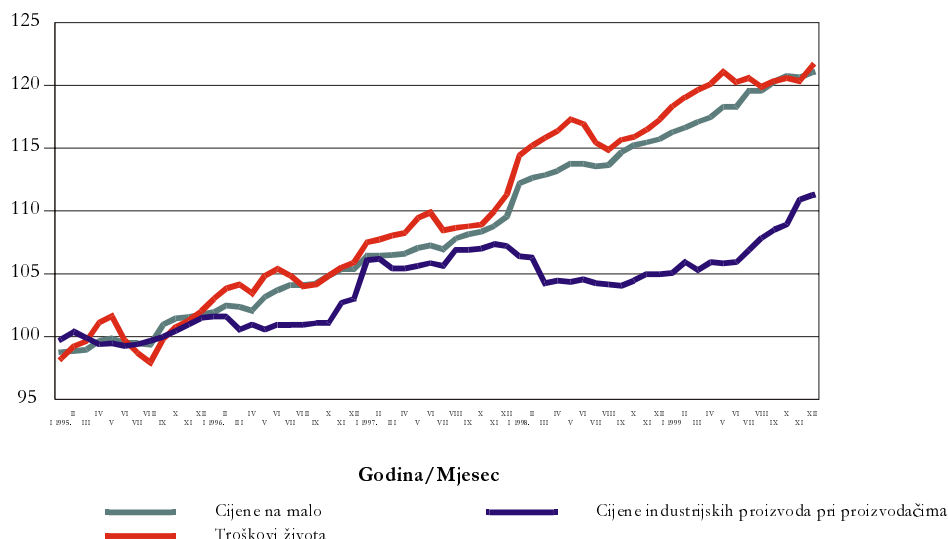
	1996	1997	1998	1999
Cijene na malo, prosjek, %	3,5	3,6	5,7	4,2
Proizvođačke cijene, prosjek, %	1,4	2,3	-1,2	2,5
Troškovi života, prosjek, %	4,3	4,1	6,4	3,5

Izvor: Državni zavod za statistiku

Činjenica je da su deprecijacija kune, prije svega prema američkom dolaru, ali i svim drugim valutama, i porast cijena nafte na međunarodnom tržištu s 10 USD na 28 USD po barelu, utjecale na kretanje cijena u Hrvatskoj. Treba također imati na umu da je država nekoliko puta odbila zahtjeve javnog poduzeća "INA" za povišenjem cijena naftnih derivata, što bi se nepobitno u još većoj mjeri odrazilo na inflaciju u hrvatskom gospodarstvu. Povećanje trošarina na naftne derivate i duhan u srpnju, kao i naknadno povećanje trošarina na duhan u studenom, objašnjavaju velik dio porasta cijena u 1999. godini. Srpanjsko povećanje trošarina na naftne derivate prouzročilo je povećanje proizvođačkih cijena na stavci Vađenje sirove nafte i zemnog plina u kolovozu za 11,1%, dok je njihov rast od srpnja do kraja godine iznosio ukupno 37,8%. Porast cijene nafte u pravilu nakon određenog vremenskog pomaka utječe na porast cijena svih drugih proizvoda i usluga. Međutim, usprkos korekciji cijena ovog važnog energenta, cijene ostalih proizvoda nisu značajnije rasle, što se može protumačiti recesijskim smanjenjem potražnje na domaćem tržištu u 1999. godini.

Cijene roba u 1999. prosječno su porasle 3,3%, dok su cijene usluga povećane 4,4%. Cijene roba u Hrvatskoj rastle su po stopi većoj od razine inflacije u najvažnijim vanjskotrgovinskim partnerima Republike Hrvatske, što je dodatno smanjilo izvoznou konkurentnost hrvatskih proizvoda. U 2000. godini moguće je očekivati daljnji nastavak rasta cijena. Naime, cijena električne energije za kućanstva subvencionirana je većim cijenama za proizvođače, a u procesu pripreme ovog sektora za privatizaciju moguće je očekivati usklađivanje cijena ovog energenta.

Slika 1.4: Kretanje cijena i troškova života

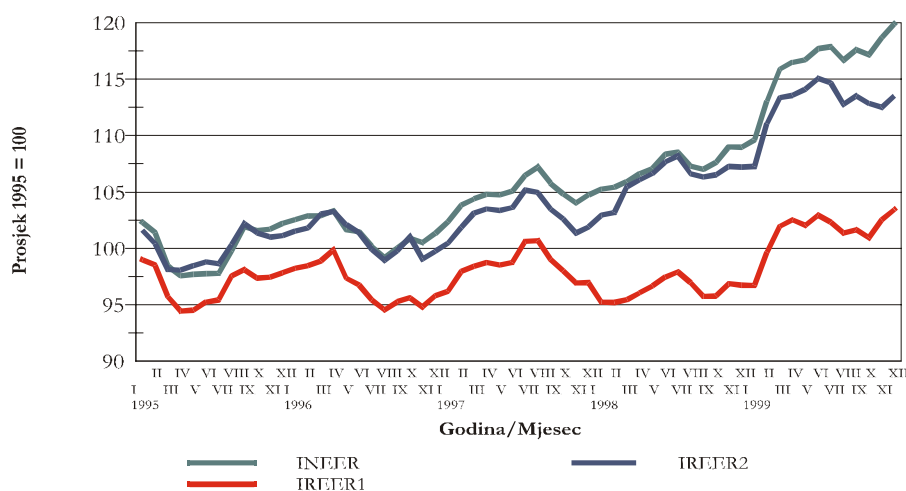
Izvor: Državni zavod za statistiku

1.3.2. Tečaj

Od uvođenja Stabilizacijskog programa krajem 1993. godine, Hrvatska narodna banka vodi politiku takozvanog "upravljano plivajućeg" tečaja. Cilj takove politike je ublažiti oscilacije vrijednosti kune, odnosno osigurati makroekonomsku stabilnost.

Tijekom 1999. godine kuna je nominalno deprecirala 5% prema njemačkoj marki, a čak 22,4% prema američkom dolaru. Nominalni efektivni tečaj je smanjen za 8,6% tijekom godine, dok je realni efektivni tečaj kune, deflacioniran cijenama na malo, deprecirao za 7%, odnosno za 6,1%, deflacioniran proizvođačkim cijenama.

Slika 1.5: Indeksi nominalnog (INEER) i realnog tečaja kune uz cijene na malo (IREER1) i cijene proizvođača (IREER2)

Izvor: Hrvatska narodna banka

Tijekom godine kuna je bila izložena mnogim pritiscima. Pad kune prema američkom dolaru rezultat je jačanja USD spram EUR-a koji je ujedno i referentna valuta hrvatske tečajne politike. Početak godine obilježen je snažnim deprecijacijskim pritiskom na domaću valutu. Razlog velikoj potražnji za devizama, pogotovo od strane poslovnih banaka, bilo je dospjeće otplata ranije uzetih kredita, te zauzimanje dugih deviznih pozicija. Brojne intervencije Hrvatske narodne banke na tržištu i nizak sezonski priljev deviza u siječnju i veljači odrazio se na pad deviznih rezervi na najnižu godišnju razinu.

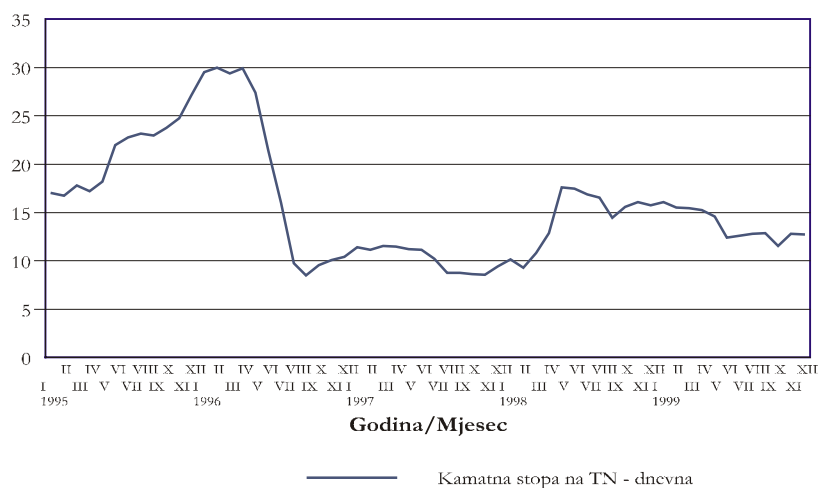
Zaduživanje države u iznosu od 300 milijuna EUR-a u ožujku, na europskom tržištu kapitala, stabiliziralo je tečaj. Tijekom ožujka i travnja potražnja za kunom je rasla, dok su otplate stranih kredita u ovom razdoblju također bile manje. Tijekom ljeta kuna je blago aprecirala, unatoč lošijoj turističkoj sezoni uvjetovanoj Kosovskom krizom. Realni efektivni tečaj je u srpnju čak aprecirao unatoč rekordno jakom američkom dolaru. Jesensku deprecijaciju kune umanjila je privatizacija Hrvatskih telekomunikacija u listopadu koja je pridonijela stabilnosti kune. Kuna je kraj godine dočekala na razini 3,93 HRK za 1 DEM, te 7,64 HRK za 1 USD.

1.4. MONETARNA KRETANJA

Cilj monetarne politike u Hrvatskoj je održavanje stabilnosti cijena i tečaja. Godinu 1999. obilježili su stečajevi nekoliko banaka u svibnju, što se odrazilo na niz monetarnih agregata, smanjivši tako mogućnost adekvatne monetarne analize.

Kada se uzmu u obzir monetarni efekti privatizacije Privredne banke Zagreb, plasmani u prosincu 1999. godine bili su za 1,9% manji nego u istom razdoblju 1998. Naime, u prosincu 1999. godine, zbog čišćenja bilance PBZ-a prije prodaje, plasmani odobreni javnim poduzećima na osnovi zaduživanja PBZ-a kod vjerovnika Londonskog kluba prebačeni su u Agenciju za sanaciju banaka. Ukoliko se ti plasmani uključe u ukupne plasmane, tada se dobiva pad plasmana od 1,9%. U 1999. godini, dakle, možemo reći da je došlo do kreditne restrikcije. Kod sektora stanovništva zabilježen je porast kredita od 8,6%, dok je kod sektora poduzeća zabilježen pad od 7,0% (u usporedbi s rastom od 17,1% u 1998. godini).

Slika 1.6: Kamatna stopa na tržištu novca - dnevna

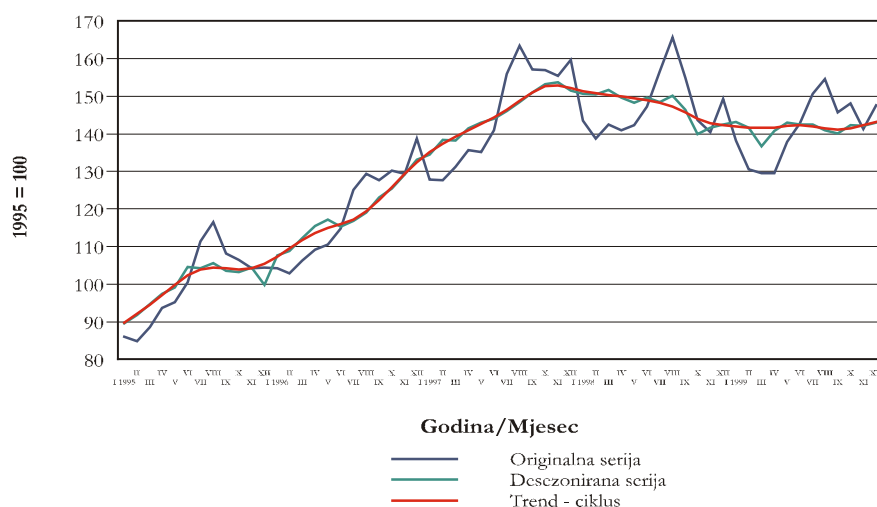

Izvor: Hrvatska narodna banka

Što se tiče područja odobravanja kredita, može se reći da su banke u tom pogledu postale konzervativnije. Kao razlozi mogu se navesti stečajevi nekolicine banaka u svibnju i gospodarska recesija. Naime, stečajevi određenih banaka zasigurno su prisilili ostale banke na pažljivije odobravanje kredita. Utjecaj recesije može se opisati kroz povećanje broja insolventnih pravnih osoba tijekom 1999. Prema podacima ZAP-a, broj insolventnih pravnih osoba povećan je s 26 500 u siječnju na 30 300 u prosincu, dok je iznos prijavljenih nepodmirenih obveza narastao za gotovo 10 milijardi kuna, dostigavši razinu od 26,6 milijardi kuna krajem 1999. godine. Razumljivo je zašto su se, u takvim okolnostima, krediti poduzećima u 1999. godini smanjili za 7,0%.

Novčana masa je u odnosu na 1998. godinu porasla za 4,4%, dok su depoziti poduzeća smanjeni za 0,5%, što i dalje ukazuje na likvidnosne probleme poduzeća, premda je obujam smanjenja depozita znatno niži nego u 1998. godini. Za razliku od sektora poduzeća, smanjenje depozita sektora stanovništva iznosilo je 2,5%. U prošloj godini nastavljen je trend rasta deviznih depozita (7,1%), dok su kunski depoziti ostali gotovo nepromijenjeni. Manji rast deviznih depozita u 1999. godini može se protumačiti činjenicom da je tijekom recesijskog razdoblja stanovništvo bilo prisiljeno trošiti dio uštedevina, odnosno da je kao reakcija na stečajeve nekoliko banaka držalo svoj uštedevinu izvan bankarskog sustava. Posljednje tromjesečje 1999. godine zabilježilo je pozitivna kretanja koja su se nastavila i početkom 2000. godine, ukazujući na značajni porast deviznih depozita.

Slika 1.7: Realna novčana masa M1

Izvor: Hrvatska narodna banka

Neto potraživanja od središnje države u 1999. godini gotovo su bila ista u odnosu na 1998. godinu, premda se struktura potraživanja tijekom godine izmijenila. Kunska potraživanja od Republike Hrvatske u obliku vrijednosnih papira i kredita porasla su za 2,86 milijarde kuna. Kunska potraživanja republičkih fondova također su veća za oko 280 milijuna kuna. S druge strane, devizna potraživanja od središnje države gotovo su prepolovljena nakon što je dio prihoda od privatizacije Hrvatskih telekomunikacija i Samurai obveznica iskorišten za otplatu dugova.

Tabela 1.6: Monetarni i kreditni agregati

(milijuni kuna, kraj godine)	1997	1998	Stopa rasta 1998/1997	1999	Stopa rasta 1999/1998
Primarni novac	10 346,1	9 954,2	-3,8	10 310,0	3,6
Novčana masa M1	13 731,4	13 531,4	-1,5	13 858,9	2,4
Ukupna likvidna sredstva M4	50 742,0	57 340,3	13,0	56 698,6	-1,1
Plasmani	48 863,4	59 792,0	22,4	55 875,1	-6,6
Neto domaća aktiva	33 829,0	44 626,8	31,9	40 003,8	-10,4

Izvor: Hrvatska narodna banka

Iz svega navedenog moguće je zaključiti da je monetarna politika u 1999. godini adekvatno reagirala na ekspanzivnu fiskalnu politiku države, zadržavši svojom restriktivnosti stabilnost tečaja i cijena. Međutim, dio tereta fiskalnoj politici nametnut je stečajnim postupcima banaka, te "čišćenjem" bankovnih portfelja prije privatizacije. Cijena navedenih radnji u posljednje dvije godine iznosila je oko 7 milijardi kuna.

U suštini, bankarski sustav je nakon višegodišnjih problema, stečajnih postupaka, udruživanja i privatizacije, dovoljno kvalitetan i zdrav, dok će pojedinačni neriješeni slučajevi biti riješeni do kraja 2000. godine.

1.5. KRETANJA NA TRŽIŠTU RADA

1.5.1. Zaposlenost i nezaposlenost

U 1999. godini broj zaposlenih prema podacima Državnog zavoda za statistiku (DZS) smanjen je za 1,7% ukoliko usporedimo podatke iz prosinca. Prema DZS-ovim podacima, u 1999. godini bilo je 80 000 manje zaposlenih osoba negoli u 1998. godini. Prosječan broj nezaposlenih je također porastao, sa 17,6% u 1998. na 19,5% u 1999. godini. Stopa nezaposlenosti na kraju 1999. godine iznosila je 20,8%.

Glede statistike zaposlenih i nezaposlenih osoba, pored DZS-ovih izračuna, postoje još dva mjerila koja ukazuju da službeni podaci u stvarnosti potcjenjuju broj zaposlenih. S obzirom da je zdravstveno osiguranje obvezatno za sve zaposlene, baza podataka Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO) također otkriva sliku zaposlenosti i

nezaposlenosti u Hrvatskoj. Prema bazi HZZO-a, broj zaposlenih i stopa nezaposlenosti znatno su manji od onih koje bilježi DZS, iako je stopa nezaposlenosti za 1,4% veća u 1999. godini u odnosu na 1998. godinu.

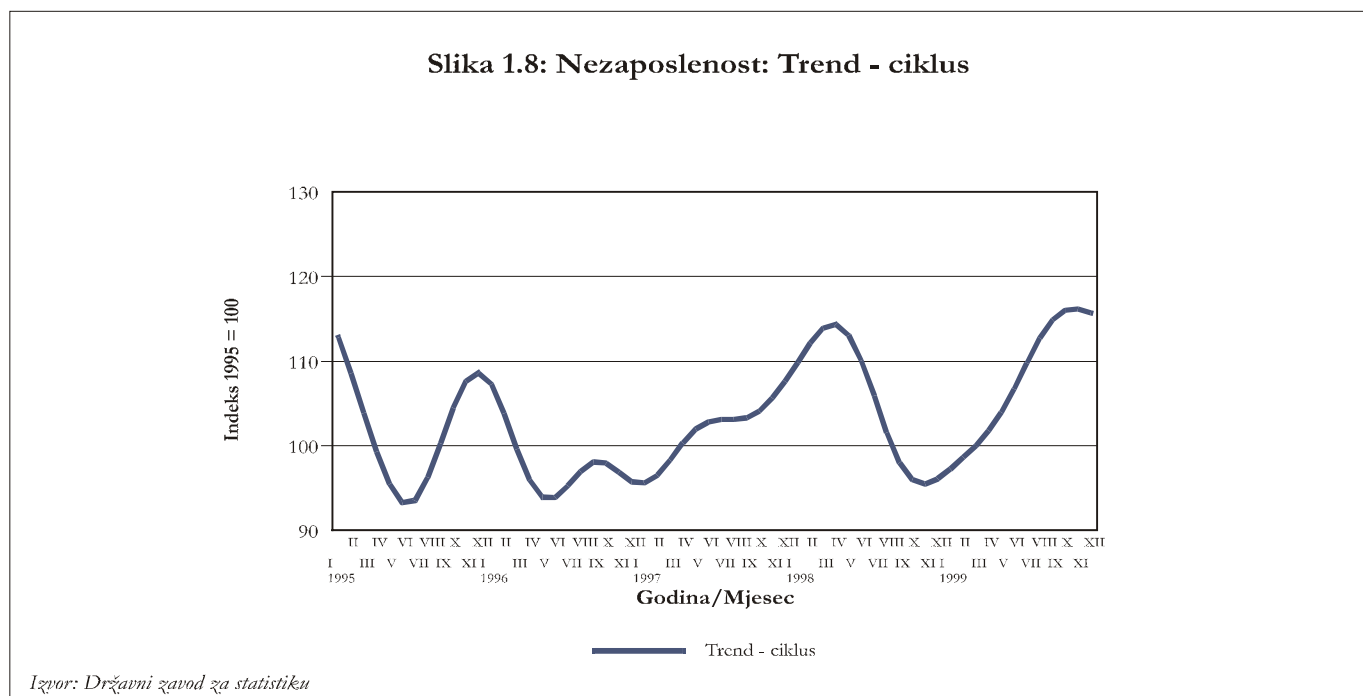

Tabela 1.7: Mjere zaposlenosti i nezaposlenosti

	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Ukupna zaposlenost						
- Državni zavod za statistiku	1 437 059	1 417 427	1 329 547	1 310 918	1 384 841	1 304 540*
- Fond zdravstvenog osiguranja	1 654 494	1 588 344	1 599 226	1 604 895	1 430 649	1 416 617
Nezaposlenost						
- Zavod za zapošljavanje	243 324	240 601	261 022	277 691	287 762	341 730*
- Fond zdravstvenog osiguranja	161 660	158 164	174 123	189 844	192 148	251 833
Stopa nezaposlenosti						
- Državni zavod za statistiku	14,5	14,5	16,4	17,5	17,2	20,8
- Fond zdravstvenog osiguranja	9,4	9,1	9,8	10,6	11,8	15,1

* = kraj razdoblja

Izvori: Državni zavod za statistiku, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zavod za zapošljavanje

Anketa o radnoj snazi, koju provodi Državni zavod za statistiku na polugodišnjoj razini, a koja se temelji na metodologiji Međunarodne organizacije rada (ILO) i međunarodno je usporediva, također ukazuje na znatno nižu stopu nezaposlenosti, ali isto tako pokazuje uzlazni trend.

Tabela 1.8: Nezaposlenost prema anketi o radnoj snazi

	Trenutno aktivno stanovništvo	Ukupna zaposlenost	Zaposlenost - privatni sektor	Zaposlenost - državni sektor i sektor u pretvorbi	Nezaposlenost	Stopa nezaposlenosti (%)
Studeni 1996.	1 710 553	1 540 319	789 319	751 000	170 234	10,00%
Lipanj 1997.	1 768 167	1 593 008	818 008	775 000	175 159	9,90%
Siječanj - lipanj 1998.	1 731 916	1 538 372	-	-	193 544	11,20%
Srpanj - prosinac 1998.	1 752 646	1 549 237	-	-	203 409	11,60%
Siječanj - lipanj 1999.	1 721 127	1 504 320	-	-	216 807	12,60%

S obzirom da je hrvatsko gospodarstvo u 1999. godini prolazilo kroz silaznu konjunkturu putanju, ne začuđuje pojava veće stope nezaposlenosti. No, unatoč tome trendovi zapošljavanja od kraja rata jasno ukazuju na neophodnost daljnjih ekonomskih reformi, ukoliko se ovako visoka stopa nezaposlenosti želi smanjiti. U tom pogledu, ponovno se naglašava nužnost zdravstvene i mirovinske reforme u cilju smanjivanja troškova rada što bi potaknulo nova zapošljavanja.

1.5.2. Plaće i mirovine

Neto plaće su u 1999. godini nominalno porasle za 13,9%, te 9,9% realno. Najveći utjecaj na rast neto plaća imala su povećanja plaća državnih službenika u iznosu od 5% u kolovozu i 12% u prosincu. Povećanje neoporezivog dijela bruto plaće s 800 kuna na 1 000 kuna prvog siječnja 1999. godine, kao i značajno povećanje osobnih koeficijenata za uzdržavane članove obitelji, također je potpomoglo rastu neto plaća. Prosječna bruto plaća iznosila je u 1999. godini 4 551,5 kuna (ili 640 USD), dok je prosječna bruto plaća u prerađivačkoj industriji iznosila 3 868,8 kuna (ili 544 USD), što hrvatsku radnu snagu još uvijek čini jeftinom i konkurentnom u međunarodnoj usporedbi. Prosječna bruto plaća nominalno je u 1999. godini rasla 10,1%, dok je realni rast iznosio 6,0%.

Tabela 1.9: Plaće i mirovine

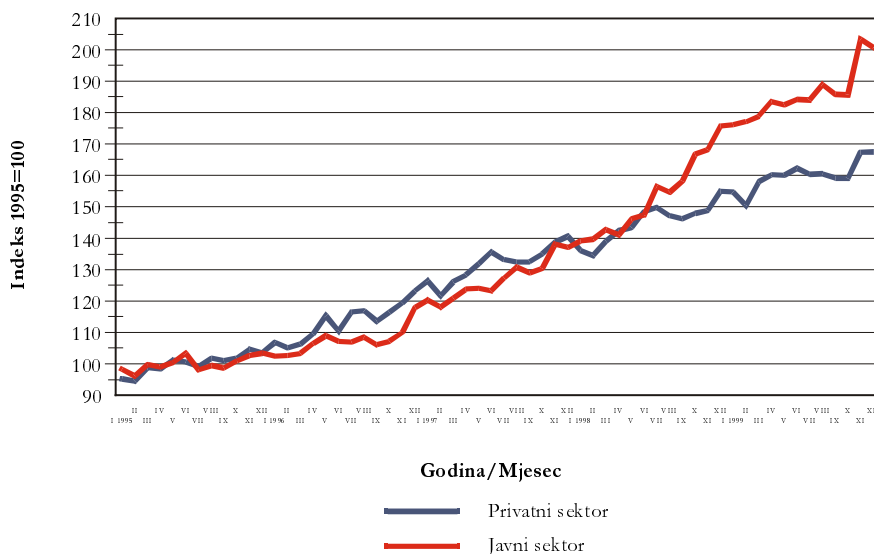
(u HRK)	1995	1996	1997	1998	1999
Prosječna mjesečna neto plaća	1 818	2 033	2 377	2 681	3 055
(realna stopa rasta, %)		7,0	12,2	5,9	10,0
Prosječna mjesečna bruto plaća	2 887	3 243	3 668	4 131	4 551
(realna stopa rasta, %)		7,5	7,9	5,5	6,0
Prosječna mjesečna mirovina	922	1 015	1 179	1 314	1 434
(realna stopa rasta, %)		5,4	11,5	4,7	5,3

Izvor: Državni zavod za statistiku

Mirovine su u 1999. godini nominalno porasle u odnosu na 1998. godinu za 9,2% ili za 5,4% realno. Udio prosječno isplaćene starosne mirovine u neto plaći u 1999. godini iznosio je 47%. S obzirom da je u prosincu broj umirovljenika iznosio 1 016 601, odnos aktivnih osiguranika i umirovljenika smanjen je na 1,3, što znači da trenutno 1,3 aktivnih osiguranika financira jednog umirovljenika. Iz ovoga se ponovno primjećuje neophodnost provođenja reforme mirovinskog sustava, koja, iako još uvijek nije zaživjela, predstavlja jedan od glavnih prioriteta Vlade Republike Hrvatske.

Plaće su u posljednjih nekoliko godina rasle iznad povećanja stope produktivnosti, što je dodatno prisiljavalo proizvođače na podizanje cijena svojih proizvoda kako bi pokrili povećane troškove proizvodnje. Dostigavši makroekonomsku stabilnost, Hrvatska sada mora učiniti dodatne napore da podigne cjelokupnu produktivnost svoga gospodarstva. Dvije su ključne posljedice spomenutog povećanja produktivnosti. Kao prvo, veća razina produktivnosti poduzetnicima omogućuje smanjenje cijena proizvoda, te tako utječe na smanjenje inflacije, koja ne samo da povećava realne raspoložive dohotke građana nego uvodi i veći stupanj stabilnosti cijena. Drugo, veća produktivnost znači da poduzetnici i državni sektor mogu preusmjeriti sredstva na nove aktivnosti, što bi u konačnici otvorilo i nova radna mjesta.

Slika 1.9: Plaće u javnom i privatnom sektoru

Izvor: Državni zavod za statistiku

Prema službenim statističkim podacima, bruto plaće u javnom sektoru veće su u odnosu na prosječnu plaću u Hrvatskoj, i to: u sektoru javna uprava i obrana 35,9%, sektoru zdravstva 27,2%, te obrazovanju 1,6%. Ukoliko usporedimo prosječnu neto plaću u javnom sektoru, dobivenu ponderiranjem neto plaća u sektorima javne uprave, obrane, zdravstva i obrazovanja, s prosječnom neto plaćom u preostalim sektorima, tzv. privatnom sektoru, može se vidjeti da su prosječne plaće u javnom sektoru u 1999. godini bile 16,2% posto veće nego u privatnom sektoru.

Struktura platnih razreda pokazuje da je 8,5% zaposlenih primalo nižu neto plaću od 1 500 HRK, dok je 57,9% zaposlenih primalo plaću između 2 400 do 4 500 HRK.

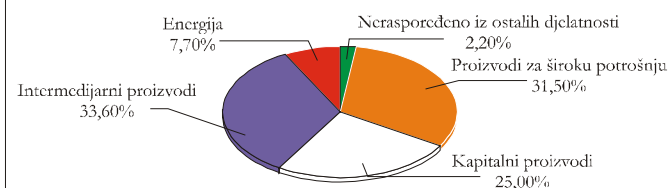
1.6. GOSPODARSKI ODNOSI S INOZEMSTVOM

1.6.1. Vanjskotrgovinska razmjena

U 1999. godini ukupno je izvezeno robe u vrijednosti od 4 279,7 milijuna američkih dolara ili 5,8% manje nego u prethodnoj godini. Opadajući trend je slijedio i uvoz roba, te je prošlogodišnja vrijednost uvezene robe iznosila 7 777,4 milijuna USD, odnosno 7,2% manje nego u 1998. godini. Ukupni manjak robne razmjene u 1999. godini iznosio je 3 497,7 milijuna USD, što je 345 milijuna USD manje nego u 1998. godini. Pokrivenost robnog uvoza izvozom u 1999. godini iznosila je 55%, što čini jedanpostotno poboljšanje u odnosu na 1998. godinu.

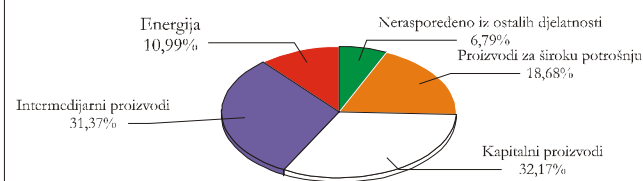
Od važnijih hrvatskih izvoznih grana samo su kategorije sirovi materijali (5%), mineralna goriva i maziva (25,8%), medicinski i farmaceutski proizvodi (12,6%) i proizvodi nemetalnih minerala (16,9%) zabilježili porast. Istodobno, pad su zabilježile kategorije: brodovi (-7,5%), električni strojevi, aparati i uređaji (-1,4%) i odjeća (-5,7%). Ukoliko se u obzir uzme klasifikacija prema ekonomskoj namjeni, jedino je sektor energije zabilježio porast obujma vanjskotrgovinske razmjene, dakle i izvoza i uvoza, dok su sve ostale kategorije zabilježile smanjenje u oba smjera.

Slika 1.10: Struktura robnog izvoza u 1999. godini

Izvor: Državni zavod za statistiku

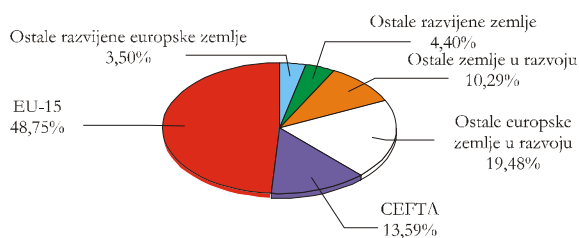
Slika 1.11: Struktura robnog uvoza u 1999. godini

Izvor: Državni zavod za statistiku

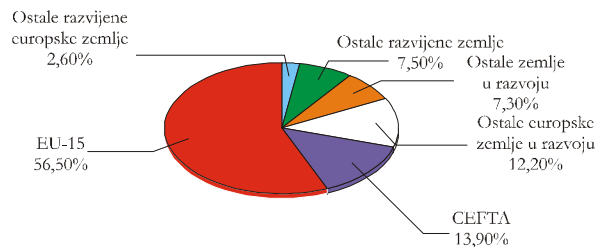
Recesija na domaćem tržištu smanjila je potražnju za uvozom i dovela do poboljšanja bilance robne razmjene s inozemstvom. Očito je da u uvjetima realne deprecijacije domaće valute hrvatski izvoznici nisu bili u stanju iskoristiti priliku za povećanjem izvoza, što se jednim dijelom može opravdati smanjenjem potražnje u zemljama najvažnijim trgovinskim partnerima Hrvatske. No, pored recesije, prepreke za boljim poslovanjem hrvatskih izvoznika predstavljaju i problemi loše naplate, nelikvidnost, neefikasnost i preniska produktivnost.

Slika 1.12: Smjer robne razmjene RH u 1999. godini
Struktura izvoza u 1999. godini

Izvor: Državni zavod za statistiku

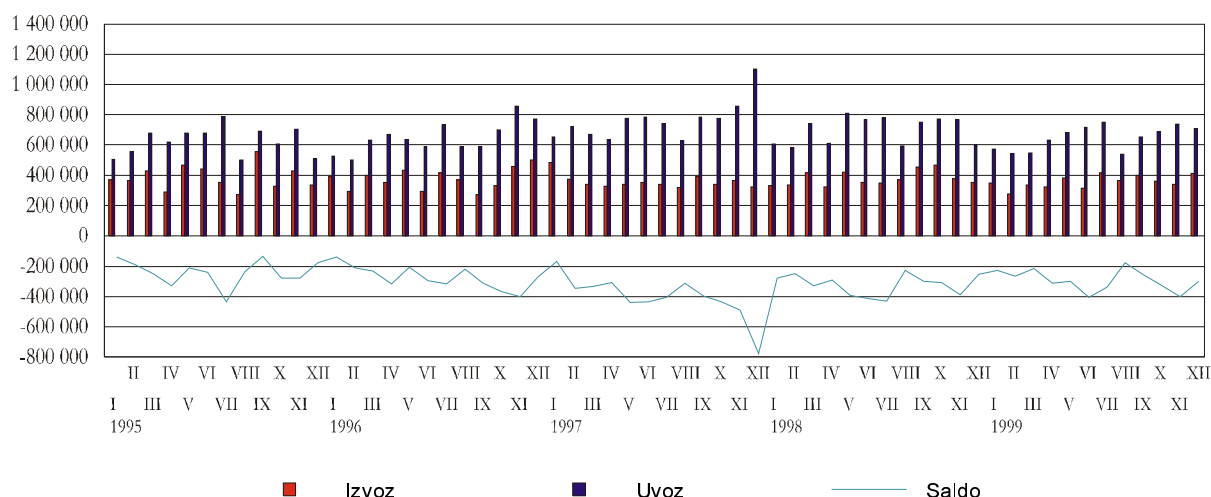
Slika 1.13: Smjer robne razmjene RH u 1999. godini
Struktura uvoza u 1999. godini

Izvor: Državni zavod za statistiku

Unatoč navedenom, struktura hrvatskog uvoza i izvoza roba pokazuje da je potencijal za rast izvoza relativno velik. Naime, gotovo 75% uvoza roba u Hrvatsku čine energija, intermedijarni proizvodi i kapitalni proizvodi, što jasno

Slika 1.14: Mjesečna dinamika izvoza i uvoza roba u 000 USD

Izvor: Državni zavod za statistiku

pokazuje da hrvatska industrija proizvodi proizvode visoke dodane vrijednosti. S druge strane, preko 50% hrvatskog izvoza čine kapitalni proizvodi i proizvodi za široku potrošnju.

1.6.2. Platna bilanca

Preliminarni podaci poslovanja s inozemstvom u 1999. godini pokazuju značajno smanjenje manjka na tekućem računu platne bilance. Tekući manjak platne bilance iznosio je 1 613,7 milijuna američkih dolara, što je 22,6 % manje nego u 1998. godini. Kao i u 1998. godini, ovaj ishod posljedica je smanjenja manjka u robnoj razmjeni od preko 20%, zbog znatno većeg pada uvoza od smanjenja izvoza. Višak na računu usluga je bitno smanjen (18,7%) i ta se pojava može protumačiti negativnim učinkom Kosovske krize na prihode od turističkih usluga. Saldo računa dohotka je u 1999. godini pogoršan kao posljedica povećanja otplata kamata na vanjski dug. Transferi u Hrvatsku bili su manji za 7,2%, dok su transferi iz Hrvatske u inozemstvo porasli za 23%, uslijed porasta transfera Hrvatske države Bosni i Hercegovini.

Tabela 1.10: Platna bilanca 1994. - 1999.

(milijuni USD)	1994	1995	1996	1997	1998	1999*
Robe, f.o.b.	-1 171,8	-3 268,0	3 690,2	-5 224,3	-4 168,9	-3 300,7
Usluge	1 633,3	1 041,1	1 580,0	2 030,9	2 074,8	1 678,7
Dohodak	-164,5	-28,6	-69,7	-22,2	-163,7	-346,4
Tekući transferi	529,1	804,0	1 032,3	871,7	708,1	499,9
Tekuće transakcije	826,1	-1 451,5	-1 147,5	-2 344,0	-1 549,7	-1 468,5
Izravna ulaganja	106,3	95,7	509,1	323,7	800,6	1 304,4
Portfolio ulaganja	8,6	4,8	628,3	576,5	14,9	575,8
Ostala ulaganja	387,7	1 435,2	1 430,5	2 158,3	776,2	-65,7
Financijske transakcije (bez međunarodnih pričuva HNB)	502,6	1 535,6	2 567,8	3 058,5	1 591,6	1 814,5
Međunarodne pričuve HNB	-743,4	-443,1	-533,3	-428,0	-151,5	-428,5
Neto greške i propusti	-585,3	359,0	-903,2	-307,9	90,6	57,6

* Preliminarni podaci

Izvor: Hrvatska narodna banka

Financiranje platne bilance u zadnjih par godina ukazuje na pozitivan trend. Naime, dok se tekući manjak platne bilance financirao zaduživanjem u 1997. godini, u 1998., a poglavito u 1999. godini, taj se manjak financirao direktnim stranim ulaganjima. U 1999. godini direktna strana ulaganja pokrivala su skoro 80% tekućeg manjka i očekuje se da će taj postotak biti još veći u narednim godinama. Zbog Kosovske krize tekući višak usluga pokrivao je u 1999. godini samo 50% tekućeg manjka u robnoj razmjeni. Za očekivati je da će se taj postotak u narednim godinama s oporavkom turizma znatno povećati.

Bruto međunarodne pričuve HNB-a su u prosincu 1999. porasle za 7,4% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, dosežavši 3 025 milijuna USD.

Tabela 1.11: Pokazatelji zaduženosti

	1995	1996	1997	1998	1999
Odnos vanjskog duga u BDP	20,25	26,71	37,06	44,08	50,11
Izvoz dobara i usluga/vanjski dug	185,98	147,76	110,33	89,37	82,75
Kratkoročni dug/vanjski dug	5,91	7,75	7,23	7,57	6,60

Izvor: Hrvatska narodna banka

Ukupan vanjski dug je u 1999. godini u odnosu na 1998. godinu povećan za 175,5 milijuna USD. Pri tome je javni vanjski dug porastao za 583,9 milijuna USD. U ukupnom dugu, kratkoročni dug i dalje zadržava zadovoljavajuće nisku razinu. Naime, njegov je udio već četiri godine za redom ispod 7%.

II. SREDIŠNJI DRŽAVNI PRORAČUN U 1999. GODINI

Pad ekonomske aktivnosti otpočeo u posljednjem tromjesečju 1998. godine i nastavljen do trećeg tromjesečja 1999. godine, za posljedicu je imao pad realnih fiskalnih prihoda, ali i sve veće potrebe za državnim intervencijama. Osnovne značajke fiskalne politike u 1999. godini su teškoće pri prikupljanju proračunom planiranih poreznih prihoda te povećane potrebe za proračunskim rashodima, što je rezultiralo većom ekspanzivnosti fiskalne politike. Nedostatak upravljanja javnim rashodima uzrokovao je prekomjeren rast rashoda pojedinih proračunskih korisnika zbog čega je manjak središnjeg proračuna s prvotno planiranog uravnoteženog proračuna povećan na 2,5 milijarde kuna, odnosno oko 6 milijardi kuna uzmemo li u obzir i neplaćene obveze države na ime tekućih nabavki i kapitalnih rashoda.

Pad gospodarske aktivnosti koji se s kraja 1998. godine prenio i na 1999. godinu, te određene izmjene poreznog sustava utjecale su na znatno slabije ostvarenje tekućih prihoda središnjeg proračuna od planiranih iznosa. S druge strane snažan porast transfera izvanproračunskim fondovima, izdaci povezani s problemima u bankarskom sustavu, izdaci za plaće, te kapitalni rashodi stvarali su pritisak na rashodnoj strani proračuna. Ovakva kretanja na prihodnoj i rashodnoj strani proračuna rezultirala su srpanjskim revidiranjem proračuna za 1999. godinu te u konačnici znatno lošijom fiskalnom pozicijom od prošlogodišnje.

2.1. REBALANS PRORAČUNA ZA 1999. GODINU

U srpnju 1999. godine došlo je do rebalansa prvotno usvojenog proračuna za tu godinu. Do rebalansa je došlo uslijed slabijeg ostvarenja poreznih prihoda od planiranog, te zbog potrebe povećanja transfera mirovinskom fondu i fondu zdravstvenog osiguranja, kao i isplate osigurane štednje štedišama banaka u stečaju.

Tabela 2.1: Promjene prihoda i rashoda usvojene rebalansom proračuna

(000 HRK)	Proračun 1999	Rebalans 1999	Indeks Proračun/Rebalans
Ukupni prihodi i potpore	49 047 850	47 908 567	97,68
Ukupni prihodi	49 047 850	47 908 567	97,68
Tekući prihodi	44 642 150	42 117 050	94,34
Porezni prihodi	42 547 792	40 022 692	94,07
Neporezni prihodi	2 094 358	2 094 358	100,00
Kapitalni prihodi	4 405 700	5 791 517	131,46
Potpore	0	0	
Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	49 047 850	49 334 032	100,58
Tekući rashodi	39 225 012	38 179 590	97,33
Rashodi za dobra i usluge	23 245 910	22 509 998	96,83
Plaćanje kamata	2 162 797	2 214 216	102,38
Subvencije	2 964 053	2 928 708	98,81
Transferi	10 852 252	10 526 668	97,00
Kapitalni rashodi	8 027 708	10 043 874	125,12
Posudbe umanjene za otplate	1 795 130	1 110 568	61,87

Porezni prihodi rebalansom su smanjeni za 2 525,1 milijuna kuna. Najveće smanjenje doživjeli su prihodi od poreza na dodanu vrijednost i to u iznosu od 1 650,7 milijuna kuna ili 7,3%. Ovo smanjenje posljedica je znatnog podbačaja ovih prihoda u prvoj polovici godine te je postalo jasno da se planirani iznos neće moći ostvariti. Do znatnijeg smanjenja došlo je još kod poreza na promet proizvoda i usluga (-54,2%), carina i carinskih pristojbi (-3,9%), te kod poreza na dobit (-5,7%). Kapitalni prihodi porasli su za 1 385,8 milijuna kuna kao rezultat odluke Vlade Republike Hrvatske da se umjesto prvotno planiranih 25% strateškom partneru proda 35% udjela Hrvatskih telekomunikacija. Ovakvom revizijom prihodne strane proračuna ukupni prihodi smanjeni su za 1 139,2 milijuna kuna.

Rashodna strana proračuna rebalansom je povećana za 286,2 milijuna kuna. Ovo povećanje rezultiralo je iz smanjenja originalno planiranih rashoda u iznosu od 3 192,7 te budžetiranjem 3 478,8 milijuna kuna novih rashoda. Prvotno planirani tekući rashodi smanjeni su za 1 044,7 milijuna kuna. Najvećim dijelom ovi su rashodi smanjeni na ostalim izdacima za dobra i usluge (državna potrošnja u užem smislu) te kod tekućih transfera. Na kapitalnim izdacima revizijom su najviše smanjeni izdaci za nabavku fiksnih kapitalnih sredstava (državne investicije) i to u iznosu od 1 133,5 milijuna kuna. Potrebno je spomenuti da su na ovim stavkama akumulirani i najveći dugovi državnog proračuna što ukazuje i na neracionalnost ili na nepridržavanje zakonom zadanih proračunskih parametara.

Državne posudbe umanjene za otplate smanjene su za 684,5 milijuna kuna, što je posljedica nepovlačenja niza stranih zajmova.

Stavke koje su najvećim dijelom i uzrokovale rebalans proračuna za 1999. godinu knjižene su kod kapitalnih transfera koji su rebalansom povećani za 3 265,7 milijuna kuna. To su prije svega kapitalni prijenosi izvanproračunskim fondovima na ime otkupa njihovih potraživanja te otkupa dionica iz njihovog portfelja, te transferi Agenciji za sanaciju banaka. Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje time su budžetirana sredstva u iznosu od 1 503 milijuna kuna te 721 milijun kuna Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje. Ukupno s tekućim transferima mirovinskom fondu revidiranim proračunom predviđeno je transferirati ukupno 6 229,1 milijuna kuna, a zdravstvenom fondu 2 585,9 milijuna kuna. Agenciji za sanaciju banaka za isplatu osigurane štednje rebalansom su predviđena sredstva u iznosu od 1 176 milijuna kuna.

Iz opisanog je vidljivo da su problemi u fondovima i bankarskom sustavu onemogućili smanjenje rashoda proračuna sukladno smanjenju tekućih prihoda. Pritisak koji su ovi rashodi stvorili prisilili su državu na odluku o prodaji dodatnih 10% dionica Hrvatskih telekomunikacija, te su, unatoč tome, od prvotno uravnoteženog proračuna doveli do manjka od 1 425,5 milijuna kuna u revidiranom proračunu računato prema gotovinskom načelu.

2.2. MANJAK/VIŠAK SREDIŠNJEG PRORAČUNA

Promatrano u brojkama ukupni manjak državnog proračuna na gotovinskoj osnovi u 1999. godini iznosio je 2 523,3 milijuna kuna što je oko 1,8% bruto domaćeg proizvoda. Međutim, ukoliko iz ukupnih prihoda izdvojimo prihode od privatizacije, ukupni manjak iznosi gotovo 6% BDP-a ili 8,6 milijardi kuna. Gledano po obračunskom načelu, prema kojem u obzir uzimamo i sve neplaćene obveze akumulirane tijekom 1999. godine, ukupni manjak prelazi 8% BDP-a. U 1998. godini državni je proračun ostvario višak od 0,9% BDP-a na gotovinskom načelu, odnosno, ako izdvojimo privatizacijske prihode, manjak od 0,13% BDP-a.

Tabela 2.2: Kretanje manjka/viška središnjeg proračuna

(000 HRK)	1998	1999
Ukupni manjak/višak	1 256 677	-2 522 040
kao % BDP-a	0,91	-1,76
Ukupni manjak/višak bez privatizacijskih prihoda	-175 689	-8 600 921
kao % BDP-a	-0,13	-5,99
Ukupni manjak/višak na obračunskom načelu	-	-12 094 689
kao % BDP-a	-	-8,43
Primarni manjak/višak	3 207 960	-422 899
kao % BDP-a	2,32	-0,29
Primarni manjak/višak bez privatizacijskih prihoda	1 775 594	-6 501 780
kao % BDP-a	1,28	-4,53
Primarni manjak/višak na obračunskom načelu	-	-9 995 548
kao % BDP-a	-	-6,97

Ono što najviše zabrinjava je neuobičajeno niska razina tekućeg viška u 1999. godini. Postojanje tekućeg viška pokazuje kako država svoju tekuću potrošnju ne financira iz kapitalnih prihoda nego da tekućim приходima financira kapitalne izdatke. U proteklim godinama središnji je proračun konstantno ostvarivao visoke razine štednje (tekućeg viška) koje su se kretale oko 3% bruto domaćeg proizvoda, a u 1998. godini čak 5,2% BDP-a. U 1999. godini tekući je višak iznosio 1 532 milijuna kuna što je tek nešto iznad 1% BDP-a. Ukoliko bi se kapitalni transferi fondovima, isplaćeni na ime otkupa potraživanja i udjela u poduzećima djelomično knjižili kao tekući izdaci (što oni po svom karakteru jesu) tada bi tekući račun proračuna ušao u manjak. Ovo je svakako nepoželjna pojava jer negativna javna štednja snižava razinu nacionalne štednje što dovodi do pada investicija i/ili do većeg oslanjanja na štednju sektora inozemstva. Država, dakle, u 1999. godini nije svojom štednjom pridonijela agregatnoj štednji.

Nadalje, po prvi puta je središnji proračun u 1999. godini zabilježio primarni manjak. Postojanje primarnog manjka govori da se izdaci za kamate ne isplaćuju iz prihoda, nego zaduživanjem što pridonosi povećanju zaduženosti. S fiskalnog stajališta, postojanje primarnog manjka u dužem vremenskom razdoblju je neodrživo. Ako bi država u idućim razdobljima (godinama) ostvarivala primarne viškove, ovogodišnji primarni manjak ne mora imati negativne posljedice. Međutim, potreba za većim budućim primarnim viškovima znači veće porezno opterećenje u tim razdobljima, zbog većih troškova servisiranja duga. Upravo zbog toga, u situaciji kada se dugoročno teži smanjenju poreznog opterećenja mora se kroz politiku smanjenja nekamatnih rashoda voditi politika primarnog viška.

Proračunski manjak u 1999. godini financiran je izdavanjem obveznica na međunarodnom tržištu kapitala. Naime, Republika Hrvatska je tijekom 1999. godine izdala obveznice denominirane u EUR-u u iznosu od 300 milijuna, te obveznice denominirane u YPY u iznosu od 25 milijardi (oko 245 milijuna USD).

Najvažniji rashodi, za koje možemo reći da su odredili cjelokupnu fiskalnu godinu i doveli do opisanih rezultata, svakako su bili transferi izvanproračunskim fondovima, u prvom redu mirovinskom i zdravstvenom. U 1999. godini transferi fondovima iznosili su 10,3 milijarde kuna što je porast od 71,7% u odnosu na 1998. godinu. Najveći dio ovog iznosa uplaćen je fondu mirovinskog (6,3 milijarde kuna) te zdravstvenom fondu (2,4 milijarde kuna). Kontinuirani porast transfera ovim fondovima za pokrivanje sve većeg jaza u njihovim financijskim bilancama (u razdoblju od 1994. do 1999. godine prihodi su im rasli 59% dok su im rashodi istodobno porasli 132%) pokazuje da su izvanproračunski fondovi najveći problem državnog proračuna. U prilog tome govori podatak da konsolidirani višak državnog proračuna u 1999. godini iznosi oko 10,4 milijardi kuna. Ovo jasno ukazuje na zaključak da se o snižavanju proračunskih rashoda i fiskalnoj konsolidaciji ne može govoriti bez rješavanja problema u izvanproračunskim fondovima.

Ukupne neplaćene obveze proračunskih korisnika i izvanproračunskih fondova, na dan 31. prosinca 1999. godine, iznosile su oko 9,6 milijardi kuna. Rješavanje ovih obveza predviđeno je proračunom za 2000. godinu u iznosu od 3,6 milijardi kuna gotovinskim plaćanjem, dok se ostatak predviđa pokriti prebijanjem poreznog duga, te izdavanjem obveznica za pokriće dugova Zavoda za zdravstveno osiguranje.

Tabela 2.3: Neplaćene obveze proračunskih korisnika i izvanproračunskih fondova, na dan 31. prosinca 1999. godine

(000 HRK)	Iznos
Proračunski korisnici	3 193 768
od čega:	
Ministarstvo obrane	930 700
Ministarstvo obnove	699 208
Ministarstvo poljoprivrede	359 738
HZZO	3 217 539
HZMO	774 900
Osigurani štedni depoziti	2 400 000
UKUPNO	9 586 207

2.3. OSTVARENJE PRIHODA DRŽAVNOG PRORAČUNA U 1999. GODINI

Ukupno ostvareni prihodi središnjeg državnog proračuna u 1999. godini iznose 46 356,7 milijuna kuna što je za 3,2% manje od planiranog ili 5,8% više nego u 1998. godini.

Tabela 2.4: Ostvarenje ukupnih prihoda državnog proračuna te njihov udio u BDP-u

	1998 (000 HRK)	1999 (000 HRK)	1998 %	1999 %
Ukupni prihodi i potpore	43 808 593	46 356 724	31,7	32,4
Porezni prihodi	40 327 487	38 317 635	29,1	26,8
Neporezni prihodi	1 691 914	1 728 238	1,2	1,2
Kapitalni prihodi	1 789 192	6 310 851	1,3	4,4
Potpore	0	0	0	0

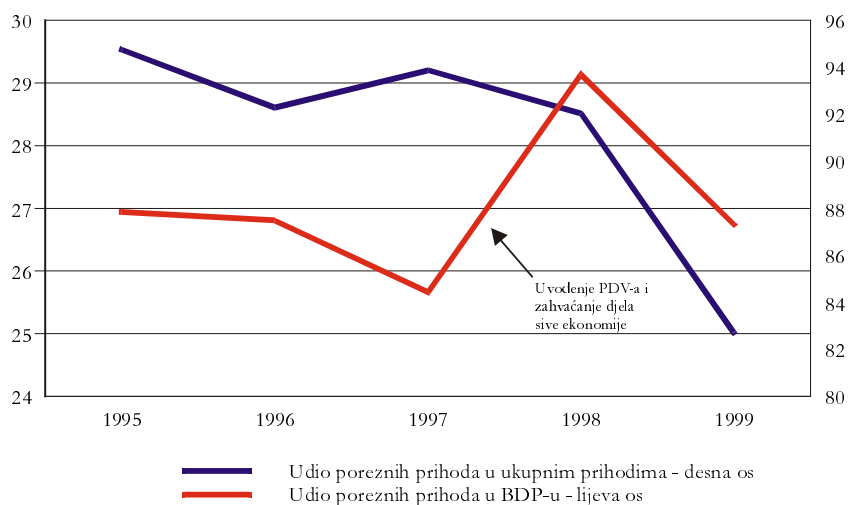
Osnovno obilježje prihodne strane proračuna u 1999. godini je znatna promjena njene strukture. Tendencija smanjenja udjela poreznih u ukupnim proračunskim prihodima koja je započela u proteklim godinama u 1999. godini još je više došla do izražaja. Udio poreznih u ukupnim proračunskim prihodima smanjen je s 92,1% u 1998. na 82,7% u 1999. godini. Ovo smanjenje udjela poreznih prihoda išlo je u korist kapitalnih prihoda čiji je udio u ukupnim prihodima znatno porastao.

2.3.1. POREZNI PRIHODI

Udio poreznih prihoda središnjeg proračuna u bruto domaćem proizvodu u 1999. godini iznosi oko 26,8%. U odnosu na godinu prije to predstavlja smanjenje od oko 2,4 postotna poena.

Uvođenjem PDV-a 1998. godine, udio poreznih prihoda u BDP-u te je godine znatno porastao kao rezultat zahvaćanja dijela sive ekonomije novouvedenim porezom. Nominalno smanjenje poreznih prihoda u 1999. godini od 5% u odnosu

Slika 2.1 : Udio poreznih prihoda u ukupnim prihodima i bruto domaćem proizvodu

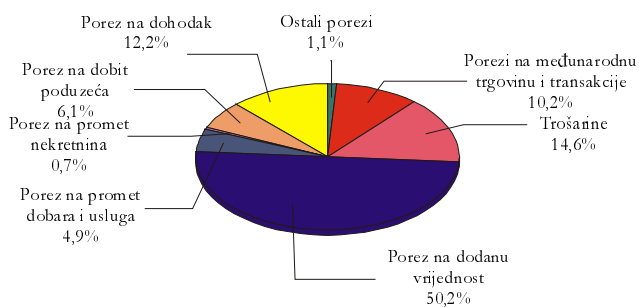
Izvor: Ministarstvo financija i Državni zavod za statistiku za podatke o BDP-u

na 1998. godinu rezultirao je i padom njihova udjela u BDP-u na razinu iz 1995. godine. Uzmemo li udio poreznih prihoda u BDP-u kao mjeru poreznog opterećenja može se reći da je porezno opterećenje u 1999. godini smanjeno. Porezno rasterećenje došlo je kroz rasterećenje dohotka, uvođenje nulte stope PDV-a, ali je smanjenje poreznih prihoda dijelom rezultat i popuštanja porezne discipline dijela poreznih obveznika što je povezano s problemom nelikvidnosti u gospodarstvu.

Kretanje poreznog opterećenja može se mjeriti i s pomoću porezne elastičnosti. Za razdoblje od 1995. do 1999. godine koeficijent porezne elastičnosti iznosi 0,976 što pokazuje da je bruto domaći proizvod u promatranom razdoblju rastao brže od poreza. Iako se radi o porezima prikupljenim u središnjoj državi koji ne predstavljaju pravu mjeru za promatranje poreznog opterećenja (trebalo bi ih promatrati na razini konsolidirane opće države) ipak je moguće uočiti trend kretanja. Naime, središnjim državnim proračunom prikuplja se najveći dio poreznih prihoda.

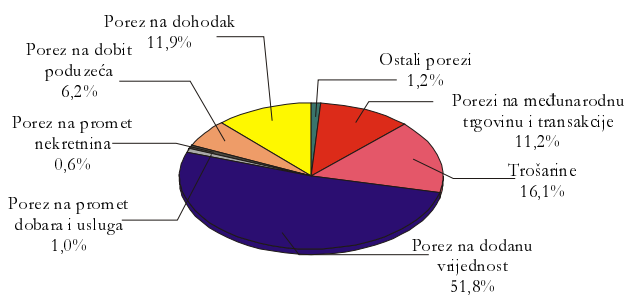
Struktura poreznih prihoda u 1999. godini nešto je izmijenjena u odnosu na 1998. godinu što je vidljivo iz slika u nastavku.

Slika 2.2: Struktura poreznih prihoda u 1998. godini

Izvor: Ministarstvo financija

Slika 2.3: Struktura poreznih prihoda u 1999. godini

Izvor: Ministarstvo financija

Promjena strukture logična je posljedica izmjena u poreznom sustavu do kojih je došlo tijekom 1999. godine. Valja naglasiti da je porez na promet proizvoda i usluga, koji je početkom 1998. godine zamijenjen PDV-om, nakon značajnije uplate u 1998. godini i udjela od 5% u ukupnim poreznim prihodima, u 1999. godini izgubio svoj fiskalni značaj.

Porez na dodanu vrijednost

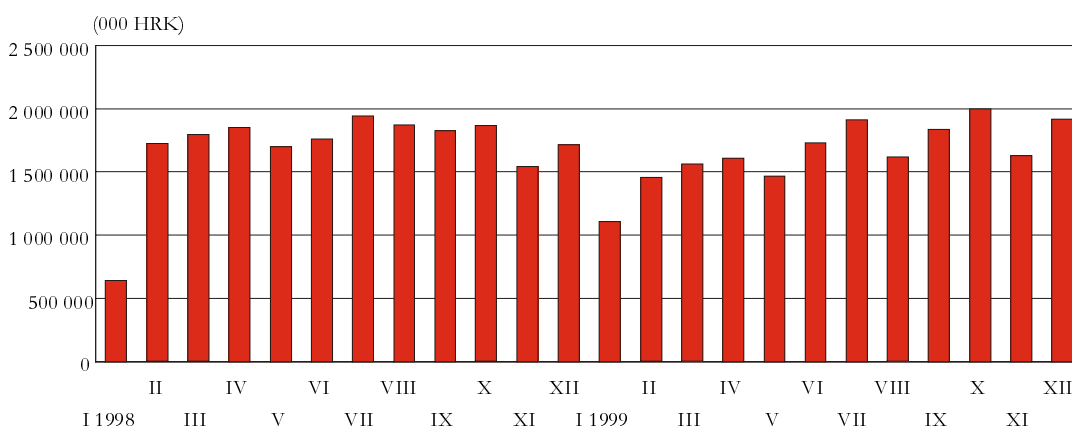
Porezom na dodanu vrijednost u 1999. godini prikupljeno je 19 830 milijuna kuna ili 13,8% BDP-a. O fiskalnom značaju poreza na dodanu vrijednost govori podatak da je njime u 1999. godini prikupljeno 51,8% poreznih ili 42,8% ukupnih proračunskih prihoda. Fiskalna izdašnost ovog poreza proizlazi iz široke porezne baze ovog poreza (mali broj

izuzeća), mehanizma naplate ovog poreza koji znatno otežava poreznu evaziju, te do studenog 1999. godine, jedinstvene, relativno visoke porezne stope.

U odnosu na 1998. godinu prihodi od PDV-a su u 1999. godini bili manji za 2%. Do smanjenja prihoda došlo je uslijed pada gospodarske aktivnosti, uvođenja nulte stope u studenom na najvažnije životne namirnice - kruh i mlijeko, knjige i lijekove, kao i zbog produljenja obračunskog razdoblja s 15 na 30 dana.

Iz kretanja mjesečnih prihoda od poreza na dodanu vrijednost vidljivo je da je u prvim mjesecima 1999. godine došlo do slabijeg ostvarenja prihoda koji su se uglavnom kretali na razinama nižim od onih u 1998. godini. Ovo slabije ostvarenje podudara se s produljenjem obračunskog razdoblja u siječnju 1999. godine, ali i padom gospodarske aktivnosti u tom razdoblju. S oporavkom gospodarstva, do kojeg je došlo u drugom dijelu godine, i prihodi od PDV-a bilježili su razine više od prošlogodišnjih.

Slika 2.4: Mjesečno kretanje prihoda od PDV-a

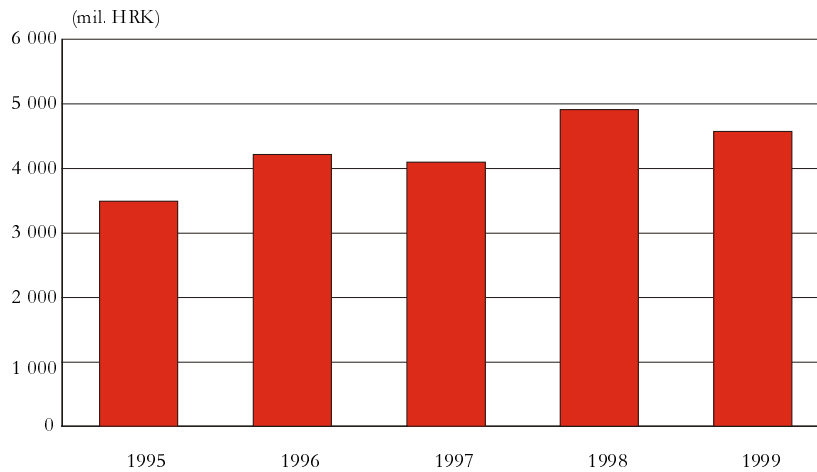
Izvor: Ministarstvo financija

Od početka 1999. godine povećana je vrijednosna granica za ulazak u sustav PDV-a s 50 000 na 85 000 kuna. Također je produženo obračunsko razdoblje s 15 na 30 dana. Ovo je poslovnim subjektima - poreznim obveznicima PDV-a trebalo poboljšati likvidnosnu poziciju te time pridonijeti povećanju opće gospodarske likvidnosti. Sustav poreza na dodanu vrijednost doživio je promjene i krajem 1999. godine kada je narušen sustav jedne stope PDV-a. Naime, od 1. studenog 1999. godine na sve vrste kruha i mlijeka, knjige, te lijekove s popisa Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje uvedena je nulta stopa poreza na dodanu vrijednost. Time je dio osnovnih životnih namirnica prestao biti opterećen PDV-om čime se djelomično ublažila regresivnost ovog poreznog oblika. Uvođenje nulte stope odrazilo se i na cijene navedenih grupa proizvoda. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku cijene na malo proizvoda od žitarica su u studenom bile za 6,6% niže nego u listopadu 1999. godine, cijene mlijeka bile su niže 7,8%, sredstva za obrazovanje 11,9%, te lijekova za 9,7%. Dakle, usprkos ukidanju stope od 22%, smanjenje cijena proizvoda na nultoj stopi zabilježilo je tek mali postotak, dok je dio smanjenja poreza iskorišten za povećanje trgovačkih marži.

Porez na dohodak

Smanjenje poreznog opterećenja dohotka kroz povećanje neoporezivog dijela dohotka rezultiralo je padom prihoda od poreza na dohodak u 1999. za 7% u odnosu na 1998. godinu.

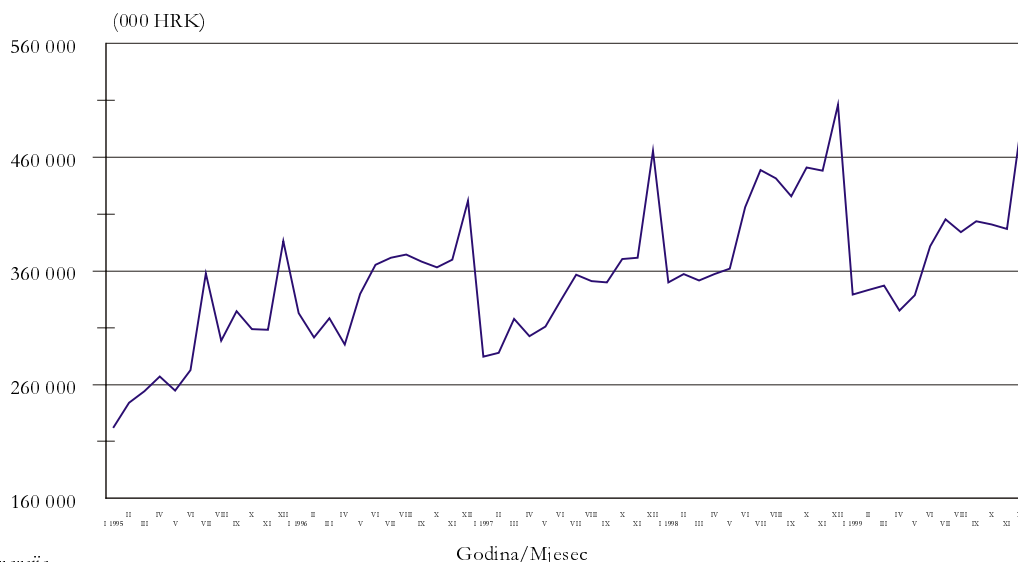
Slika 2.5: Kretanje godišnjih prihoda od poreza na dohodak

Izvor: Ministarstvo financija

Porezom na dohodak u 1999. godini ostvareno je 4 571 milijuna kuna što iznosi 9,9% proračunskih prihoda, odnosno 3,2% BDP-a.

Slika 2.6: Mjesečno kretanje prihoda od poreza na dohodak

Izvor: Ministarstvo financija

Iz mjesečnih kretanja prihoda od poreza na dohodak vidljivo je da se ovom vrstom poreza najviše prihoda ubire u prosincu, te ljetnim mjesecima što se objašnjava isplatom božićnica odnosno dodatnih plaća za godišnje odmone. Porez na dohodak je porezni oblik koji je, prije svega povećanjem neoporezivog dijela dohotka, pogodan za smanjivanje regresivnog učinka indirektnih poreza na potrošnju.

S početkom 1999. godine na snagu su stupile izmjene u Zakonu o porezu na dohodak¹. Osnovna ideja izmjena navedenog Zakona bila je porezno rasterećenje nižih razina dohotka. U skladu s tim osnovni osobni odbitak je od 1. siječnja 1999. godine povećan s 800 na 1 000 kuna mjesečno. Za poreznog obveznika bez uzdržavanih članova obitelji

¹ Porezom na dohodak oporezuje se ukupni dohodak poreznog obveznika ostvaren tijekom jedne (fiskalne) godine. Ukupni dohodak umanjuje se za eventualne gubitke iz prošlih razdoblja, te za porezne olakšice poreznog obveznika i uzdržavanih članova obitelji (osobni odbitak). Prema Zakonu, porezom na dohodak oporezuje se dohodak od nesamostalnog rada, dohodak od samostalnog rada, te dohodak od imovine i imovinskih prava. Porezom na dohodak ne oporezuju se kamate, dividende, kapitalni dobiti, te razne potpore što znači da se porezom na dohodak oporezuje potrošnja, a izbjegava se oporezivanje štednje. Porezna skala poreza na dohodak sastoji se od dvije porezne stope. Stopom od 20% oporezuje se porezna osnovica do visine tri osnovna osobna odbitka (3 000 kuna mjesečno ili 36 000 kuna godišnje), dok se na dio porezne osnovice koji prelazi taj iznos primjenjuje porezna stopa od 35%. Visina osobnog odbitka osim o osnovnom osobnom odbitku ovisi o broju uzdržavanih članova obitelji, te se shodno tome osnovni osobni odbitak uvećava za određene koeficijente.

neoporezivi dio dohotka je porastao s 9 600 na 12 000 kuna godišnje, a porezna osnovica koja se oporezuje s 20% porasla je s 28 800 na 36 000 kuna godišnje.

Također su povećani i koeficijenti za uzdržavane članove obitelji kojima se uvećava osnovni osobni odbitak, a koji umanjuje poreznu osnovicu. Od 1. siječnja 1999. godine porezni obveznik s jednim uzdržavanim članom obitelji množi svoj osnovni osobni odbitak koeficijentom 1,5 (1,5*1 000) (do tada 1,3), s dva uzdržavana člana koeficijentom 2,2, s tri uzdržavana člana 3,2, s četiri 4,6, s pet 6,5 a za svakog daljnjeg uzdržavanog člana koeficijent se progresivno uvećava. Ove su izmjene djelovale u smjeru povećanja neto plaće, posebice osoba s velikim brojem uzdržavanih članova obitelji. Osobni odbitak umirovljenika povećan je s 2 000 na 2 500 kuna. Sukladno najavama nove hrvatske Vlade, u mjesecu ožujku 2000. godine došlo je do daljnjeg smanjenja poreznog opterećenja dohodaka kroz povećanje neoporezivog dijela dohotka s 1 000 na 1 250 kuna.

Tabela 2.5: Kretanje ukupnog broja poreznih prijava

Opis	Godina			
	1995	1996	1997	1998
Broj obrađenih prijava	434 629	545 151	551 333	660 203
Dodatne uplate poreza po godišnjoj prijavi (u HRK)	428 788 154	450 009 268	429 782 473	427 098 208
Povrat po godišnjoj prijavi (u HRK)	213 214 231	341 912 452	380 295 790	359 197 507

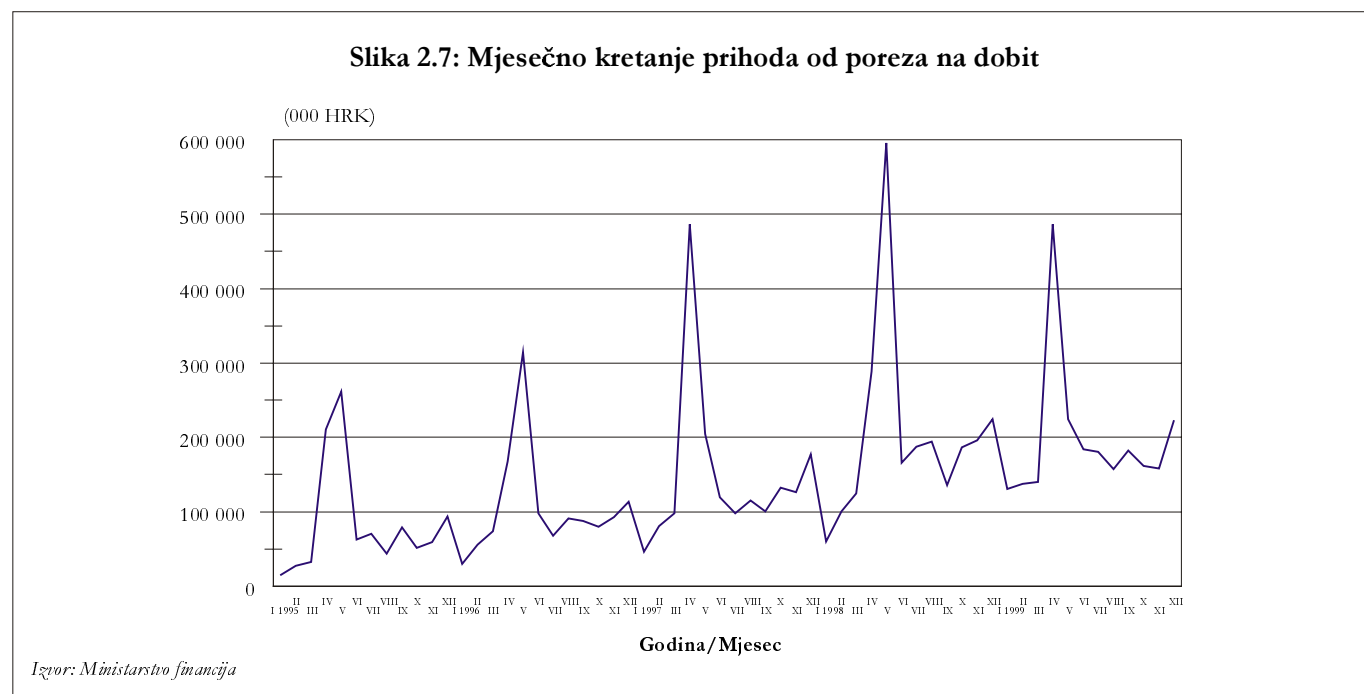
Izvor: Ministarstvo financija

Tabela 2.6: Porezne prijave obrtnika

Opis	Godina			
	1995	1996	1997	1998
Broj prijava obrtnika	97 744	95 688	94 843	99 438
Ukupan dohodak obrtnika (u HRK)	2 668 726 880	2 903 691 525	3 187 225 351	2 966 515 274
Prosječan dohodak obrtnika (u HRK)	37 303	30 345	33 605	29 833

Izvor: Ministarstvo financija

Porez na dobit

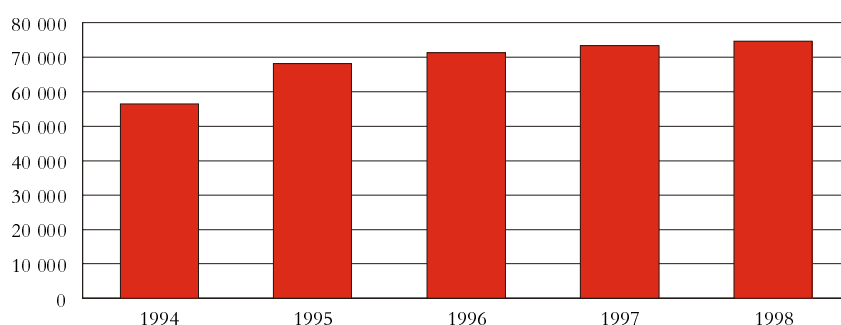
Porezom na dobit² je u 1999. godini prikupljeno 2 364 milijuna kuna prihoda. U odnosu na 1998. godinu to predstavlja pad od 3,9%. S obzirom da se porez na dobit u tekućoj godini plaća na osnovi prošlogodišnjeg poslovnog rezultata,

² Porezna stopa poreza na dobit od početka 1997. godine iznosi 35%. Karakteristika hrvatskog poreza na dobit je postojanje zaštitne kamate na vlastiti kapital za čiji se iznos umanjuje porezna osnovica. Smisao zaštitne kamate je osiguranje porezne neutralnosti poreza na dobit, odnosno izjednačavanje tretmana ulaganja u realnu i financijsku imovinu. Zaštitna kamatna stopa iznosi 5% plus godišnja stopa rasta cijena proizvođača.

tako je uplaćeni porez u 1999. godini rezultat poslovnog rezultata iz 1998. godine. Budući da je poslovni rezultat gospodarstva (dobit) prema podacima ZAP-a u 1998. bio znatno slabiji od poslovnog rezultata u 1997. godini, razumljivo je da je u 1999. godini došlo do pada prihoda od poreza na dobit. Treba se također prisjetiti da je dobit u 1997. godini (plaćenu u 1998. godini) znatno povećalo pojačano izdavanje faktura od strane poslovnih subjekata krajem te godine, a zbog straha od uvođenja PDV-a početkom 1998. godine. Kako se porez na dobit plaća po fakturiranoj vrijednosti to je povećalo prihode od ovog poreza u 1998., a negativno se odrazilo na prihode u 1999. godini. Ovakva kretanja nije mogla ublažiti ni niža zaštitna kamata na vlastiti kapital za 1998. godinu koja je rezultirala iz pada proizvođačkih cijena u toj godini za 1,2%.

Tradicija dodjele nagrada najboljim poreznim obveznicima od strane Porezne uprave Ministarstva financija nastavljena je i u 1999. godini.

Slika 2.8: Zaprimljene prijave poreza na dobit

Izvor: Ministarstvo financija

Tabela 2.7: Pregled poreznih obveznika koji su primili priznanje Ministarstva financija za 1998. godinu

OBVEZNICI POREZA NA DOBIT	OBVEZNICI POREZA NA DOHODAK
Schiedel d.o.o., Novi Golubovac	Marijan Ritoša, Poreč, stolarski obrt
Alfaplan d.o.o., Dubrovnik	Danica Tomić, Split, liječnička djelatnost
Zagrebačka pivovara d.d., Zagreb	Vladimir Raguž, Ivankovo, stolarski obrt
Hempel d.d., Umag	Ilona Mudrinjak, Rijeka, građevinarstvo
Bjelovarska banka d.d., Bjelovar	Ivo Violić, Orebić, građevinarstvo
Zagrebačka banka d.d., Zagreb	Miljenko Vinski, Karlovac, metalska djelatnost
Cetera IGM d.d., Đakovo	Dragutin Trušček, Križevci, plastičarska djelatnost
Comerce braća Pivac d.o.o., Vrgorac	Đuro Bohnec, Ludbreg, mljekarska djelatnost
Wienerberger - Ilovac d.d., Karlovac	Mijo Kelečić, Sisak, proizvodnja stočne hrane
Kamen Ingrad d.d., Požega	Ivan Sušec, Sv. Ivan Zelina, proizvodnja betonske galanterije

Prihodi od trošarina

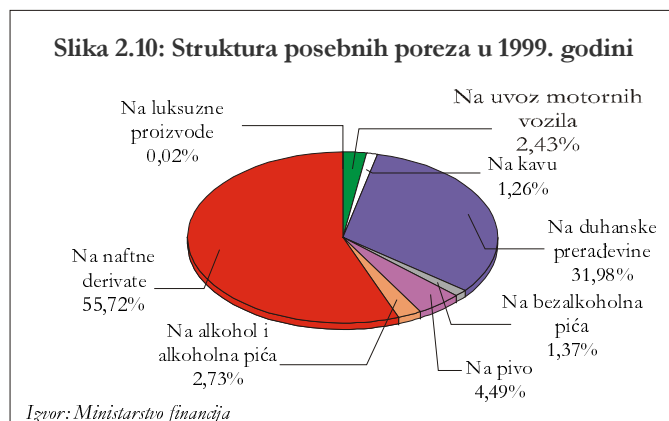
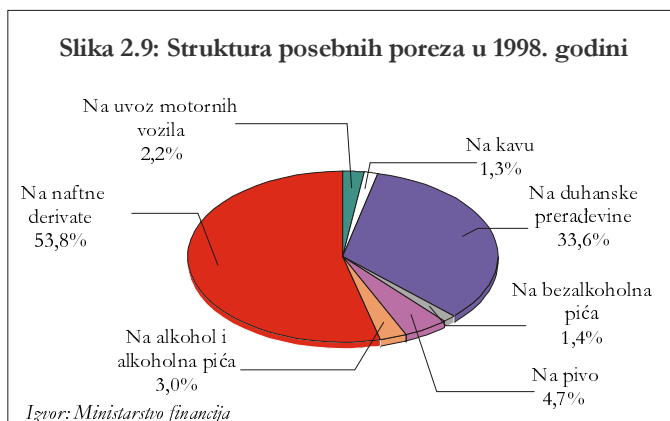
Prihodi od posebnih poreza ili trošarina prihodi su državnog proračuna čiji fiskalni značaj iz godine u godinu raste. Njihov je udio u ukupnim poreznim prihodima s 14,6% u 1998. porastao na 16,2% u 1999. godini. Može se reći da je ovo poželjna tendencija u kretanju strukture poreznih prihoda jer su posebni porezi jednostavni za ubiranje te povećavaju progresivnost odnosno pravednost poreznog sustava.

Akontacije poreza na dobit uplaćuju se mjesečno na osnovu prošlogodišnje porezne prijave, dok se konačna prijava poreza na dobit za prethodnu godinu dostavlja najkasnije do kraja travnja tekuće godine.

Tabela 2.8: Kretanje prihoda od posebnih poreza

	Ostvarenje					
	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Trošarine ukupno	1 854 815	4 960 440	5 390 785	5 404 837	5 896 787	6 160 719
na naftne derivate	670 441	2 559 021	2 691 840	2 728 346	3 169 770	3 432 957
na alkohol i alkoholna pića	75 140	183 458	197 623	176 681	176 897	168 335
na pivo	128 983	266 031	262 080	279 086	277 889	276 782
na bezalkoholna pića	51 208	108 498	108 737	110 255	83 182	84 658
na duhanske preradevine	880 466	1 759 266	2 039 532	1 999 988	1 983 435	1 969 920
na kavu	41 234	67 642	68 704	74 959	76 807	77 648
na uvoz motornih vozila	7 343	16 524	22 269	35 522	128 806	149 423
na luksuzne proizvode	0	0	0	0	0	996

Tijekom 1999. godine ukupni prihodi od trošarina iznosili su 6 011,3 milijuna kuna što je za 4,5% više nego u prethodnoj godini. Porast prihoda od trošarina nije zadovoljavajući s obzirom na porast trošarina do kojeg je došlo tijekom prošle godine.

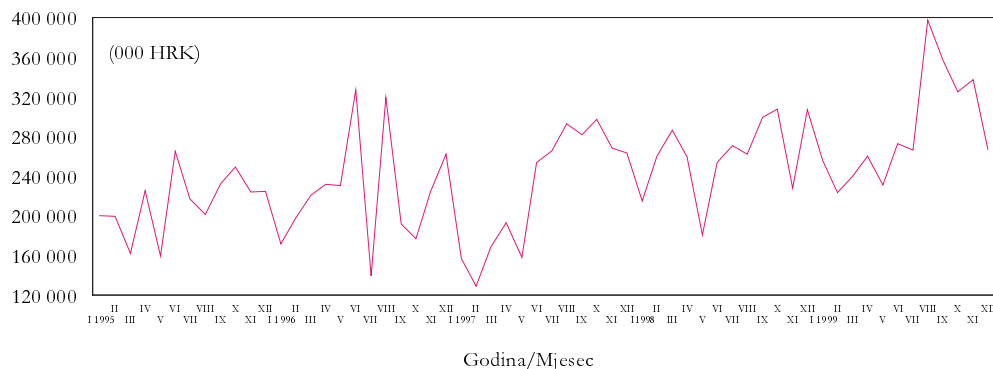
Zakoni o posebnim porezima ili trošarinama tijekom 1999. godine dva puta su bili predmetom izmjena. Najprije su u srpnju porasle trošarine na naftu i naftne preradevine, te trošarine na duhanske proizvode. Porast navedenih trošarina rezultirao je iz njihovog slabijeg ostvarenja u prvoj polovici godine. Porezno opterećenje domaćih cigareta³ izmjenama povećano s 3,50 na 3,90 kuna za meko pakiranje (tzv. popularna skupina), s 4,20 na 4,30 kuna za tvrdo pakiranje (tzv. standardna skupina), te s 5,00 na 7,00 kuna za cigarete proizvedene na osnovu licence s više od 60% domaćeg duhana (tzv. ekstra skupina). Porezno opterećenje uvoznih cigareta (također ulaze u tzv. ekstra skupinu) smanjeno je sa 7,50 na 7,00 kuna čime je zadovoljen uvjet Svjetske trgovinske organizacije o jednakom poreznom tretmanu domaćih i uvoznih cigareta. Također je produžen i rok plaćanja trošarina s 15 na 30 dana od preuzimanja markica. Posebni su porezi na naftne derivate povećani s 1,90 na 2,10 kuna (za motorni benzin MB 98 i 86), s 1,60 na 1,80 kuna (za motorni benzin BMB-98, 95 i 91) te s 1,40 na 1,60 kuna za dizel goriva.

Nakon srpanjskog povećanja slijedilo je povećanje trošarina u studenom kada se uvođenje nulte stope PDV-a nastojalo kompenzirati povećanjem trošarina. Tako su u studenom povećane trošarine na duhanske proizvode, uvoz motornih vozila, te su uvedene trošarine na luksuzne proizvode (nakit, satove, krzno, oružje i sl.) koje se plaćaju po stopi od 30% na prodajnu cijenu bez PDV-a. Trošarine na cigarete porasle su u studenom s 3,90 na 4,50 kuna za tzv. popularnu skupinu, s 4,30 na 4,90 kuna za tzv. standardnu skupinu, te sa 7,00 na 8,10 kuna za tzv. ekstra skupinu.

Najveći dio prihoda od posebnih poreza ostvaruje se od posebnih poreza na naftu i naftne derivate kojima je u 1999. godini ostvareno 3 433 milijuna kuna. Udio ove vrste posebnih poreza u ukupnim prihodima od posebnih poreza u 1999. godini iznosi 55,7%. U odnosu na 1998. godinu ovi prihodi porasli su 8,3%. Porast je rezultirao iz porasta trošarina u srpnju kao i iz porasta oporezivih isporučениh količina naftnih derivata za 3,8%.

³ Porezna osnovica ovog poreza je paketić od 20 komada cigareta standardne dužine do 120 mm.

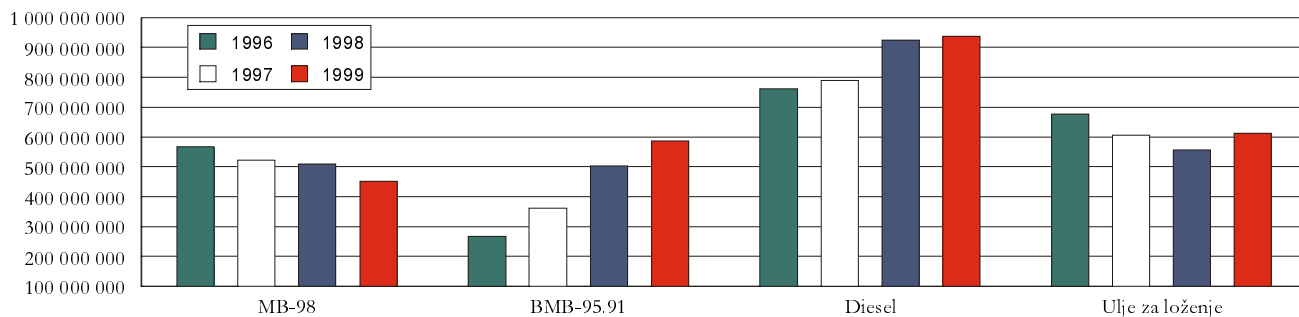
Slika 2.11.: Mjesečno kretanje trošarina na naftne derivate

Izvor: Ministarstvo financija

Na slici je vidljivo kretanje oporezivih količina po kategorijama naftnih derivata. Uočljivo je da je, osim kod motornog benzina MB-98 koji je zabilježio pad od 11,5%, kod svih naftnih derivata zabilježen porast oporezivih isporučениh količina.

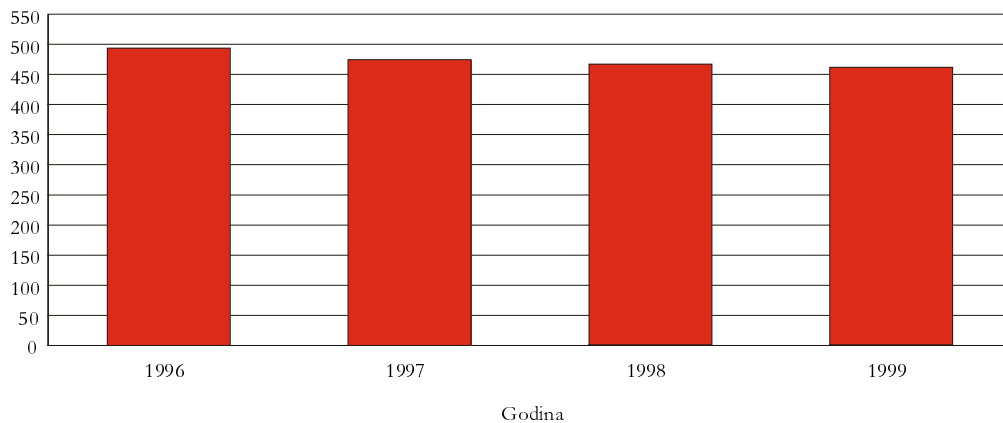
Slika 2.12: Oporezive količine isporučene na domaćem tržištu

Izvor: Ministarstvo financija

Druge po fiskalnom značaju su trošarina na duhanske preradevine, kojima je prikupljeno 1 969,9 milijuna kuna jer je njihov udio u ukupnim prihodima od trošarina u 1999. godini iznosio 32%. Unatoč dvokratnom povećanju trošarina na duhanske preradevine tijekom 1999. godine njihov je prihod u odnosu na 1998. godinu pao za 0,7%.

**Slika 2.14.: Prodane količine domaćih i stranih cigareta
(u milijunima paketića)**

Izvor: Ministarstvo financija

Ukupna količina prodanih paketića cigareta (porezna osnovica) manja je u odnosu na 1998. godinu 1,1% što s obzirom na dvokratno povećanje trošarina (nakon porasta u studenom trošarine su u odnosu na 1998. godinu prosječno više za 23,5%) ne objašnjava pad prihoda. Jedan od razloga zbog kojih je ipak došlo do pada prihoda leži u činjenici da je došlo do promjene u strukturi isporučenih količina odnosno potrošnji cigareta u korist onih cigareta čije su trošarine manje rasle ili čak padale. Osim toga u srpnju je došlo do produženja obračunskog razdoblja s 15 na 30 dana, čime je na godišnjoj razini došlo do gubitka prihoda za 15 obračunskih dana.

Od ostalih trošarina kojima se u 1999. godini prikupilo 12,3% prihoda od trošarina fiskalno značajniji su trošarina na pivo, trošarina na alkohol i alkoholna pića, te trošarina na uvoz motornih vozila. Prihodi od trošarina na kavu, bezalkoholna pića, te posebice trošarine na luksuzne proizvode od malog su značaja za državni proračun i bilo bi nužno razmisliti o ukidanju pojedinih. Svim ovim trošarinama prikupljeno je ukupno 163 milijuna kuna, odnosno 2% više nego u 1998. godini.

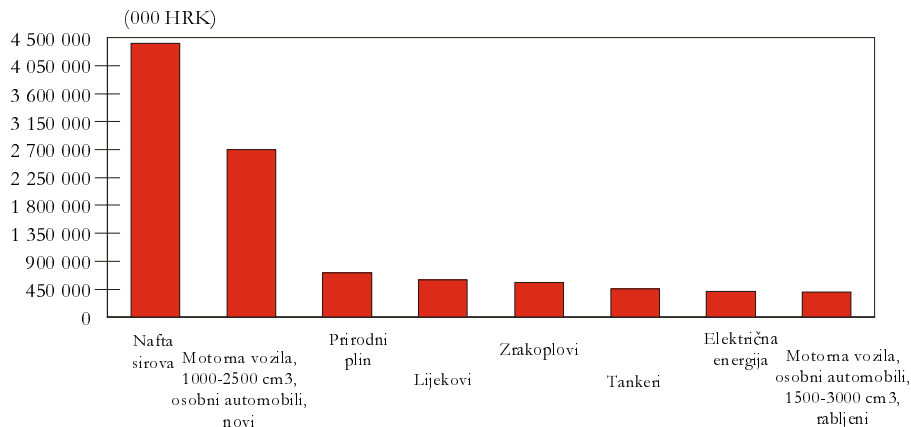
Od početka godine trošarina na litru apsolutnog alkohola (pri 20°C) iznosi 40,0 kuna bez obzira na podrijetlo. Ovo je u skladu s traženjima Svjetske trgovinske organizacije o izjednačavanju poreznog tretmana domaćih i uvoznih proizvoda.

Prihodi od carina

Prihodi od carina jedan su od rijetkih proračunskih prihoda kojim je u 1999. godini ostvareno više prihoda nego je proračunom bilo planirano. Njima je naime ostvareno 4,2% više sredstava od planiranog ili 3,9% više nego u 1998. godini. Uzme li se u obzir činjenica da je u 1999. godini došlo do pada uvoza, ovakvo kretanje carinskih prihoda jedino se može objasniti povećanim naporima Carinske uprave.

Na slici su prikazani proizvodi s najvećom vrijednosti uvoza u 1999. godini. U odnosu na 1998. godinu došlo je do zamjene na vrhu, naime u prošloj su godini novi osobni automobili bili proizvodi s najvećom vrijednosti uvoza, ove godine to je sirova nafta. Cestovnih vozila je u 1999. godini ukupno uvezeno u vrijednosti od 5 808,6 milijuna kuna (najvećim dijelom osobnih automobila - preko 3 milijarde kuna) što je 10,5% ukupnog uvoza roba, te su to proizvodi s najvećom naplaćenom carinom.

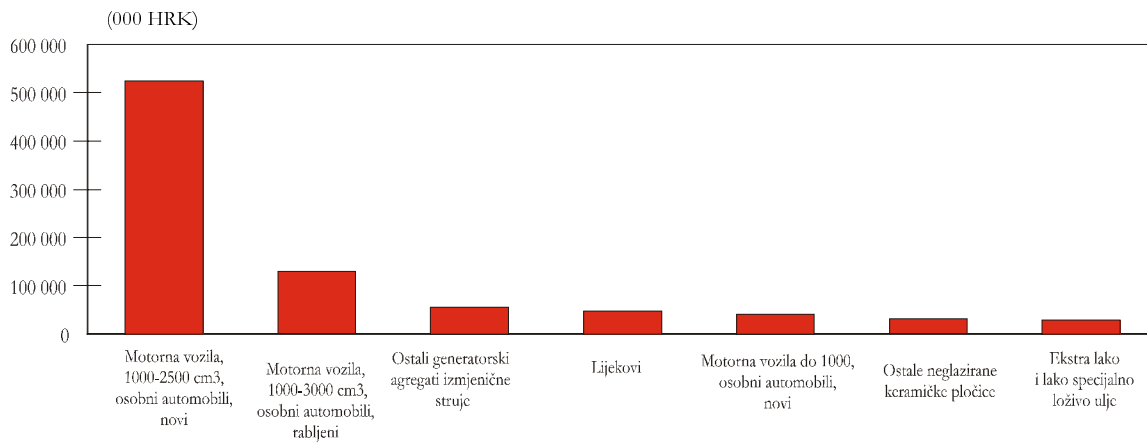
Slika 2.15: Proizvodi s najvećom vrijednošću uvoza u 1999. godini

Izvor: Ministarstvo financija

Na sljedećoj slici prikazani su proizvodi po kriteriju vrijednosti naplaćene carine.

Slika 2.16: Proizvodi s najvećom naplaćenom carinom u 1999. godini

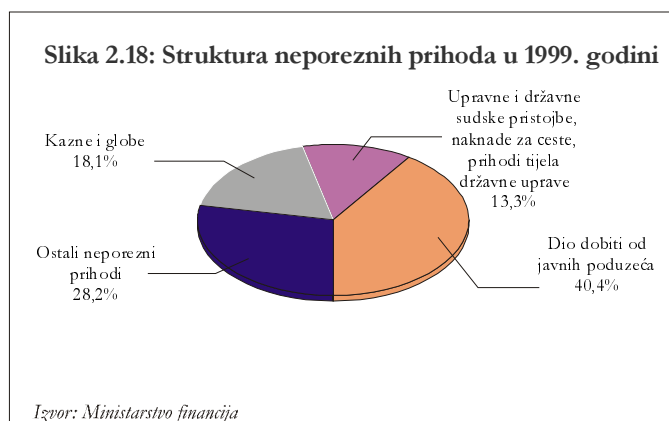
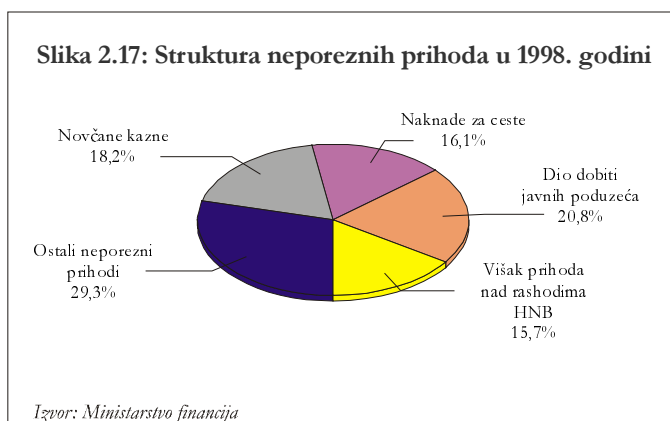
Izvor: Ministarstvo financija

Od 1. siječnja 2000. godine u primjeni je novi Carinski zakon koji je u cijelosti usklađen s europskim carinskim standardima. Zakonom je između ostalog povećana ekonomičnost i jednostavnost carinskog postupka, te su uvedene nove metode rada i kontrole. Za sve carinske postupke uvedena je jedinstvena carinska deklaracija kakva se primjenjuje na području Europske unije te većem dijelu susjednih zemalja. Donošenje navedenog zakona bila je nužna pretpostavka za ulazak Republike Hrvatske u Svjetsku trgovinsku organizaciju koji se očekuje tijekom 2000. godine, te također kao dio priprema za prijam u europske integracije. Nakon stupanja na snagu novog Carinskog zakona također je u pripremi donošenje novog Zakona o carinskoj tarifi koji će biti usklađen s obvezujućim odredbama normi Svjetske trgovinske organizacije.

2.3.2. NEPOREZNI PRIHODI

Neporeznim je prihodima u 1999. godini ostvareno 1 728,2 milijuna kuna (ili 1,2% BDP-a) što je na razini nominalnog ostvarenja iz 1998. godine. U odnosu na proračunom planirana sredstva ostvarenje neporeznih prihoda manje je za gotovo 18%. Neostvarivanje planiranog posljedica je neostvarivanja plana kod gotovo svih vrsta neporeznih prihoda, a posebice kod prihoda od dobiti javnih poduzeća, te izostanka uplate dobiti Hrvatske narodne banke.

Iz strukture neporeznih prihoda u 1999. godini vidljivo je da je dobit javnih poduzeća daleko najznačajniji izvor neporeznih prihoda. Privatizacijom javnih poduzeća slabit će značaj njihove dobiti u strukturi neporeznih prihoda čime će slabiti i značaj ukupnih neporeznih prihoda za državni proračun.

Do kraja 1999. godine u Evidenciju ugovora o koncesiji upisano je ukupno 685 ugovora o koncesiji. Vrijednosti naknada za koncesije u 1999. godini prema djelatnostima prikazane su u tabeli.

Tabela 2.9: Vrijednosti naknada za koncesije u 1999. godini, prema djelatnostima

VRSTA KONCESIJE	NAKNADA (000 HRK)
Koncesije na vodama i javnom vodnom dobru	21 313
Koncesije na pomorskom dobru	3 135
Koncesije za otvaranje slobodnih carinskih prodavaonica	2 448
Koncesije za javnu televiziju i za upotrebu radijskih frekvencija	113 249
Koncesija prava lova	2 824
Koncesija za igračnice	9 022
UKUPNO	151 990

2.3.3. KAPITALNI PRIHODI

Kapitalni prihodi, koji zadnjih godina dobivaju na fiskalnom značaju (13,6% proračunskih prihoda u 1999. godini), pod dominantnim su utjecajem prihoda od privatizacije. Od 6 310,8 milijuna kuna kapitalnih prihoda, što za 9% premašuje plan, 6 078,9 milijuna kuna dolazi od privatizacije, odnosno 10,8% iznad planiranog.

Ovogodišnji prihodi od privatizacije ostvareni su prodajom dijela Hrvatskih telekomunikacija. Naime, u rujnu je između Vlade Republike Hrvatske i Deutsche Telekom, kao strateškog partnera, sklopljen ugovor o prodaji udjela od 35% u Hrvatskim telekomunikacijama. Ovom transakcijom Hrvatske telekomunikacije ušle su u partnerski odnos s najvećom telekomunikacijskom tvrtkom u Europi. Ovime je također ostvaren do sada najveći pojedinačni iznos stranog ulaganja u Republiku Hrvatsku koji će doprinijeti stvaranju pozitivnog ozračja za buduće privatizacijske projekte. Provedbom ove transakcije stvoren je preduvjet za uspješnu provedbu druge faze privatizacije Hrvatskih telekomunikacija putem međunarodne javne ponude u 2000. godini.

Iako Hrvatska namjerava otpočeti i s privatizacijom preostalih javnih poduzeća, ipak je potrebno smanjiti oslanjanje na kapitalne prihode. Razvijene zemlje ove prihode knjiže kao primitke financiranja, zbog njihove jednokratnosti. Neizvjesnost u pogledu iznosa i vremena ostvarenja ovih prihoda otežava vođenje fiskalne politike na rashodnoj strani proračuna, stoga bi ove prihode valjalo vezati uz jednokratne rashode (kao npr. osigurana devizna štednja). U situaciji kada ne postoji adekvatno upravljanje javnim rashodima, nestanak ovako značajnih prihoda dovest će do visokih manjkova i zaduženosti države.

2.4. OSTVARENJE RASHODA DRŽAVNOG PRORAČUNA U 1999. GODINI

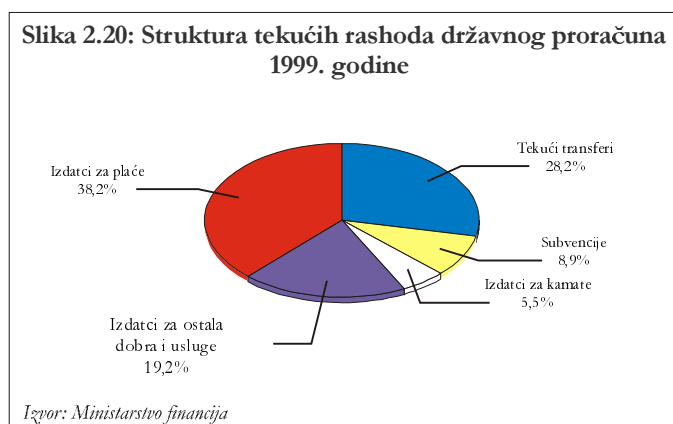
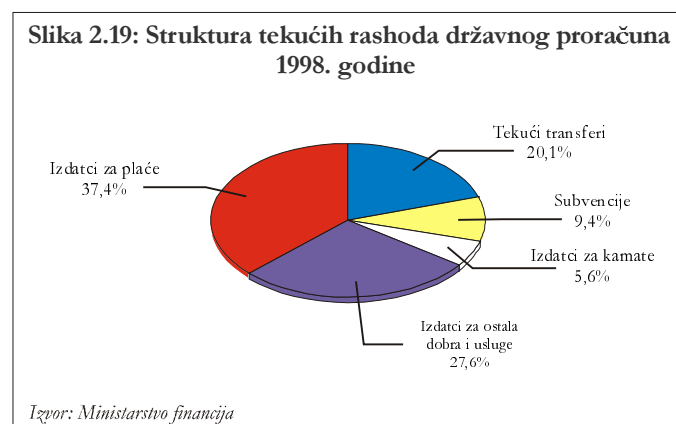
Ukupni rashodi i neto posudbe državnog proračuna u 1999. godini iznosili su 48 878,8 milijuna kuna ili 34,1% BDP-a. U odnosu na 1998. godinu proračunski rashodi rasli su 14,9%, dok su u odnosu na planirane rashode niži 0,9%. Iz strukture proračunskih rashoda vidljivo je da je u 1999. u odnosu na 1998. godinu u ukupnim rashodima znatno porastao udio tekućih transfera i kapitalnih rashoda, dok je udio izdataka za kupovinu dobara i usluga (državna potrošnja u užem smislu) znatno smanjen.

Tabela 2.10: Rashodi državnog proračuna

(000 HRK)	Proračun 1999	Rebalans 1999	Ostvarenje 1999	Ostvarenje (struktura)	Ostvarenje Udio u BDP-u
Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	49 047 850	49 334 032	48 878 764	100,0	34,1
Rashodi za dobra i usluge	23 245 910	22 511 853	22 090 857	45,2	15,4
Plaćanje kamata	2 162 797	2 214 216	2 099 141	4,3	1,5
Subvencije	2 964 053	2 957 208	3 418 897	7,0	2,4
Transferi	10 852 252	10 796 639	10 867 189	22,2	7,6
Kapitalni rashodi	8 027 708	9 743 548	8 903 502	18,2	6,2
Posudbe umanjene za otplate	1 795 130	1 110 568	1 499 178	3,1	1,0

2.4.1. TEKUĆI RASHODI

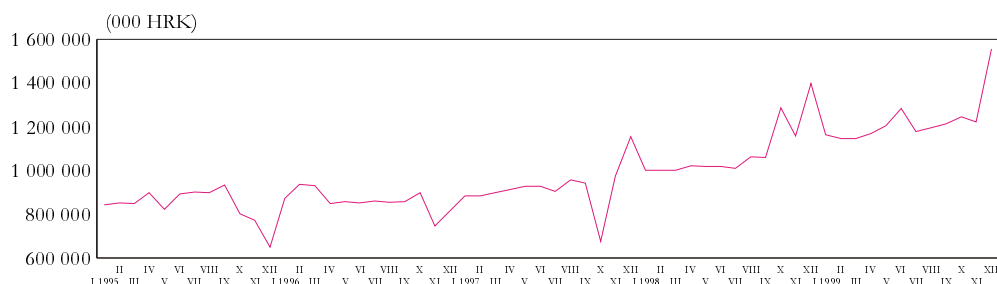
Tekući rashodi su u 1999. godini iznosili 38 476,1 milijuna kuna što je porast od 10,3% u odnosu na 1998. godinu. Tekući rashodi smanjili su svoj udio u ukupnim rashodima za više od 3 postotna poena.

Dvostruko povećanje plaća proračunskih korisnika do kojeg je došlo tijekom 1999. godine (u kolovozu 5%, te u prosincu 12%) rezultiralo je povećanjem izdataka za bruto plaće u odnosu na 1998. godinu od 12,8%. Do povećanja plaća došlo je nakon sporazuma Vlade sa sindikatima javnih djelatnika kojim se nastojalo smanjiti razlike u plaćama zaposlenih u javnom sektoru i plaćama zaposlenih u ostalim sektorima. To je nastavak izjednačavanja plaća koje je započelo u 1998. godini kada su plaće proračunskih korisnika rasle u tri navrata (oko 27%). Izdaci za bruto plaće proračunskih korisnika iznosili su u 1999. godini 14 695 milijuna kuna što je u odnosu na 1997. godinu porast od 33%.

U ukupnim tekućim rashodima ovi su izdaci u 1999. godini sudjelovali s 38,2% što je u odnosu na 1998. godinu povećanje za 0,8 postotnih poena.

Slika 2.21: Bruto plaće proračunskih korisnika

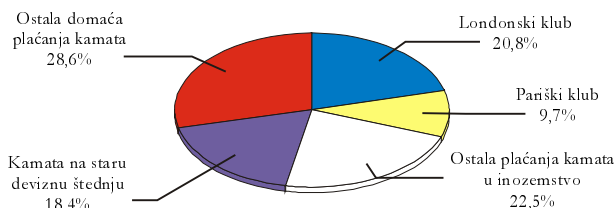
Izvor: Ministarstvo financija

Izdaci za kupovinu dobara i usluga u protekloj godini su iznosili 7 395,8 milijuna kuna što je u odnosu na 1998. godinu pad od 23,1%, odnosno 6,6% manje od planiranog. Najveće smanjenje u odnosu na 1998. godinu zabilježili su tekući izdaci za obranu koji su smanjeni za 1 770 milijuna kuna što je smanjenje od 45%, te izdaci vezani za javnu sigurnost koji su smanjeni za 360 milijuna kuna ili 40%. Unatoč navedenim smanjenjima udio tekućih izdataka za obranu u ukupnim izdacima za kupovinu dobara i usluga od 29% u 1999. godini govori da tekući izdaci za obranu i dalje čine najveći dio klasične državne potrošnje. Udio tekućih izdataka za školstvo iznosi 7,3%, policiju 7,5%, te znanost 6,4%.

Potrebno je imati na umu da su ovo podaci na gotovinskom načelu koji narušavaju pravu analizu. Ukupne neplaćene obveze obrane iznosile su 930 milijuna kuna što ukupne izdatke za obranu (na gotovinskom načelu) povećava za navedeni iznos.

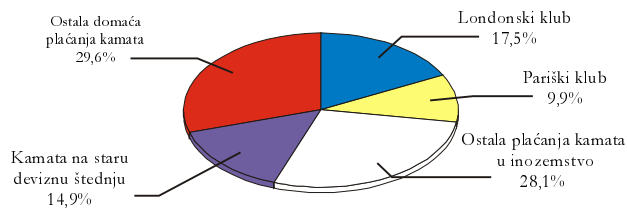
Troškovi plaćanja kamata u 1999. godini porasli su 7,6% u odnosu na 1998. godinu. Veći porast zabilježile su kamate plaćene stranim vjerovnicima koje su porasle 12,8%. S obzirom na kretanje i strukturu javnog duga ovakve tendencije kod troškova za kamate očekuju se i u narednim godinama.

Slika 2.22: Struktura plaćenih kamata u 1998. godini

Izvor: Ministarstvo financija

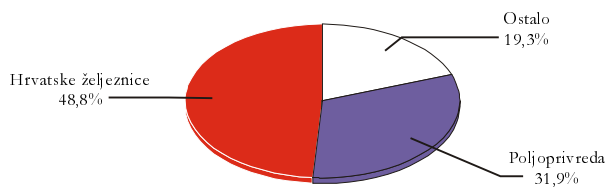
Slika 2.23: Struktura plaćenih kamata u 1999. godini

Izvor: Ministarstvo financija

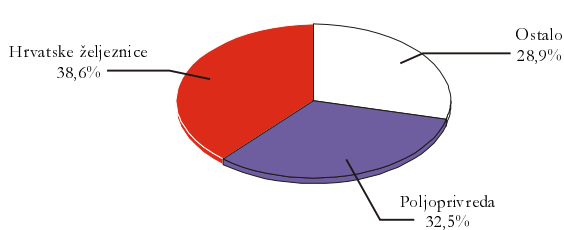
Na subvencije je tijekom 1999. godine utrošeno 3 419 milijuna kuna. Najveći dio toga iznosa utrošen je na subvencioniranje Hrvatskih željeznica (1 319 milijuna kuna) i poljoprivrede (1 110 milijuna kuna). Od ostalih subvencija znatan iznos isplaćen je na ime potpora za restrukturiranje gospodarstva (sanacije) 512 milijuna kuna, potpore turizmu u iznosu od 184,7 milijuna kuna, te razne potpore hrvatskim lukama u iznosu od 78 milijuna kuna.

Slika 2.24: Struktura subvencija državnog proračuna u 1998. godini

Izvor: Ministarstvo financija

Slika 2.25: Struktura subvencija državnog proračuna u 1999. godini

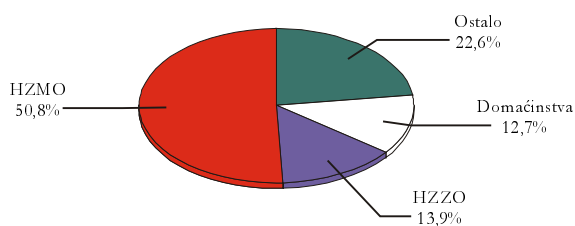
Izvor: Ministarstvo financija

Stavka koja je u okviru tekućih rashoda u 1999. godini najbrže rasla su tekući transferi koji su porasli za 55,1%. Najveći pritisak na porast tekućih transfera dolazi od izvanproračunskih fondova. Tekućim transferima Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje (HZMO) u 1999. godini isplaćeno je 4 803,5 milijuna kuna tekućih transfera, što je 35% više nego u 1998. godini. Pridodaju li se ovome transferi HZMO-u koji su knjiženi kao kapitalni, onda ukupni transferi ovom fondu u 1999. godini iznose 6 312,9 milijuna kuna što je međugodišnji porast od 71,7%.

Slična je situacija i s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje (HZZO) kojemu je u 1999. godini isplaćeno 1 848,8 milijuna kuna tekućih transfera, odnosno 90% više nego prethodne godine. Pridodamo li tome kapitalne transfere od 571,7 milijuna kuna onda ukupan transfer HZZO-u iznosi 2 420,5 milijuna kuna što je međugodišnji porast od 54,5%. Kapitalni transferi predstavljaju u stvari povrat duga države prema fondovima na ime sanacija pojedinih poduzeća odlukama o neplaćanju doprinosa za razdoblje od četiri godine. U najvećem postotku radi se o sektoru brodogradnje koja je u većinskom državnom vlasništvu.

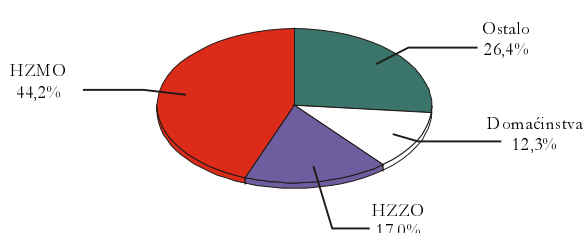
Budući da je tijekom 1998. godine, s ciljem smanjenja poreznog opterećenja radne snage i porasta neto plaća, ukinut doprinos za dječji doplatak od 2,2%, to je tijekom 1999. godine bilo potrebno iz proračuna transferirati više sredstava Fondu za dječji doplatak. Ukupno je navedenom fondu transferirano 1 132 milijuna kuna što je porast od 124% u odnosu na 1998. godinu. Iz sličnih je razloga (ukidanje vodoprivrednog doprinosa tijekom 1998. godine) javnom poduzeću Hrvatske vode za naknadu vodoprivrednog doprinosa transferirano 253 milijuna kuna.

Slika 2.26: Struktura tekućih transfera državnog proračuna u 1998. godini

Izvor: Ministarstvo financija

Slika 2.27: Struktura tekućih transfera državnog proračuna u 1999. godini

Izvor: Ministarstvo financija

Transferi stanovništvu u 1999. godini su iznosili 1 340,6 milijuna kuna. Najveći dio toga iznosa, 1 130,7 milijuna kuna, isplaćeno je kao pomoć sudionicima Domovinskog rata. Transferi prema inozemstvu iznosili su 645,8 milijuna kuna, od kojih je 462 milijuna kuna transferirano Federaciji BiH temeljem Sporazuma, a 150 milijuna kuna za stradalnike rata u Federaciji BiH.

2.4.2. KAPITALNI RASHODI

Tabela 2.11: Kapitalni rashodi državnog proračuna

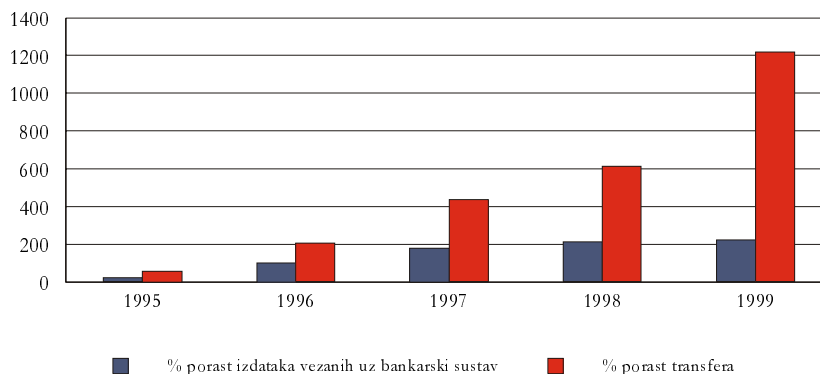
	Ostvarenje (000HRK)		Struktura (%)		Udio u BDP-u (%)	
	1998	1999	1998	1999	1998	1999
Izgradnja i održavanje cesta	1 200 913	2 330 662	18,2	26,2	0,9	1,6
Obnova ratom stradalih područja	1 394 401	1 308 222	21,2	14,7	1,0	0,9
Kapitalni prijenos HZMO-u	0	1 509 415	0,0	17,0	0,0	1,1
Kapitalni prijenos HZZO-u	593 000	562 190	9,0	6,3	0,4	0,4
Kapitalni prijenos Agenciji za sanaciju banaka	0	485 000	0,0	5,4	0,0	0,3
Ostalo	3 401 827	2 708 013	51,6	30,4	2,5	1,9
Kapitalni rashodi - ukupno	6 590 141	8 903 502	100,0	100,0	4,8	6,2

Udio kapitalnih rashoda u ukupnim rashodima državnog proračuna porastao je s 15,3% u 1998. na 18,2% u 1999. godini. Međugodišnji porast kapitalnih rashoda iznosio je 36,8%.

Od ukupnih kapitalnih rashoda koji su u 1999. godini iznosili 8 903,5 milijuna kuna, za nabavku fiksnih kapitalnih sredstava utrošeno je 4 093,3 milijuna kuna, a za kapitalne transfere 4 531,9 milijuna kuna. Najveći dio sredstava za nabavku fiksnih kapitalnih sredstava odnosi se na izgradnju cesta i s tim povezane troškove koji su u 1999. godini iznosili 2 330,6 milijuna kuna.

U okviru kapitalnih transfera najznačajniji dio sredstava utrošen je za, već spominjane, transfere izvanproračunskim fondovima. Mirovinskom fondu transferirano je 1 509,4 milijuna kuna, zdravstvenom fondu je isplaćeno 562,2 milijuna kuna, dok je Hrvatskoj vodoprivredi transferirano 132,7 milijuna kuna. Na troškove obnove ratom stradalih područja tijekom protekle godine potrošeno je 1 308,2 milijuna kuna što je za 6,2% manje nego u 1998. godini.

Slika 2.28: Porast rashoda za ukupne transfere i bankarski sustav

Izvor: Ministarstvo financija

Za troškove isplate osigurane štednje štedišama banaka u stečaju iz proračuna je Agenciji za sanaciju banaka isplaćeno 485 milijuna kuna. Na sljedećoj slici vidljivo je kako su se proteklih godina kretala plaćanja iz državnog proračuna vezana uz bankarski sustav. U plaćanja su uključene otplate za obveznice izdane za sanaciju banaka, plaćanje kamata na te obveznice kao i direktne isplate iz proračuna vezane uz sanacije banaka. Iz slike je vidljiv porast tereta koji za državni proračun proizlazi iz plaćanja vezanih uz bankarski sustav. Na slici je također vidljiv dramatičan porast tekućih transfera (u 1999. godini uključeni su i kapitalni transferi HZMO-u i HZZO-u jer oni po svom karakteru spadaju u tekuće) od čak 1 217%. Ovaj je porast pod dominantnim utjecajem transfera mirovinskom i zdravstvenom fondu.

2.4.3. POSUDBE UMANJENE ZA OTPLATE

Neto posudbe su u 1999. godini iznosile 1 499,2 milijuna kuna. Najznačajniji dio ovih sredstava od 687,7 milijuna kuna isplaćeno je financijskim institucijama po danim državnim jamstvima. Za osnivački kapital Hrvatske banke za obnovu i razvitak uplaćeno je 275 milijuna kuna. Druge značajnije stavke su krediti za stambeno zbrinjavanje hrvatskih ratnih vojnih invalida u iznosu od 181,7 milijuna kuna, zatim sredstva za Fond za razvoj poljoprivrede u iznosu od 102,2 milijuna kuna, te zajam za obnovu šuma (kredit Svjetske banke) u iznosu od 204,5 milijuna kuna.

2.5. RASHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA PO FUNKCIONALNOJ KLASIFIKACIJI

Klasifikacijom proračunskih rashoda po funkciji omogućava se analiziranje namjene pojedinih kategorija javnih rashoda. Ova klasifikacija ujedno omogućava međunarodnu usporedivost pojedinih kategorija rashoda jer uklanja organizacijske razlike među državama.

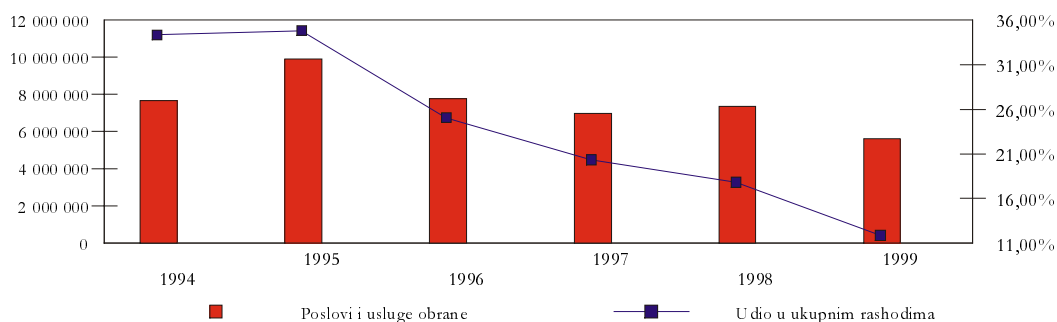
**Tabela 2.12: Rashodi državnog proračuna po funkcionalnoj klasifikaciji
udio u ukupnim rashodima**

(%)		Ostvarenje		Udio u BDP-u	
		1998	1999	1998	1999
I	Ukupni rashodi	100	100	29,9	33,1
1.	Opće javne usluge	8,2	6,4	2,4	2,1
2.	Poslovi i usluge obrane	17,8	11,9	5,3	3,9
3.	Poslovi javnog reda i sigurnosti	10,3	9,8	3,1	3,2
4.	Poslovi i usluge obrazovanja	11,3	12,1	3,4	4,0
5.	Poslovi i usluge zdravstva	2,0	1,0	0,6	0,3
6.	Socijalno osiguranje i zaštita	19,4	23,9	5,8	7,9
7.	Poslovi stanovanja i komunalnih djelatnosti	6,3	4,3	1,9	1,4
8.	Rekreacijski, kulturni i religijski poslovi i usluge	1,4	1,8	0,4	0,6
9.	Poslovi i usluge vezani za gorivo i energiju	-	0,0	-	0,0
10.	Poljoprivreda, šumarstvo, ribolov i lov	2,7	2,6	0,8	0,9
11.	Rudarstvo, industrija i građevinarstvo	1,8	6,0	0,5	2,0
12.	Poslovi i usluge prometa i veza	9,8	11,2	2,9	3,7
13.	Ostali ekonomski poslovi i usluge	1,3	1,4	0,4	0,5
14.	Troškovi koji nisu klasificirani u glavne grupe	7,8	7,8	2,3	2,6

Iz tabele je vidljivo da je tijekom 1999. godine došlo do značajne promjene u strukturi državne potrošnje. Može se reći da postoje određeni pozitivni trendovi u restrukturiranju državne potrošnje koji su nastavljeni u 1999. godini. Ovo se prije svega odnosi na smanjenje izdataka za poslove i usluge obrane (iako već spomenuto gotovinsko načelo narušava analizu), te porast izdataka za poslove i usluge obrazovanja i usluge prometa i veza za koje se smatra da pozitivno djeluju na gospodarski rast. Također je uočljiv znatan porast izdataka na stavci rudarstvo, industrija i građevinarstvo što je posljedica otkupa potraživanja i dionica iz portfelja HZMO-a i HZZO-a, točnije kapitalnih transfera navedenim fondovima.

Izdaci za poslove obrane u 1999. godini u ukupnim izdacima proračuna sudjeluju s 11,69%, što u odnosu na 1998. godinu kada je taj udio iznosio 17,8% ovo predstavlja znatan pad. To je smanjenje također vidljivo promatramo li udio ovih izdataka u bruto domaćem proizvodu koji je s 5,3% u 1998. pao na 3,9% u 1999. godini (odnosno 4,6% BDP-a ukoliko uzmemo u obzir i razliku dugovanja obrane iz 1998. godine i 1999. godine). Podsjetimo se da je udio izdataka za obranu u BDP-u u 1995. godini iznosio 10,1%. Iz ovoga je kao i iz slike vidljivo da izdaci za obranu u ukupnim državnim izdacima gube na značaju i da teže udjelu u BDP-u koji isti izdaci imaju u razvijenim zemljama.

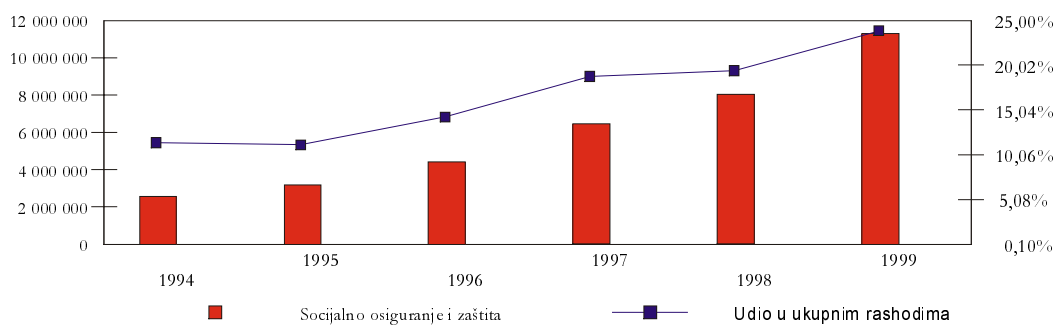
Slika 2.29: Poslovi i usluge obrane

Izvor: Ministarstvo financija

Izdaci koji su u 1999. godini najviše rasli i koji takvu tendenciju pokazuju niz godina su izdaci za socijalno osiguranje i zaštitu. Iz ovoga se jasno mogu iščitati problemi u fondovima socijalnog osiguranja, mirovinskom i zdravstvenom, koji rezultiraju povećanim transferima iz državnog proračuna. Udio izdataka za socijalno osiguranje (koji se izdvajaju iz državnog proračuna) u bruto domaćem proizvodu u 1999. godini iznosi 7,9% dok je taj udio u 1994. godini iznosio 2,9%. Iz ovoga je očita važnost reforme u mirovinskom i zdravstvenom sustavu za smanjenje proračunskih rashoda, te njihovo restrukturiranje u korist onih koji potiču gospodarski rast. Ovo se prije svega odnosi na poslove obrazovanja i izgradnju infrastrukture.

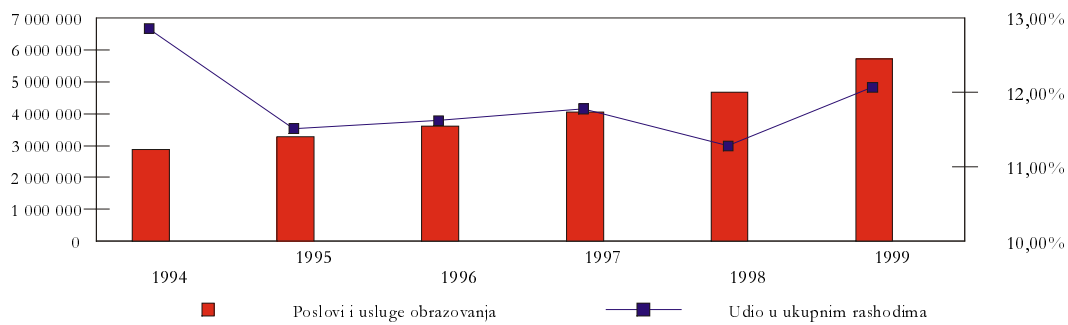
Slika 2.30: Socijalno osiguranje i zaštita

Izvor: Ministarstvo financija

Izdaci za poslove i usluge obrazovanja porasli su u 1999. godini 22,5% u odnosu na 1998. godinu. Promatrano kao udio u BDP-u izdaci za obrazovanje porasli su s 3,4 na 4%. Ovo su svakako pozitivna kretanja koja bi se trebala nastaviti i u narednim godinama kako bi obrazovanje dobilo fiskalni značaj kakav, kao proizvođač rashoda odnosno investicija, ima u razvijenim zemljama.

Slika 2.31: Poslovi i usluge obrazovanja

Izvor: Ministarstvo financija

Do značajnijeg porasta udjela u ukupnoj strukturi rashoda došlo je i kod izdataka za promet i veze koji su u protekloj godini porasli 30,2%. Njihov je udio u BDP-u time s 2,9% porastao na 3,7%. U okviru ove stavke najznačajniji dio odlazi na izgradnju cesta i subvencije Hrvatskim željeznicama. Iako ovi rashodi predstavljaju investicije koje bi trebale djelovati poticajno na gospodarski rast ostaje pitanje efikasnosti uporabe tih rashoda s obzirom na status quo situaciju u Hrvatskim željeznicama glede njihova restrukturiranja, ali i smanjenja i nedostatnog ulaganja u održavanje postojećih cesta na uštrb nerentabilnih skupih investicija u nove ceste.

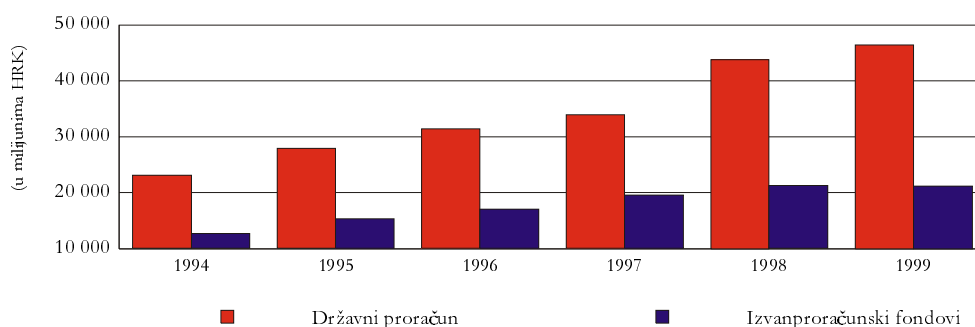
III. KONSOLIDIRANA SREDIŠNJA DRŽAVA

3.1. KONSOLIDIRANA SREDIŠNJA DRŽAVA

Kao jedna od mjera veličine javnog sektora koristi se konsolidirana središnja država koja obuhvaća konsolidirane transakcije između središnjeg državnog proračuna i izvanproračunskih fondova. Dvije su razine konsolidacije potrebne za utvrđivanje veličine konsolidirane središnje države:

- konsolidacija unutar izvanproračunskih fondova, što podrazumijeva eliminaciju transakcija između pojedinih fondova i
- konsolidacija transakcija između državnog proračuna i izvanproračunskih fondova.

Slika 3.1: Konsolidirani prihodi državnog proračuna i izvanproračunskih fondova, 1994. - 1999. godine

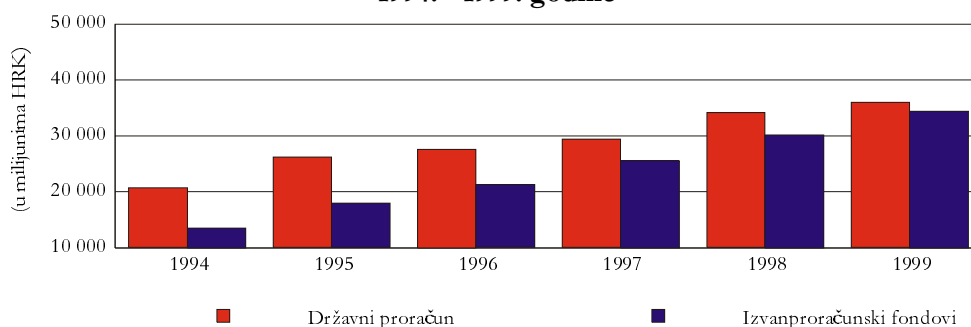

Izvor: Ministarstvo financija

Konsolidirana središnja država iznosi oko 49% BDP-a mjerena konsolidiranim rashodima. Porezno opterećenje konsolidirane središnje države iznosi oko 40% BDP-a. Najznačajniji porezni prihodi na razini konsolidirane središnje države su PDV i doprinosi koji zajedno čine oko 60% ukupnih prihoda konsolidirane središnje države. Udio doprinosa u BDP-u gotovo je identičan PDV-u (oko 14% BDP-a), te tako čini značajan dio ukupnog poreznog opterećenja. Međutim, doprinosima prikupljeni prihodi ipak nisu dovoljni za financiranje mirovina i zdravstvenih usluga.

Tijekom posljednjih nekoliko godina prihodi državnog proračuna rasli su puno brže od prihoda izvanproračunskih fondova. Naime dok su 1994. godine proračunski prihodi iznosili 26,5% BDP-a, 1999. godine su porasli na 32,4% BDP-a. U isto su vrijeme prihodi izvanproračunskih fondova oscilirali između 14 i 15% BDP-a.

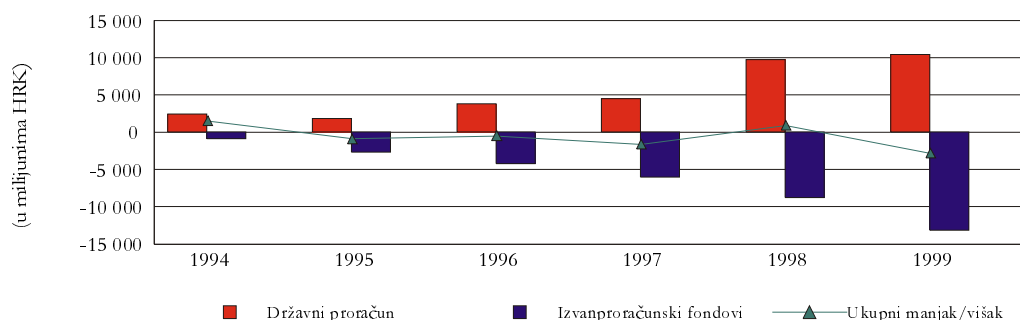
Slika 3.2: Konsolidirani rashodi državnog proračuna i izvanproračunskih fondova, 1994. - 1999. godine

Izvor: Ministarstvo financija

Međutim, u promatranom su razdoblju konsolidirani rashodi državnog proračuna, odnosno rashodi iz kojih su isključeni transferi središnjeg državnog proračuna izvanproračunskim fondovima, povećani s 23,7% BDP-a u 1994. godini na 25,1% BDP-a u 1999. godini, dok su rashodi izvanproračunskih fondova povećani s 15,5% na 23,9% BDP-a. Vidljivo je, dakle, da su izdaci izvanproračunskih fondova gotovo dosegli izdatke konsolidiranog središnjeg proračuna.

Slika 3.3: Kretanje manjka/viška konsolidiranog državnog proračuna, izvanproračunskih fondova, 1994. - 1999. godine

Izvor: Ministarstvo financija

Konsolidirani višak središnjeg državnog proračuna porastao je s 2,4 milijarde kuna u 1994. godini (2,8% BDP-a) na 10,4 milijarde kuna u 1999. godini (7,2% BDP-a). Istodobno je konsolidirani manjak izvanproračunskih fondova porastao s 908 milijuna kuna u 1994. godini na 13,2 milijarde kuna u 1999. godini. Pojedinačno gledano, najveći je konsolidirani manjak u 1999. godini ostvario Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje u iznosu od 8,2 milijarde kuna, te Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje u iznosu od 3,2 milijarde kuna. Upravo ovi podaci najbolje ukazuju na problem izvanproračunskih fondova te pritisak kojem je središnji državni proračun podvrgnut od strane posebno HZMO-a i HZZO-a te naglašavaju potrebu što skorijeg početka najavljenih reformi kako sustava mirovinskog tako i zdravstvenog osiguranja.

Usporedimo li porezno opterećenje (na razini konsolidirane središnje države) u Hrvatskoj s poreznim opterećenjem u ostalim tranzicijskim zemljama vidimo kako je Hrvatska jedna od zemalja s najvećim poreznim opterećenjem.

Tabela 3.1: Porezni prihodi konsolidirane središnje države (% BDP-a)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	Prosjek 91-93	Prosjek 97-98	Razlika
Bugarska	31,0	27,5	25,1	29,9	27,6	24,3	25,2	-	27,2	25,2	-2,0
Hrvatska	31,9	31,6	33,7	40,3	41,4	41,1	39,6	42,4	37,1	41,0	3,9
Češka	35,7	35,7	35,7	34,3	33,1	33,2	32,7	-	35,7	32,7	-3,0
Mađarska	39,6	38,8	39,2	37,6	35,9	34,0	34,0	-	37,0	34,0	-3,0
Poljska	37,6	37,6	37,6	37,6	36,6	50,1	35,2	-	44,2	35,2	-9,0
Rumunjska	32,9	33,0	29,6	26,4	26,2	24,4	24,4	-	31,8	24,4	-7,4
Slovenija	-	20,7	21,2	22,1	22,5	22,9	23,2	23,5	20,9	23,4	2,4

Izvor: Government Finance Statistics, MMF

U posljednjih devet godina u Hrvatskoj je prevladavao trend ekspanzije javnog sektora, što je u usporedbi sa ostalim tranzicijskim zemljama postalo hrvatska specifičnost. Naime, većina zemalja smanjila je veličinu javnog sektora.

Tabela 3.2: Ukupni rashodi i neto posudbe konsolidirane središnje države (% BDP-a)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	Prosjek 91-93	Prosjek 97-98	Razlika
Bugarska	41,3	40,7	45,5	44,5	41,1	48,2	31,0	33,1	42,5	32,1	-10,5
Hrvatska	37,6	38,2	37,1	39,2	44,9	45,3	44,0	46,4	37,6	45,2	7,6
Češka	...	...	36,0	36,3	35,7	35,0	35,1	...	36,0	35,1	-0,9
Mađarska	51,1	52,5	51,4	52,0	46,0	40,0	40,5	41,2	51,7	40,9	-10,8
Poljska	...	...	...	44,2	42,8	42,0	40,2	...	44,2	40,2	-4,0
Rumunjska	...	41,2	32,4	32,4	32,5	31,9	31,3	29,4	36,8	30,4	-6,5
Slovenija	...	45,6	46,7	46,1	45,7	44,9	45,7	...	46,2	45,7	-0,5

Izvor: Government Finance Statistics, MMF

3.2. IZVANPRORAČUNSKI FONDOVI

Izvanproračunski fond je pravna osoba osnovana temeljem Zakona o ustanovama⁴, koja se financira iz doprinosa i/ili neporeznim prihodima. U Republici Hrvatskoj izvanproračunski fondovi su Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (HZMO), Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (HZZO), Hrvatski zavod za zapošljavanje, Fond sredstava doplatka za djecu te Javno poduzeće Hrvatske vode.

Financijski plan izvanproračunskog fonda donosi nadležno tijelo fonda, a proračun se usvaja na temelju postupaka utvrđenih Zakonom o proračunu⁵.

3.2.1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje

Zakonom o mirovinskom osiguranju⁶, koji je stupio na snagu 1. siječnja 1999. godine, osnovan je Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, čime je prestalo postojanje Republičkog fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske, Republičkog fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja samostalnih privrednika Hrvatske te Republičkog fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja individualnih poljoprivrednika Hrvatske. HZMO je kao pravni sljednik dosadašnjih fondova osnovan radi ostvarivanja prava zaposlenika, poljoprivrednika, obrtnika i drugih osiguranih osoba iz obveznog mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti.

Sustav generacijske solidarnosti temelji se na tzv. *pay as you go* načelu, što znači da sadašnji aktivni osiguranici doprinosima financiraju mirovine sadašnjih umirovljenika. Upravo zbog ove karakteristike "ovisnosti" umirovljenika o aktivnim osiguranicima, odnosno zaposlenim osobama koje plaćanjem doprinosa financiraju isplate mirovina, kretanje broja umirovljenika u usporedbi s brojem zaposlenih od presudne je važnosti za održivo funkcioniranje ovog sustava.

Republiku Hrvatsku u posljednjem desetljeću prati krajnje negativan trend u kretanju broja umirovljenika. Naime, dok je krajem 1989. godine broj umirovljenika iznosio oko 613 tisuća do 1999. godine taj se broj gotovo udvostručio. U ovakvom kretanju broja umirovljenika svakako se vidi i globalni trend starenja stanovništva, što se najbolje može vidjeti iz tzv. starosne ovisnosti (*old age dependency ratio*), a koji stavlja u odnos broj stanovnika iznad 65 godina života (tzv. standardna umirovljenička dob) s brojem radno aktivnog stanovništva (između 15. i 64. godine života). Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, temeljenih na posljednjih pet popisa stanovništva, od 1953. godine kada je na 100 radno aktivnih stanovnika dolazilo nešto više od 10 stanovnika umirovljeničke dobi, do 1991. godine, kada je proveden posljednji popis stanovništva, ovaj se odnos osjetno promijenio. Naime, prema tim je podacima na 100 radno aktivnih stanovnika dolazilo gotovo 20 stanovnika standardne umirovljeničke dobi. Osim demografskih promjena povećanju broja umirovljenika svakako je pridonijela i relativno niska zakonska dobna granica za umirovljenje koja je sve do 31. prosinca 1998. godine iznosila 60 godina za muškarce, te 55 godina za žene dok je prijevremena mirovina obuhvaćala muškarce s 55, te žene s 50 godina života. Posljedica navedenog je svakako i činjenica da je prosječna starost hrvatskih umirovljenika 61 godina, a što ih svrstava među najmlađe u Europi. Štoviše krajem 1998. godine 46,8% umirovljenika bilo je mlađe od 64 godine života. Međutim, važno je spomenuti i korištenje instituta prijevremenog umirovljenja kao načina zbrinjavanja viška radne snage u procesu ekonomskog restrukturiranja poduzeća, isto tako i značajan porast broja korisnika invalidskih te obiteljskih mirovina kao izravna posljedica rata. Novim je Zakonom o mirovinskom osiguranju⁷ dobna granica za starosnu mirovinu pomaknuta na 65 godina života za

⁴ Zakon o ustanovama, Narodne novine br. 76/1993.

⁵ Zakon o proračunu, Narodne novine br. 92/1994.

⁶ Zakon o mirovinskom osiguranju, Narodne novine br. 102/1998.

⁷ Vidi ³

muškarce i 60 za žene, odnosno za prijevremenu mirovinu na 60 godina za muškarce, te 55 godina života za žene, što bi trebalo usporiti trend porasta broja umirovljenika u narednim godinama.

Tabela 3.3: Kretanje broja korisnika mirovina koji su u određenoj godini ostvarili ili izgubili pravo na mirovinu

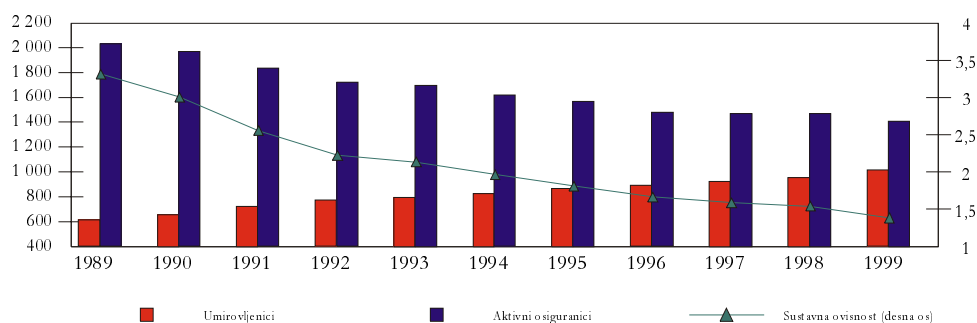
	1990	1991	1992	1993	1994	1995*	1996	1997	1998
Korisnici starosne mirovine koji su ostvarili pravo na mirovinu									
Broj korisnika	44 759,0	65 456,0	41 729,0	34 498,0	22 156,0	29 241,0	20 517,0	21 411,0	30 686,0
Prosječni radni staž	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	27,0	28,0	30,0	32,0
Korisnici invalidske mirovine koji su ostvarili pravo na mirovinu									
Broj korisnika	8 477,0	10 429,0	7 713,0	9 541,0	12 022,0	20 349,0	13 147,0	8 177,0	14 798,0
Prosječni radni staž	24,0	26,0	25,0	25,0	25,0	21,0	22,0	23,0	25,0
Korisnici mirovina koji su izgubili pravo na mirovinu									
Broj korisnika	19 662,0	24 752,0	25 481,0	22 770,0	21 445,0	26 088,0			
Prosječni broj godina u kojima su primali mirovinu	15,8	14,6	14,1	14,5	15,8	16,3			
Korisnici starosnih mirovina koji su izgubili pravo na mirovinu									
Broj korisnika	8 360,0	9 558,0	8 779,0	7 733,0	9 233,0	12 425,0	10 926,0	11 618,0	12 850,0
Prosječni broj godina u kojima su primali mirovinu	16,0	14,0	13,0	14,0	15,0	16,0	16,0	16,0	14,0

*od 1995. godine uključeni svi fondovi, Hrvatska vojska i branitelji

Izvor: DZS i HZMO

Iako starosna ovisnost ukazuje na problem starenja stanovništva, pa samim time i na dugoročne probleme koji se nalaze ispred mirovinskih sustava temeljenih isključivo na *pay as you go* financiranju mirovina, kao mnogo operativnija mjera održivosti sustava koristi se tzv. pokazatelj sustavne ovisnosti (*system dependency ratio*) koji stavlja u odnos broj korisnika mirovine bez obzira na starost te broj aktivnih osiguranika koji putem doprinosa financiraju mirovine. Upravo nam ovaj odnos ukazuje na svu složenost i neodrživost sadašnjeg mirovinskog sustava u Hrvatskoj.

Slika 3.4: Kretanje broja umirovljenika i aktivnih osiguranika, u tisućama

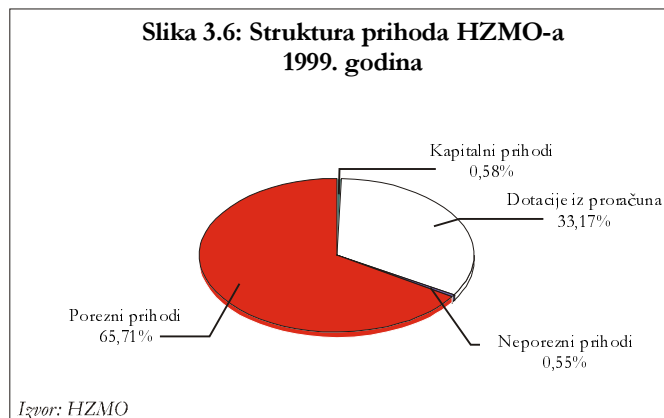
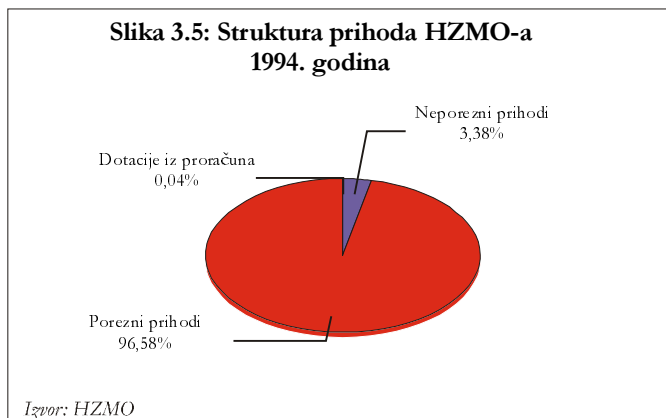

Izvor: Ministarstvo financija

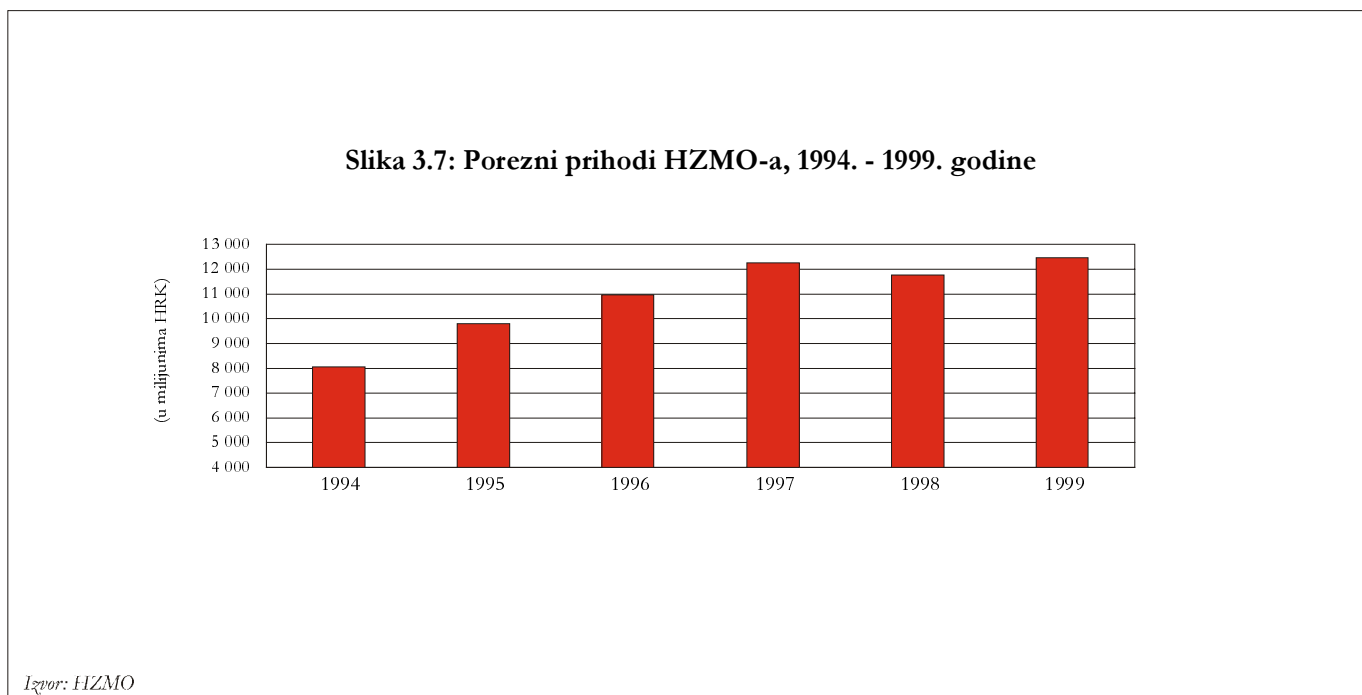
U odnosu na 1991. godinu broj aktivnih osiguranika smanjio se za 433,2 tisuće osiguranika, a broj umirovljenika povećao se za 296,7 tisuće korisnika, samim time došlo je i do pogoršanja omjera systemske ovisnosti. Naime, dok je 1994. godine na 100 aktivnih osiguranika dolazilo približno 40 korisnika mirovine, krajem 1999. godine taj je broj porastao na 72 umirovljenika. Odnosno u 1999. godini 1,4 aktivnih osiguranika je financiralo jednu mirovinu.

Prethodno opisana kretanja broja umirovljenika te broja aktivnih osiguranika u najvećoj su mjeri utjecala i na razvoj financijske situacije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u posljednjih nekoliko godina. Prihode HZMO-a čine porezni prihodi (doprinosi), prihodi iz proračuna, neporezni prihodi (dohodak od kamata i dividendi, ostali neporezni prihodi) te kapitalni prihodi (prodaja dionica). Rashode čine bruto plaće zaposlenih u Zavodu, kupovine ostalih dobara i usluga, transferi stanovništvu (odnosno isplate mirovina) te kapitalni rashodi.

U razdoblju od 1994. do 1999. godine ukupni su prihodi HZMO-a porasli za 127,6% odnosno sa 8 324,9 milijuna kuna u 1994. godini na 18 946,3 milijuna kuna u 1999. godini. Istodobno su rashodi porasli za 138,0% odnosno sa 8 001,7 milijuna kuna na 19 046,5 milijuna kuna. Kao što je vidljivo na slikama, prisutan je trend smanjenja udjela poreznih prihoda te povećanja udjela proračunskih dotacija u ukupnim prihodima mirovinskog fonda.

U skladu sa sustavom generacijske solidarnosti najveći dio prihoda mirovinskog fonda čine porezni prihodi odnosno prihodi od doprinosa koji se plaćaju iz i na plaće. Stopa doprinosa za mirovinsko osiguranje nekoliko je puta mijenjana tijekom posljednjih godina. Naime, 1993. godine stopa doprinosa je iznosila 22%⁸, 1994. godine uvođenjem zdravstvenog doprinosa na mirovine⁹ povećana je na 27%¹⁰, međutim već je naredne 1995. godine uslijed proširenja porezne osnovice (regres, topli obrok i drugi primici postali su dio plaće) stopa smanjena na 25,5%¹¹. Od 1998. godine stopa doprinosa iznosi 21,5%¹² od čega 10,75% na plaće i 10,75% iz plaća. Prihodi od doprinosa u 1999. godini iznosili su 12 448,9 milijuna kuna ili 54,8% više nego u 1994. godini. Međutim, prosječna pokrivenost izdataka za mirovine doprinosima u 1999. godini iznosila je 68,09%.

⁸ Zakon o plaćanju doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje radnika u 1993. godini, Narodne novine br. 91/1992.

⁹ Ovaj se doprinos plaćao Republičkom fondu za mirovinsko osiguranje koji je ta sredstva prenosio Fondu zdravstvenog osiguranja.

¹⁰ Zakon o plaćanju doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje radnika u 1994. godini, Narodne novine br. 117/1993.

¹¹ Zakon o plaćanju doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje radnika u 1995. godini, Narodne novine br. 95/1994.

Teška gospodarska situacija, nelikvidnost s kojom su suočeni svi gospodarski subjekti u zemlji, te nedostatak porezne discipline utjecali su na lošu naplatu doprinosa. Prema raspoloživim podacima u 1998. godini postotak naplate doprinosa iznosio je oko 80%. Naime, znatan broj obveznika plaćanja doprinosa pribjegavao je neplaćanju doprinosa ili je plaćao doprinos na najnižu Zakonom propisanu osnovicu (u 1998. godini je iznosila 1 370 kuna, dok je prosječna bruto plaća, prema podacima Državnog zavoda za statistiku, iznosila 4 131 kuna). Tako je u 1998. godini tek oko 82% zaposlenika plaćalo doprinos na osnovicu veću od najniže zakonom propisane. Za preostali dio od ukupnog broja zaposlenika ili doprinosi uopće nisu plaćeni ili su plaćeni na osnovici nižoj od već spomenute Zakonom propisane. Naime, uglavnom se radi o pravnim ili fizičkim osobama s manjim brojem zaposlenika, a koje tada isplaćuju plaće na niz drugih načina: putem isplata putnih troškova, isplatama plaće u gotovini i slično. Međutim, postoje primjeri velikih pravnih osoba s preko 1 000 zaposlenih koji nisu plaćali doprinose jer uopće nisu isplaćivali plaće. U 1999. godini najniža Zakonom propisana osnovica za obračunavanje i plaćanje doprinosa iznosila je 1 500,00 kuna dok je prosječna bruto plaća, prema podacima Državnog zavoda za statistiku u 1999. godini iznosila 4 551,00 kuna. Osnovica od 1 500 kuna dostatna je za mirovinu od oko 300 kuna, dok je minimalna mirovina u 1999. godini za umirovljenike koji su umirovljeni po starom Mirovinskom zakonu iznosila oko 1 398,54 kuna. Prema novom Zakonu o mirovinskom osiguranju minimalna mirovina se određuje za svaku godinu mirovinskog staža u visini 0,825% od prosječne bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u 1998. godini prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

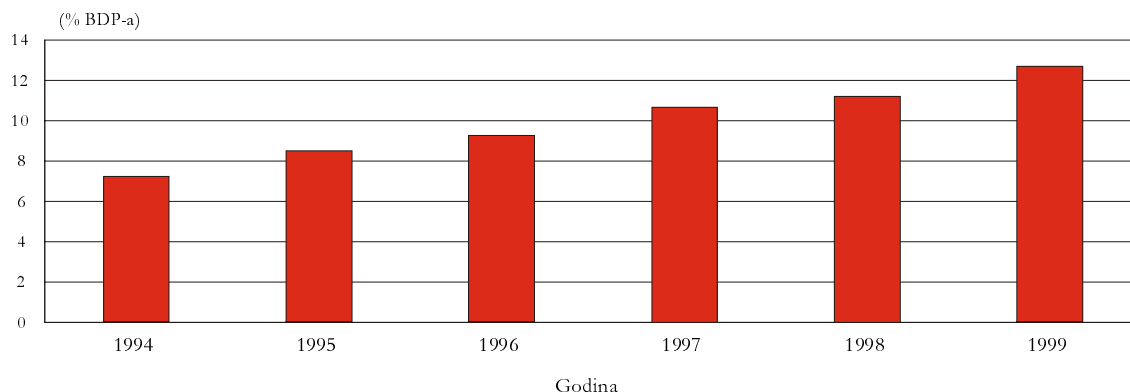
U isto su vrijeme rashodi za mirovine porasli za 189,5% (sa 6 300,7 milijuna kuna u 1994. godini na 18 239,3 milijuna kuna u 1999. godini). Ovakav nesrazmjer kretanja poreznih prihoda i rashoda za mirovine, a koji je uzrokovao nagli porast dotacija iz državnog proračuna prema mirovinskom fondu, u posljednjih nekoliko godina, posljedica je spomenutog nepovoljnog kretanja broja aktivnih osiguranika i korisnika mirovina, širokog spektra povlaštenih mirovina i ostalih mirovina, ali i kretanja mirovina. U 1999. godini je tek 50,3% umirovljenika ostvarilo starosnu mirovinu, dok je čak 22,9% umirovljenika primalo invalidsku mirovinu. U razdoblju od 1992. godine do 1999. godine prosječna starosna mirovina realno je porasla 72,1% dok je u odnosu na 1998. godinu prosječna starosna mirovina u 1999. godini realno porasla 4,5% odnosno nominalno 9,2%.

Tabela 3.4: Kretanje prosječne mirovine 1997. - 1999. godine

Prosječne mirovine (kraj godine), u HRK	1997	1998	1999
Starosne mirovine	1 165,8	1 251,5	1 515,9
Invalidske mirovine	1 190,9	1 286,3	1 213,9
Obiteljske mirovine	1 002,4	1 137,7	1 154,5

*Prosječne mirovine za 1997. i 1998. godinu su izračunate kao vagani prosjeci triju fondova koji su postojali do 1999. godine
Izvor: DZS

Slika 3.8: Izdaci za mirovine kao % BDP-a

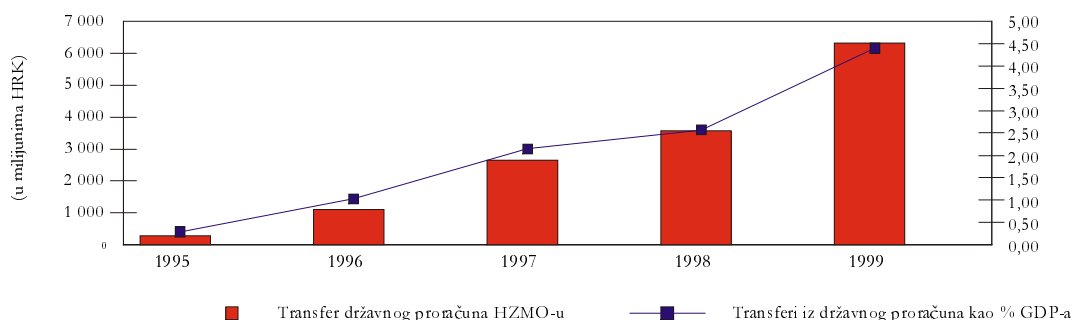
Izvor: Ministarstvo financija i HZMO

Važno je također napomenuti da je, sukladno Odluci Ustavnog suda Republike Hrvatske¹³, donesen novi Zakon o prenošenju sredstava državnog proračuna fondovima mirovinskog i invalidskog osiguranja te usklađivanju mirovina¹⁴. Ovim je zakonom određen način i rokovi isplate dodatka uz mirovinu koji se isplaćuju iz državnog proračuna. Od 1. studenog 1998. godine do 31. prosinca 2002. godine isplaćivat će se kao dodatak 100 kuna i 6% od mirovine za lipanj 1998. godine. U dijelu o usklađivanju mirovina određeno je da se mirovine usklađuju obvezatno, počevši od 1. srpnja 1998. godine, za svako polugodište po stopi koja se dobije kao polovica zbroja stope promjene prosječnog indeksa troškova života u prethodnom polugodištu i stope promjene prosječne bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u prethodnom polugodištu u odnosu na polugodište koje mu prethodi, a na temelju službenih podataka DZS-a o kretanju troškova života i prosječnih bruto plaća. Osnovica za usklađivanje mirovina je mirovina isplaćena za mjesec lipanj 1998. godine. U skladu s navedenim mirovine su od 1. srpnja 1998. usklađene za 2,17%. U 1999. godini mirovine za mjesec ožujak isplaćene u travnju (usklađene od 1. siječnja 1999.) povećane su za 3,9%, a mirovine za mjesec kolovoz isplaćene u rujnu (usklađene od 1. srpnja 1999.) povećane su za 3,85%.

Prosječna mirovina isplaćena u prosincu 1999. godine s uključenim dodatkom uz mirovinu iznosila je 1 363,67 kuna.

Prema ukupnim izdacima za mirovine od 13,2% BDP-a Hrvatska je među zemljama s najvećim udjelom, što ukazuje na neodrživost ovakvog sustava i što hitnijeg usporavanja pritjecaja novih umirovljenika. Kao posljedica svega navedenog, posebice u prethodne tri godine, došlo je do naglog povećanja transfera središnjeg državnog proračuna prema Zavodu za mirovinsko osiguranje. Proračunski je transfer prema mirovinskom fondu 1994. godine iznosio 4,5 milijuna kuna, dok je 1999. godine transfer iznosio 6 312,9 milijuna kuna odnosno 48,3% ukupnih transfera državnog proračuna. Iz državnog je proračuna 1999. godine HZMO-u transferirano 77,4% ili 2 753,4 milijuna kuna više nego 1998. godine.

**Slika 3.9: Transferi središnjeg državnog proračuna HZMO-u
1995. - 1999. godina**

Izvor: Ministarstvo financija i HZMO

Zakonom¹⁵ propisani prihodi mirovinskog fonda koji se osiguravaju državnim proračunom obuhvaćaju prihode za financiranje mirovina stečenih pod povoljnijim uvjetima (za mirovinu ili dio mirovine koja proizlazi iz različitih pogodnosti koje nisu pokrivene doprinosima). Tako se državnim proračunom osiguravaju sredstava za mirovine branitelja iz Domovinskog rata, pripadnika Hrvatske domovinske vojske, sudionike NOR-a, bivše političke zatvorenike, članove HAZU, zastupnike u Hrvatskom državnom saboru, djelatnike unutarnjih poslova i pravosuđa, Hrvatsku vojsku, pripadnike bivše JNA, mirovine preuzete iz bivših republika SFRJ te druge slučajeve određene zakonom. Ukupno je ovih umirovljenika bilo 196 373, dok su sredstva za njihove mirovine u 1999. godini iznosila 3,11 milijardi kuna ili 2,2% BDP-a. U posljednjih nekoliko godina sredstvima državnog proračuna financiraju se različiti dodaci na mirovine (ranijih 50, pa 100 kuna odnosno od srpnja 1998. godine dodatak od 100 kuna + 6%). Isto tako državni je

¹³ Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske od 12. svibnja 1998. godine, Narodne novine br. 69/98.

¹⁴ Zakon o prenošenju sredstava državnog proračuna fondovima mirovinskog i invalidskog osiguranja te usklađivanju mirovina (tzv. Mali mirovinski zakon), Narodne novine br. 102/98.

¹⁵ Zakon o mirovinskom osiguranju, Narodne novine br. 102/98.

proračun namirivao doprinose, sukladno Zakonu o sanaciji, određenih poduzeća koja se saniraju iz proračuna. U 1999. godini taj je dio transfera iznosio 1 509,4 milijuna kuna ili 23,9% ukupnog proračunskog transfera HZMO-u.

Tabela 3.5: Transferi središnjeg proračuna HZMO-u

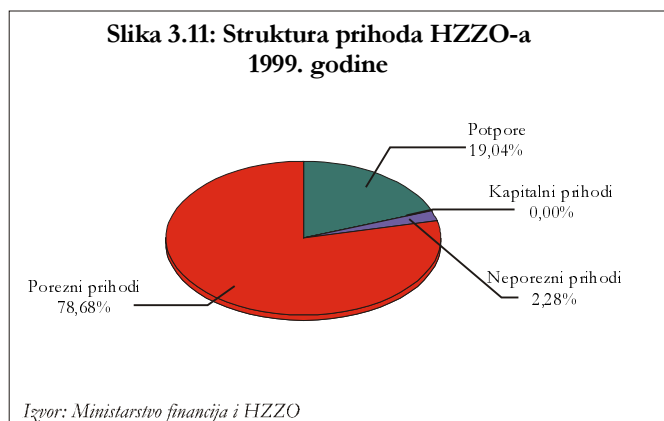
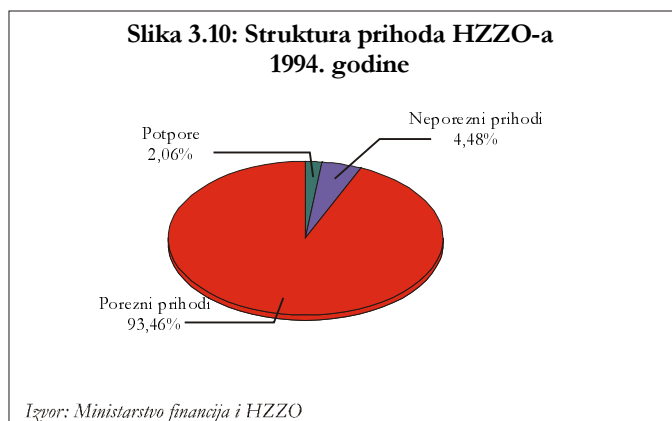
(u 000 HRK)	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Osiguranje samostalnih umjetnika	3 152	5 150	8 300	10 000	8 800	11 500
Osiguranje poljoprivrednika i svećenika	-	-	-	-	-	399 732
Transfer za invalidske i obiteljske mirovine	-	-	-	1 028 319	1 341 283	1 196 633
Transfer za beneficirane mirovine	-	280 000	1 100 000	1 619 130	1 617 413	1 368 270
Transfer za usklađivanje mirovina	-	-	-	-	591 997	1 750 000
Kapitalni transfer - otkup dionica HZMO-a	-	-	-	-	-	1 503 000
UKUPNO	3 152	285 150	1 108 300	2 657 449	3 559 493	6 229 135
kao % BDP-a	0,0	0,3	1,0	2,1	2,6	4,3

Zbog prethodno opisanog stanja u mirovinskom sustavu Republike Hrvatske i načinu na koji se ono odražava na središnji državni proračun pitanje provođenja mirovinske reforme postalo je jedno od najznačajnijih pitanja pri formiranju kako proračunske tako i gospodarske strategije zemlje. Novim je Zakonom o mirovinskom osiguranju propisano da će tzv. drugim stupom odnosno obvezatnim mirovinskim osiguranjem na temelju individualne kapitalizirane štednje biti obuhvaćeni osiguranici mlađi od 40 godina života, s opcijom osiguranicima do 50 godina života da se uključe u drugi stup. Prema odredbama ovog Zakona u drugi će se stup izdvajati doprinosi po stopi od 5% dok će se preostalih 16,5% izdvajati i dalje u prvi stup odnosno u postojeći *pay as you go* sustav. Mirovinskom je reformom također predviđeno i osnivanje tzv. trećeg stupa, odnosno dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje. Osnivanje obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova te osnivanje i poslovanje mirovinskih društava za upravljanje mirovinskim fondovima, kao i osnivanje Središnjeg registra osiguranika, te Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja regulirano je Zakonom o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima¹⁶. Nastavak mirovinske reforme uvođenjem drugog stupa planiran za 1. srpnja 2000. godine ponovno će biti odgođen za narednu godinu. Svakim daljnjim odgađanjem reforme trošak se dodatno povećava, a neodrživost sadašnjeg sustava ide k vlastitoj entropiji.

3.2.2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje

Prema Zakonu o zdravstvenom osiguranju¹⁷ obvezatno zdravstveno osiguranje u Republici Hrvatskoj provodi Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje. Sredstva kojima se financira obvezno zdravstveno osiguranje osiguravaju se:

- iz poreznih prihoda (doprinosi "iz" i "na" plaće djelatnika)
- iz prihoda proračuna
- iz sudjelovanja osiguranih osoba u pokriću dijela troškova zdravstvene zaštite tzv. participacije
- iz prihoda od kamata, dividendi i dr.

Kao i kod mirovinskog i u zdravstvenom osiguranju doprinosi čine najveći dio prihoda. Međutim, kao što je već opisano u slučaju mirovinskog fonda i kod Zavoda za zdravstveno osiguranje vidljiv je trend smanjenja udjela poreznih prihoda odnosno prihoda od doprinosa u ukupnim приходima.

¹⁶ Zakon o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima, Narodne novine br. 49/99.

¹⁷ Zakon o zdravstvenom osiguranju (pročišćeni tekst), Narodne novine br. 1/1997.

Stopa doprinosa za zdravstveno osiguranje nekoliko je puta mijenjana u posljednjih nekoliko godina. Naime, 1994. godine doprinosi za zdravstveno osiguranje plaćani su po stopi od 15%¹⁸ odnosno 7,5% na plaće i 7,5% iz plaća. Međutim, već krajem 1994. godine određena je nova 14%-tna¹⁹ stopa doprinosa koja će se primjenjivati u 1995. godini. Ova se stopa primjenjivala sve do 1. veljače 1998. godine kada se počinje primjenjivati stopa od 18%²⁰, a koja se i trenutno primjenjuje. Tijekom 1997. godine stopa doprinosa za zdravstvo iz mirovina je smanjena s 25% na 18%, a od 1. veljače 1998. godine je potpuno ukinuta, te se stoga prišlo povećanju standardne stope doprinosa s 14 na 18%. Iako je istodobno povećana stopa koju plaćaju aktivni osiguranici to ni izdaleka nije nadoknadilo smanjene prihode upravo zbog odnosa broja umirovljenika, ostalih korisnika zdravstvenih usluga i aktivnih osiguranika.

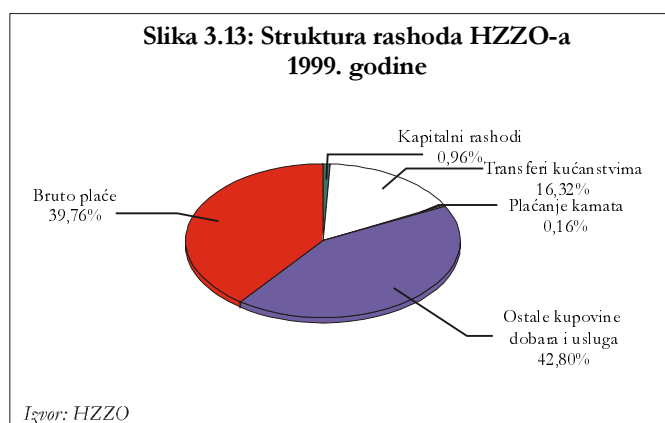
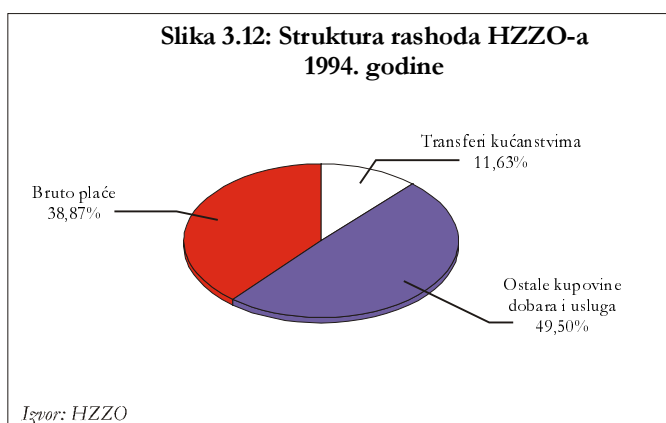
Važna karakteristika ovog sustava je izuzetno visoki udio izuzeća od plaćanja kako doprinosa, tako i participacija koje su ponekad i simboličkog iznosa (posjet liječniku primarne zdravstvene zaštite košta 5 kuna). Participacije koje u drugim zemljama čine važan izvor prihoda (7 - 10% prihoda zdravstvenog fonda), u Hrvatskoj čine manje od 1% ukupnih prihoda. Trenutno oko 20% stanovništva plaća participaciju, a oko 30% doprinos za zdravstveno osiguranje. Umirovljenici, hrvatski branitelji, invalidi Domovinskog rata i njihove obitelji, izbjeglice, povratnici, nezaposleni, djeca i studenti oslobođeni su kako plaćanja doprinosa tako i plaćanja participacije.

Tabela 3.6: Struktura osiguranih osoba

	1997	Struktura	1998	Struktura	1999	Struktura
Aktivni osiguranici	1 443 913	31,16	1 312 892	32,22	1 300 762	31,21
Umirovljenici	850 052	18,34	931 169	22,85	963 728	23,12
Nezaposleni	189 844	4,10	192 148	4,72	251 833	6,04
Članovi obitelji	1 824 114	39,36	1 319 571	32,38	1 360 635	32,65
Aktivni seljaci	160 982	3,47	117 757	2,89	115 855	2,78
Ostali	165 237	3,57	201 689	4,95	174 779	4,19
UKUPNO	4 634 142	100,00	4 075 226	100,00	4 167 592	100,00

Izvor: HZZO

Kao što se vidi na slikama, smanjenje udjela poreznih prihoda u ukupnim prihodima HZZO-a praćeno je povećanjem udjela potpora državnog proračuna. Naime, dok su 1994. godine potpore iznosile 122,4 milijuna kuna, 1999. godine iz državnog je proračuna zdravstvu transferirano ukupno 2 420,5 milijuna kuna, što je 54,6% više nego što su iznosili transferi HZZO-u u 1998. godini. Iako je Zakonom²¹ propisano da se sredstva proračuna Republike Hrvatske osiguravaju za nadoknade porodiljnog dopusta, mjere povećane zdravstvene skrbi nad stanovništvom starijim od 65 godina života te djece do navršene 15. godine života, zdravstveno prosvjećivanje, pomoć za opremu novorođenog djeteta, zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba, samostalnih umjetnika, neosiguranih osoba i drugo, proračun je 1998. i 1999. godine morao osigurati dodatna sredstva namijenjena za pokriće dugova Zavoda prema dobavljačima.

Prema podacima Zavoda za zdravstveno osiguranje nepodmirene obveze na dan 31. prosinca 1998. godine iznosile su ukupno 3 761,2 milijuna kuna od čega je 3 505,8 milijuna kuna kratkoročnih, a 255,4 milijuna kuna dugoročnih obveza. Od ukupnih obveza 67,03% odnosilo se na ugovorne obveze prema poliklinikama, bolnicama te za lijekove, a 7,5%

¹⁸ Zakon o stopama doprinosa za zdravstveno osiguranje, Narodne novine br. 117/1993.

¹⁹ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stopama doprinosa za zdravstveno osiguranje, Narodne novine br. 95/1994.

²⁰ Zakon o izmjenama Zakona o stopama doprinosa za zdravstveno osiguranje, Narodne novine br. 13/1998.

²¹ Vidi 11

čine obveze po naknadama plaća za vrijeme bolovanja. Na dan 31. prosinca 1999. godine nepodmirene obveze Zavoda iznosile su oko 4,39 milijardi kuna.

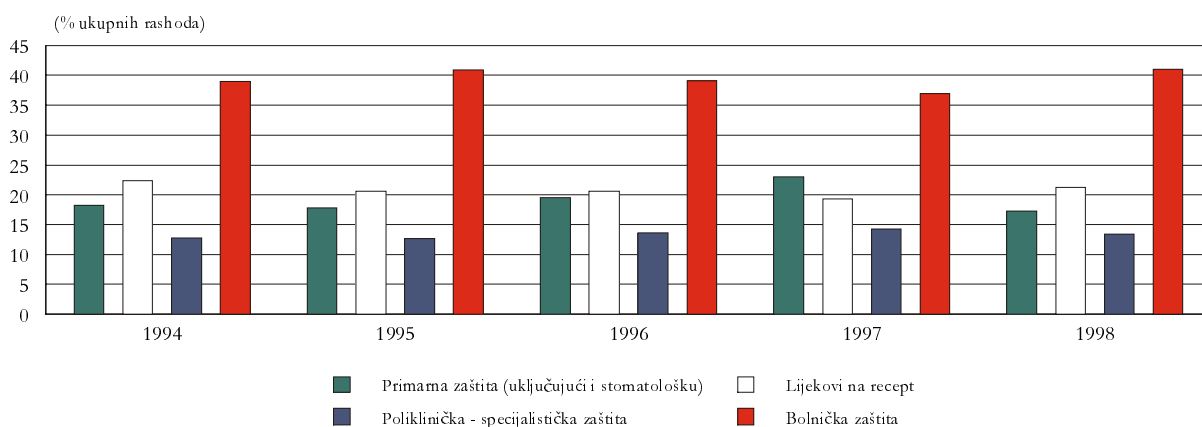
Međutim, pogledamo li strukturu rashoda HZZO-a vidljivo je kako su u 1999. godini 39,8% ukupnih rashoda činili izdaci na plaće i nadnice zaposlenih. Zanimljivo je da su izdaci za bruto plaće u odnosu na 1994. godinu porasli za 132,1% dok su u istom razdoblju izdaci za ostale kupovine dobara i usluga porasli za 96,2%, a njihov se udio u ukupnim rashodima smanjio s 49,5% u 1994. godini na 42,8% u 1999. godini.

Tabela 3.7: Transferi središnjeg proračuna HZZO-u

(000 HRK)	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Osiguranje samostalnih umjetnika	1 620	2 850	3 463	6 000	5 400	7 000
Transfer po Zakonu o zdravstvenom osiguranju	...	...	...	...	12 609	124 578
Zdravstveno osiguranje nezaposlenih	...	...	...	...	66 567	245 520
Zdravstvena zaštita starijih domaćinstava i neosiguranih osoba	...	...	...	...	...	180 000
Sredstva za podmirenje dugova prema dobavljačima	...	...	...	...	...	200 000
Oprema za novorođenčad	4 921	54 278	55 728	64 341	77 398	69 300
Dodatni porodiljski dopust	115 822	291 857	549 832	712 082	810 911	750 405
Kapitalni transfer - otkup dionica HZZO-a	...	...	...	...	...	721 000
Kapitalni transfer	...	...	...	...	593 000	288 168
UKUPNO	122 363	348 985	609 023	782 423	1 565 885	2 585 971
kao % BDP-a	0,14	0,35	0,56	0,63	1,13	1,80

Tijekom posljednjih nekoliko godina zamjetan je trend rasta bolničke zaštite, koja čini oko 40% ukupnih rashoda zdravstvene zaštite. Dakle, krajnje negativan trend s obzirom da je ovaj oblik zdravstvene zaštite daleko najskuplji (prosječan bolnički dan stoji oko 583 kune).

Slika 3.14: Struktura osnovnih rashoda u zdravstvu

Izvor: HZZO

Dodatni problem sustava zdravstvene zaštite su svakako i bolovanja. Naime, nakon prvih 42 dana bolovanja (koje plaća poslodavac), korisnici imaju pravo na godinu dana bolovanja plaćenih od strane HZZO-a. Naknada za bolovanje izračunava se na temelju prosječne plaće u posljednjih šest mjeseci, a iznosi 80% plaće za prvih šest mjeseci, 90% do trajanja bolovanja od godinu dana, odnosno 100% u nekim posebnim slučajevima. Prema raspoloživim podacima HZZO-a u 1998. godini u Republici Hrvatskoj dnevno je zbog bolesti izostajalo 52 992 osobe ili 4,01% radno aktivnih zaposlenika (ili 9,63% više nego u 1997. godini). U 1999. godini je dnevno zbog bolesti izostajala 47 261 osoba.

Iako su planovi za reformu ovog sustava započeli već prije dvije godine, poboljšanja i promjene su nedostatne. Kako bi se olakšala situacija u ovom fondu država je u studenom 1999. godine uvela nultu stopu PDV-a na lijekove, što će smanjiti troškove HZZO-a na godišnjoj razini za oko 900 milijuna kuna.

Tabela 3.8: Pregled privremene nesposobnosti za rad - bolovanje

	1997	1998	1999	1999/1998
Stopa bolovanja*				
- ukupno	3,35	4,01	3,63	90,52
- na teret poslodavca	0,96	1,41	1,26	89,36
- na teret HZZO-a	2,39	2,60	2,37	91,15
Prosječno trajanje u danima				
- ukupno	27,56	27,01	25,96	96,11
- na teret poslodavca	10,70	12,42	11,64	93,72
- na teret HZZO-a	40,02	37,67	37,11	98,51
Zaposleni na bolovanju (dnevni prosjek)				
- ukupno	48 336	52 992	47 261	89,19
- na teret poslodavca	13 884	18 544	16 446	88,69
- na teret HZZO-a	34 452	34 048	30 815	90,50

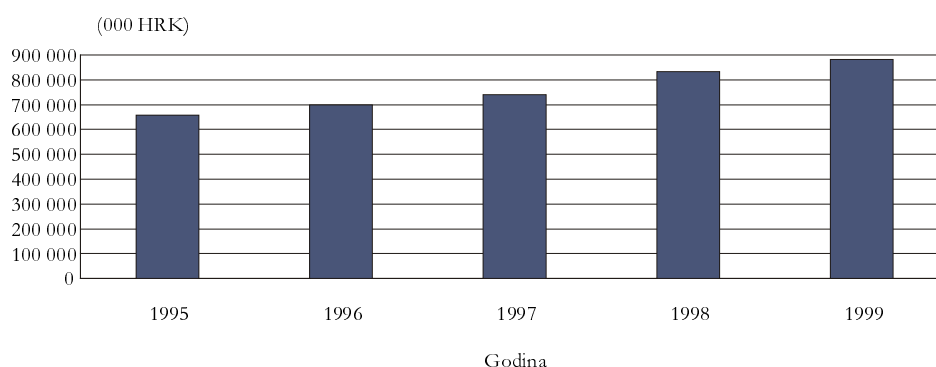
* postotak zaposlenih na bolovanju u ukupno aktivnim zaposlenicima

Izvor: HZZO

3.2.3. Hrvatski zavod za zapošljavanje

Hrvatski zavod za zapošljavanje je osnovan Zakonom o zapošljavanju²² kao javna ustanova u vlasništvu Republike Hrvatske radi provođenja posredovanja pri zapošljavanju, profesionalnog usmjeravanja, obrazovanja nezaposlenih osoba, osiguranja za slučaj nezaposlenosti, mjera i aktivnosti kojima se zadržava postojeća zaposlenost i potiče novo zapošljavanje.

Slika 3.15: Kretanje poreznih prihoda Zavoda za zapošljavanje od 1995. - 1999. godine

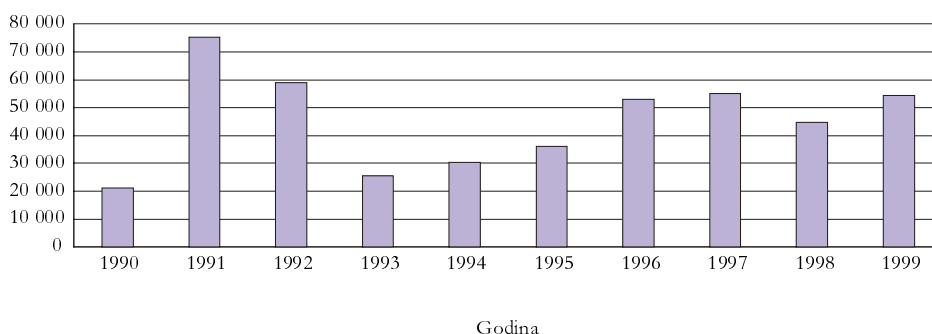
Izvor: Zavod za zapošljavanje

Sredstva za djelatnost zapošljavanja osiguravaju se doprinosom za zapošljavanje dok se sredstva za plaće zaposlenika i materijalne troškove Zavoda osiguravaju u državnom proračunu. Doprinos za zapošljavanje plaća se na i iz plaće u iznosu od 0,85%.

²² Zakon o zapošljavanju, Narodne novine br. 59/96.

Pravo na naknadu za nezaposlenost ima svaka nezaposlena osoba ako je u trenutku prestanka rada bila zaposlena devet uzastopnih mjeseci ili 12 mjeseci u razdoblju od prethodnih 18 mjeseci. Kao baza za izračun naknade služi prosječna mjesečna neto plaća u posljednja tri mjeseca rada. U prvih 78 dana nezaposlena osoba prima naknadu u visini od 80% baze, a nakon toga u iznosu od 60% baze. Naknada ne može biti manja od 20% prosječne neto plaće u Republici Hrvatskoj. Najmanja naknada je krajem 1999. godine iznosila 652,4 kuna (krajem 1998. godine je iznosila 587 kuna), dok je najviši iznos naknade 900 kuna. Pravo na naknadu se može koristiti od najmanje 78 dana (ako je osoba bila zaposlena 9 uzastopnih mjeseci ili 12 mjeseci tijekom perioda od 18 mjeseci) pa do najduže 312 dana u slučaju da je osoba bila zaposlena 10 godina. Iznimka su nezaposlene osobe s 30 godina (muškarci) odnosno 25 godina (žene) radnog staža, koji imaju pravo na naknadu do novog zaposlenja.

Slika 3.16: Prosječan broj korisnika novčane naknade

Izvor: Zavod za zapošljavanje

Aktivna politika zapošljavanja predstavlja mjere koje Zavod za zapošljavanje poduzima da bi poboljšao tržište rada, zapošljavanje, samozapošljavanje, zadržavanje iste razine zaposlenosti, zapošljavanje određenih kategorija stanovništva, te smanjenje nezaposlenosti. Aktivnom politikom zapošljavanja obuhvaćeni su različiti obrazovni programi, programi koji potiču otvaranje novih radnih mjesta, programi prekvalifikacije određenih kategorija stanovništva, individualni programi samozapošljavanja, istraživanja tržišta rada itd.

U Republici Hrvatskoj na problem nezaposlenosti trenutno se troši oko 0,4% BDP-a, dok je prosjek zemalja OECD oko 1,7% BDP-a.

3.2.4. Sredstva dječjeg doplatka

Do 1. srpnja 1998. godine sredstva doplatka za djecu financirana su doprinosom iz plaća. Stopa doprinosa nekoliko je puta mijenjana: 1991. godine primjenjivana je stopa od 1,4%²³, 1993. i 1994. godine primjenjivana je stopa od 2,5%²⁴. Od 1. siječnja 1995. godine stopa doprinosa za dječji doplatok smanjena je na 2,20%²⁵, te se ta stopa primjenjivala sve do 1. srpnja 1998. godine. Stupanjem na snagu Zakona o sredstvima za doplatok za djecu²⁶, od 1. srpnja 1998. godine, sredstva doplatka za djecu osiguravaju se u potpunosti iz sredstava Državnog proračuna.

Prema odredbama Zakona o doplatku za djecu²⁷, doplatok za djecu se isplaćuje do navršene 15. godine života djeteta, a nakon toga samo za dijete na redovitom školovanju (najduže do 19. godine života) te za dijete nesposobno za samostalan život i rad prema posebnim propisima. Pravo na doplatok za djecu stječe korisnik pod uvjetom da mu ukupni dohodak po članu kućanstva mjesečno ne prelazi svotu od 1 202,16 kuna (dohodovni cenzus) i da živi u zajedničkom kućanstvu s djetetom. Dohodovni se cenzus za svaku godinu određuje razmjerno porastu prosječne plaće

²³ Zakon o plaćanju doprinosa za doplatok za djecu u 1991. godini, Narodne novine br. 58/90.

²⁴ Zakon o plaćanju doprinosa za doplatok za djecu u 1993. godini, Narodne novine br. 91/92.

²⁵ Zakon o plaćanju doprinosa za doplatok za djecu u 1994. godini (Narodne novine br. 117/93) i Zakon o plaćanju doprinosa za doplatok za djecu u 1995. godini (Narodne novine br. 95/94).

²⁶ Zakon o sredstvima za doplatok za djecu, Narodne novine br. 88/98.

²⁷ Zakon o doplatku za djecu, Narodne novine br. 77/99.

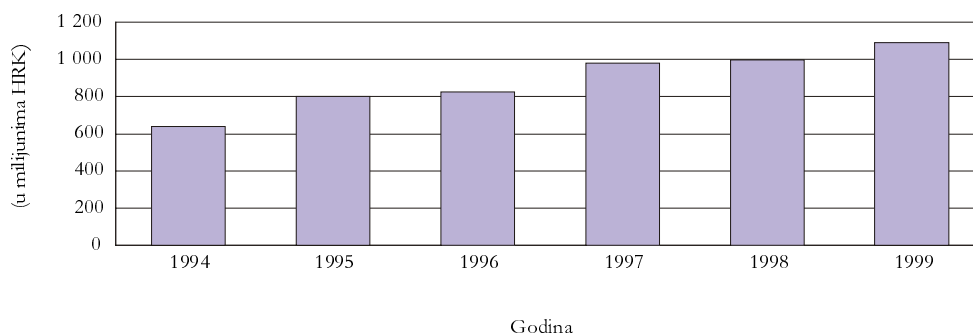
zaposlenih u Republici Hrvatskoj u protekloj godini, dok se svote doplatka za djecu usklađuju s porastom troškova života u protekloj godini.

Tabela 3.9: Broj korisnika doplatka za djecu, stanje na 31. prosinac

	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Broj korisnika	204 975	199 775	196 962	201 853	203 690	204 769
Broj djece	378 434	370 150	365 202	377 651	384 547	384 476

Izvor: HZMO

Slika 3.17: Izdaci za dječji doplatak

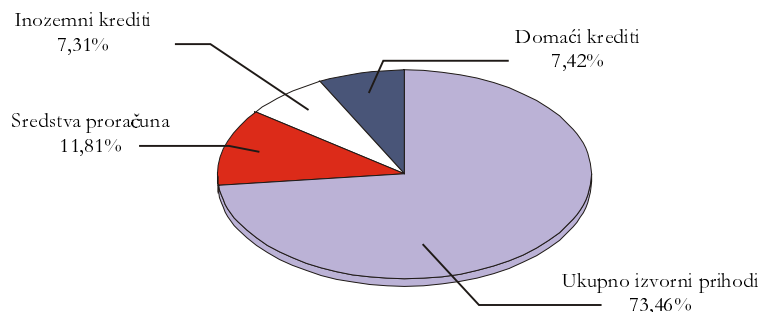

Izvor: HZMO

3.2.5. Javno poduzeće "Hrvatske vode"

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnog gospodarstva²⁸ ukinut je vodni doprinos²⁹, koji je bio u funkciji financiranja objekata za zaštitu od štetnog djelovanja voda (zaštita od poplava na državnim vodama). Istim je Zakonom propisano da se nedostajuća sredstva osiguraju Državnim proračunom Republike Hrvatske. Tim sredstvima financira se redovno održavanje zaštitnih vodnogospodarskih objekata, njihovo obnavljanje i dogradnja, studijski, istraživački i projektni poslovi u svezi s upravljanjem vodama, te stručni, administrativni i drugi poslovi upravljanja vodnim sustavom.

Slika 3.18: Struktura ukupnog financiranja vodnog gospodarstva, kumulativno od 1991. do 1999. godine

Izvor: Ministarstvo financija

Naknada za korištenje voda jedan je od izvornih prihoda Hrvatskih voda, a uvedena je na osnovi odredaba Zakona o vodama³⁰. Od 1996. godine u proračunu Republike Hrvatske osiguravaju se sredstva za kapitalne programe

²⁸ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnog gospodarstva, Narodne novine br. 88/98.

²⁹ Ukinuti vodni doprinos iznosio je 0,8% i plaćao se na bruto plaće pa je njegovim ukidanjem smanjen trošak rada za poslodavce.

³⁰ Zakon o vodama, Narodne novine br. 53/90 i 8/91.

vodoopskrbe da bi se ubrzala obnova. Isto tako od 1992. godine Hrvatske vode za obnovu vodnogospodarskih objekata i sustava služe se kreditnim sredstvima Hrvatske banke za obnovu i razvitak (HBOR) te inozemnih banaka. HBOR na osnovi investicijskih programa koje izrađuju Hrvatske vode odobrava kredite za 70% od ukupne investicije, a ostalih 30% pokrivaju Hrvatske vode i krajnji korisnik, robnim kreditima inozemnih banaka i vlastitim sredstvima.

IV. KONSOLIDIRANA OPĆA DRŽAVA

Pravu mjeru veličine javnog sektora daje bilanca konsolidiranih prihoda i rashoda opće države, jer u sebi uključuje sve razine državne vlasti. Konsolidacijom su poništene sve međusobne transakcije između središnjeg državnog proračuna, izvanproračunskih fondova i jedinica lokalne uprave i samouprave. Sam postupak konsolidacije učinjen je prema međunarodno usporedivoj metodologiji (MMF, Government Financial Statistics), koju je definirao Međunarodni monetarni fond.

4.1. KONSOLIDIRANA OPĆA DRŽAVA PO EKONOMSKOJ KLASIFIKACIJI

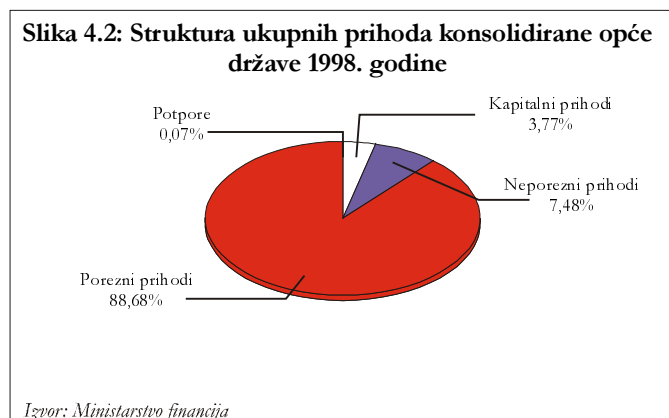
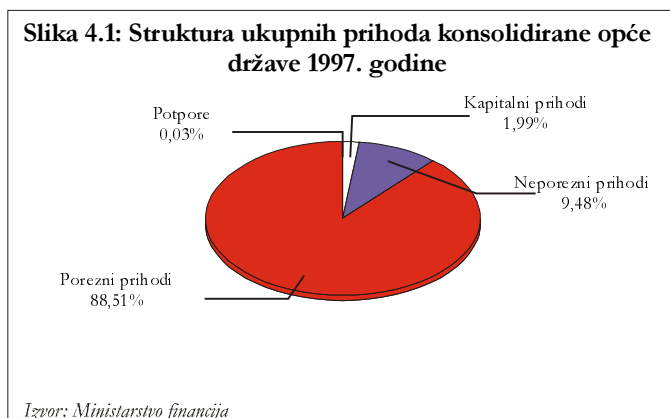
Tabela 4.1: Prihodi i rashodi konsolidirane opće države od 1995. - 1998. godine, % BDP

	Udio u BDP (%)			
	1995	1996	1997	1998
UKUPNI PRIHODI I POTPORE	48,22	50,37	48,62	52,56
I. Ukupni prihodi	48,21	50,35	48,61	52,52
1. Tekući prihodi	47,22	48,88	47,64	50,54
- Porezni prihodi	44,40	44,42	43,04	46,61
- Neporezni prihodi	2,82	4,46	4,61	3,93
2. Kapitalni prihodi	1,00	1,48	0,97	1,98
II. Potpore	0,01	0,01	0,01	0,04
UKUPNI RASHODI I NETO POSUDBE	48,93	50,74	49,83	52,07
III. Ukupni rashodi	48,67	50,28	49,32	51,21
1. Tekući rashodi	44,12	43,47	43,30	44,32
2. Kapitalni rashodi	4,55	6,81	6,02	6,89
3. Posudbe umanjene za otplate	0,26	0,45	0,52	0,86

Izvor: Ministarstvo financija i Državni zavod za statistiku za podatke o BDP-u

Tabela prikazuje osnovne agregate bilance konsolidirane opće države klasificirane prema ekonomskoj namjeni. Vidljivo je da je trend porasta ukupne javne potrošnje, koji je blago zaustavljen u 1997. godini, ponovno snažno nastavljen u 1998. godini. Osim toga, prema podacima za 1999. godinu o bilanci konsolidirane središnje države (središnji državni proračun i izvanproračunski fondovi) moguće je zaključiti da će rast javnog sektora, prikazanog kao konsolidirana opća država, biti nastavljen i u 1999. godini. Detaljan prikaz konsolidirane bilance opće države, te pripadajuće nekonsolidirane bilance središnjeg državnog proračuna, izvanproračunskih fondova i lokalne uprave i samouprave nalazi se u prilogu.

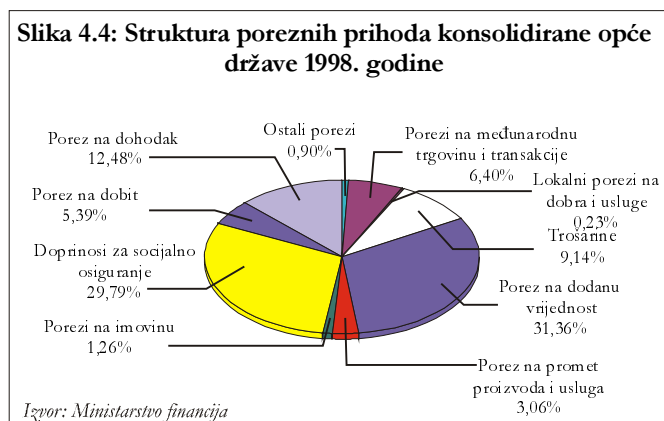
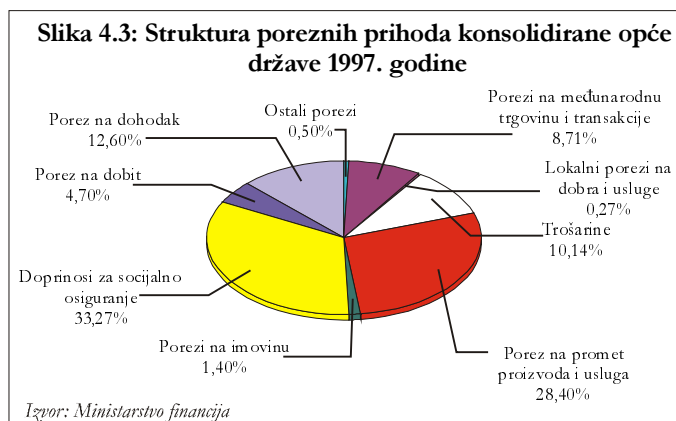
Ukupni prihodi konsolidirane opće države porasli su u 1998. godini nominalno 20,8% u odnosu na prethodnu godinu. Posljedica je to najvećim dijelom porasta potpora (180,6%), zatim kapitalnih (129,3%) i poreznih prihoda (21,1%), dok su istodobno neporezni prihodi smanjeni 4,6%. Međugodišnje kretanje kategorija prihoda odrazilo se i na samu strukturu ukupnih prihoda što je zorno prikazano na sljedećim slikama.

Na kretanje poreznih prihoda, te na rast njihovog udjela u ukupnim приходima, utjecale su promjene u poreznom sustavu. Naime, u siječnju 1998. godine umjesto poreza na promet dobara i usluga uveden je porez na dodanu vrijednost s jedinstvenom stopom od 22%. Na taj su način, prikupljanjem prihoda od poreza na dodanu vrijednost i zaostataka na ime poreza na promet dobara i usluga, ostvareni prihodi od poreza na potrošnju 46,7% veći nego u 1997. godini. Povećana je i porezna stopa na dobit poduzeća s 25% na 35% čime su prihodi od te vrste poreza porasli 38,8%.

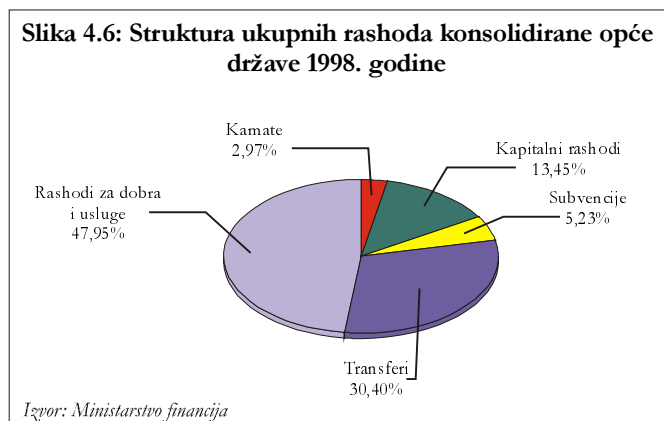
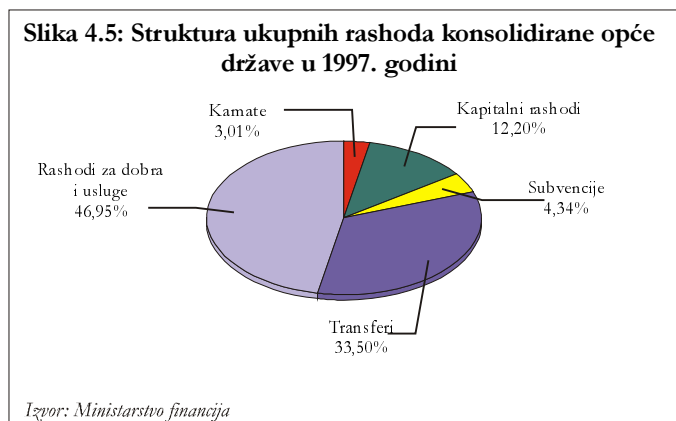
U lipnju 1998. godine ukinut je vodoprivredni doprinos na plaće od 0,8% i doprinos za dječji doplatk iz plaća od 2,2%, ali je uz poboljšanu naplatu ukupnih preostalih doprinosa za socijalno osiguranje (mirovinsko i zdravstveno osiguranje, te doprinosa za nezaposlene) ipak došlo do međugodišnjeg povećanja od 8,4%. Smanjenje ukupne stope utjecalo je na povećanje porezne osnovice za izračun poreza na dohodak čime su, uz pojačanu poreznu disciplinu poreznih obveznika, ti prihodi porasli 19,9% u odnosu na 1997. godinu. To je između ostalog imalo i utjecaja na prihode jedinica lokalne uprave i samouprave, jer 25% od poreza na dohodak građana ide jedinicama lokalne uprave i samouprave. U strukturi prihoda lokalne uprave oko 40% njihovih prihoda čine porez na dohodak i prirez na porez na dohodak, kao izvorni, tj. vlastiti prihod gradova, ali se on zbog metodologije iskazivanja i praćenja u nekim jedinicama lokalne uprave i samouprave ne može iskazati odvojeno od poreza na dohodak. Ostali lokalni porezi na dobra i usluge su u 1998. godini ostvarili 0,3% manje prihode nego u prethodnoj godini.

Promjene u unutarnjoj strukturi poreznih prihoda vidljive su usporedbom dijagrama sa slika 4.3. i 4.4. Očito je da su indirektni porezi i doprinosi socijalnog osiguranja najvažniji pojedinačni izvor poreznih prihoda, te da udio indirektnih poreza u ukupnim poreznim prihodima raste, dok doprinosi socijalnog osiguranja smanjuju svoj udio.

Promjene u poreznom sustavu u 1998. godini, zajedno s povećanjem fiskalne discipline, koje je postignuto prvenstveno uvođenjem poreza na dodanu vrijednost, povećale su sveukupno porezno opterećenje. U 1998. godini ukupni porezni prihodi rasli su gotovo dvostruko brže (21,1%) od porasta nominalnog BDP-a (11,8%), pa je tako, mjereno udjelom konsolidiranih poreznih prihoda opće države u BDP-u, sveukupno porezno opterećenje u 1998. godini bilo 3,6 postotnih poena veće nego u 1997. godini. Očekuje se da će se sveukupno porezno opterećenje u 1999. godini smanjiti za oko 2 postotna poena, s obzirom na to da su nove promjene u poreznom sustavu koje su nastupile tijekom 1999. godine išle uglavnom u pravcu smanjenja poreznog opterećenja i povećanja porezne discipline, a tome u prilog govore i preliminarni, iako nepotpuni, podaci za 1999. godinu.

Ukupni rashodi konsolidirane opće države u promatranom razdoblju pokazuju kako nominalni tako i realni rast. Međutim, od 1995. godine ovo je prvi puta da su ukupni prihodi rasli brže od ukupnih rashoda čime je ostvaren ukupni višak u visini 0,49% BDP-a. Pri analizi ovih podataka valja imati na umu da su podaci izvedeni prema gotovinskoj osnovi te da u ukupni iznos rashoda nisu uključene neplaćene obveze države.

Promjene u strukturi ukupnih rashoda konsolidirane opće države prikazane su slikama 4.5. i 4.6. U strukturi ukupnih rashoda opaža se tendencija porasta kapitalnih rashoda i smanjivanja tekućih rashoda. Istodobno sveukupan pad udjela tekućih izdataka rezultat je pada udjela transfera i porasta udjela subvencija i izdataka za dobra i usluge u ukupnim rashodima. Ovakva kretanja su očekivana i predstavljaju logičnu posljednicu snižavanja transfera neprofitnim institucijama za preko 40% i povećanja subvencija financijskim institucijama (sanacije banaka) i ostalim poduzećima, te povećanja izdataka vezanih za obnovu i izgradnju cesta (kapitalni izdaci).

Tabela 4.2. prikazuje kretanje najvažnijih komponenti tekućih izdataka. Opaža se da je trend smanjivanja veličine rashoda za dobra i usluge zaustavljen u 1997. godini, te u 1998. godini počinje njegov rast.

Tabela 4.2: Kretanje tekućih rashoda konsolidirane opće države

	Udio u BDP (%)			
	1995	1996	1997	1998
Rashodi za dobra i usluge	27,82	25,15	23,15	24,56
- Nadnice i plaće zaposlenih	11,93	11,16	10,97	11,81
- Ostale kupovine dobara i usluga	15,89	13,99	12,19	12,74
Izdaci za kamate	1,45	1,15	1,49	1,52
Subvencije i ostali tekući transferi	14,86	17,17	18,66	18,25

Izvor: Ministarstvo financija i Državni zavod za statistiku za podatke o BDP-u

Najveći generator rasta tekućih rashoda su rashodi za nadnice i plaće zaposlenih u javnom sektoru, koje su porasle za 20,4% u odnosu na 1997. godinu. Plaće korisnika državnog proračuna tijekom 1998. godine povećavane su tri puta, a sve u cilju smanjivanja razlike između plaća državnih službenika i namještenika i zaposlenih u ostalim sektorima. Prvi puta plaće su porasle u siječnju za 7%, zatim u kolovozu za daljnjih 8%, te u studenom za 10%. Osim toga, u prosincu su korisnicima državnog proračuna isplaćene i "božićnice" u iznosu od 1 000 kuna, te novčani dar za djecu u iznosu od 400 kuna. I u 1999. godini potpisan je ugovor sa Sindikatima javnih djelatnika o daljnjem povećanju plaća zaposlenih u javnom sektoru od 17% u dva navrata (5% u kolovozu i 12% u prosincu), te isplata "božićnice" i darova za djecu, čime je iniciran daljnji rast tekućih izdataka.

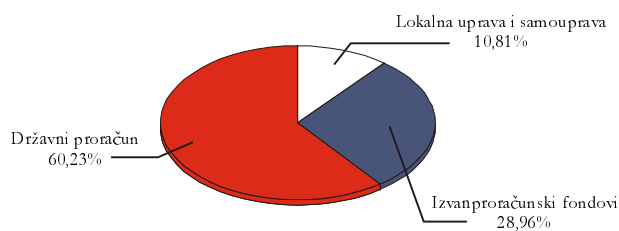
Izdaci za subvencije i tekuće transfere iz godine u godinu bilježe brzi rast. Tako su subvencije u 1998. godini, prvenstveno zbog rješavanja krize u bankarskom sustavu i sanacija državnih poduzeća, porasle 40% u odnosu na 1997. i time povećale svoj udio u ukupnim rashodima opće države na 5,2% ukupnih rashoda u 1998. godini. Isto tako i transferi bilježe međugodišnji porast od 5,3%, koji je uglavnom generiran porastom transfera stanovništvu od 13,4% (mirovine, zdravstveno osiguranje, porodiljni dopust, doplatak za djecu i sl.). Transferi stanovništvu čine 27,8% ukupnih konsolidiranih javnih rashoda. Pokazuje se, stoga, da je snažan rast tekućih transfera, bez značajnijeg smanjivanja ostalih stavki rashoda opće države, osnovna odrednica brzog rasta sektora države. Zadržavanje ovakvih trendova u kretanju transfera postaje primarnim izvorom fiskalne neravnoteže i ugrožavanja makroekonomske stabilnosti u 1999. i narednim godinama. Stoga je nužna što skorija reforma sustava mirovinskoga, ali i zdravstvenoga osiguranja, kao jedini način djelotvornog smanjivanja ukupnih javnih rashoda.

4.2. KONSOLIDIRANA OPĆA DRŽAVA PREMA RAZINAMA FISKALNE VLASTI

Tabela 4.3. ilustrira trendove unutar konsolidirane bilance opće države iskazane prema razinama fiskalne vlasti. Očito je da visok rast javne potrošnje konsolidirane opće države prvenstveno rezultira iz brzog realnog rasta rashoda izvanproračunskih fondova, te manjim dijelom iz porasta rashoda tijela lokalne uprave i samouprave.

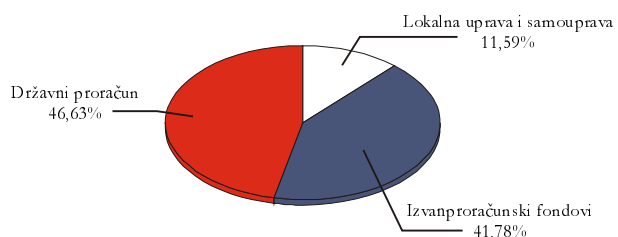
U strukturi ukupnih prihoda konsolidirane opće države u 1998. godini, u odnosu na 1997. godinu, prihodi državnog proračuna povećali su svoj udio za 4,0% dok su prihodi izvanproračunskih fondova i lokalne uprave i samouprave svoj udio smanjili za 3,2% odnosno 0,8%. Na rashodnoj se strani dogodilo upravo obrnuto, naime, udio rashoda državnog proračuna se smanjio dok se udio rashoda izvanproračunskih fondova i lokalne uprave i samouprave povećao (za 0,4% odnosno 0,2%). Međugodišnjom usporedbom vidi se da su rashodi izvanproračunskih fondova i jedinica lokalne uprave i samouprave rasli brže od rashoda središnje države. Struktura prihoda i rashoda konsolidirane opće države u 1998. godini prikazana je slikama 4.7. i 4.8.

Slika 4.7: Struktura ukupnih prihoda konsolidirane opće države po razinama fiskalne vlasti u 1998. godini

Izvor: Ministarstvo financija

Slika 4.8: Struktura ukupnih rashoda konsolidirane opće države po razinama fiskalne vlasti u 1998. godini

Izvor: Ministarstvo financija

Tabela 4.3: Konsolidirana opća država prema razinama fiskalne vlasti

	Udio u BDP (%)			
	1995	1996	1997	1998
Ukupni prihodi i dotacije	48,22	50,37	48,62	52,56
Državni proračun	28,34	29,05	27,34	31,66
Izvanproračunski fondovi	15,44	15,65	15,62	15,22
1. Fond mirovinskog i invalidskog osiguranja	8,79	8,80	8,83	7,65
2. Fond zdravstvenog osiguranja	4,59	4,77	4,66	5,90
3. Fond za zapošljavanje	0,70	0,62	0,51	0,51
4. Sredstva doplatka za djecu	0,79	0,81	0,79	0,39
5. Hrvatska vodoprivreda	0,56	0,64	0,84	0,76
Lokalna uprava i samouprava	4,44	5,67	5,66	5,68
Ukupni rashodi i posudbe umanjeni za otplate	48,93	50,74	49,83	52,07
Državni proračun	26,46	25,35	23,52	24,28
Izvanproračunski fondovi	18,27	19,71	20,61	21,75
1. Fond mirovinskog i invalidskog osiguranja	9,01	9,69	11,14	11,68
2. Fond zdravstvenog osiguranja	7,20	7,74	7,06	7,79
3. Fond za zapošljavanje	0,45	0,63	0,58	0,41
4. Sredstva doplatka za djecu	0,83	0,79	0,81	0,75
5. Hrvatska vodoprivreda	0,78	0,87	1,02	1,12
Lokalna uprava i samouprava	4,20	5,67	5,69	6,04
Ukupni višak (+)/manjak (-)	-0,71	-0,37	-1,21	0,49

Izvor: Ministarstvo financija i Državni zavod za statistiku za podatke o BDP-u

Konsolidirana bilanca opće države pokazuje da je u 1998. godini prvi puta od 1995. godine ostvaren konsolidirani ukupni višak. Razlog tome jedino je brži rast konsolidiranih prihoda nad rashodima državnog proračuna koji je i u prethodnim godinama generirao neprekidni konsolidirani višak. Međutim, kretanje konsolidiranih prihoda i rashoda izvanproračunskih fondova i lokalne uprave i samouprave, nedvosmisleno pokazuje da se u ovoj sferi nalazi žarište fiskalnih problema i porasta javne potrošnje, na što zorno ukazuje i tabela 4.4.

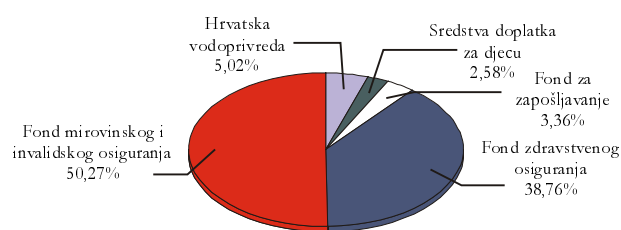
Tabela 4.4: Ukupni višak/manjak konsolidirane opće države prema razinama fiskalne vlasti

	Udio u BDP (%)			
	1995	1996	1997	1998
Ukupni višak (+) / manjak (-) državnog proračuna	1,88	3,70	3,81	7,37
Ukupni višak (+) / manjak (-) izvanproračunskih fondova	-2,83	-4,06	-4,99	-6,53
Ukupni višak (+) / manjak (-) lokalne uprave i samouprave	0,24	0,00	-0,03	-0,36
Ukupni višak (+) / manjak (-) konsolidirane opće države	-0,71	-0,37	-1,21	0,49

Izvor: Ministarstvo financija i Državni zavod za statistiku za podatke o BDP-u

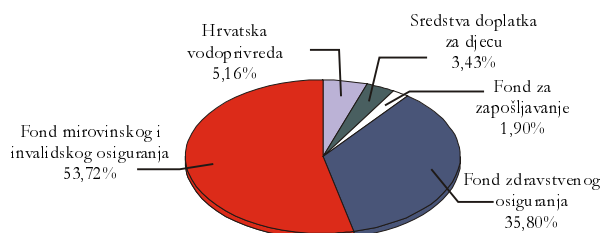
Kontinuiran i snažan rast manjka izvanproračunskih fondova je i u 1998. i 1999. godini (prema preliminarnim podacima o konsolidiranoj središnjoj državi), a prema svemu sudeći nastaviti će se i u 2000. godini. Dodatno širenje jaza između konsolidiranih prihoda i rashoda izvanproračunskih fondova, uz postojeći način financiranja manjka, pokazuje da su upravo izvanproračunski fondovi (u prvom redu Fond mirovinskog i invalidskog osiguranja i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje) osnovni generator rastućeg trenda javnih rashoda. Slikama 4.9. i 4.10. prikazana je struktura

Slika 4.9: Struktura konsolidiranih prihoda izvanproračunskih fondova u 1998. godini

Izvor: Ministarstvo financija

Slika 4.10: Struktura konsolidiranih rashoda izvanproračunskih fondova u 1998. godini

Izvor: Ministarstvo financija

prihoda i rashoda izvanproračunskih fondova, koja ukazuje na veličinu problema u sustavu mirovinskog i zdravstvenog osiguranja.

Dakle, konsolidirana opća država uspjela je, tijekom prethodnih razdoblja održavati manjak na niskoj razini, a u 1998. godini čak ostvariti i višak jedino zahvaljujući visokom konsolidiranom višku državnog proračuna. Stoga je nužno imati na umu da strateški cilj zaustavljanja daljnjeg rasta javnog sektora i početak procesa njegovog smanjivanja u narednim razdobljima, sukladno dosegnutom stupnju gospodarskog razvoja, nije moguće ostvariti bez adekvatne i što skorije reforme mirovinskog i zdravstvenog sustava.

Da Hrvatska ima velik javni sektor (mjereno udjelom opće države u BDP-u), u usporedbi s zemljama EU i tranzicijskim zemljama, zorno ilustrira tabela 4.5. Trend kontinuiranog rasta veličine javnog sektora koji se opaža kod Hrvatske u potpunoj je suprotnosti s padajućim trendovima prisutnim posljednjih godina u razvijenim zemljama i naprednim tranzicijskim zemljama. Naime, dok je većina europskih zemalja uključujući i napredne tranzicijske zemlje uspjela smanjiti udio javnog sektora u BDP-u, jedino je Hrvatska u istom razdoblju povećala udio za oko 3% BDP-a. Takav rast državne potrošnje u dužem roku smanjuje konkurentnost hrvatskog gospodarstva, jer implicira rast poreznog opterećenja ili rast zaduženosti.

Tabela 4.5: Ukupni rashodi konsolidirane opće države po zemljama

	Udio u BDP (%)				Razlika
	1995	1996	1997	1998	1998 - 1995
EUROPSKA UNIJA					
Austrija	55,2	54,7	51,9	51,1	-4,1
Belgija	53,9	53,2	52,3	51,4	-2,5
Danska	61,5	60,3	58,8	58,1	-3,4
Finska	59,5	59,4	55,8	53,2	-6,3
Francuska	54,8	55,2	54,5	54,3	-0,5
Grčka	49,1	46,3	43,4	42,7	-6,4
Irska	36,2	34,0	32,5	30,8	-5,4
Italija	53,5	53,3	51,0	49,6	-3,9
Nizozemska	52,8	50,6	49,9	48,3	-4,5
Njemačka	50,1	49,4	48,1	47,1	-3,0
Portugal	43,8	43,3	43,2	43,7	-0,1
Španjolska	45,7	44,0	42,6	42,1	-3,6
Švedska	65,9	65,7	63,4	62,7	-3,2
Velika Britanija	45,7	44,2	41,9	40,1	-5,6
PROSJEK EU	51,5	50,8	49,0	47,9	-3,6
TRANZICIJSKE ZEMLJE					
Češka ¹⁾	41,5	40,6	40,6	40,3	-1,2
Mađarska ²⁾	54,4	49,3	49,7	49,5	-4,9
Poljska ³⁾	45,0	44,7	43,6	42,2	-2,8
Slovačka ⁴⁾	46,1	47,6	46,2	43,8	-2,3
Slovenija ⁵⁾	43,1	42,4	43,2	43,8	0,7
Hrvatska ⁶⁾	48,9	50,7	49,8	52,1	3,2
PROSJEK BEZ HRVATSKE	46,0	44,9	44,7	43,9	-2,1
PROSJEK S HRVATSKOM	46,5	45,9	45,5	45,3	-1,2

Izvor: Europska komisija, Generalni direktorat za gospodarska i financijska pitanja, *European Economy*, No. 68, 1999.

¹⁾ Izvor: Ministarstvo financija Češke Republike

²⁾ Izvor: Ministarstvo financija Mađarske

³⁾ Izvor: Ministarstvo financija Republike Poljske

⁴⁾ Izvor: Centar za ekonomske i društvene analize MESA10 Republike Slovačke

⁵⁾ Izvor: *Slovenian Economic Mirror*, No. 7, Srpanj 1999.

⁶⁾ Izvor: Ministarstvo financija Republike Hrvatske, Državni zavod za statistiku za podatke o BDP-u

4.3. VIŠAK/MANJAK KONSOLIDIRANE OPĆE DRŽAVE

Konsolidirana opća država u prethodne je tri godine kontinuirano ostvarivala ukupni manjak, koji se kretao na prosječnoj razini od oko 0,8% BDP-a. Po prvi puta od 1995. godine ukupni prihodi konsolidirane opće države rasli su znatno brže od rashoda što je u konačnici, u 1998. godini, rezultiralo ukupnim viškom od 678,2 milijuna kuna, odnosno 0,49% BDP-a. Kretanje ukupnog viška/manjka konsolidirane opće države prikazano je tabelom 4.6.

Tabela 4.6: Višak/ manjak i financiranje konsolidirane opće države

	Udio u BDP (%)			
	1995	1996	1997	1998
Tekući višak (+) / manjak (-)	3,09	5,41	4,34	6,22
Ukupni višak (+) / manjak (-)	-0,71	-0,37	-1,21	0,49
Ukupni višak (+) / manjak (-) bez prihoda od privatizacije	-1,68	-1,76	-2,12	-1,43
Ukupno financiranje	0,71	0,37	1,21	-0,49
Domaće financiranje	-0,06	-0,49	-1,31	-0,57
Strano financiranje	0,77	0,86	2,52	0,08

Izvor: Ministarstvo financija i Državni zavod za statistiku za podatke o BDP-u

Ukoliko izračunamo ukupni manjak prema konvencionalnom izračunu ukupnog manjka, a to je s prihodima od privatizacije kao stavkom financiranja, tada je ukupni manjak u 1998. godini iznosio 1,4% BDP-a.

Istodobno su tekući rashodi konsolidirane opće države smanjili svoj udio u ukupnim rashodima na račun kapitalnih, ali u manjoj mjeri nego što su tekući prihodi smanjili svoj udio u ukupnim prihodima u korist kapitalnih prihoda. Unatoč tomu, brži rast tekućih prihoda nad tekućim rashodima u 1998. godini, u odnosu na prethodnu godinu, osigurao je daljnji snažni rast konsolidiranog tekućeg viška opće države ili štednje države. Na žalost, prema već raspoloživim podacima za konsolidiranu središnju državu u 1999. godini vidljivo je da takav trend rasta nije nastavljen. Kretanje tekućeg viška konsolidirane opće države prikazano je tabelom 4.7.

Tabela 4.7: Tekući višak konsolidirane opće države i stupanj pokrivenosti kapitalnih izdataka štednjom

Godina	Iznos štednje (000 HRK)	Udio u BDP (%)	Kapitalni izdaci (000 HRK)	Stupanj pokrivenosti (%)
1995	3 042 053	3,09	4 472 752	68,01
1996	5 837 658	5,41	7 356 213	79,36
1997	5 378 633	4,34	7 449 672	72,20
1998	8 604 728	6,22	9 529 559	90,30

Izvor: Ministarstvo financija i Državni zavod za statistiku za podatke o BDP-u

Štednja opće države, iskazana kao razlika između tekućih prihoda i tekućih rashoda, predstavlja najznačajniji izvor financiranja kapitalnih izdataka države. Iznos štednje u 1998. godini porastao je 6,2% na međugodišnjoj razini i njome je bilo pokriveno 90,3% kapitalnih izdataka konsolidiranog proračuna opće države.

V. JAVNI DUG REPUBLIKE HRVATSKE
U 1999. GODINI

Ukupan javni dug Republike Hrvatske na razini konsolidirane središnje države iznosi 46,2 milijardi HRK, od čega je 29,4 milijardi HRK vanjskog javnog duga, a 16,7 milijardi HRK unutarnjeg duga. Ukupan javni dug kao udio BDP-a iznosi oko 32,2%, što uz garantirani dug od strane države (aktivna financijska i činidbena jamstva krajem 1999. godine činila su 21,5 milijardi HRK) iznosi 47% BDP-a. Prema kriteriju Maastrichta ukupni javni dug i dug uz garanciju države ne smije prelaziti 60% BDP-a. Prema ovom pokazatelju Republika Hrvatska se još uvijek nalazi u granicama umjerene zaduženosti iako je rastući trend zaduživanja u posljednje tri godine zabrinjavajući.

Tabela 5.1: Ukupni javni dug Republike Hrvatske, na razini konsolidirane središnje države

(u milijunima HRK)		1994	1995	1996	1997	1998	1999
I.	Unutarnji javni dug	18 674,1	17 741,2	17 274,8	15 541,2	15 048,1	16 782,2
II.	Vanjski javni dug*	754,2	1 279,6	13 477,8	18 314,9	20 636,0	29 482,2
III.	Garantirani javni dug	-	-	970,6	4 448,7	13 909,1	21 532,5
Ukupni javni dug (I. + II.)		19 428,3	19 020,8	30 752,6	33 856,1	35 684,1	46 264,4
kao % BDP-a		22,2	19,3	28,5	27,3	25,8	32,2
Ukupni javni i garantirani dug		19 428,3	19 020,8	31 723,2	38 304,8	49 593,2	67 796,9
(I. + II. + III.) kao % BDP-a		22,2	19,3	29,4	30,9	35,8	47,2

* od 1996. godine uključen Pariški i Londonski klub

Izvor: HNB, Ministarstvo financija

5.1. KREDITNA SPOSOBNOST REPUBLIKE HRVATSKE

Ocjenu kreditne sposobnosti Republici Hrvatskoj su do sada dale četiri vodeće svjetske agencije za utvrđivanje kreditne sposobnosti i to: Moody's Investors Service, Standard & Poor's Corporation, Fitch IBCA i R&I.

Sve navedene agencije, uobičajeno svake godine vrše provjeru dodijeljenog kreditnog rejtinga, te je takva provjera 1999. godine rezultirala potvrdom ocjene investicijske kreditne sposobnosti od strane agencija Moody's Investors Service, Standard & Poor's Corporation i japanske rejting agencije R&I dok je britanska rejting agencija Fitch IBCA svrstala Republiku Hrvatsku u grupu zemalja s nižom ocjenom koja spada u spekulativne kreditne rejtinge.

Tabela 5.2: Pregled kreditnih ocjena Republike Hrvatske

	Dugoročna ocjena Strana valuta	Dugoročna ocjena Domaća valuta	Kratkoročna ocjena Strana valuta
Mood's Investors Service	Baa3	Baa1	P-3
Standard & Poors	BBB-	BBB+	A-3
Fitch IBCA	BB+	BBB	B
R & I	BBB		

Republika Hrvatska trenutno ima najniži kreditni rejting među razvijenim tranzicijskim zemljama.

Tabela 5.3: Usporedba kreditnih ocjena

Država	Mood's Investors Service	Standard & Poors
Češka	Baa1	A-
Hrvatska	Baa3	BBB-
Mađarska	Baa1	BBB
Poljska	Baa1	BBB
Slovačka	Ba1	BB+
Slovenija	A3	A

5.2. UNUTARNJI DUG DRŽAVNOG PRORAČUNA U 1999.

5.2.1. Obveznice izdane u procesu sanacije banaka

Detaljan opis kategorija unutarnjeg duga prikazan je u prethodnim godišnjim izvješćima Ministarstva financija, te ćemo ovdje samo istaći novonastale kategorije duga u 1999. godini. Gotovo sve kategorije unutarnjeg javnog duga vezane su valutnom klauzulom na kretanje tečaja njemačke marke (odnosno EUR-a), što znači da usporedba stanja krajem 1998. i krajem 1999. godine sadrži i učinak deprecijacije tečaja. Struktura unutarnjeg javnog duga prikazana je tabelom 5.4. Amortizacijski plan za unutarnji javni dug prikazan je tabelom 5.5., dok tabela 5.6. prikazuje stanje unutarnjeg duga koje rezultira iz amortizacijskog plana.

Ukupan iznos unutarnjeg javnog duga krajem 1999. godine je 14 497,48 milijuna kuna. Stara devizna štednja i dalje čini najveći pojedinačni dug (40,7% od ukupnog). U procesu sanacije banaka u više navrata izdavane su obveznice DAB. Nova kategorija unutarnjeg javnog duga nastala tijekom 1999. godine su obveznice koje je Državna agencija za sanaciju banaka izdala u procesu sanacije i restrukturiranja Croatia banke d.d. Zagreb - DAB VI CRB³¹.

Obveznice serije DAB VI CRB izdane su u iznosu od 553,5 milijuna kuna sa 7,5% kamata i rokom dospijeca 20. travnja 2000. godine. Iznos od 336,5 milijuna kuna odnosi se za pokriće gubitaka iz poslovanja banke, koji se nisu mogli otpisati na teret bruto temeljnog kapitala odnosno posebnih rezervi za neidentificirane gubitke, a ta sumnjiva i sporna potraživanja prenose se na Agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, dok se iznos od 217 milijuna kuna odnosi na sredstva neophodna za početnu dokapitalizaciju Croatia banke d.d. Ove obveznice su prijevremeno iskupljene 30. ožujka 2000. godine.

Tabela 5.4: Unutarnji dug Republike Hrvatske u 000 HRK

Dug po osnovi:	31. prosinca 1998.	31. prosinca 1999.	Dospijeće:	Kamata:
Stara devizna štednja	6 424 805	5 681 429	2005	5,00%
Velike obveznice I	1 463 408	1 307 060	2011	
Velike obveznice II	746 047	755 600	2011	7,20%
Velike obveznice III	736 385	739 306	2012	7,20%
Velike obveznice IV	433 774	160 739	2000	12,00%
Obveznice JDA	95 799	0	1999	12,00%
Obveznice JDB	183 370	0	1999	8,00%
Obveznice za obnovu	22 818	22 818	2003	7-10%
Sanacija banaka - Serija I	1 064 173	1 020 384	2007	6,00%
Sanacija banaka - Serija II	300 681	298 816	2012	5,00%
Sanacija banaka - Serija III	747 327	748 622	2012	7,20%
Sanacija banaka - Serija IV	411 585	409 032	2012	5,00%
Sanacija banaka - Serija V-A	405 680	445 296	2008	6,00%
Sanacija banaka - Serija V-B		1 578 131	2008	7,00%
Sanacija banaka - Serija VI CRB		553 500	2000	7,50%
Srednjoročni i dugoročni dug	13 035 852	13 720 733		
Trezorski zapisi	565 800	776 746		
Ostali kratkoročni dug	0	0		
Kratkoročni dug	565 800	776 746		
Ukupni dug	13 601 652	14 497 479		

³¹ Odluka o sanaciji i restrukturiranju Croatia banke dd, Zagreb, Narodne novine br. 98/99.

Tabela 5.5: Amortizacija unutarnjeg duga (u milijunima HRK)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Otplata glavnice	2 131,55	2 285,54	1 599,68	1 629,95	1 662,24	1 696,74	1 221,62
Stara devizna štednja	1 032,21	1 032,21	1 032,21	1 032,21	1 032,21	1 032,21	520,38
Velike obveznice I	110,96	110,96	110,96	110,96	110,96	110,96	110,96
Velike obveznice II	37,94	41,69	44,69	47,91	51,36	55,07	59,01
Velike obveznice III	34,16	36,67	39,35	42,24	45,33	48,66	52,22
Velike obveznice IV	294,66	160,74	0,00				
Obveznice JDA	100,59	0,00					
Obveznice JDB	192,54	0,00					
Sanacija banaka - Serija I	96,86	102,75	109,03	115,67	122,69	130,19	138,08
Sanacija banaka - Serija II	16,43	17,26	18,14	19,06	20,03	21,04	22,10
Sanacija banaka - Serija III	35,39	37,99	40,77	43,76	46,97	50,41	54,11
Sanacija banaka - Serija IV	22,95	24,12	25,33	26,62	27,97	29,39	30,87
Sanacija banaka - Serija Va	36,91	39,18	41,54	44,09	46,76	49,63	52,65
Sanacija banaka - Serija Vb	119,95	128,47	137,65	147,43	157,95	169,18	181,23
Sanacija banaka - Serija VI CRB	0,00	553,50	0,00				
Otplata kamata	849,11	695,44	570,83	488,50	404,56	317,34	228,52
Stara devizna štednja	325,02	272,89	220,76	168,63	116,51	64,38	12,25
Velike obveznice II	55,46	52,67	49,66	46,44	43,00	39,30	35,32
Velike obveznice III	53,04	50,52	47,83	44,95	41,85	38,53	34,97
Velike obveznice IV	46,05	9,66	0,00				
Obveznice JDA	32,00	0,00					
Obveznice JDB	41,03	0,00					
Sanacija banaka - Serija I	65,57	59,68	53,44	46,80	40,28	32,23	24,34
Sanacija banaka - Serija II	15,18	14,35	13,48	12,56	11,59	10,58	9,52
Sanacija banaka - Serija III	54,96	52,35	49,57	46,59	43,38	39,93	36,24
Sanacija banaka - Serija IV	21,20	20,04	18,81	17,54	16,19	14,77	13,29
Sanacija banaka - Serija Va	25,01	22,73	20,38	17,86	15,16	12,29	9,27
Sanacija banaka - Serija Vb	114,61	106,09	96,90	87,12	76,60	65,33	53,32
Sanacija banaka - Serija VI CRB	0,00	34,46					
Sveukupna otplata	2 980,66	2 980,98	2 170,51	2 118,45	2 066,79	2 014,09	1 450,15

Tabela 5.6: Unutarnji dug, stanje na kraju godine (u milijunima HRK)

Stanje (na kraju godine)	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Stara devizna štednja	5 681,43	4 649,22	3 617,01	2 584,80	1 552,59	520,38	0,00
Velike obveznice I	1 307,06	1 196,10	1 085,14	974,17	863,21	752,25	641,29
Velike obveznice II	755,60	713,91	669,22	621,31	569,95	514,89	455,87
Velike obveznice III	739,31	702,64	663,29	621,05	575,72	527,06	474,84
Velike obveznice IV	160,74	0,00					
Obveznice JDA	0,00						
Obveznice JDB	0,00						
Sanacija banaka - Serija I	1 020,38	917,63	808,60	692,94	570,24	440,05	301,97
Sanacija banaka - Serija II	298,82	281,56	263,41	244,36	224,33	203,29	181,18
Sanacija banaka - Serija III	748,62	710,63	669,86	626,09	579,12	528,71	474,60
Sanacija banaka - Serija IV	409,03	384,91	359,58	332,96	304,99	275,60	244,73
Sanacija banaka - Serija Va	445,30	406,11	364,57	320,48	273,72	224,09	171,44
Sanacija banaka - Serija Vb	1 578,13	1 449,67	1 312,01	1 164,58	1 006,63	837,45	656,22
Sanacija banaka - Serija VI CRB	553,50	0,00					
UKUPNO	13 697,92	11 412,37	9 812,69	8 182,74	6 520,51	4 823,76	3 602,14

5.2.2. Trezorski zapisi

Trezorski zapisi su kratkoročni vrijednosni papiri Ministarstva financija. Izdaju se po jedinstvenoj prodajnoj cijeni koja se ostvari na aukciji, a planirani iznos izdanja utvrđuje Ministarstvo financija pozivom na aukciju. Prikupljene ponude rangiraju se u skladu s ponudnom cijenom. Kada iznos ovako rangiranih ponuda dosegne planirani iznos izdanja, Ministarstvo financija utvrđuje jedinstvenu prodajnu cijenu u skladu s graničnom ponudom odnosno posljednjom rangiranom ponudom kojom se doseže planirani iznos izdanja. Ponude s nižom cijenom automatski se odbijaju.

Tijekom 1999. godine održano je 37 aukcija trezorskih zapisa. Ukupan iznos izdanih trezorskih zapisa na dan 31. prosinca 1999. godine iznosio je 776,7 milijuna kuna, dok je krajem 1998. godine bio 565,8 milijuna kuna neiskupljenih zapisa. Kretanje obveza po trezorskim zapisima prikazano je slikom 5.1.

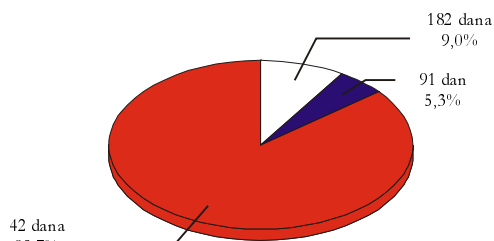
Slika 5.1: Obveze po izdanim trezorskim zapisima

Izvor: Ministarstvo financija

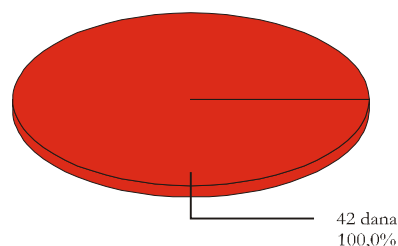
Slika 5.2. prikazuje strukturu izdanih zapisa prema ročnosti na dan 31. prosinca 1998. godine, dok slika 5.3. prikazuje strukturu zapisa na dan 31. prosinca 1999. godine. Jasno se opaža da je tijekom 1999. godine došlo do promjene ročne strukture u pravcu trezorskih zapisa s kraćim rokom dospijeca, tako da smo na kraju 1999. godine imali upisane trezorske zapise samo s rokom dospijeca od 42 dana. Iako se trezorski zapisi mogu koristiti kao kolaterali za dobivanje lombardnih kredita u istom postotku kao i blagajnički zapisi HNB, njihova kunska denominacija nije bila dovoljno atraktivna u usporedbi s blagajničkim u stranoj valuti. Međutim, kako je bankovna kriza jenjavala, a tečaj se stabilizirao, tako su se u 2000. godini ponovno počeli prodavati i trezorski zapisi s dužom ročnošću.

Slika 5.2: Struktura trezorskih zapisa po ročnosti na dan 31. 12. 1998.

Izvor: Ministarstvo financija

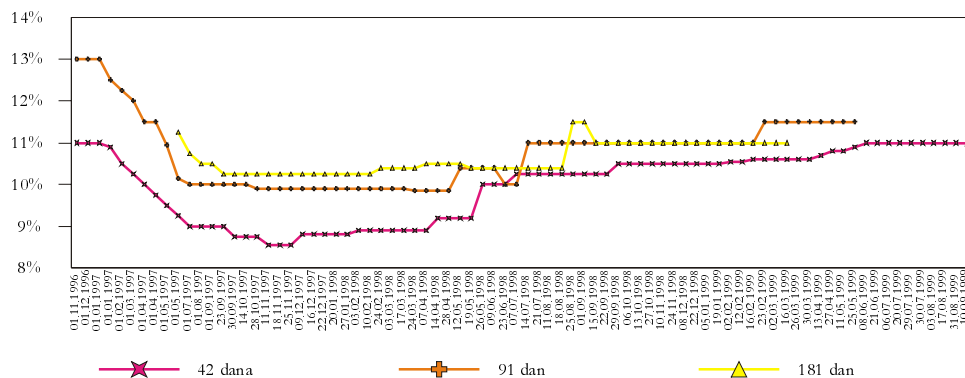
Slika 5.3: Struktura trezorskih zapisa po ročnosti na dan 31. 12. 1999.

Izvor: Ministarstvo financija

Kamatna stopa, kao što prikazuje slika 5.4., u prvih pet mjeseci 1999. godine konstantno raste da bi u svibnju dosegla 11% (za rok dospijeca od 42 dana) i na toj se razini zadržala do kraja godine.

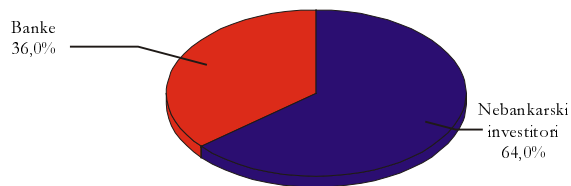
Slika 5.4: Kamatne stope na trezorske zapise

Izvor: Ministarstvo financija

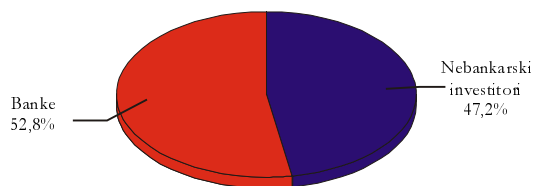
Tijekom 1999. godine došlo je i do promjene strukture kupaca. Kao što prikazuju slike 5.5. i 5.6. u 1998. godini pretežiti kupci trezorskih zapisa su bili nebankarski investitori (64%), što se 1999. godine promijenilo. Krajem 1999. godine odnos bankarskih i nebankarskih investitora je približno izjednačen.

Slika 5.5: Struktura trezorskih zapisa po kupcima, na dan 31. 12. 1998.

Izvor: Ministarstvo financija

Slika 5.6: Struktura trezorskih zapisa po kupcima, na dan 31. 12. 1999.

Izvor: Ministarstvo financija

5.3. VANJSKI JAVNI DUG REPUBLIKE HRVATSKE

Ukupan vanjski javni dug na kraju 1999. godine iznosio je 3 925,30 milijuna USD, odnosno 592,5 milijuna USD više nego krajem 1998. godine. Naslijeđeni dug prema Londonskom klubu iznosio je 1 380,9 milijuna USD, prema Pariškom 770,7 milijuna USD, što ukupno čini 54,9% ukupnog vanjskog javnog duga. Nakon dobivanja investicijske ocjene kreditne sposobnosti Republika Hrvatska je 1997. godine započela sa izdavanjem obveznica na međunarodnom financijskom tržištu. Ukupan dug prema obveznicama krajem 1999. godine iznosio je 1 173 milijuna USD.

Tabela 5.7: Vanjski javni dug Republike Hrvatske, stanje na 31. 12. 1999. godine

(u milijunima USD)	Iznos
Dug po obveznicama	1 173,10
Londonski klub*	1 380,90
Pariški klub*	770,80
Međunarodne financijske organizacije	585,22
IBRD	395,47
EBRD	80,55
CEB	15,36
EIB	93,83
Ostalo	15,28
UKUPNO	3 925,30

* ukupni dug (alocirani i nealocirani dug)

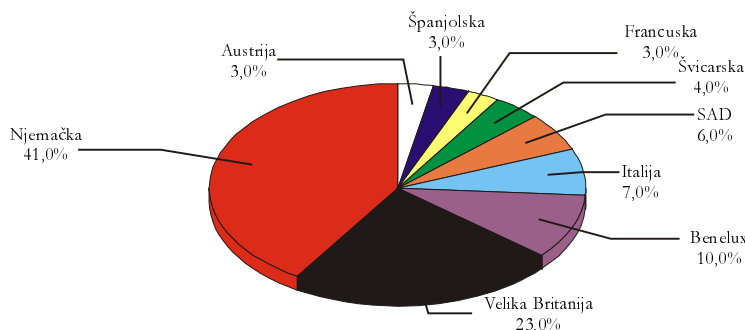
Izvor: HNB, Ministarstvo financija

5.3.1. Obveznice Republike Hrvatske denominirane u EUR-u (veljača 1999.)

Republika Hrvatska je u veljači 1999. godine izdala euro-obveznice denominirane u EUR-u, u iznosu od 300 milijuna EUR-a, s rokom dospijeca 2006. godine uz godišnji kupon od 7,375% odnosno uz premiju od 3,75% iznad odgovarajućih sedmogodišnjih njemačkih obveznica.

Glavni koordinatori izdanja bili su Credit Suisse First Boston i Dresdner Kleinwort Benson, a izdanje je pratio sindikat sačinjen od 14 banaka.

Slika 5.7: Investitori po zemljama

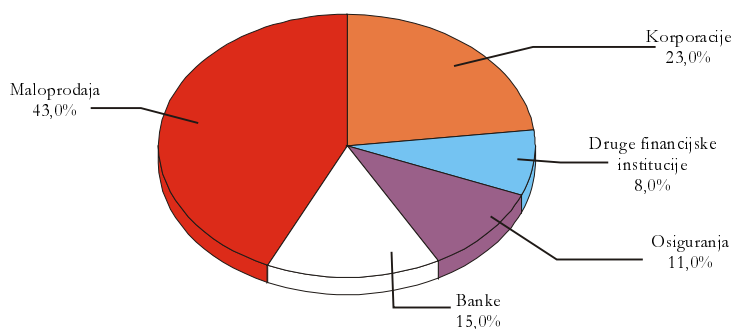

Izvor: Ministarstvo financija

5.3.2. Obveznice Republike Hrvatske denominirane u YPY

Republika Hrvatska je u prosincu 1999. godine plasirala Samurai obveznice u iznosu od 25 milijardi YPY, s rokom dospijeca 2004. godine uz godišnji kupon 4%, što je 310bp iznad relevantnih obveznica japanske vlade.

Slika 5.8: Vrste investitora

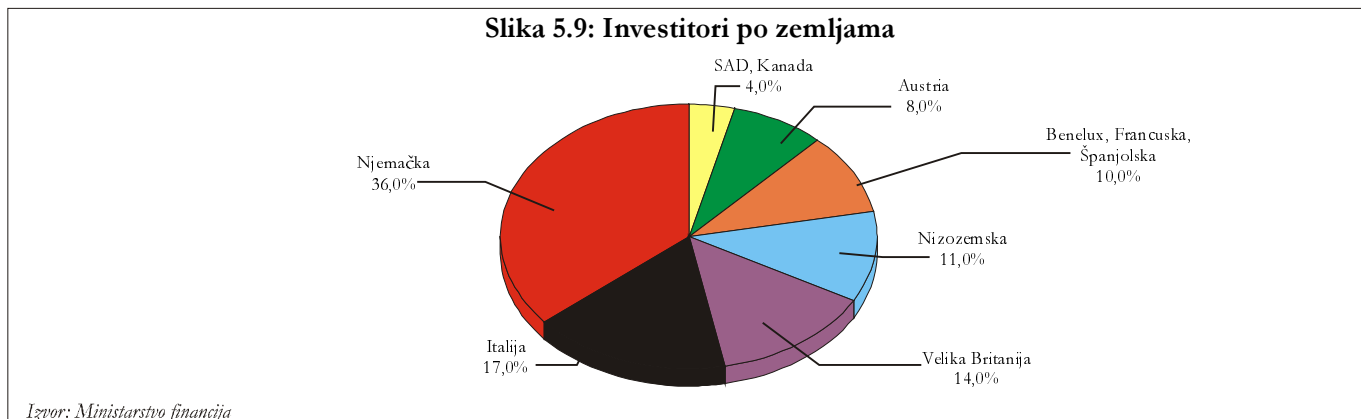

Izvor: Ministarstvo financija

Glavni kordinator izdanja je bila Daiwa SBCM, a izdanje je pratio sindikat sačinjen od šest banaka. Struktura plasmana po vrsti investitora prikazana je slikom 5.8.

5.3.3. Obveznice Republike Hrvatske denominirane u EUR-u (ožujak 2000.)

Republika Hrvatska je u ožujku 2000. godine izdala euro-obveznice denominirane u euru, u iznosu od 500 milijuna EUR-a, s rokom dospeljeća 2005. godine uz godišnji kupon 7% odnosno uz premiju 2,1% iznad odgovarajućih petogodišnjih njemačkih obveznica.

Glavni koordinator izdanja je bila Dresdner Kleinwort Benson, a izdanje je pratio sindikat sačinjen od 12 banaka. Struktura investitora po zemljama prikazana je na slici 5.9.

Tabela 5.8: Pregled međunarodnih obveznica izdanih od Republike Hrvatske

London Club Seria A: US\$ 857 796 000 3 godine poček, 11 godina otplata US\$ 6 mjesečni LIBOR+81,25 bp Kotacija: Luxembourg Datum izdanja: 31. srpnja 1996. Datum dospeljeća: 31. srpnja 2010.	London Club Seria B: US\$ 604 426 000 10 godina otplate US\$ 6 mjesečni LIBOR+81,25 bp Kotacija: Luxembourg Datum izdanja: 31. srpnja 1996. Datum dospeljeća: 31. srpnja 2006.
Euro-dollar bonds: US\$ 300 milijuna 5 godina, bullet 7% kupon (80 bp iznad 5-godišnjeg Treasuries) Led by Merrill Lynch and UBS Kotacija: Luxembourg Datum izdanja: 6. veljača 1997. Datum dospeljeća: 27. veljača 2002.	Euro-DEM bonds: DEM 300 milijuna 7 godina, bullet 6,125% kupon (95 bp iznad relevantnih Bund) Led by Credit Suisse and Deutsche Morgan Grenfell Listing: Frankfurt Datum izdanja: 1. srpnja 1997. Datum dospeljeća: 16. srpnja 2004.
Matador Bonds: ESP 15 milijardi 3 godine, bullet 6,5 % kupon (225 bp iznad relevantnih Španjolskih obveznica) Led by Santander Investment Kotacija: Madrid Datum izdanja: 4. ožujak 1998. Datum dospeljeća: 26. ožujak 2001.	Euro-EUR bonds: EUR 300 milijuna 7 godina, bullet 7,375 % kupon (375 bp Iznad sedmogodišnjih German Bund) Led by Credit Suisse and Dresdner Kleinwort Benson Kotacija: Luxembourg Datum izdanja: 23. veljača 1999. Datum dospeljeća: 10. ožujak 2006.
Samurai bond: JPY 25 milijardi 5 godina, bullet 4% kupon (310 bp iznad relevantnih japanskih obveznica) Led by Daiwa securities SB Kotacija: Tokio Datum izdanja: 14. prosinca 1999. Datum dospeljeća: 14. prosinca 2004.	Euro-EUR bonds: EUR 500 milijuna 5 godina, bullet 7 % kupon (210 bp iznad petogodišnjih German Bund) Led by Dresdner Kleinwort Benson Kotacija: Luxembourg Datum izdanja: 28. ožujak 2000. Datum dospeljeća: 28. ožujak 2005.

Tabela 5.9: Međunarodne obveznice izdane od strane Republike Hrvatske

	val.	Iznos u org. val	Iznos u USD*	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
London Club Seria A - kupon: 6m LB+13/16	USD	857 796 000	857 796 000	0 52 325 556	77 981 455 51 467 760	77 981 455 50 371 146	77 981 455 45 204 874	77 981 455 40 038 603	77 981 455 34 872 332	77 981 455 29 706 060	77 981 454 24 539 789	77 981 454 19 373 518	77 981 454 14 207 246	77 981 454 9 040 975	77 981 454 3 874 704
London Club Seria B - kupon: 6m LB+13/16	USD	604 426 000	604 426 000	23 777 040 33 359 187	47 554 080 31 908 788	71 331 120 30 323 156	71 331 120 25 597 470	83 219 640 20 674 879	83 219 640 15 161 578	83 219 640 9 648 277	83 219 640 4 134 976	0 0			
EuroUSD - kupon: 7%	USD	300 000 000	300 000 000	0 21 000 000	0 21 000 000	0 21 000 000	300 000 000 10 500 000	0 0							
EuroDM - kupon: 6,125 %	DM	300 000 000	146 669 211	0 8 983 489	0 8 983 489	0 8 983 489	0 8 983 489	0 8 983 489	146 669 211 8 983 489			0			
Matador - kupon: 6,50%	ESP	15 000 000 000	86 203 172	0 5 603 206	0 5 603 206	86 203 172 5 387 698	0 0								
EURO bond - kupon: 7,375%	EUR	300 000 000	286 860 008	0	0 21 155 926	0 21 155 926	0 21 155 926	0 21 155 926	0 21 155 926	0 21 155 926	286 860 008 21 155 926				
Samurai bond - kupon: 4%	JPY	25 000 000 000	237 778 203	0	0 9 511 128	0 9 511 128	0 9 511 128	0 9 511 128	237 778 203 9 511 128						
EURO bond - kupon: 7%	EUR	500 000 000	478 100 014	0	0	0 33 467 001	0 33 467 001	0 33 467 001	0 33 467 001	478 100 014 33 467 001					
Otplata	USD			23 777 040	125 535 535	235 515 747	449 312 575	161 201 095	545 648 509	639 301 109	448 061 102	77 981 454	77 981 454	77 981 454	77 981 454
Otplata kamata	USD			121 271 438	149 630 297	180 199 544	154 419 888	133 831 026	123 151 454	93 977 264	49 830 691	19 373 518	14 207 246	9 040 975	3 874 704
Ukupna otplata	USD			145 048 478	275 165 832	415 715 291	603 732 463	295 032 121	668 799 963	733 278 372	497 891 793	97 354 972	92 188 700	87 022 429	81 856 158
Stanje na kraju godine	USD			2 438 401 474	2 790 965 953	2 555 450 206	2 106 137 631	1 944 936 536	1 399 288 027	759 986 918	311 925 816	233 944 362	155 962 908	77 981 454	0

*Tečaj 31. ožujak 2000.

5.4. ODNOSI REPUBLIKE HRVATSKE S MEĐUNARODNIM FINANCIJSKIM INSTITUCIJAMA

5.4.1. Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)

Suradnja Republike Hrvatske s Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj odvijala se tijekom prvog polugodišta 1999. godine prema programskom dokumentu "Strategija potpore Hrvatskoj" utvrđenom 1995. godine, kojim je, nakon završetka stabilizacijskog programa, dana snažna podrška očuvanju makroekonomske stabilnosti i započetim reformama u realnom i financijskom sektoru, restrukturiranju i privatizaciji javnih poduzeća i banaka, povećanju privatnog sektora i poduzetništva u gospodarstvu te financiranju obnove i razvoju infrastrukture. Novu Strategiju potpore Hrvatskoj (*Country Assistance Strategy*) Banka je zajedno s Vladom Republike Hrvatske počela pripremati tijekom 1998. godine, a usvojena je od strane Odbora izvršnih direktora Banke 3. lipnja 1999. Ova nova Strategija sadržava program financijske potpore za četiri fiskalne godine (1999. - 2002.). Strategija i nadalje ističe važnost očuvanja makroekonomske i fiskalne stabilnosti. Zalaže se:

- za utvrđivanje i provedbu programa daljnjih strukturnih reformi s ciljem smanjenja javnih troškova (putem provedbe reformi u javnom sektoru, posebice u mirovinskom, zdravstvenom i pravosudnom sustavu)
- za uvođenje novih proračunskih tehnika i uspostavljanje sustava boljeg upravljanja i kontrole trošenja proračunskog novca
- za napredak u sferi restrukturiranja i privatizacije javnih poduzeća te započetih reformi bankarskog sektora uz bolju kontrolu i nadzor poslovanja banaka i financijskih institucija i
- za racionalnija ulaganja u infrastrukturi.

Novi zajmovi i darovnice ugovoreni u 1999. godini

Financijska potpora IBRD-a financiranju projekata u Hrvatskoj putem novih dugoročnih zajmova i darovnica iznosila je u 1999. godini sveukupno 38,44 milijuna USD i 85,4 milijuna EUR-a. Hrvatska je s Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj ugovorila tijekom 1999. godine tri nova zajma (za financiranje obnove i restrukturiranja željeznica, tehničke pomoći razvitku privatnog sektora i poboljšanja zdravstvenog sustava) i predujam zajma za ulaganja u reformu mirovinskog sustava u ukupnoj svoti od 36,3 milijuna USD i 85,4 milijuna EUR-a te sedam novih darovnica ukupno vrijednih 2,14 milijuna USD.

Zajmovi

Prvi novi zajam sklopljen s IBRD-om u 1999. godini u iznosu od 85,4 milijuna EUR-a³² namijenjen je financiranju Projekta osuvremenjivanja i restrukturiranja željeznica. Pripreme ovog Projekta započele su 1995. godine, kada je IBRD darovnicom u iznosu od 58,8 milijuna JPY podupirala restrukturiranje Hrvatskih željeznica. U okviru sveobuhvatnog Programa³³, potporu je ranije (krajem 1998.) pružila i Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD) zajmom od 35 milijuna USD za obnovu i modernizaciju dizel i električnih lokomotiva.

Projekt obuhvaća obnovu i održavanje 220 kilometara kolosijeka, obnovu lokomotiva, putničkih i teretnih vagona te kupnju opreme i rezervnih dijelova. Cilj je Projekta restrukturiranje, postupna privatizacija i komercijalizacija Hrvatskih željeznica putem smanjenja nerentabilnih pruga i usluga i broja zaposlenih, te primjene financijskih reformi uključujući prilagodbe tarifa, revalorizaciju imovine i kontrolu prihoda i rashoda. Znatna sredstva zajma (28,2 milijuna EUR) predviđena su za isplate otpremnina. Dovođenje projekta predviđa se do 31. 12. 2002. Početkom lipnja 1999., zajam je postao efektivan, a početkom kolovoza povučena su prva sredstva u svrhu retroaktivnog financiranja otpremnina. Do kraja godine ukupno je povučeno 4,9 milijuna EUR-a, od čega je 3,28 milijuna utrošeno za otpremnine.

IBRD je planirala poduprijeti reformu mirovinskog sustava zajmom od 20 milijuna USD (tzv. PSIL - Pension System Investment Loan). U okviru reforme, Ministarstvo rada i socijalne skrbi priprema Projekt ulaganja u mirovinski sustav. U veljači 1999. sklopljen je ugovor o predujmu toga planiranog zajma u iznosu od 1 760 100,00 USD. Tijekom 1999. počele su se ostvarivati aktivnosti pripreme Projekta te je za konzultantske usluge, operativne troškove, nabavku opreme i obuku kadrova iz predujma do kraja godine utrošeno 583 202,61 USD.

³² Ugovor o zajmu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke te Ugovor o projektu između Međunarodne banke za obnovu i razvoj i Hrvatske željeznice potpisan je 20. siječnja 1999. godine. Zakon o potvrđivanju Ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za Projekt osuvremenjivanja i restrukturiranje željeznica objavljen je u Narodnim novinama - Međunarodnim ugovorima, br. 4/1999).

³³ Program obuhvaća: prioritete investicije, smanjenje broja zaposlenih, reformu regulatornog sustava, usavršavanje upravljanja i ekonomsko i financijsko restrukturiranje s ciljem da se poboljša financijska situacija HŽ i postigne njezina transformacija u komercijalno održivu tvrtku.

Zajmom od 7,3 milijuna USD sklopljenim u svibnju 1999.³⁴, Banka je podržala stvaranje takvog poslovnog okruženja koje će omogućiti brži rast privatnog sektora u Hrvatskoj. Naime, financiranje Projekta tehničke pomoći u svezi s institucionalnim i zakonodavnim promjenama radi razvoja privatnog sektora (tzv. Projekt tehničke pomoći II.), nastavak je programa tehničke pomoći ugovorene 1996. godine i financirane zajmom od 5 milijuna USD. Ciljevi Projekta su: (1.) utvrđivanje zakonodavno-institucionalnog okvira za javne usluge (putem osnivanja posebne Agencije za zakonodavno-pravno reguliranje javnih usluga te osposobljavanja stručnjaka i pružanje pomoći Uredu za ekonomiku i restrukturiranje javnih poduzeća), (2.) jačanje Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, (3.) stručno usavršavanje i institucionalni razvoj Komisije za vrijednosne papire i Središnje depozitarne agencije, (4.) potpora reformi katastarskog sustava u cilju usklađivanja s europskim sustavom, (5.) jačanje Državnog zavoda za statistiku (izrada metodologije i uvođenje sustava za praćenje potrošačkih cijena), (6.) potpora Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka i (7.) uspostava sustava upravljanja Projektom i financijskog upravljanja te računovodstvo i revizija projektnih računa u okviru Jedinice za provedbu projekta, osnovane u sastavu Ministarstva financija. Ovaj je zajam postao efektivan početkom kolovoza 1999., a u razdoblju do 31. 12. 1999. povučeno je za provedbu Projekta 673 000 USD.

Za reformu i unapređenje hrvatskog zdravstvenog sustava u okviru Projekta zdravstvenog sustava IBRD je odobrio zajam u iznosu od 29 milijuna USD 7. listopada 1999. godine³⁵. Republika Hrvatska obvezala se u razdoblju od 2000. do 2003. osigurati iz Državnog proračuna kunska sredstva u ekvivalentnom iznosu od 10,9 milijuna USD. Ciljevi Projekta su: (1.) povećati postizanje učinkovitijeg, uspješnijeg i financijski održivog zdravstvenog sustava na srednji rok, (2.) kompjuterizirati informacijski sustav Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, (3.) poboljšati kakvoću pružanja zdravstvenih usluga nabavkom dijagnostičke i medicinske opreme te obukom medicinskog osoblja u ustanovama primarne zdravstvene zaštite, bolnicama i hitnoj službi, (4.) uklanjanje farmaceutske otpada i (5.) unapređenje zdravstvenog stanja pučanstva podupirući programe promicanja zdravlja. Za pripremu Projekta japanska Vlada odobrila je 1998. godine darovnicu od 418 260 USD.

Provedba Projekta u nadležnosti je Ministarstva zdravstva, a također i ispunjenje ugovorenih uvjeta efektivnosti zajma (osnivanje Odjela za vođenje Projekta, koji će održavati sustav financijskog upravljanja, odabir samostalnih revizora prihvatljivih Banci i otvaranje kod poslovne banke računa Projekta). Zajmom će se financirati oprema (13,53 milijuna USD), konzultantske usluge (7,22 milijuna USD), tehničke usluge za uništavanje neuporabljivih lijekova (2,82 milijuna USD) i radovi (2,51 milijuna USD), dok je 2,6 milijuna USD ostavljeno za naknadnu raspodjelu tijekom provedbe Projekta. Tijekom 1999. godine financijske transakcije nisu izvršene s obzirom da zajam nije bio operativan, a ispunjenje uvjeta za njegovu efektivnost očekuje se do kraja ožujka 2000.

Ovi novi zajmovi ugovoreni su uz standardne financijske uvjete IBRD-a³⁶ propisane za zemlje II. skupine zemalja, u koju je svrstana Republika Hrvatska.

To su sljedeći uvjeti: trajanje zajma 15 godina, početak 5 godina, kamatna stopa LIBOR što se primjenjuje na šestomjesečne pologe u valutama zajma (USD, EUR) uvećane za kamatnu maržu od 0,50% i uz naknadu na neiskorištena sredstva od 0,75% godišnje te početnu proviziju (front end fee) 1% od iznosa zajma uključenu u sam zajam, plativu na dan efektivnosti zajma³⁷.

Darovnice

Banka je tijekom 1999. dodijelila Hrvatskoj sedam novih darovnica - bespovratnih sredstava u iznosu od ukupno 2 144 530 USD. Za rješavanje informatičkog problema 2000. godine dobiveno je 80 000 USD, četiri darovnice vrijedne 1,47 milijuna USD date su za rješavanje problema zaštite okoliša, očuvanja prirodnih parkova i ekosustava, od kojih je po iznosu najveća darovnica namijenjena Kopačkom ritu (750 000 USD). U vidu pomoći prilagodbi hrvatskog zakonodavstva (stečajni zakon) odobreno je 253 700 USD, te je pružena potpora prometnoj infrastrukturi od 337 500 USD za modernizaciju Luke Rijeka.

³⁴ Zakon o potvrđivanju Ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za Projekt tehničke pomoći u svezi s institucionalnim i zakonodavnim promjenama radi razvoja privatnog sektora (Narodne novine - Međunarodni ugovori, br. 7/1999.).

³⁵ Zakon o potvrđivanju Ugovora o zajmu između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj za Projekt zdravstvenog sustava (Narodne novine - Međunarodni ugovori, br. 14/1999.).

³⁶ Sukladno politici IBRD-a da zajmoprimcima dodjeljuje zajmove uz uvjete vezane na ekonomsku snagu zemalja - članica, Republika Hrvatska svrstana je u II. skupinu zemalja koja obuhvaća zemlje članice u kojima se GNP per capita ostvaruje na razini od 3 031 do 5 280 USD.

³⁷ Prema odluci Izvršnih direktora IBRD-a, u fiskalnoj 1999. odobreno je smanjenje od 0,5% obvezne naknade na neiskorištena sredstva zajma. Stoga se u fiskalnoj 1999. godini primjenjuje stopa od 0,25% godišnje unatoč ugovorenoj stopi od 0,75%. Uvedena je i nova obvezna početna provizija 1% od iznosa zajma, koja je uključena u sam zajam. IBRD na dan efektivnosti zajma sama sebi isplaćuje iznos provizije s računa zajma. Stopa oprosta kamata (Interest Waiver Rate), koja je u ranijim godinama iznosila 0,25%, u fiskalnoj 1999. smanjena je za 0,20%, odnosno primjenjuje se stopa od 0,05%.

Priprema projekata i aktivnosti za ugovaranje drugih novih zajmova

U 1999. godini obavljene su pripreme:

- zajma od 5 milijuna USD za tehničku pomoć pri provedbi stečajnog postupka i zajma od 5 milijuna USD za Projekt tehničke pomoći za modernizaciju katastra
- pod okriljem SECI inicijative pripreme Projekta izgradnje graničnih prijelaza prema Bosni i Hercegovini i informatizacije carinskih prijelaza s ciljem olakšavanja trgovine i prometa sa susjednim zemljama, koji Banka namjerava financirati zajmom od 10,5 milijuna USD
- započete su pripreme zajma za ulaganja u mirovinski sustav i reforme mirovinskog sustava u iznosu od 20 milijuna USD
- zatražena je potpora izradbi i provedbi mjera fiskalne održivosti novim zajmom za strukturnu prilagodbu javnog sektora (SAL) od 200 milijuna USD,
- izvršena je ocjena Projekta zaštite kulturne baštine u Splitu, Solinu i Trogiru za koji se predviđao zajam od 18,3 milijuna USD te
- aktivnosti vezane uz projekte restrukturiranja energetskog sektora, modernizaciju pravosuđa, izradu programa socijalne zaštite, zaštite okoliša u Plitvičkim jezerima, privatizaciju i modernizaciju Luke Rijeka i druge projekte koji će se financirati zajmovima u razdoblju do 2002. godine.

Pregled zajmova i stanje duga prema IBRD-a

U razdoblju od 1994. do 1999. godine IBRD dodijelila je šesnaest dugoročnih zajmova za financiranje programa i projekata u Republici Hrvatskoj. Republika Hrvatska sklopila je trinaest zajmova izravno s IBRD-om (javni zajmovi), dok su dva zajma sklopile hrvatske banke uz državna jamstva³⁸. Svi ti zajmovi, zajedno s predujmom za ulaganja u mirovinski sustav i preuzetim starim zajmom za Projekt vodoopskrbe u Istri, (dodijeljenim 1990. godine, preuzetim 1994. godine uz jamstvo Republike Hrvatske³⁹, po osnovi kojeg se još uvijek povlače sredstva) čine sveukupan portfelj zajmova u korištenju od 378,06 milijuna USD, 516,1 milijun DEM i 85,4 milijuna EUR-a. Iskorišteno je u okviru ovog portfelja, u razdoblju od 1994. do 1999. godine, sveukupno 294,9 milijuna USD (78 % od ukupno ugovorenih zajmova u USD), 222,34 milijuna DEM (43% od ukupno ugovorenih zajmova u DEM) i 4,9 milijuna EUR (5,8% od ugovorenog zajma u EUR).

Ukupno stanje nepovučenih sredstava portfelja iznosi 83,14 milijuna USD, 293,75 milijuna DEM i 89,44 milijuna EUR-a. Ta kreditna sredstva koristeće se za financiranje programa i projekata prema ugovorenim rokovima, odnosno u razdoblju od 2000. do 2006. godine.

Stanje duga Republike Hrvatske, bilo u svojstvu dužnika ili jamca, prema IBRD-u po zajmovima sklopljenim u razdoblju od 1994. do 1999. godine iznosilo je 31. 12. 1999. 268,13 milijuna USD, 222,34 milijuna DEM i 4,9 milijuna EUR. Međutim, ovom dugu treba pridodati i preostali naslijeđeni dug od 11,96 milijuna USD⁴⁰, tako da je sveukupan dug po svim kategorijama zajmova 31. 12. 1999. iskazan u dolarskom ekvivalentu prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke iznosio USD 395,47 milijuna.

³⁸ Za financiranje Projekta oporavka investicija dodijeljeno je ukupno 52 milijuna DEM četirima bankama (Varaždinskoj banci d.d. 13,9 milijuna DEM, Dalmatinskoj banci d.d. 15,6 milijuna DEM, Slavonskoj banci d.d. 17,3 milijuna DEM i Alpe Jadran banci d.d. 5,2 milijuna DEM), koje su zajmove sklopile uz jamstvo Republike Hrvatske. HBOR je, također, uz jamstvo Republike Hrvatske, sklopio zajam od 65 milijuna DEM za Program financiranja lokalne infrastrukture.

³⁹ Zakon o potvrđivanju (ratifikaciji) Sporazuma o garanciji između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj i Sporazuma o preuzimanju zajma između Republike Hrvatske i Međunarodne banke, sklopljenih 25. 02. 1993. (Narodne novine - Međunarodni ugovori, br. 7/1994).

⁴⁰ Republika Hrvatska, u okviru postupka učlanjenja u IBRD (25. veljače 1993. postala je punopravnom članicom) preuzela je 7,6% neotplaćenih dugova bivše SFRJ prema IBRD-u temeljem 17 zajmova hrvatskih korisnika. Tijekom 1999. otplaćeni su posljednji obroci preuzetog zajma od 12,27 milijuna USD korištenog za modernizaciju željeznica. Od 1994. do 1999. u potpunosti je otplaćeno 12 preuzetih zajmova, a preostalo ih je još 5. Preostali dug po ovim naslijeđenim zajmovima iznosio je 31. prosinca 1999. 11,96 milijuna USD.

Tabela 5.10: Pregled zajmova IBRD-a

Red br.	Naziv projekta	Datum zaključenja	Valuta	Ugovoreni iznos	Neiskorišteno 31. 12. 1999.	Rok korištenja	Stanje duga 31. 12. 1999.	Datum dospjeća otplate glavnice	
								Prvo	Posljednje
I. Javni zajmovi									
1.	Projekt hitne obnove	27. 06. 1994.	000 USD	128 000,00	0,00	31. 12. 1999.	118 545,00	15. 12. 1998.	15. 06. 2011.
2.	Projekt u zdravstvu	08. 03. 1995.	000 USD	40 000,00	3 207,65	30. 04. 2000.	36 792,35	15. 06. 2000.	15. 12. 2011.
3.	Projekt u sektoru cesta	27. 04. 1995.	000 USD	80 000,00	7 652,71	31. 12. 2000.	70 422,29	15. 12. 1999.	16. 06. 2012.
4.	Projekt razvoja tržišta kapitala	23. 04. 1996.	000 DEM	14 200,00	0,00	30. 06. 1999.	14 200,00	15. 10. 2001.	15. 04. 2013.
5.	Projekt podrške privatnom sektoru u poljoprivredi	23. 04. 1996.	000 USD	17 000,00	11 538,16	30. 06. 2001.	5 461,84	01. 03. 2001.	1. 09. 2012.
6.	Projekt tehničke pomoći	23. 04. 1996.	000 USD	5 000,00	190,46	31. 12. 1999.	4 809,54	15. 10. 2001.	15. 04. 2013.
7.	Projekt hitne obnove prometa i razminiranje	04. 12. 1996.	000 DEM	150 900,00	43 955,79	30. 06. 2000.	106 944,21	15. 07. 2002.	15. 01. 2012.
8.	Projekt za obnovu i zaštitu obalnih šuma	31.01.1997.	000 USD	42 000,00	14 898,46	30. 06. 2002.	27 101,54	15. 06. 2002.	15. 12. 2013.
9.	Projekt prilagodbe financijskog sektora i poduzeća	04. 06. 1997.	000 DEM	160 000,00	80 000,00	30. 06. 2000.	80 000,00	15. 12. 2002.	15. 06. 2012.
10.	Projekt obnove istočne Slavonije i zapadnog Srijema	08. 09. 1998	000 DEM	74 000,00	68 465,92	30. 06. 2003.	5 534,08	15. 01. 2004.	15. 07. 2013.
11.	Projekt osuvremenjivanja i restrukturiranja željeznica	20. 01. 1999.	000 EUR	85 400,00	80 446,05	30. 06. 2003.	4 953,95	15. 09. 2003.	15. 03. 2014.
12.	Predujam za pripremu Projekta ulaganja u mirovinski sustav (Ugovorno pismo br. P3658-0 HR)	01. 02. 1999.	000 USD	1 760,10	1 176,90		583,20		
13.	Projekt tehničke pomoći u svezi s institucionalnim i zakonodavnim promjenama s ciljem razvoja privatnog sektora	12. 05. 1999.	000 USD	7 300,00	6 627,00	30. 06. 2003.	673,00	15. 10. 2004.	15. 04. 2014.
14.	Projekt zdravstvenog sustava	07. 10. 1999.	000 USD	29 000,00	29 000,00	30. 06. 2004.	0,00	15. 06. 2005.	15. 12. 2014.
UKUPNO I:			USD	350 060,10	74 291,33		264 388,77		
			DEM	399 100,00	192 421,71		206 678,29		
			EUR	85 400,00	80 446,05		4 953,95		
II: Zajmovi uz jamstvo RH									
1.	Projekt oporavka investicija	04. 12. 1997.	000 DEM	52 000,00	38 559,55	31. 12. 2001.	13 440,45	15. 03. 2003.	15. 09. 2012
2.	Program financiranja lokalne infrastrukture i zaštita okoliša	25. 09. 1998.	000 DEM	65 000,00	62 776,75	30. 06. 2006.	2 223,25	15. 11. 2003.	15. 05. 2013.
UKUPNO II:			DEM	117 000,00	101 336,30		15 663,70		
III. Naslijeđeni neotplaćeni zajmovi (prezeti uz jamstvo RH)									
1.	Projekt istraživanje nafte i plina (Molve)	13. 12. 1985.	USD	55 000,00	0,00		2 308,48		
2.	Projekt izgradnje cesta (XII. Zajam)	27. 02. 1987.	USD	33 378,00	0,00		4 188,00	01. 10. 1989.	01. 04. 2001.
3.	Drugi sektorski zajam za ceste	30. 09. 1988.	USD	5 900,00	0,00		1 468,99	15. 03. 1991.	15. 09. 2001.
4.	Projekt zaštite okoliša i uštede energije (Varaždinka)	30. 09. 1988.	USD	1 303,49	0,00		244,40	15. 08. 1993.	15. 02. 2004.
5.	Projekt vodoopskrbe u Istri	01. 02. 1990.	USD	28 000,00	8 848,87	30. 06. 2006.	3 751,13	15. 10. 1994.	15. 02. 2004.
UKUPNO III:			USD	123 581,49	8 848,87		11 961,00		
SVEUKUPNO (I+II+III):			USD	473 641,59	83 140,20		276 349,77		
			DEM	516 100,00	293 758,01		222 341,99		
			EUR	85 400,00	80 446,05		4 953,95		
SVEUKUPNO*:			USD	824 351,26	314 727,87		395 471,77		

* prema srednjem tečaju HNB 31. prosinac 1999.

Sve dospjele obveze prema IBRD-u po naslijeđenim i po novim zajmovima plaćene su uredno i na vrijeme. Iz sredstava Državnog proračuna izravno su plaćene obveze po osnovi deset javnih operativnih zajmova (uglavnom kamate i naknade na neiskorištena sredstva, jer je samo po zajmu za Projekt hitne obnove dospjela i otplata glavnice). Obveze po zajmu za Projekt u zdravstvu platio je Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje. Dospjele kamate i naknade po zajmovima za Projekt oporavka investicija i Program financiranja lokalne infrastrukture i zaštite okoliša, dobivene uz jamstvo Republike Hrvatske, podmirile su četiri poslovne banke i HBOR (zajmoprimci).

Kamate na zajmove u njemačkim markama plaćene su po godišnjoj stopi u rasponu od 2,78 % do 3,71%, dok je za zajmove u američkim dolarima plaćena kamata po stopama od 5,31 % do 5,16% za jednovalutne zajmove (single currency loans), a za zajmove u skupini valuta (pool) od 6,18% i 6,03%. U okviru primijenjenih kamatnih stopa uračunata je i marža od 0,5%.

Naknade na neiskorištene glavnice zajmova obračunate su i naplaćene po stopi od 0,25% godišnje.

Zahvaljujući urednom i pravodobnom plaćanju dospjelih obveza i poštivanju IBRD-ovih strogih pravila financijske discipline, u razdoblju od 01. srpnja 1998. do 30. lipnja 1999. (fiskalna godina IBRD-a) ostvarene su uštede temeljem oprosta kamata na zajmove čiji je korisnik Republika Hrvatska u ukupnom iznosu od 419 394,43 USD⁴¹.

Iz Državnog proračuna u 1999. godini plaćene su obveze po osnovi četiri naslijeđena zajma korištena za financiranje željeznice, cesta i vodovoda. Za podmirenje tih obveza sredstva su bila predviđena u Državnom proračunu⁴².

Temeljem jamstva Republike Hrvatske, također je plaćen i dug Varaždinke d.d., Varaždin, koja radi nelikvidnosti nije na vrijeme izvršila plaćanja prema IBRD-u.

Tijekom 1999. godine ukupno je povučeno iz raspoloživih sredstava IBRD zajmova (javnih i javno zajamčenih) 51,78 milijuna USD, 66,05 milijuna DEM i 4,95 milijuna EUR-a. Provedba ugovorenih projekata i programa, uz stanovita kašnjenja u povlačenju nekih zajmova, obavljala se sukladno dinamici radova, postupku nabavki i mogućnostima financiranja iz domaćih izvora.

⁴¹ IBRD odobrava smanjenu kamatu samo onim dužnicima koji pravovremeno i točno ispunjavaju svoje obveze (najkasnije u roku od 30 kalendarskih dana nakon dana dospijeca duga na naplatu). Tijekom fiskalne 1999. godine IBRD je odobravao oprost kamata (Interest Partial Waiver) od 0,05% godišnje.

⁴² Državni proračun Republike Hrvatske za 1999. godinu i Zakon o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 1999. godinu (Narodne novine, br. 167/1998, 17/1999 i 70/1999).

Tabela 5.11: Povlačenje zajmova IBRD-a u 1999. godini

Red. br.	Oznaka zajma	Naziv projekta	Datum efektivnosti	Valuta	Iznos zajma	Ukupno iskorišteno do 31. 12. 1998.	Povlačenje u 1999.	Ukupno iskorišteno do 31. 12. 1999.
1	2	3	4	5	6	7	8	9 (7+8)
I. JAVNI ZAJMOVI								
1.	37600-HR	Projekt hitne obnove	19. 08. 1994.	USD	128 000 000,00	126 297 041,04	1 702 958,96	128 000 000,00
2.	38430-HR	Projekt u zdravstvu	17. 08. 1995.	USD	40 000 000,00	36 156 192,27	636 157,55	36 792 349,82
3.	38690-HR	Projekt u sektoru cesta	26. 07. 1995.	USD	80 000 000,00	58 722 959,24	13 624 332,91	72 347 292,15
4.	39990-HR	Projekt razvoja tržišta kapitala	22. 06. 1996.	DEM	14 200 000,00	11 926 251,40	2 273 748,60	14 200 000,00
5.	39880-HR	Projekt podrške privatnom sektoru u poljoprivredi	22. 07. 1996.	USD	17 000 000,00	3 829 988,10	1 631 856,78	5 461 844,88
6.	39890-HR	Projekt tehničke pomoći	22. 07. 1996.	USD	5 000 000,00	3 164 630,83	1 644 913,75	4 809 544,58
7.	41040-HR	Projekt hitne obnove prometa i razminiranje	04. 03. 1997.	DEM	150 900 000,00	62 128 837,15	44 815 373,51	106 944 210,66
8.	41190-HR	Projekt za obnovu i zaštitu obalnih šuma	31. 07. 1997.	USD	42 000 000,00	853 491,14	26 248 047,97	27 101 539,11
9.	41590-HR EFSAL	Program pril. financ. sektora i pod.	15. 11. 1997.	DEM	160 000 000,00	80 000 000,00	0,00	80 000 000,00
10.	43510-HR	Projekt obnove istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema	06. 01. 1999.	DEM	74 000 000,00	0,00	5 534 079,54	5 534 079,54
11.	44330-HR	Projekt modernizacije i restrukturiranja željeznica	09. 06. 1999.	EUR	85 400 000,00	0,00	4 953 946,51	4 953 946,51
12.	44600-HR	Projekt tehničke pomoći inst. i zakon. promjenama s ciljem razvoja priv. sektora	03. 08. 1999.	USD	7 300 000,00	0,00	673 000,00	673 000,00
13.	35800-HR Predzajam	Ulaganja u mirovinski sustav	01. 02. 1999.	USD	1 760 100,00	0,00	583 202,61	583 202,61
14.	45130-HR	Projekt zdravstvenog sustava	nije efektivan	USD	29 000 000,00	0,00	0,00	0,00
Ukupno I:				USD	350 060 100,00	229 024 302,62	46 744 470,53	275 768 773,15
				DEM	399 100 000,00	154 055 088,55	52 623 201,65	206 678 290,20
				EUR	85 400 000,00	0	4 953 946,51	4 953 946,51
II. ZAJMOVI DOBIVENI UZ JAMSTVO RH								
1.	30690-HR	Projekt vodoopskrbe u Istri	01. 02. 1990. (preuzet 25. 02. 1993.)	USD	28 000 000,00	14 109 479,44	5 041 654,09	19 151 133,53
2.	4246-4249 HR (4 zajma)	Projekt oporavka investicija	04. 03. 1998.	DEM	52 000 000,00	2 230 000,00	11 210 450,01	13 440 450,01
3.	43520-HR	Projekt financ. lok. infr. i zaštita okoliša	28. 06. 1999.	DEM	65 000 000,00	0,00	2 223 250,65	2 223 250,65
Ukupno II.:				USD	28 000 000,00	14 109 479,44	5 041 654,09	19 151 133,53
				DEM	117 000 000,00	2 230 000,00	13 433 700,66	15 663 700,66
Sveukupno (I.+II.):				USD	378 060 100,00	243 133 782,06	51 786 124,62	294 919 906,68
				DEM	516 100 000,00	156 285 088,55	66 056 902,31	222 341 990,86
				EUR	85 400 000,00	0,00	4 953 946,51	4 953 946,51

U cijelosti su iskorištena preostala sredstva dvaju zajmova:

- zajma od 14,2 milijuna DEM za provedbu Projekta razvoja tržišta kapitala, za koji je bio ugovoren rok do 30. rujna 1999. (povučeno je 2,27 milijuna DEM), i
- zajma namijenjenog hitnoj obnovi od 128 milijuna USD s ugovorenim rokom povlačenja do kraja 1999. (u razdoblju od travnja do zaključno s 22. listopada 1999. povučeno je preostalih 1,70 milijuna USD).

U 1999. godini sredstva su uložena najviše u obnovu i razminiravanje. Primjerice, za financiranje Projekta hitne obnove prometne infrastrukture i razminiravanje utrošeno je 44,81 milijuna DEM, za obnovu i zaštitu obalnih šuma od požara 26,24 milijuna USD, a za obnovu istočne Slavonije 5,53 milijuna DEM. Potom slijedi financiranje autocesta s ulaganjima od 13,62 milijuna USD, izgradnja vodoopskrbnog sustava u Istri preko 5 milijuna USD, te rješavanje problema restrukturiranja i modernizacije željeznice s 4,9 milijuna EUR. Značajnija sredstva od 11,2 milijuna DEM iz kredita namijenjenog oporavku investicija plasirale su i poslovne banke u investicijske projekte privatnih tvrtki.

Za ulaganja u sektoru poljoprivrede povučeno je 1,63 milijuna USD, iz zajmova za tehničku pomoć 1,64 milijuna USD (prvi zajam) i 673 000 USD (drugi zajam), dok je tijekom 1999. godine najmanje povučeno (636 157 USD) iz preostalih sredstava prvog zajma za obnovu zdravstva iz 1995. godine te iz predujma za ulaganja u mirovinski sustav (583 202 USD).

Po kreditu od 160 milijuna DEM za Program prilagodbi financijskog sektora i poduzeća (EFSAL) preostalo je 80 milijuna DEM (II. tranša). Provedba ovog Programa obuhvaća sanaciju i privatizaciju bankarskog sustava, ubranu privatizaciju poduzeća koja su bila u društvenom vlasništvu, a nalaze se u portfelju Hrvatskog fonda za privatizaciju, te za restrukturiranje i privatizaciju javnih poduzeća i unapređenje bankarskog upravljanja. U 1999. nije bilo povlačenja kreditnih sredstava. Radi zastoja u provedbi ugovorenih kriterija za povlačenje druge kreditne tranše (donošenje opće zakonodavne regulative o uređenju energetskega sektora i osnivanju agencije za energetiku i telekomunikacije, priprema i provedba akcijskog plana HEP-a za početak njegova restrukturiranja i privatizacije, priprema Vladinog plana o provedbi restrukturiranja i privatizacije 11 tvrtki od ranije ostalih u državnom vlasništvu).

Pregled darovnica

Tabela 5.12: Pregled darovnica (stanje 31. prosinac 1999.)

Red. br.	Godina odobrenja	Oznaka	Namjena darovnice	Valuta	Iznos darovnice	Ostalo za korištenje 31. 12. 1999.
1.	1995.	28851	Priprema zakona o nabavi	USD	148 000,00	0,00
2.	1995.	29116	Potporna privatnim poljoprivrednim gospodarstvima	JPY	56 600 000,00	0,00
3.	1995.	29117	Obnova i zaštita obalnih šuma	JPY	21 200 000,00	146 615,00
4.	1995.	29314	Prilagodba javnog sektora-PSAL	JPY	75 600 000,00	5 411 786,00
5.	1995.	29315	Struktura prilagodbe poljoprivrede	JPY	29 400 000,00	24 096 291,00
6.	1995.	29316	Restrukturiranje Hrvatskih željeznica	JPY	58 800 000,00	0,00
7.	1996.	29486	Ulaganje u infrastrukturu gradskog okoliša	USD	500 000,00	436,40
8.	1996.	29674	Obnova prometne infrastrukture Grada Zagreba	USD	800 000,00	0,00
9.	1997.	28360	Strategija biološke raznolikosti	USD	102 000,00	0,00
10.	1997.	27098	Razvoj privatnog sektora	USD	398 000,00	240 533,81
11.	1997.	25539	Upravljanje javnim financijama	USD	314 000,00	130 485,40
12.	1998.	27099	Zaštita od poplava u istočnoj Slavoniji	USD	200 000,00	0,00
13.	1998.	25193	Modernizacija zdravstva	USD	418 260,00	100 035,00
14.	1998.	25597	Zaštita od poplava u porječju srednjeg toka rijeke Save	USD	476 150,00	319 099,23
15.	1999.		Informatički problem 2000.	USD	80 000,00	80 000,00
16.	1999.		Zaštita okoliša i jačanje sposobnosti upravljačkih sustava	USD	276 490,00	246 490,00
17.	1999.		Upravljanje močvarnim područjem parka prirode Kopački rit	USD	750 000,00	680 000,00
18.	1999.		Projekt komunalne ekološke infrastrukture	USD	216 840,00	216 840,00
19.	1999.		Prilagodba stečajnog zakona	USD	253 700,00	253 700,00
20.	1999.		Očuvanje krških ekosustava	USD	230 000,00	230 000,00
21.	1999.		Modernizacija Luke Rijeka	USD	337 500,00	253 700,00
Ukupno:				USD	5 500 940,00	2 751 319,84
				JPY	241 600 000,00	29 654 692,00

U razdoblju od 1995. do 1999. IBRD je dodijelila Republici Hrvatskoj 21 darovnicu. Ova bespovratna sredstva uglavnom se koriste za plaćanje konzultantskih usluga i izradbu studija potrebnih za što bolju pripremu projekata koji se nakon završetka studija izvedivosti prijavljuju Banci za financiranje zajmovima. Ugovoreno je 16 darovnica u američkim dolarima u sveukupnom iznosu od 5,5 milijuna USD, od čega je 31. prosinca 1999. preostalo za korištenje 2,75 milijuna USD i 5 darovnica u YPY u sveukupnom iznosu od 241,6 milijuna JPY, od čega je preostalo za korištenje 29,65 milijuna JPY.

5.4.2. Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD)

Poslovne operacije u 1999. godini

EBRD je u skladu sa svojim mandatom⁴³ i utvrđenim prioritetima poslovanja u 1999. godini⁴⁴, pružila izravnu potporu razvitku privatnog sektora u Hrvatskoj osnažujući financijski sektor dodjelom kredita privatnim bankama s ciljem bržeg razvitka malog i srednjeg poduzetništva, izravnim ulaganjima kapitala u osiguravajuća društva i izdanim bankovnim garancijama. Banka je također kreditima podržala i razvoj telekomunikacijske i vodoprivredne infrastrukture.

Tijekom 1999. EBRD je financirao šest novih projekata u Republici Hrvatskoj sa sveukupno 43,78 milijuna EUR-a. Dodijelio je četiri nova izravna kredita bankama i poduzećima u ukupnom iznosu od 41,17 milijuna EUR-a bez državnog jamstva i uložio 2,61 milijun EUR-a za otvaranje dvaju novih društava u sektoru osiguranja. EBRD je podržao ojačavanje privatnog sektora i poduzetništva kreditima privatnim bankama: Trgovačkoj banci 3,6 milijuna i Bjelovarskoj banci 7,7 milijuna EUR-a.

U okviru strategije pomoći ekonomskog oporavka te s ciljem poticanja liberalizacije sektora telekomunikacija i razvitka telekomunikacijske infrastrukture, EBRD je odobrio u listopadu 1999. VIP-Netu kredit od 22,37 milijuna EUR-a za projekt GSM 900 mobitel mreže. Snažno je podupirao taj projekt i zajedno s Creditanstalt AG pripremio sindicirani kredit od 77,6 milijuna EUR i sudjelovanje Nordijske investicijske banke u paralelnom financiranju s 20 milijuna EUR. VIP-Net je, zahvaljujući takvom angažmanu, primio ukupno 120 milijuna EUR inozemnih kredita.

Projekt izgradnje kanalizacijskog sustava grada Rijeke, izrađenom prema hrvatskim standardima zaštite okoliša i standardima Europske unije, koji uključuje glavni kolektor za otpadne vode i 9 pumpnih stanica, EBRD financira kreditom od 7,5 milijuna EUR dodijeljenim VIK-u, Rijeka u prosincu 1999.

Pored ovih kredita, EBRD je uložio i 2,61 milijun EUR (equity) u razvoj sektora osiguranja dokapitalizirajući dva osiguravajuća društva (Austrija Osiguranje d.d. i Erste Mirovinski fond), te sklopio s Međimurskom bankom poseban ugovor o garanciji za različite instrumente plaćanja kojim je podržao financiranje trgovine u okviru Programa olakšavanja trgovine (TFP - Trade Facilitation Programme).

Republika Hrvatska, u 1999. godini nije s EBRD-om sklopila ni jedan novi javni zajam. Povlačili su se raspoloživi zajmovi ranije sklopljeni s EBRD-om. U 1999. godini povučeno je sveukupno 7 milijuna DEM i 1,77 milijuna USD iz efektivnih javnih zajmova i zajmova dobivenih uz državno jamstvo.

Za provedbu Projekta sustava zračne plovidbe uloženo je u 1999. godini 1,37 milijuna USD. Taj Projekt obuhvaća: obnovu signalnih instrumenata, opremu za sustav slijetanja za zračne luke Zagreb, Pula i Dubrovnik te obnovu regionalnog radarskog postrojenja kod Splita.

Ugovoreni rok za povlačenja EBRD-ovog zajma od 20 milijuna USD, dobivenog 1994., jest 30. lipanj 2000. Prema stanju od 31. prosinca 1999. preostalo je za povlačenje 1, 42 milijuna USD, a ukupno je iskorišteno 18,57 milijuna USD.

Projekt obnove autocesta (poboljšanje glavnih cestovnih pravaca, završetak autoceste Oštrovica - Delnice, održavanje cestovnih pravaca visokog prioriteta, nabavke opreme) EBRD je financirao zajmom od 70,9 milijuna DEM s ugovorenim rokom do 28. veljače 1999., kada je zajam i zatvoren. Početkom 1999. iz zajma je povučeno 1,87 milijuna DEM, a nepovučeni iznos od 107 019,78 DEM je otkazan.

⁴³ EBRD je osnovana i posluje s posebnim mandatom da financira projekte kojima se pomaže i ubrzava proces tranzicije u tržišna gospodarstva i razvoj privatne i poduzetničke inicijative u zemljama srednje i istočne Europe opredijeljenih za primjenu načela višestranačke demokracije, pluralizma i tržišnog gospodarstva.

⁴⁴ Banka je svoje poslovanje u 1999. usmjerila prema konstruktivnom i kreativnom partnerstvu sa zemljama - članicama, klijentima i drugim međunarodnim financijskim institucijama u cilju što bolje mobilizacije kapitala i sufinanciranja razvoja međuregionalne infrastrukture i trgovine. Prioritetno je financirala projekte u privatnom sektoru, ojačavala financijski sektor u funkciji otvaranja novih poslovnih perspektiva na tržišnim principima, poticala restrukturiranje poduzeća i banaka, osnivanje i rast malih i srednjih poduzeća i komercijalizaciju javnog sektora i infrastrukture.

Zajam od 33,5 milijuna DEM ugovoren je s EBRD-om 1997. a namijenjen je za Projekt izgradnje veletržnica. Predviđeno je financiranje izgradnje mreže veletržnica voćem, povrćem i cvijećem na šest odobrenih lokacija u Zagrebu, Osijeku, Rijeci/Matulji, Benkovcu, Splitu i Metkoviću. Zajam je postao operativan u rujnu 1998., međutim, radi brojnih neriješenih problema imovinsko-pravne prirode, procjene troškova i samog koncepta izgradnje veletržnica na predviđenim lokacijama, sredstva zajma nisu povučena za provedbu projekta. Predstoji donošenje odluke o smanjivanju obujma samog projekta, odnosno o otkazivanju dijela zajma.

Hrvatska elektroprivreda je u 1999. povukla 2,92 milijuna DEM iz zajma namijenjenog obnovi elektroenergetske mreže, Hrvatska banka za obnovu i razvitak 2,27 milijuna DEM za izgradnju vodoprivredne infrastrukture u okviru Programa investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša, a Hrvatske željeznice su povukle 397,9 tisuća USD za Projekt obnove željezničkih lokomotiva.

Ugovoreni iznos zajma od 105 milijuna DEM, dodijeljenog Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak za Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša (obuhvaćao je infrastrukturu za otpadne vode i obnovu i proširenje infrastrukture za vodoopskrbu u Splitu, Solinu, Kaštelima, Trogiru, Puli i Rijeci), smanjen je, u studenom 1999., za 6,5 milijuna DEM radi odustajanja od investicijskog programa za grad Rijeku te zajam iznosi 98,44 milijuna DEM.

Iz Državnog proračuna Republike Hrvatske za 1999. godinu podmirene su sve dospjele obveze po javnim zajmovima i po zajmu danom Hrvatskim željeznicama uz državno jamstvo⁴⁵. Hrvatska elektroprivreda i Hrvatska banka za obnovu i razvitak tijekom 1999. godine pravodobno su platili svoje obveze prema pozivima EBRD-a za plaćanje, stoga jamstva Republike Hrvatske za te zajmove nisu bila aktivirana.

Banka je zainteresirana i nadalje ulagati u Hrvatsku, posebice u male i srednje banke, turizam, gradnju autocesta (primjerice autocestu Zagreb - Rijeka), telekomunikacije, energetiku, pružati potporu malim i srednjim poduzećima i izvozu, te nastaviti ulaganja u profitabilna poduzeća (Plivu i Podravku) pa se u tim sektorima pripremaju novi projekti.

Pregled zajmova

U okviru 26 tranzicijskih zemalja koje podupire EBRD, Hrvatska se nalazi na šestom mjestu po broju projekata (32) i veličini ukupno uloženi EBRD-ovih sredstava. Hrvatska se, s 565 milijuna EUR-a (od čega 325,61 milijuna EUR-a uloženi u 25 projekata privatnog sektora putem zajmova i izravnih ulaganja i 239,47 milijuna EUR-a u 7 projekata javnog sektora), pozicionirala iza Ruske Federacije, Rumunjske, Poljske, Mađarske i Ukrajine. Po kriteriju visine sveukupno dodijeljenih zajmova za financiranje javnog sektora i kriteriju ukupne iskorištenosti dodijeljenih sredstava za financiranje privatnog i javnog sektora, Hrvatska također, na usporednoj ljestvici zauzima šesto mjesto. Ako se promatraju EBRD-ove aktivnosti na ubrzanju ekonomskog oporavka, izravnih ulaganja u privatni sektor, financiranju infrastrukture i regionalne trgovine u jugoistočnoj Europi, onda Hrvatska zauzima drugo mjesto po broju projekata i veličini ulaganja (poslije Rumunjske), a slijede je Bugarska, Makedonija, Bosna i Hercegovina i Albanija.

Ukupni zajmovi EBRD-a dodijeljeni Republici Hrvatskoj ili dobiveni uz državno jamstvo, prema stanju 31. prosinca 1999. godine, iznose 55 milijuna USD i 315,84 milijuna DEM.

⁴⁵ U Državnom proračunu Republike Hrvatske za 1999. godinu (Narodne novine, br. 167/1998,17/1999 i 70/1999) osigurana su sredstva za izvršenje obveza prema EBRD-u. Tijekom 1999. EBRD-u je plaćeno sveukupno 8 705 649,75 DEM i 3 593 464,72 USD po pozivima za plaćanje: (1.) po zajmu od 20 milijuna USD, namijenjenog izgradnji sustava zračne plovidbe, ukupno 3 304 838,14 USD (po glavnici 2 500 000,00 + kamatama 787 314,96 + nakandama 17 523,18); (2.) po zajmu od 70,9 milijuna DEM, namijenjenog obnovi autocesta ukupno 8 537 553,40 DEM (po glavnici 5 898 604,28 + kamatama i troškovima 2 638 949,28); (3.) po zajmu od 33,5 milijuna DEM za projekt veletržnica nakanda na neiskorištena sredstva u iznosu od 168 096,35 DEM i (4.) po zajmu od 35 milijuna USD za obnovu željezničkih lokomotiva ukupno 288 626,58 USD (9 073,80 za kamate + 279 552,78 naknade na neiskorištena sredstva).

Tabela 5.13: Pregled zajmova dobivenih od EBRD-a

Red. br.	Naziv projekta	Oznaka zajma	Datum zaključenja ugovora	Valuta	Svota zajma	Iskorišteno	Preostalo za korištenje	Rok za korištenje	Dospijea glavnice prvo/posljednje	Dug
1	2	3	4	5	6	7	8 (6-7)	9	11	12
I. JAVNI ZAJMOVI										
1.	Projekt sustava zračne plovidbe	231	21. 09. 1994.	USD	20 000 000,00	18 572 207,67	1 427 792,33	30. 06. 2000.	21. 09. 1996./21. 03. 2004.	9 822 207,67
2.	Projekt obnove autocesta *	286	17. 01. 1995.	DEM	70 900 000,00	70 792 980,22	0,00	28. 02. 1999.	10. 04. 1998./10. 12. 2009.	58 986 042,74
3.	Projekt veletržnica	627	08. 12. 1997.	DEM	33 500 000,00	365 823,61	33 134 176,39	24. 11. 2001.	24. 05. 2002./24. 11. 2011.	365 823,61
Ukupno I.				USD	20 000 000,00	18 572 207,67	1 427 792,33			9 822 207,67
				DEM	104 400 000,00	71 158 803,83	33 134 176,39			59 351 866,35
II. ZAJMOVI DOBIVENI UZ JAMSTVO RH										
1.	Projekt obnove elektroenergetske mreže	283	02. 02. 1995.	DEM	63 000 000,00	58 410 877,65	4 589 122,35	31. 03. 2000.	10. 03. 1998./10. 03. 2005.	41 610 877,65
2.	Kreditna linija za turizam	443	26. 06. 1996.	DEM	50 000 000,00	50 000 000,00	0,00	01. 05. 1998.	23. 12. 1998./23. 12. 2002.	33 332 000,00
3.	Program investiranja u lokalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša**	494	09. 12. 1996.	DEM	98 440 000,00	2 697 163,56	95 742 836,44	31. 03. 2001.	10. 04. 2001./10. 10. 2011.	2 697 163,56
4.	Projekt obnove željezničkih lokomotiva	733	08. 12. 1998.	USD	35 000 000,00	397 903,00	34 602 097,00	31. 03. 2002.	20. 05. 2002./20. 11. 2013.	397 903,00
Ukupno II.				DEM	211 440 000,00	111 108 041,21	100 331 958,79			77 640 041,21
				USD	35 000 000,00	397 903,00	34 602 097,00			397 903,00
Sveukupno I.+ II.				USD	55 000 000,00	18 970 110,67	36 029 889,33			10 220 110,67
				DEM	315 840 000,00	182 266 845,04	133 466 135,18			136 991 907,56

* 28. 02. 1999. otkazan je nepovučeni iznos od 107 019,78 DEM

** 23. 11. 1999. ugovoreni iznos zajma od 105 milijuna DEM smanjen je na 98,44 milijuna DEM

Republika Hrvatska sklopila je s EBRD-om u razdoblju od 1994. do 1999. tri ugovora o zajmovima u ukupnom iznosu od 104,4 milijuna DEM i 20 milijuna USD i četiri ugovora o jamstvima u ukupnom iznosu od 211,44 milijuna DEM i 35 milijuna USD.

Po osnovi triju javnih zajmova, sveukupno je povučeno, prema stanju od 31. prosinca 1999., 18,57 milijuna USD (92,86%) i 71,15 milijuna DEM (68,16%). Neurošeno je preostalo 1,42 milijuna USD (7,4%) i 33,13 milijuna DEM (31,74%).

Dug prema EBRD-u po izravnim javnim zajmovima iznosio je krajem 1999. godine 9,83 milijuna USD i 59,35 milijuna DEM, dok je dug po zajamčenim zajmovima iznosio 77,64 milijuna DEM i 397,9 tisuća USD.

5.4.3. Razvojna banka Vijeća Europe (CEB)

Službeni naziv Fonda Vijeća Europe za socijalni razvoj (The Council of Europe Social Development Fund - CEF), kojem je Republika Hrvatska pristupila 24. lipnja 1997. godine⁴⁶, izmijenjen je u "Razvojna banka Vijeća Europe (The Council of Europe Social Development Bank - CEB)" Odlukom Upravnog odbora Fonda od 28. lipnja 1999., koja je stupila na snagu 1. studenog 1999. U nastavku teksta koristi se novi službeni naziv i u slučaju pozivanja na ugovore sklopljene prije stupanja na snagu novog naziva.

Korištenje zajmova u 1999. godini

Republika Hrvatska je s CEB-om sklopila 1998. godine prva dva okvirna ugovora o dugoročnim zajmovima u ukupnoj svoti od 240 112 129,00 kuna za financiranje projekata obnove zdravstvene infrastrukture i škola u istočnoj Slavoniji s ciljem da se ubrza reintegracija i stvore potrebni preduvjeti za što brži povratak prognanika.

Tijekom 1999. godine iz ovih okvirnih zajmova povučeno je sveukupno 110 869 974 kuna. Dug Republike Hrvatske prema CEB-u po iskorištenim tranšama okvirnih zajmova iznosi sa stanjem 31. prosinca 1999. godine 7 485 000 USD i 7 600 000 EUR. Detaljan pregled korištenja zajmova, ugovorenih financijskih uvjeta za svako povlačenje tranši i stanja duga prikazan je tabelom 5.14.

Tabela 5.14: Pregled korištenja zajmova CEB-a u 1999. godini i stanje duga krajem 1999. godine

Red . br.	Projekt	Iznos okvirnog zajma u HRK	Tranša	Iskorišteno u HRK	Valuta	Dug u valuti 31. 12. 1999.	KTA fiksna	Početak za GL	Dospijee otplate glavnice	
									Prvo	Posljednje
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12
1.	Projekt 1278 (1998) Obnova zdravstvene infrastrukture u ist. Slavoniji	172 744 129	I. (15. 03. 1999.)	35 396 328	USD	5 075 000	5,71%	5 god.	17. 03. 2005.	17. 03. 2009.
			II. (02. 11. 1999.)	34 884 521	EUR	4 500 000	5,38%	5 god.	02. 11. 2005.	02. 11. 2009.
			Ukupno 1. (I.+II.):	70 280 849						
2.	Projekt 1279 (1998) Obnova škola u ist. Slavoniji	67 368 000	I. (15. 03. 1999.)	16 842 000	USD	2 410 000	5,71%	5 god.	17. 03. 2005.	17. 03. 2009.
			II. (23. 11. 1999.)	23 774 125	EUR	3 100 000	5,04%	5 god.	29. 11. 2005.	29. 11. 2009.
			Ukupno 2. (I.+II.):	40 616 125						
	Sveukupno okvirni zajmovi (1.+2.):	240 112 129	Ukupno iskorišteno u 1999. godini:	110 896 974	Sveukupno: USD EUR	7 485 000 7 600 000				

⁴⁶ Zakon o pristupanju Republike Hrvatske Fondu Vijeća Europe za socijalni razvoj i potvrđivanju Statuta Fonda Vijeća Europe za socijalni razvoj od 8. lipnja 1993. (Narodne novine - Međunarodni ugovori, br. 8/1997.

Okvirnim zajmom za Projekt obnove zdravstvene infrastrukture u istočnoj Slavoniji⁴⁷ u iznosu od 172 744 129,00 kuna financirat će se 44% od ukupnih 388 800 650,00 kuna procijenjenih troškova rekonstrukcije i obnove sustava primarne i sekundarne zdravstvene zaštite (obnove/izgradnje 18 centara primarne zaštite i 3 bolnice, izgradnje 48 stanova za zdravstvene djelatnike te nabave medicinske opreme).

U 1999. godini sklopljena su dva dodatna ugovora za povlačenje dviju tranši iz okvirnog zajma, te je iskorišteno za provedbu Projekta 70 280 849 kuna.

Projekt obnove škola u istočnoj Slavoniji⁴⁸ CEB financira okvirnim zajmom od 67 368 000,00 kuna (50% od ukupno 134 736 000 kuna procijenjenih troškova popravaka i obnove 33 osnovne škole i 1 srednje škole obuhvaćene projektom). U 1999. godini iz zajma je uloženo 23 774 125 kuna povlačenjem dviju tranši temeljem sklopljenih dodatnih ugovora.

Iz Državnog proračuna za 1999. godinu plaćene su dospjele kamate po iskorištenim tranšama okvirnih zajmova u ukupnom iznosu od 213 696,75 USD (po osnovi Okvirnog zajma za Projekt obnove zdravstva 144 891,25 USD + po osnovi Okvirnog zajma za Projekt obnove škola 68 805,50 USD).

Razvojnoj banci Vijeća Europe predloženi su krajem 1999. godine novi projekti obnove zdravstvene infrastrukture i obnove škola u Republici Hrvatskoj kao nastavak projekata koji se provode. Pored toga, pripremaju se:

- pilot projekt financiranja općih potreba prognanika i izbjeglica u nekoliko mjesta u Hrvatskoj
- projekt obnove knjižnice i ostale spomeničke baštine u okviru franjevačkog samostana Male braće u Dubrovniku i
- razmatraju se mogućnosti novih projekata zapošljavanja i potpore malim i srednjim poduzećima.

Otplate preuzetih zajmova i dug prema CEB-u

Temeljem zakona⁴⁹ i prema planovima otplate tijekom 1999. godine iz Državnog proračuna plaćeno je CEB-u sveukupno 175 488,83 DEM (po glavnici 164 161,67 i kamatama 11 327,16) te je time preuzeti dug po starim zajmovima u potpunosti isplaćen.

Poslovne banke (dužnici) pravodobno su podmirile dospjela plaćanja, tako da jamstva Republike Hrvatske za ove zajmove nisu bila aktivirana. Dug banaka smanjen s 1,74 milijuna DEM iz 1998. godine na 537 603,40 DEM prema stanju od 31. prosinca 1999.

Detaljne podatke o visini dugova preuzetih 1996. godine te preostalom dugu na dan 31. prosinca 1999. sadrži tabela 5.15.

⁴⁷ Zakon o potvrđivanju okvirnog ugovora o zajmu između Fonda Vijeća Europe za socijalni razvoj i Republike Hrvatske za projekt 1278 (1998.) - obnova zdravstvene infrastrukture u istočnoj Slavoniji (Narodne novine - Međunarodni ugovori, br. 13/1998).

⁴⁸ Zakon o potvrđivanju okvirnog ugovora o zajmu između Fonda Vijeća Europe za socijalni razvoj i Republike Hrvatske za projekt 1279 (1998.) - obnova škola u istočnoj Slavoniji (Narodne novine - Međunarodni ugovori, br. 13/1998).

⁴⁹ Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Fonda Vijeća Europe za socijalni razvoj i Vlade Republike Hrvatske, Ugovora o zajmu između Fonda Vijeća Europe za socijalni razvoj i Republike Hrvatske i Ugovora o zajmovima između Fonda Vijeća Europe za socijalni razvoj i Dalmatinske banke, Privredne banke, Riječke banke, Slavonske banke, Splitske banke i Zagrebačke banke, sklopljenih uz jamstvo Republike Hrvatske (Narodne novine - Međunarodni ugovori, br. 3/1997.)

Tabela 5.15: Preuzeti dugovi prema CEB-u 1996. godine i stanje duga krajem 1999. godine

Red. br.	Korisnici zajma	Originalni iznos zajma u 000 DEM	Tranša	Zajmoprimci	Preuzete dospjele neizmirene obveze (u 000 DEM)			Preuzeti dug (000 DEM)	Preostali dug 31. 12. 1998. (000 DEM)	Preostali dug 31. 12. 1999. (000 DEM)	Posljednje dospijeće
					Kamata	Glavnica	Ukupno				
I. Prema Ugovoru o zajmu između CEB-a i Republike Hrvatske od 22. 07. 1996.											
1.	Čaraparija, Čakovec	1 011,43	B	Republika Hrvatska	123,39	449,52	572,92	224,76	0,00	0,00	14. 04. 1998.
2.	Velebit, Karlovac	1 311,38	B	Republika Hrvatska	159,99	582,84	742,82	291,42	0,00	0,00	14. 04. 1998.
3.	Pamučna predionica, Glina	2 373,99	B	Republika Hrvatska	345,94	1 318,89	1 664,83	527,55	0,00	0,00	14. 04. 1998.
4.	Agrodelta, Ploče	1 477,45	C	Republika Hrvatska	317,16	656,65	973,81	656,65	164,16	0,00	20. 08. 1999.
Ukupno I. (1-4):		6 174,25			946,49	3 007,89	3 954,38	1 700,38	164,16	0,00	
II. Prema Ugovorima o zajmu između CEB-a i hrvatskih banaka uz jamstvo Republike Hrvatske od 22. 07. 1996.											
1.	Vlado Bagat, Zadar	1 927,31	B	Dalmatinska banka, Zadar	280,85	1 070,73	1 351,58	428,29	0,00	0,00	14. 04. 1998.
2.	Zdenka (1), V. Zdenci	577,79	C	Privredna banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	256,79	181,98	0,00	20. 08. 1999.
3.	Ličanka, Srb	1 548,32	C	Privredna banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	688,14	172,04	0,00	20. 08. 1999.
4.	RIZ, Slunj	1 949,96	D	Privredna banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	1 083,31	433,32	216,66	30. 07. 2000.
5.	Zdenka (2), Veliki Zdenci	818,90	D	Privredna banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	454,94	64,20	90,99	30. 07. 2000.
6.	Torpedo, Rijeka	3 007,08	A	Riječka banka, Rijeka	358,31	1 656,64	2 014,95	334,12	0,00	0,00	12. 02. 1997.
7.	Opeka, Dakovo	1 462,84	C	Slavonska banka, Osijek	0,00	0,00	0,00	650,15	162,54	0,00	20. 08. 1999.
8.	Trnovača, Sinj	1 133,49	D	Splitska banka, Split	378,62	503,77	882,39	629,71	251,89	125,94	30. 07. 2000.
9.	Kordun (1), Karlovac	1 190,00	B	Zagrebačka banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	264,44	0,00	0,00	14. 04. 1998.
10.	Kordun (2), Karlovac	1 019,55	C	Zagrebačka banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	453,13	113,28	0,00	20. 08. 1999.
11.	Bor, Novi Marof	942,86	C	Zagrebačka banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	419,05	104,76	0,00	20. 08. 1999.
12.	Suvremena žena, Zagreb	451,99	C	Zagrebačka banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	200,88	50,22	0,00	20. 08. 1999.
13.	Virovitičanka (1), Virovitica	586,09	D	Zagrebačka banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	325,61	130,24	65,12	30. 07. 2000.
14.	Virovitičanka (2), Virovitica	350,00	D	Zagrebačka banka, Zagreb	0,00	0,00	0,00	194,44	77,78	38,89	30. 07. 2000.
Ukupno II (1. - 14.):		16 966,17			1 017,78	3 231,14	4 248,92	6 383,03	1 742,25	537,60	
SVEUKUPNO I. + II.		23 140,42			1 964,27	6 239,03	8 203,30	8 083,41	1 906,41	537,60	

Financijske obveze Republike Hrvatske prema CEB-u

Republika Hrvatska prihvatila je temeljem članstva u CEB-u ispunjenje financijskih obveza:

- upis udjela u kapitalu od 5 534 000,00 EUR i
- uplatu dijela upisanog kapitala od 611 000,00 EUR i doprinosa pričuvama od 250 000,00 EUR.

Ugovoreno je da uplate dijela upisanog kapitala i doprinosa pričuvama u sveukupnom iznosu od 861 000,00 EUR-a dospijevaju u četiri godišnja obroka. Iz Državnog proračuna plaćena su u razdoblju od 1997. do 1999. tri dospjela obroka (645 750 EUR), a preostalo je platiti četvrti obrok od 215 250 EUR-a u 2000. godini.

Prema Rezoluciji 321 (1999.) upisani kapital CEB-a povećava se u okviru petog povećanja kapitala za 1 847 milijuna EUR. Upisivanjem 7 296 899 EUR-a Republici Hrvatskoj omogućuje se da u propisanom roku do 31. ožujka 2001. godine održi postojeći udjel od 0,4% u glasačkim pravima i kapitalu CEB-a.

Temeljem sudjelovanja u povećanju kapitala za Republiku Hrvatsku neće nastati nikakva obveza uplate u gotovini radi toga što će dio kapitala u iznosu od 805 578 EUR-a, koji se uplaćuje, biti izmiren s računa rezervi CEB-a.

5.4.4. Europska investicijska banka (EIB)

Naslijeđeni dugoročni zajmovi⁵⁰, otplaćivali su se i u 1999. godini temeljem zakona⁵¹ i prema planovima otplata u različitim valutama.

Pregled preuzetih zajmova EIB-a te stanje duga krajem 1999. godine prikazano je tabelom 5.16.

Dospjele obveze prema Europskoj investicijskoj banci iz Luxembourga, po zajmovima korištenim za financiranje cesta i željeznice plaćene su sredstvima iz Državnog proračuna za 1999. godinu, dok je Hrvatska elektroprivreda platila svoje obveze vlastitim sredstvima. Nakon podmirenja svih dospjela u 1999. godini, dug prema EIB-u, iskazan u EUR-u i šest različitih valuta iznosio je 717 596 544,15 kuna prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan 31. prosinca 1999.

⁵⁰ Podjela zajmova dodijeljenih bivšoj SFRJ izvršena je 1994. godine po načelu parcijalne sukcesije i na temelju poštivanja tzv. teritorijalnog načela. Preuzeti su preostali neotplaćeni dugoročni zajmovi korisnika sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, nominirani u ECU-ima, s obvezom povrata u različitim valutama.

⁵¹ Zakon o potvrđivanju Sporazuma o jamstvu između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke i Ugovornog pisma br. 0298, potpisanih 12. siječnja 1995. u Luxembourgu i 10. veljače u Zagrebu (Narodne novine - Međunarodni ugovori br. 6/1995).

Tabela 5.16: Pregled preuzetih zajmova EIB-a i stanja duga

Red. br.	Oznaka zajma kod EIB-a	Novi zajmoprimci po ugovornim pismima	Jamac po ugovornim pismima	Iznos zajma u EUR	Valuta	Preostali dug 31. 12. 1999.
1.	16275 EEMS-HE CRO	HEP d.d. Zagreb Ugovorno pismo broj 0297	Republika Hrvatska	10 552 500,00	GRD ITL GBP	59 037 730,00 1 670 718 520,00 793 666,20
2.	16279 TYH-II-HC CRO	Republika Hrvatska Ugovorno pismo broj: 0298		16 000 000,00	GRD DEM USD	208 205 299,00 2 783 331,66 3 971 279,44
3.	16284 TYR-I-HZ CRO	Hrvatske željeznice Ugovorno pismo broj: 0296	Republika Hrvatska	29 190 000,00	FRF DEM DKK USD GBP GRD	20 045 159,93 10 275 755,88 19 687 922,18 1 512 891,16 539 498,69 63 133 039,00
4.	16289 TYH-III-HC CRO	Republika Hrvatska Ugovorno pismo broj: 0298		15 250 000,00	DEM FRF GBP ITL DKK USD CHF	519 374,50 11 217 116,69 1 332 792,78 1 903 209 783,00 8 022 061,05 1 833 850,18 320 446,11
5.	13554 TYH-IV-HC CRO	Republika Hrvatska Ugovorno pismo broj: 0298		60 000 000,00	GBP NLG JPY BEF DEM CHF	1 358 766,50 14 269 033,34 2 249 209 969,00 124 062 663,00 12 034 830,11 13 618 031,92
6.	14090 TYR-IIB-HZ CRO	Hrvatske željeznice Ugovorno pismo broj: 0296	Republika Hrvatska	18 000 000,00	DEM CHF USD FRF GBP	7 708 285,49 5 118 872,92 1 854 592,50 21 175 483,54 1 802 208,58
	SVEUKUPNO:			148 992 500,00	EUR USD GRD GBP DKK CHF JPY HRK	36 427 365,39 9 172 613,28 330 376 068,00 5 826 932,75 27 710 053,23 190 577 350,95 2 249 209 969,00 717 596 544,15

* prema srednjem tečaju HNB 31. 12. 1999.

5.5. JAMSTVA REPUBLIKE HRVATSKE

Ukupan javni dug prema međunarodno prihvatljivim standardima trebao bi uključivati i veličinu ukupno odobrenih jamstava od strane države. Stoga po prvi puta objavljujemo veličinu izdanih jamstava, te pregled aktivnih jamstava s kraja 1999. godine.

Republika Hrvatska je započela s praksom izdavanja jamstava još 1996. godine. Međutim, aktivnije izdavanje jamstava otpočelo je nakon dobivanja investicijske kreditne ocjene početkom 1997. godine. Republika Hrvatska je time otvorila vrata međunarodnog tržišta kapitala ne samo javnom dugu, već i javnim poduzećima i privatnom sektoru. Bez obzira na vjerodostojnost investicijskih projekata poduzeća u pretežito državnom vlasništvu, strani investitori su uglavnom zahtijevali dodatni kolateral za veće investicije - državno jamstvo. Ukupno je do kraja 1999. godine izdano 15,7 milijardi

kuna financijskih jamstava (10,9% BDP-a), od toga oko dvije trećine inozemnim vjerovnicima, dok je činidbenih jamstava izdano oko 9,6 milijardi kuna.

Tabela 5.17: Pregled izdanih jamstava Republike Hrvatske

(u HRK)	1996	1997	1998	1999	Ukupno
Financijska	840 206 007	2 024 403 935	7 005 569 219	5 830 974 053	15 701 153 213
- tuzemni povjerioci	720 244 091	1 251 244 724	2 056 706 780	1 226 212 415	5 254 408 009
- inozemni povjerioci	119 961 916	773 159 211	4 948 862 439	4 604 761 638	10 446 745 204
Činidbena	1 278 858 919	2 966 149 051	3 519 875 936	1 798 268 017	9 563 151 924
Zbrojni iznos jamstava	2 119 064 926	7 109 617 912	17 635 063 067	25 264 305 137	

*Tabela uključuje jamstva izdana HBOR-u

Od ukupnog iznosa od 25,3 milijardi kuna izdanih financijskih i činidbenih jamstava, iznos aktivnih, nezatvorenih jamstava je s prosincem 1999. iznosio 21,5 milijardu kuna. Razlika između ova dva iznosa predstavlja vraćene zajmove od krajnjih dužnika ili u nekim slučajevima državnog proračuna. U posljednje dvije godine Ministarstvo financija ukupno je isplatilo 781,9 milijuna kuna na ime aktiviranih jamstava, dok su od tog iznosa krajnji dužnici naknadno u državni proračun vratili 47,4 milijuna kuna. Od toga, 63,0% aktiviranih jamstava se odnosilo na sektor poljoprivrede, 19,2% na sektor prometa, 5,2% na sektor turizma, dok je na ostale sektore otpalo 12,6% isplaćenih jamstava.

Tabela 5.18: Pregled aktivnih jamstava Republike Hrvatske

(u HRK)	1996	1997	1998	1999	Ukupno
Financijska	588 189 309	1 813 373 931	6 030 248 223	5 825 076 455	14 256 887 918
- tuzemni povjerioci	515 656 785	1 131 353 099	2 001 917 753	1 223 294 762	4 872 222 399
- inozemni povjerioci	72 532 524	682 020 832	4 028 330 470	4 601 781 693	9 384 665 519
Činidbena	382 446 448	1 664 671 330	3 430 187 756	1 798 268 017	7 275 573 551
Zbrojni iznos jamstava	970 635 757	4 448 681 018	13 909 116 997	21 532 461 469	

*Tabela uključuje jamstva izdana HBOR-u

Činidbena jamstva uglavnom su odobravana sektoru brodogradnje, dok su financijska jamstva korištena za veće investicije u javnim poduzećima, kao na primjer HEP, Ina, Croatia Airlines i Hrvatske željeznice, te za niz poduzeća iz sektora poljoprivrede, turizma, te poduzeća koja su prolazila kroz proces rehabilitacije, a bila su od važnijeg regionalnog značaja. Vlada Republike Hrvatske je u ime Republike Hrvatske izdavala jamstva i Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak, a sa svrhom korištenja jamstava pri kreditiranju razvojnih projekata obrtnika te malih i srednjih poduzeća u privatnom vlasništvu.

Od početka primjenjivanja prakse izdavanja državnih jamstava, zakonski okvir za izdavanje jamstava je za svaku tekuću godinu definiran u zakonu o izvršenju proračuna za navedenu godinu. Sve odluke Vlade o zaduživanju, te o davanju državnih jamstava objavljuju se u Narodnim novinama.

Jamstva u 1996. - Prema Zakonu o izvršenju državnog proračuna za 1996. godinu Vlada Republike Hrvatske je dobila odobrenje da u ime Republike Hrvatske izdaje jamstva poduzećima u pretežito državnom vlasništvu i županijama do svote od 2,5 milijarde kuna. O izdanim jamstvima Vlada Republike Hrvatske je svaka tri mjeseca imala obvezu izvještavati Sabor Republike Hrvatske. Također je u istoj godini odobreno izdavanje financijskih jamstava Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak za inozemno zaduživanje do iznosa 750 milijuna kuna za kreditiranje razvojnih projekata obrtnika, malih i srednjih poduzeća u privatnom vlasništvu. Ukupno je u 1996. godini izdano oko 2,1 milijardi kuna jamstava. Proračun za 1996. godinu ne razlikuje činidbena od financijskih jamstava.

Jamstva u 1997. - Tijekom 1997. godine izdavanje jamstava je prošireno na izdavanje jamstava tuzemnim i inozemnim vjerovnicima za obveze poduzeća u pretežito državnom vlasništvu, jedinica lokalne samouprave i uprave, te izvanproračunskih fondova do ukupne svote od 3 milijarde kuna. Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak ograničen je iznos davanja jamstava za inozemno zaduženje do svote od 1,5 milijardi kuna, pod uvjetom da se 50% tih sredstava isključivo koristi za kreditiranje razvojnih projekata obrtnika, te malih i srednjih poduzeća u privatnom vlasništvu. U 1997. godini ukupno je izdano oko 5 milijardi kuna jamstava.

Jamstva u 1998. - Prema Zakonu o izvršenju državnog proračuna za 1998. godinu kada se ujedno i prvi puta definicijski razdvajaju državna jamstva, pod financijskim državnim jamstvom smatra se ono jamstvo kojim se jamči uredna otpлата kreditne obveze ukoliko je ne izvrši izvorni dužnik. Financijsko državno jamstvo može se davati pravnim

osobama u pretežito državnom vlasništvu, jedinicama lokalne samouprave i uprave te izvanproračunskim fondovima za zaduživanje u zemlji i inozemstvu.

Po prvi puta se također definira i jamstvena pričuva. Naime, za sva izdana financijska jamstva Ministarstvo financija dužno je izdvojiti iz Državnog proračuna 6% od jamstvenog iznosa u jamstvenu pričuvu. Sredstva jamstvene pričuve izdvajaju se na poseban kumski račun kod Hrvatske narodne banke.

Činidbena državna jamstva su se prema ovom Zakonu u 1998. godini mogla davati na temelju primljenih predujmova u novcu ili imovini za gradnju brodova do njihove isporuke, nabavu zrakoplova na temelju dugoročnog ugovora o najmu te za infrastrukturne projekte (promet i veze, energetika, zaštita okoliša), koji se izvode na osnovi koncesija ili zajedničkih ulaganja. Za dana činidbena državna jamstva ne utvrđuje se obveza izdvajanja sredstava iz državnog proračuna u jamstvenu pričuvu niti se ograničava godišnja svota danih jamstava.

Zahtjev za izdavanje državnog jamstva podnosi se na mišljenje Ministarstvu financija, uz detaljan prikaz financijske i gospodarske opravdanosti predloženog zaduženja, prikaz ukupne zaduženosti, te mišljenje nadležnog ministarstva. Ministarstvo financija je obvezno u roku od 60 dana predložiti Vladi prihvaćanje ili odbijanje takvog zahtjeva.

Za 1998. godinu planirano je ukupno 1,75 milijardi kuna financijskih državnih jamstava, dok je ukupan iznos izdanih financijskih jamstava u toj godini iznosio preko 7 milijardi kuna. Dodatno je izdano 3,5 milijarde kuna činidbenih jamstava.

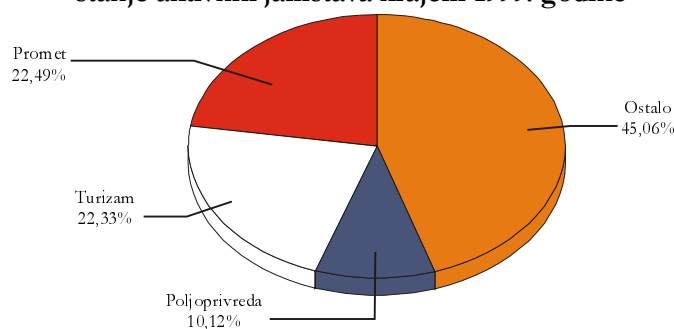
Jamstva u 1999. - Tijekom 1999. godine Zakon o izvršenju državnog proračuna objavljuje kriterije za izdavanje državnih jamstava prema kojima se jamstva mogu izdavati samo:

- za razvojne programe na područjima od državnog interesa,
- za razvojne programe obnove jedinica lokalne samouprave i jedinica lokalne uprave i samouprave, te
- za poticanje nove proizvodnje, zapošljavanja i tehnologije.

Jamstva za pravne osobe u pretežito privatnom vlasništvu mogu se dati tek nakon primljenih bianco potpisanih mjenica s mjeničnim očitovanjem u korist Republike Hrvatske i ovjerovljenih izjava članova uprave i nadzornog odbora za uredno vraćanje kredita. U cilju podjele kreditnog, odnosno jamstvenog rizika, Vlada, banke i druge pravne osobe mogu davati superjamstva, kontrajamstva odnosno jamstva s međusobno podijeljenim rizikom.

U 1999. godini planirano je izdavanje financijskih državnih jamstava do ukupne svote od 3 milijarde kuna, dok je za Hrvatsku banku za obnovu i razvitak dan okvir od dodatnih 750 milijuna kuna. Ukupno je izdano 5,8 milijardi kuna financijskih jamstava, te 1,8 milijardi kuna činidbenih.

Slika 5.10: Struktura izdanih jamstava prema sektorima, stanje aktivnih jamstava krajem 1999. godine

Izvor: Ministarstvo financija

VI. ORGANIZACIJSKO USTROJSTVO MINISTARSTVA FINANCIJA

Organizacijska shema Ministarstva financija prikazana je dijagramom 1. Na čelu Ministarstva financija nalazi se ministar financija. Ministar financija ima jednog zamjenika. Kao što pokazuje organizacijska shema za obavljanje poslova iz djelokruga Ministarstva financija ustrojeno je 15 organizacijskih jedinica.

Organizacijske jedinice u sastavu Ministarstva financija su:

- Carinska uprava
- Devizni inspektorat
- Financijska policija
- Porezna uprava
- Uprava za makroekonomske analize i prognoze
- Uprava za pripremu i konsolidaciju proračuna
- Uprava za izvršavanje državnog proračuna
- Uprava za upravljene gotovinom i javnim dugom
- Uprava za međunarodne financijske institucije i europske integracije
- Uprava za gospodarstvo
- Uprava za financijski sustav i tržište kapitala
- Uprava za državno računovodstvo
- Uprava za informatizaciju i nabavu
- Kabinet ministra
- Ured tajnika Ministarstva

Carinska uprava predlaže rješenja u području carinske politike i carinske zaštite, organizira rad carinske službe, otkriva i sprječava carinske prekršaje i obavlja druge poslove po nalogu ministra. Radom Carinske uprave upravlja ravnatelj koji je po položaju ujedno i pomoćnik ministra financija.

Porezna uprava organizira, koordinira, prati i kontrolira naplatu proračunskih prihoda, prati i analizira primjenu poreznih propisa i funkcioniranje poreznog sustava, te predlaže rješenja u području porezne politike. Na čelu Porezne uprave se nalazi ravnatelj koji je po položaju ujedno pomoćnik ministra.

Devizni inspektorat obavlja nadzor iz područja deviznog i vanjskotrgovinskog poslovanja, te kreditnog poslovanja s inozemstvom, isto kao i druge poslove po nalogu ministra. Na čelu deviznog inspektorata nalazi se glavni devizni inspektor koji je po položaju, također, pomoćnik ministra.

Financijska policija obavlja nadzor zakonitosti obračuna i uplate državnih prihoda, prihoda lokalne uprave i izvanproračunskih fondova te druge poslove po nalogu ministra. Radom Financijske policije upravlja glavni inspektor koji je po položaju ujedno i pomoćnik ministra.

Uprava za makroekonomske analize i prognoze obavlja poslove analiza i prognoza makroekonomskih kretanja, poslove analize učinaka fiskalne politike na gospodarstvo, te obavlja druge poslove po nalogu ministra. Upravu vodi pomoćnik ministra.

Uprava za pripremu i konsolidaciju proračuna izrađuje prijedlog državnog proračuna i izvanproračunskih fondova, obavlja konsolidaciju proračuna, izrađuje izvješća o kretanju javnih prihoda i rashoda, predlaže zakone u oblasti financiranja lokalne uprave i samouprave, te obavlja druge poslove po nalogu ministra. Na čelu Uprave je pomoćnik ministra

Uprava za izvršavanje državnog proračuna izvršava državni proračun i obavlja administrativne poslove u vezi sa izvršenjem proračuna, izrađuje dokumente o završnom računu proračuna, obavlja poslove proračunske kontrole radi osiguranja zakonitog korištenja proračunskih sredstava, te obavlja ostale poslove po nalogu ministra. Na čelu Uprave je pomoćnik ministra.

Uprava za državno računovodstvo vodi glavnu knjigu državne riznice, određuje državne računovodstvene standarde i obavlja ostale poslove po nalogu ministra. Radom Uprave upravlja pomoćnik ministra.

Uprava za upravljanje gotovinom i javnim dugom osigurava upravljanje gotovinom, vodi brigu o svim transakcijama vezanim uz državni dug, vodi evidenciju o državnom dugu, prati i analizira zaduženost države i obavlja druge poslove po nalogu ministra. Na čelu Uprave je pomoćnik ministra.

Uprava za pripremu i konsolidaciju proračuna, Uprava za izvršavanje državnog proračuna, Uprava za upravljanje gotovinom i javnim dugom i Uprava za državno računovodstvo sačinjavaju Državnu riznicu.

Uprava za međunarodne financijske institucije i europske integracije priprema zakonske propise koji se odnose na financijske odnose s inozemstvom, obavlja poslove vezane uz pregovore o inozemnim kreditima, priprema prijedloge odluka o izdavanju jamstava po inozemnim kreditima, obavlja poslove iz djelokruga Ministarstva financija koji se odnose na približavanje Republike Hrvatske europskim integracijama, te obavlja ostale poslove po nalogu ministra. Upravu vodi pomoćnik ministra.

Uprava za gospodarstvo prati i analizira poslovanje javnih poduzeća, prati posljedice elementarnih nepogoda i ratnih razaranja, obavlja poslove u vezi s koncesijama i obavlja druge poslove po nalogu ministra. Na čelu Uprave je pomoćnik ministra.

Uprava za financijski sustav i tržište kapitala sudjeluje u izradi zakonskih propisa vezanih uz bankarski i devizni sustav, sustav osiguranja i platni promet, prati rad deviznog tržišta, te obavlja i druge poslove po nalogu ministra. Na čelu Uprave je pomoćnik ministra

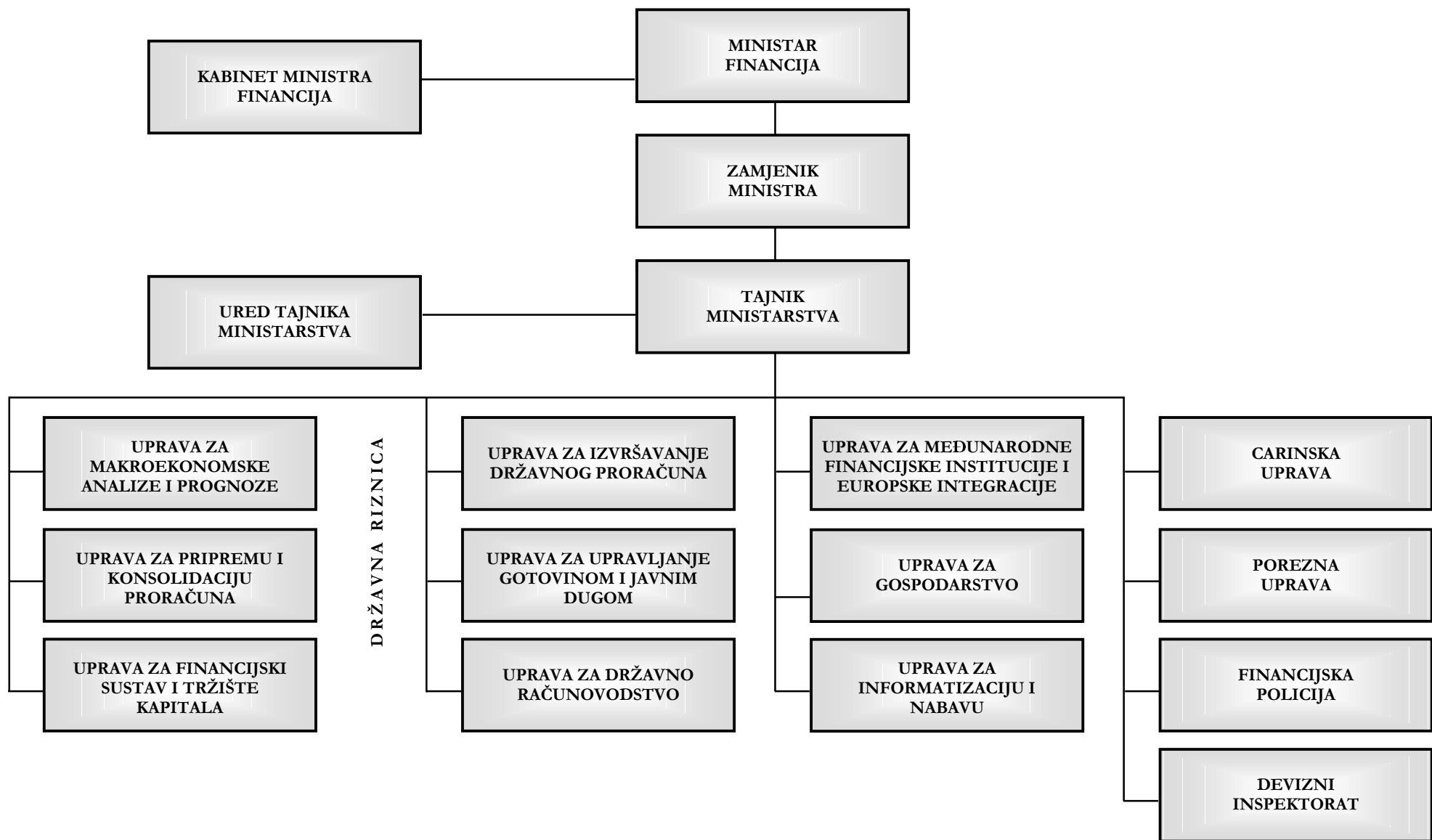
Uprava za informatizaciju i nabavu obavlja poslove vezane uz izgradnju i održavanje računalne mreže Ministarstva, poslove vezane uz javne nabavke isto kao i opće i administrativne poslove, te druge poslove po nalogu ministra. Na čelu Uprave je pomoćnik ministra.

Kabinet ministra obavlja protokolarne poslove za ministra i njegova zamjenika, poslove odnosa s javnošću, administrativne poslove vezane uz komunikaciju s Vladom i Hrvatskim državnim saborom, te druge poslove po nalogu ministra financija.

Ured tajnika Ministarstva usklađuje rad u Ministarstvu na izradi nacрта zakona i drugih propisa iz djelokruga Ministarstva, vodi kadrovsku politiku i obavlja druge poslove po nalogu ministra. Ovaj Ured vodi tajnik Ministarstva.

Ukupan broj zaposlenih u Ministarstvu financija iznosio je krajem 1999. godine 7 699 zaposlenika, od toga je 14 državnih dužnosnika, 6 969 službenika, te 716 namještenika.

ORGANIZACIJSKA SHEMA MINISTARSTVA FINANCIJA REPUBLIKE HRVATSKE

DOSADAŠNJI MINISTRI FINANCIJA REPUBLIKE HRVATSKE

prof. dr. MARIJAN HANŽEKVIĆ

27. VII. 1990. - 3. VIII. 1991.

mr. JOZO MARTINOVIĆ

4. VIII. 1991. - 11. VIII. 1992.

prof. dr. ZORAN JAŠIĆ

12. VIII. 1992. - 6. VII. 1994.

mr. BOŽO PRKA

7. VII. 1994. - 11. IX. 1997.

mr. BORISLAV ŠKEGRO

11. IX. 1997. - 27. I. 2000.

PRILOZI

Prilog 1: Osnovni makroekonomski pokazatelji gospodarstva Republike Hrvatske

	Ostvarenje				
	1995	1996	1997	1998	1999
BDP, tekuće cijene (mil. HRK)	98 382,0	107 980,6	123 810,7	138 391,7	143 500,0
Stopa rasta BDP-a (%)	6,8	5,9	6,8	2,5	-0,3
BDP, tekuće cijene (mil. USD)	18 811,1	19 872,0	20 108,6	21 751,8	20 154,5
BDP, po stanovniku (USD)	4 028,9	4 421,9	4 398,2	4 832,7	4 478,8
Cijene na malo, prosjek (%)	2,0	3,5	3,6	5,7	4,2
Proizvođačke cijene, prosjek (%)	0,7	1,4	2,3	-1,2	2,5
Troškovi života, prosjek (%)	4,0	4,3	4,1	6,4	3,5
Tečaj HRK/USD, prosjek	5,23	5,43	6,16	6,36	7,12
Tečaj HRK/DEM, prosjek	3,65	3,61	3,56	3,62	3,88
Vanjskotrgovinska bilanca (mil. USD)	-2 877,0	-3 276,0	-4 933,0	-3 842,0	-3 497,0
Vanjskotrgovinska bilanca, udio u BDP-u (%)	-15,3	-16,5	-24,5	-17,7	-17,4
Izvoz (mil. USD)	4 633,0	4 512,0	4 171,0	4 541,0	4 279,7
Uvoz (mil. USD)	7 510,0	7 788,0	9 104,0	8 383,0	7 777,4
Tekući račun platne bilance (mil. USD)	-1 451,5	-1 147,5	-2 344,0	-1 549,7	-1 468,5
Tekući račun platne bilance, udio u BDP-u (%)	-7,7	-5,8	-11,7	-7,1	-7,3
Devizne rezerve HNB, krajem razdoblja (mil. USD)	1 895,2	2 314,0	2 539,0	2 815,6	3 024,8
Eskontna stopa HNB, na godišnjoj razini (%)	8,5	6,5	5,9	5,9	7,9
Kamatne stope na tržištu novca, dnevnom, na godišnjoj razini (%)	27,2	10,4	9,4	15,8	12,7
Ukupni vanjski dug, krajem razdoblja (mil. USD)	3 809,1	5 307,6	7 451,6	9 588,2	9 924,6
Vanjski javni dug, krajem razdoblja (mil. USD)	-	2 397,3	2 905,7	3 332,8	3 925,3
Unutarnji javni dug, krajem razdoblja (mil. HRK)	16 405,4	16 533,7	14 608,7	13 697,5	13 943,98
Manjak (-)/višak (+) - konsolidirana središnja država (mil. HRK)	-883,0	-477,4	-1 586,7	882,1	-2 802,1
Manjak (-)/višak (+) - konsolidirana opća država (mil. HRK)	-699,7	-399,5	-1 497,1	678,2	-
Stopa nezaposlenosti, ukupne radne snage (%)	14,5	16,4	17,5	18,6	20,8
Stopa anketne nezaposlenosti, (%)*	-	10,0	9,9	11,4	12,6
Broj nezaposlenih (000)	240,6	261,0	277,7	287,8	341,7
Prosječna mjesečna neto plaća, stopa rasta (%)	45,8	11,8	16,9	12,8	13,9
Prosječna mjesečna bruto plaća, stopa rasta (%)	34,0	12,3	13,1	12,6	10,2
Prosječna mjesečna mirovina, stopa rasta (%)	27,3	11,7	19,9	12,4	14,7
Broj umirovljenika	865 769	888 738	925 520	953 271	1 016 601
Fizički obujam industrijske proizvodnje, stopa rasta (%)	0,3	3,1	6,8	3,7	-1,4
Produktivnost rada u industriji, stopa rasta (%)	6,6	11,4	12,7	8,9	4,0
Noćenja turista, stopa rasta (%)	-35,6	66,5	41,3	3,2	-15,0
Promet u trgovini na malo, nominalna stopa rasta (%)	16,5	6,0	18,1	3,7	-0,7
Indeks fizičkog obujma građevinskih radova, stopa rasta (%)	-	9,0	16,7	0,7	-7,7
Površina (kvadratni km)	56 538	56 538	56 538	56 538	56 538
Broj stanovnika, sredinom razdoblja (mil.)	4,7	4,5	4,6	4,5	4,5

*- Podatak DZS-a iz Ankete o radnoj snazi (za 1999. podaci su za prvo polugodište)

Izvor: Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka, Ministarstvo financija, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (za broj umirovljenika)

Prilog 2: Prihodi i potpore državnog proračuna

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1995	1996	1997	1998	1999	2000
I.	Ukupni prihodi i potpore	27 980 779	31 367 481	33 846 123	43 808 593	46 356 724	47 030 110
II.	Ukupni prihodi	27 880 779	31 367 481	33 846 123	43 808 593	46 356 724	47 030 110
III.	Tekući prihodi	27 287 119	30 244 343	33 384 987	42 019 401	40 045 873	38 563 499
IV.	Porezni prihodi	26 512 473	28 949 845	31 775 491	40 327 487	38 317 635	37 123 934
1.	Porez na dohodak	3 497 588	4 216 938	4 102 217	4 915 096	4 571 102	3 368 364
2.	Porez na dobit poduzeća	1 009 073	1 271 183	1 785 259	2 461 149	2 365 955	2 015 342
3.	Porez na promet nekretnina	141 756	171 776	242 702	270 925	246 854	260 604
4.1.	Porez na promet dobara i usluga	12 802 257	13 504 368	15 133 172	1 972 045	387 922	200 000
4.2.	Porez na dodanu vrijednost	0	0	0	20 228 226	19 829 971	19 934 500
5.	Trošarine	4 960 440	5 390 785	5 404 837	5 896 787	6 160 719	6 978 874
	a) na naftne derivate	2 559 021	2 691 840	2 728 346	3 169 771	3 432 957	3 773 445
	b) na alkohol i alkoholna pića	183 458	197 623	176 681	176 897	168 335	174 465
	c) na pivo	266 031	262 080	279 086	277 889	276 782	285 824
	d) na bezalkoholna pića	108 498	108 737	110 255	83 182	84 658	89 038
	e) na duhanske preradevine	1 759 266	2 039 532	1 999 988	1 983 435	1 969 920	2 384 479
	f) na kavu	67 642	68 704	74 959	76 807	77 648	81 213
	g) na uvoz motornih vozila	16 524	22 269	35 522	128 806	149 423	180 410
	h) na luksuzne proizvode	0	0	0	0	996	10 000
6.	Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	3 922 481	3 942 438	4 639 995	4 127 523	4 287 890	3 859 101
6.1.	Carina	3 920 774	3 942 438	4 639 995	4 127 523	4 287 890	3 859 101
6.2.	Carinske i ostale uvozne pristojbe	1 707	0	0	0	0	0
7.	Ostali porezi	178 878	452 357	467 309	455 736	467 222	507 149
V.	Neporezni prihodi	774 646	1 294 498	1 609 496	1 691 914	1 728 238	1 439 565
8.	Višak prihoda nad rashodima HNB	165 889	82 255	129 207	265 043	0	100 000
9.	Dio prihoda od dobiti javnih poduzeća	142 812	134 866	329 842	351 134	698 792	348 792
10.	Prihodi od kamata	7 580	3 038	1 421	2 161	1 265	1 000
11.	Ostali prihodi od imovine	25 200	114 406	82 082	247 997	237 730	224 487
12.	Upravne i sudske pristojbe	54 814	109 086	146 399	125 092	112 273	121 657
13.	Prihodi tijela državne uprave	57 610	246 098	286 830	115 994	130 311	78 500
14.	Naknade za ceste	106 200	367 580	347 086	271 762	229 810	240 000
15.	Kazne i globe	187 584	228 547	281 011	308 147	313 080	318 081
16.	Ostali neporezni prihodi	26 957	8 623	5 618	4 583	4 977	7 048
VI.	Kapitalni prihodi	593 660	1 123 138	461 137	1 789 192	6 310 851	8 466 611
17.	Prodaja državnih stanova	54 740	166 683	159 420	155 169	111 719	120 000
18.	Prihodi od prodaje vojnih stanova	43 210	401 931	157 940	201 448	113 027	140 000
19.	Prihodi od privatizacije	495 710	554 524	143 777	1 432 366	6 078 881	8 200 000
20.	Ostali kapitalni prihodi	0	0	0	209	7 224	6 611
VII.	Potpore	100 000	0	0	0	0	0

Prilog 3: Rashodi državnog proračuna po ekonomskim kategorijama

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1995	1996	1997	1998	1999	2000
I.	Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	28 696 186	31 501 501	35 006 314	42 551 916	48 878 764	48 300 000
II.	Ukupni rashodi	28 475 583	30 972 816	34 395 182	41 473 167	47 379 586	47 705 205
III.	Tekući rashodi	25 495 182	25 930 068	29 579 721	34 883 026	38 476 084	41 763 128
1.	Rashodi za dobra i usluge	20 734 529	19 623 107	20 263 325	22 648 712	22 090 857	24 913 735
1.1.	Nadnice i plaće	8 393 597	8 365 211	9 147 512	10 851 793	12 080 454	12 484 376
1.2.	Doprinosi poslodavca	1 716 123	1 966 383	1 892 364	2 178 503	2 614 559	2 643 245
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	10 624 809	9 291 513	9 223 449	9 618 416	7 395 844	9 786 114
2.	Plaćanje kamata	1 392 084	1 217 618	1 737 016	1 951 283	2 099 141	2 510 192
2.2.	Domaća plaćanja	911 473	949 879	775 007	917 305	933 117	935 366
2.3.	Vanjska plaćanja	480 611	267 739	962 009	1 033 978	1 166 024	1 574 826
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	3 368 569	5 089 343	7 579 380	10 283 031	14 286 086	14 339 201
3.1.	Subvencije	1 809 780	2 076 847	2 307 071	3 274 689	3 418 897	3 592 977
3.1.1.	Nefinancijskim javnim poduzećima	1 766 074	1 995 594	2 085 988	2 847 858	2 590 594	3 225 406
3.1.2.	Financijskim institucijama	0	1 684	1 281	0	0	0
3.1.3.	Ostalim poduzećima	43 706	79 569	219 802	426 831	828 303	367 571
3.2.	Transferi ostalim razinama države	842 135	1 933 068	4 041 503	5 733 307	8 458 296	8 628 470
3.3.	Transferi neprofitnim institucijama	216 148	275 224	314 696	355 667	422 470	472 794
3.4.	Transferi stanovništvu	477 387	774 412	878 006	889 161	1 340 618	1 186 227
3.5.	Transferi prema inozemstvu	23 119	29 792	38 104	30 207	645 805	458 733
IV.	Kapitalni rashodi	2 980 401	5 042 748	4 815 461	6 590 141	8 903 502	5 942 077
4.	Nabavka fiksnih kapitalnih sredstava	1 634 158	2 216 434	1 977 534	2 790 788	4 093 290	3 336 137
5.	Kupovina zaliha	0	0	0	0	0	0
6.	Kupovina zemljišta i nematerijalne imovine	0	194 214	238 691	290 985	278 271	536 728
7.	Kapitalni transferi	1 346 243	2 632 100	2 599 236	3 508 368	4 531 941	2 069 212
7.1.	Ostalim razinama nacionalne države	0	100 000	113 000	770 983	2 279 726	210 404
7.2.	Nefinancijskim javnim poduzećima	194 674	270 000	434 713	597 933	240 749	484 035
7.3.	Financijskim institucijama	0	0	0	0	486 284	18 000
7.4.	Ostalim poduzećima	0	1 480	3 100	20 642	116 822	269 025
7.5.	Ostali domaći kapitalni transferi	1 144 169	2 245 820	2 036 583	2 103 810	1 398 360	1 083 630
7.6.	Kapitalni transferi inozemstvu	7 400	14 800	11 840	15 000	10 000	4 118
V.	Posudbe umanjene za otplate	220 603	528 685	611 132	1 078 749	1 499 178	594 795
8.	Ostalim razinama nacionalne države	1 141	0	43 587	12 709	45 352	40 000
9.	Nefinancijskim javnim poduzećima	40 675	0	-263 142	4 400	0	147 100
10.	Financijskim institucijama	78 631	147 506	603 948	934 929	962 721	412 181
11.	Ostale domaće neto posudbe	81 095	367 841	205 734	100 978	480 409	-15 986
12.	Neto posudbe inozemstvu	19 061	13 338	21 005	25 733	10 696	11 500

Prilog 4: Rashodi državnog proračuna po funkcionalnoj klasifikaciji

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1995	1996	1997	1998	1999	2000
I	Ukupni rashodi	28 475 583	30 972 816	34 395 182	41 473 168	47 379 587	47 705 205
1.	Opće javne usluge	1 911 166	1 911 595	2 182 768	3 411 394	3 047 060	2 572 216
2.	Poslovi i usluge obrane	9 910 927	7 760 190	6 990 659	7 373 239	5 617 308	4 786 388
3.	Poslovi javnog reda i sigurnosti	3 351 489	3 714 158	4 169 881	4 251 480	4 628 086	4 845 590
4.	Poslovi i usluge obrazovanja	3 277 776	3 599 830	4 050 800	4 668 772	5 718 179	6 501 107
5.	Poslovi i usluge zdravstva	78 167	151 619	184 758	816 772	476 605	466 780
6.	Socijalno osiguranje i zaštita	3 185 789	4 408 288	6 451 998	8 024 614	11 300 663	11 818 291
7.	Poslovi stanovanja i komunalnih djelatnosti	1 343 216	2 602 722	2 069 451	2 620 402	2 025 698	1 550 575
8.	Rekreacijski, kulturni i religijski poslovi i usluge	430 115	410 711	539 479	576 615	842 026	898 027
9.	Poslovi i usluge vezani za gorivo i energiju	-	-	-	-	764	380
10.	Poljoprivreda, šumarstvo, ribolov i lov	511 479	550 976	616 317	1 103 215	1 245 740	1 520 713
11.	Rudarstvo, industrija i građevinarstvo	255 352	381 307	692 771	728 932	2 819 543	626 459
12.	Poslovi i usluge prometa i veza	2 232 489	3 404 954	3 433 519	4 126 923	5 304 002	4 558 447
13.	Ostali ekonomski poslovi i usluge	226 887	305 008	648 405	548 438	659 235	753 282
14.	Troškovi koji nisu klasificirani u glavne grupe	1 760 731	1 771 458	2 364 376	3 222 372	3 694 678	6 806 950

Prilog 5: Financiranje prema vrsti vlasnika duga

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1995	1996	1997	1998	1999	2000
I.	Ukupno financiranje	715 407	134 020	1 160 191	-1 256 677	2 522 040	1 269 890
II.	Domaće financiranje	29 402	-669 912	-1 825 749	-1 247 563	-2 093 076	-2 901 160
1.	Od ostale opće države	0	0	0	190 000	-87 000	0
2.	Od monetarnih vlasti	395 967	-152 745	-354 848	112 392	748	0
2.1.	HNB - neto posudbe	126 186	-233 834	-241 340	0	0	0
2.2.	Promjene u depozitima države	269 781	81 089	-113 508	112 392	748	0
3.	Od poslovnih banaka	1	-308 357	-1 357 298	-1 638 606	-1 859 376	-2 241 980
4.	Ostalo domaće financiranje	-366 566	-208 810	-113 603	88 651	-147 448	-659 180
4.1.	Od ostalih financijskih institucija	25 000	10 000	-12 303	-6 860	-3 519	-460 988
4.2.	Od nefinancijskih javnih poduzeća	0	0	0	0	0	0
4.3.	Od nefinancijskog privatnog sektora	0	0	0	0	0	0
4.4.	Ostalo domaće financiranje - neklasificirano	-391 566	-218 810	-101 300	95 511	-143 929	-198 192
III.	Strano financiranje	686 005	803 932	2 985 940	-9 114	4 615 116	4 171 050
5.	Od međunarodnih razvojnih institucija	63 540	482 028	470 073	379 921	404 557	862 652
5.1.	Povećanje duga	124 483	581 243	557 570	504 185	589 995	1 103 952
5.2.	Otplate	-60 943	-99 215	-87 497	-124 264	-185 438	-241 300
6.	Od stranih država ili vlada	29 570	-364 330	-502 829	-525 161	-197 253	-732 338
6.1.	Povećanje duga	29 570	0	0	0	110 897	125 596
6.2.	Otplate	0	-364 330	-502 829	-525 161	-308 150	-857 934
7.	Ostale vanjske posudbe	592 895	686 234	3 018 696	136 126	4 407 812	4 040 736
7.1.	Bankovni zajmovi i avansi	592 895	686 234	-3 749	-11 809	350 160	-2 637 662
7.2.	Kreditni dobavljača	0	0	0	0	0	0
7.3.	Ostale vanjske posudbe - neklasificirano	0	0	3 022 445	147 935	4 057 652	6 678 398
8.	Promjene u gotovini, depozitima i vrijednosnim papirima	0	0	0	0	0	0

Prilog 6: Financiranje prema vrsti instrumenata duga

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1995	1996	1997	1998	1999	2000
I.	Ukupno financiranje	715 407	134 020	1 160 191	-1 256 677	2 522 040	1 269 890
II.	Domaće financiranje	29 402	-669 912	-1 825 749	-1 247 563	-2 093 076	-2 901 160
1.	Dugoročne obveznice	-303 255	-712 116	-1 572 385	-1 956 403	-2 164 050	-2 421 172
1.1.	Izdavanje	554 551	545 138	146 250	0	0	0
1.2.	Otplata	-857 806	-1 257 254	-1 718 635	-1 956 403	-2 164 050	-2 421 172
2.	Kratkoročne obveznice i mjenice	0	268 824	113 970	182 103	178 889	-420 000
3.	Dugoročni zajmovi - neklasificirani	79 376	-292 922	-240 642	-10 375	-21 663	-59 988
3.1.	Povećanje duga	340 465	0	0	0	0	0
3.2.	Otplate	-261 089	-292 922	-240 642	-10 375	-21 663	-59 988
4.	Kratkoročni zajmovi - neklasificirani	25 000	10 000	0	190 000	-87 000	0
5.	Ostale obveze	0	-855	-183	234 720	0	0
6.	Promjene u gotovini, depozitima i vrijednosnim papirima	228 281	57 157	-126 509	112 392	748	0
III.	Strano financiranje	686 005	803 932	2 985 940	-9 114	4 615 116	4 171 050
7.	Dugoročne obveznice	0	0	3 022 445	147 935	4 057 652	6 528 398
7.1.	Izdavanje	0	0	3 022 445	447 935	4 057 652	6 528 398
7.2.	Otplata	0	0	0	-300 000	0	0
8.	Kratkoročne obveznice i mjenice	0	0	0	0	0	0
9.	Dugoročni zajmovi - neklasificirani	154 885	830 811	-36 505	363 854	904 085	-2 507 348
9.1.	Povećanje duga	215 828	1 294 356	557 570	1 769 361	1 848 405	1 229 548
9.2.	Otplata	-60 943	-463 545	-594 075	-1 405 507	-944 320	-3 736 896
10.	Kratkoročni zajmovi - neklasificirani	531 120	-268 79	0	-520 903	-346 621	150 000
11.	Ostale obveze	0	0	0	0	0	0
12.	Promjene u gotovini, depozitima i vrijednosnim papirima	0	0	0	0	0	0

Prilog 7: Konsolidirana središnja država

(000 HRK)	Ostvarenje					Proračun
	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Ukupni prihodi i dotacije	43 283 059	48 396 602	53 345 263	65 110 652	67 542 226	71 243 191
Državni proračun	27 980 779	31 367 481	33 846 123	43 808 593	46 356 724	47 030 110
Izvanproračunski fondovi	15 302 280	17 029 121	19 499 140	21 302 059	21 185 502	24 213 081
1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	8 720 426	9 584 721	11 022 237	10 713 387	10 799 810	12 906 983
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	4 558 053	5 196 313	5 824 150	8 269 030	8 686 397	9 518 551
3. Hrvatski zavod za zapošljavanje	691 171	676 112	638 330	718 195	760 620	823 047
4. Fond doplatka za djecu	782 087	878 500	976 695	542 849	9 079	1 500
5. Javno poduzeće "Hrvatske vode"	550 543	693 475	1 037 728	1 058 598	929 596	963 000
Ukupni rashodi i posudbe umanjeni za otplate	44 166 098	48 874 039	54 931 935	64 228 568	70 343 017	73 643 381
Državni proračun	26 189 262	27 591 903	29 409 442	34 125 447	35 979 076	37 192 029
Izvanproračunski fondovi	17 976 836	21 282 136	25 522 493	30 103 121	34 363 941	36 451 352
1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	8 860 687	10 459 776	13 795 119	16 170 417	18 998 533	20 726 676
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	7 083 073	8 357 507	8 742 813	10 776 029	11 919 552	11 992 145
3. Hrvatski zavod za zapošljavanje	445 942	676 184	714 077	571 227	824 914	1 124 437
4. Fond doplatka za djecu	820 581	853 165	1 003 702	1 032 129	1 136 161	1 133 500
5. Javno poduzeće "Hrvatske vode"	766 553	935 504	1 266 782	1 553 319	1 484 781	1 474 594
Ukupni manjak/višak	- 883 039	- 477 437	- 1 586 672	882 084	-2 800 791	-2 400 190
Ukupno financiranje	883 039	477 437	1 586 672	-882 084	2 800 791	2 400 190
1. Strano financiranje	755 158	931 093	3 111 719	86 825	4 631 957	5 190 050
2. Domaće financiranje	127 881	-453 656	-1 525 047	-968 909	-1 831 166	-2 789 860
1. Od ostale opće države	0	0	0	0	0	0
2. Od monetarnih vlasti	395 967	- 152 745	- 354 848	112 392	748	0
3. Od depozitnih banaka	278 214	- 89 067	- 1 056 596	-1 169 952	-1 684 466	-2 130 680
4. Ostalo domaće financiranje	-546 300	- 211 844	- 113 603	88 651	-147 448	-659 180

Prilog 8: Prihodi i rashodi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1995	1996	1997	1998	1999	2000
I.	Ukupni prihodi i potpore	10 524 558	12 407 222	15 299 580	16 136 761	18 946 291	19 910 108
II.	Ukupni prihodi	10 192 283	11 246 813	12 675 281	12 337 577	12 662 199	14 809 708
III.	Tekući prihodi	10 030 464	11 105 745	12 439 164	11 907 022	12 553 233	14 708 008
IV.	Porezni prihodi	9 807 001	10 951 042	12 243 659	11 766 916	12 448 917	14 599 708
1.	Doprinosi za socijalno osiguranje	9 807 001	10 951 042	12 243 659	11 766 916	12 448 917	14 599 708
1.1.	Od zaposlenih	4 710 925	5 266 590	5 918 109	5 715 002	6 012 091	7 069 354
1.2.	Od poslodavaca	4 710 925	5 266 590	5 918 109	5 715 002	6 012 091	7 069 354
1.3.	Od samozaposlenih ili nezaposlenih	236 817	293 213	343 041	327 209	418 909	450 000
1.4.	Ostali neraspoređeni doprinosi	148 334	124 649	64 400	9 703	5 826	11 000
V.	Neporezni prihodi	223 463	154 703	195 505	140 106	104 316	108 300
2.	Dohodak od kamata i dividendi	223 463	154 703	195 505	65 146	46 082	52 300
3.	Ostali neporezni prihodi	0	0	0	74 960	58 234	56 000
VI.	Kapitalni prihodi	161 819	141 068	236 117	430 555	108 966	101 700
4.	Prodaja dionica i društvenih stanova	161 819	141 068	236 117	430 555	108 966	101 700
VII.	Potpore	332 275	1 160 409	2 624 299	3 799 184	6 284 092	5 100 400
5.	Od ostalih razina nacionalne države	332 275	1 160 409	2 624 299	3 799 184	6 284 092	5 100 400
5.1.	Tekuće	332 275	1 160 409	2 624 299	3 799 184	4 781 092	5 100 400
5.2.	Kapitalne	0	0	0	0	1 503 000	0
I.	Ukupni rashodi i neto posudbe	10 667 302	12 411 104	15 547 850	16 554 799	19 046 509	20 783 408
II.	Ukupni rashodi	10 667 302	12 411 104	15 547 850	16 554 799	19 046 509	20 783 408
III.	Tekući rashodi	10 651 243	12 393 518	15 532 570	16 520 781	19 029 138	20 750 400
1.	Rashodi za dobra i usluge	477 785	427 870	534 291	593 119	672 323	799 820
1.1.	Plaće i nadnice zaposlenih	132 769	142 824	163 699	223 433	255 126	293 118
1.2.	Doprinosi poslodavaca	24 129	26 626	30 742	41 504	47 976	56 732
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	320 887	258 420	339 850	328 182	369 221	449 970
2.	Plaćanje kamata	2 270	884	13 736	27 517	60 652	63 780
2.1.	Ostala domaća plaćanja	2 270	884	13 736	27 517	60 652	63 780
2.2.	Plaćanja inozemstvu	0	0	0	0	0	0
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	10 171 188	11 964 764	14 984 543	15 900 145	18 296 163	19 886 800
3.1.	Subvencije	0	0	0	0	0	0
3.2.	Transferi ostalim razinama države	0	0	0	0	0	0
3.3.	Transferi neprofitnim institucijama	1 782 486	1 924 702	1 721 990	344 453	0	0
3.4.	Transferi kućanstvima	8 355 121	10 002 364	13 217 390	15 500 163	18 239 288	19 827 100
3.5.	Transferi inozemstvu	33 581	37 698	45 163	55 529	56 875	59 700
IV.	Kapitalni rashodi	16 059	17 586	15 280	34 018	17 371	33 008
4.	Nabava fiksnog kapitala	16 059	17 586	15 280	34 018	17 371	33 008
V.	Posudbe umanjene za otplate	0	0	0	0	0	0
	Tekući manjak/višak s potporama	-288 504	-127 364	-469 107	-814 575	-1 694 813	-941 992
	Ukupni manjak/višak	-142 744	-3 882	-248 270	-418 038	-100 218	-873 300
VI.	Ukupno financiranje	142 744	3 882	248 270	418 038	100 218	873 300
1.	Strano financiranje	0	0	0	0	0	873 300
2.	Domaće financiranje	142 744	3 882	248 270	418 038	100 218	0
2.1.	Od poslovnih banaka	142 744	3 882	248 270	418 038	100 218	0
2.2.	Ostalo domaće financiranje	0	0	0	0	0	0

Prilog 9: Prihodi i rashodi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1995	1996	1997	1998	1999	2000
I.	Ukupni prihodi i potpore	7 601 890	8 750 894	9 342 902	11 552 049	12 649 766	12 889 145
II.	Ukupni prihodi	7 252 905	8 134 192	8 560 479	9 988 481	10 240 976	11 103 150
III.	Tekući prihodi	7 252 905	8 134 192	8 535 594	9 912 379	10 240 707	11 102 900
IV.	Porezni prihodi	6 959 719	7 778 910	8 417 942	9 780 995	9 952 541	10 852 162
1.	Doprinosi za socijalno osiguranje	6 959 719	7 778 910	8 417 942	9 780 995	9 952 541	10 852 162
1.1.	Od zaposlenih	2 396 100	2 712 698	3 082 123	4 411 445	4 747 281	5 134 984
1.2.	Od poslodavaca	2 396 100	2 712 698	3 082 123	4 411 445	4 747 281	5 134 984
1.3.	Od samozaposlenih ili nezaposlenih	271 173	308 199	325 535	376 625	398 875	526 598
1.4.	Ostali neraspoređeni doprinosi	1 896 346	2 045 315	1 928 161	581 480	59 104	55 596
V.	Neporezni prihodi	293 186	355 282	117 652	131 384	288 166	250 738
2.	Dohodak od kamata i dividendi	0	0	0	2 882	3 744	5 550
3.	Ostali neporezni prihodi	293 186	355 282	117 652	128 502	284 422	245 188
VI.	Kapitalni prihodi	0	0	24 885	76 102	269	250
4.	Prodaja dionica i društvenih stanova	0	0	24 885	76 102	269	250
VII.	Potpore	348 985	616 702	782 423	1 563 568	2 408 790	1 785 995
5.	Od ostalih razina nacionalne države	348 985	616 702	782 423	1 563 568	2 408 790	1 785 995
5.1.	Tekuće	348 985	616 702	782 423	1 563 568	1 847 955	1 783 435
5.2.	Kapitalne	0	0	0	0	560 835	2 560
I.	Ukupni rashodi i neto posudbe	7 592 694	8 924 017	9 433 605	11 570 688	12 788 163	12 889 145
II.	Ukupni rashodi	7 592 694	8 924 017	9 433 605	11 570 688	12 788 163	12 889 145
III.	Tekući rashodi	7 528 432	8 736 628	9 176 087	11 401 107	12 665 930	12 823 504
1.	Rashodi za dobra i usluge	6 398 022	7 102 801	7 211 883	9 323 307	10 558 007	10 447 777
1.1.	Plaće i nadnice zaposlenih	2 580 362	2 806 889	3 353 355	3 857 567	4 216 558	4 354 369
1.2.	Doprinosi poslodavaca	509 621	566 510	690 792	794 659	868 611	897 000
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	3 308 039	3 729 402	3 167 736	4 671 081	5 472 838	5 196 408
2.	Plaćanje kamata	0	0	15 163	12 318	20 536	31 000
2.1.	Ostala domaća plaćanja	0	0	15 163	12 318	20 536	31 000
2.2.	Plaćanja inozemstvu	0	0	0	0	0	0
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	1 130 410	1 633 827	1 949 041	2 065 482	2 087 387	2 344 727
3.1.	Subvencije	0	0	0	0	0	0
3.2.	Transferi ostalim razinama države	0	0	0	0	0	0
3.3.	Transferi neprofitnim institucijama	0	0	0	0	0	0
3.4.	Transferi kućanstvima	1 130 410	1 633 827	1 949 041	2 065 482	2 087 387	2 344 727
IV.	Kapitalni rashodi	64 262	187 389	257 518	169 581	122 233	65 641
4.	Nabava fiksnog kapitala	64 262	187 389	257 518	169 581	122 233	65 641
V.	Posudbe umanjene za otplate	0	0	0	0	0	0
	Tekući manjak/višak s potporama	73 458	14 266	141 930	74 840	-577 268	62 831
	Ukupni manjak/višak	9 196	-173 123	-90 703	-18 639	-138 397	0
VI.	Ukupno financiranje	-9 196	173 123	90 703	18 639	138 397	0
1.	Strano financiranje	1 653	84 073	70 903	37 332	134	0
2.	Domaće financiranje	-10 849	89 050	19 800	-18 693	138 263	0
2.1.	Od poslovnih banaka	0	89 050	19 800	-18 693	138 263	0
2.2.	Ostalo domaće financiranje	-10 849	0	0	0	0	0

Prilog 10: Prihodi i rashodi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1995	1996	1997	1998	1999	2000
I.	Ukupni prihodi i potpore	747 171	722 042	874 645	886 375	928 178	990 337
II.	Ukupni prihodi	691 171	722 042	746 867	843 343	907 478	972 700
III.	Tekući prihodi	691 171	722 042	746 867	843 343	907 460	972 700
IV.	Porezni prihodi	657 284	699 785	740 466	831 446	880 920	960 200
1.	Doprinosi za socijalno osiguranje	657 284	699 785	740 466	831 446	880 920	960 200
1.1.	Od zaposlenih	657 284	699 785	370 233	415 723	440 460	480 100
1.2.	Od poslodavaca	0	0	370 233	415 723	440 460	480 100
V.	Neporezni prihodi	33 887	22 257	6 401	11 897	26 540	12 500
2.1.	Prihodi od poduzetništva i vlasništva	0	0	0	0	12 799	5 000
2.2.	Prihodi po posebnim propisima	0	0	844	5 466	625	2 000
2.3.	Ostali neporezni prihodi	33 887	22 257	5 557	6 431	13 116	5 500
VI.	Kapitalni prihodi	0	0	0	0	18	0
VII.	Potpore	56 000	0	127 778	43 032	20 700	17 637
3.	Od ostalih razina nacionalne države	56 000	0	127 778	43 032	20 700	17 637
3.1.	Tekuće	56 000	0	127 778	43 032	20 700	17 637
3.2.	Kapitalne	0	0	0	0	0	0
I.	Ukupni rashodi i neto posudbe	582 591	832 968	883 743	673 458	843 957	1 150 337
II.	Ukupni rashodi	582 591	832 968	883 743	673 458	843 957	1 150 337
III.	Tekući rashodi	582 591	803 181	868 319	651 898	817 151	1 121 597
1.	Rashodi za dobra i usluge	195 032	219 414	175 002	113 509	267 530	410 960
1.1.	Plaće i nadnice zaposlenih	0	0	34 838	47 228	67 582	80 000
1.2.	Doprinosi poslodavaca	0	0	7 111	9 635	13 790	15 900
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	195 032	219 414	133 053	56 646	186 158	315 060
2.	Plaćanje kamata	0	0	0	0	0	0
2.1.	Ostala domaća plaćanja	0	0	0	0	0	0
2.2.	Plaćanja inozemstvu	0	0	0	0	0	0
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	387 559	583 767	693 317	538 389	549 621	710 637
3.1.	Subvencije	0	0	0	0	0	0
3.2.	Transferi ostalim razinama države	0	0	0	0	0	0
3.3.	Transferi neprofitnim institucijama	136 649	156 784	162 555	92 596	5 253	10 000
3.4.	Transferi kućanstvima	250 910	426 983	530 762	445 793	544 368	700 637
3.5.	Transferi inozemstvu	0	0	0	0	0	0
IV.	Kapitalni rashodi	0	29 787	15 424	21 560	26 806	28 740
V.	Posudbe umanjene za otplate	0	0	0	0	0	0
	Tekući manjak/višak s potporama	164 580	-81 139	6 326	234 477	111 009	-131 260
	Ukupni manjak/višak	164 580	-110 926	-9 098	212 917	84 221	-160 000
VI.	Ukupno financiranje	-164 580	110 926	9 098	-212 917	-84 221	160 000
1.	Strano financiranje	0	0	0	0	0	160 000
2.	Domaće financiranje	-164 580	110 926	9 098	-212 917	-84 221	0
2.1.	Od ostale opće države	0	0	0	-190 000	87 000	0
2.2.	Od monetarnih vlasti	0	0	0	0	0	0
2.3.	Od poslovnih banaka	0	110 926	9 098	-22 917	-171 221	0
2.4.	Ostalo domaće financiranje	-164 580	0	0	0	0	0

Prilog 11: Prihodi i rashodi Fonda doplatka za djecu

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1995	1996	1997	1998	1999	2000
I.	Ukupni prihodi i potpore	782 087	878 500	1 013 473	1 027 033	1 131 524	1 133 500
II.	Ukupni prihodi	782 087	878 500	993 473	551 833	9 079	1 500
III.	Tekući prihodi	782 087	878 500	993 473	551 833	9 079	1 500
IV.	Porezni prihodi	773 444	877 429	992 289	550 639	8 098	0
1.	Doprinosi za socijalno osiguranje	773 444	877 429	992 289	550 639	8 098	0
1.1.	Od zaposlenih	773 444	877 429	975 511	541 633	8 098	0
1.4.	Ostali neraspoređeni doprinosi	0	0	16 778	9 006	0	0
V.	Neporezni prihodi	8 643	1 071	1 184	1 194	981	1 500
2.	Ostali neporezni prihodi	8 643	1 071	1 184	1 194	981	1 500
VI.	Kapitalni prihodi	0	0	0	0	0	0
VII.	Potpore	0	0	20 000	475 200	1 122 445	1 132 000
3.	Od ostalih razina nacionalne države	0	0	20 000	475 200	1 122 445	1 132 000
3.1.	Tekuće	0	0	20 000	475 200	1 122 445	1 132 000
3.2.	Kapitalne	0	0	0	0	0	0
I.	Ukupni rashodi i neto posudbe	820 581	853 165	1 003 702	1 032 107	1 136 161	1 133 500
II.	Ukupni rashodi	820 581	853 165	1 003 702	1 032 107	1 136 161	1 133 500
III.	Tekući rashodi	820 581	853 165	1 003 702	1 032 107	1 136 161	1 133 500
1.	Rashodi za dobra i usluge	19 041	27 916	24 432	34 078	45 221	42 500
1.1.	Plaće i nadnice zaposlenih	0	0	0	0	0	0
1.2.	Doprinosi poslodavaca	0	0	0	0	0	0
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	19 041	27 916	24 432	34 078	45 221	42 500
2.	Plaćanje kamata	0	0	0	0	0	0
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	801 540	825 249	979 270	998 029	1 090 940	1 091 000
3.1.	Subvencije	0	0	0	0	0	0
3.2.	Transferi ostalim razinama države	0	0	0	0	0	0
3.3.	Transferi neprofitnim institucijama	0	0	0	0	0	0
3.4.	Transferi kućanstvima	801 540	825 249	979 270	998 029	1 090 940	1 091 000
IV.	Kapitalni rashodi	0	0	0	0	0	0
V.	Posudbe umanjene za otplate	0	0	0	0	0	0
	Tekući manjak/višak s potporama	-38 494	25 335	9 771	-5 074	-4 637	0
	Ukupni manjak/višak	-38 494	25 335	9 771	-5 074	-4 637	0
VI.	Ukupno financiranje	38 494	-25 335	-9 771	5 074	4 637	0
1.	Strano financiranje	0	0	0	0	0	0
2.	Domaće financiranje	38 494	-25 335	-9 771	5 074	4 637	0
2.1.	Od ostale opće države	0	0	0	0	0	0
2.2.	Od monetarnih vlasti	0	0	0	0	0	0
2.3.	Od poslovnih banaka	38 494	-25 335	-9 771	5 074	4 637	0
2.4.	Ostalo domaće financiranje	0	0	0	0	0	0

Prilog 12: Prihodi i rashodi javnog poduzeća "Hrvatske vode"

(000 HRK)		Ostvarenje					Proračun
		1995	1996	1997	1998	1999	2000
I.	Ukupni prihodi i potpore	608 093	797 575	1 146 762	1 376 980	1 338 797	1 351 694
II.	Ukupni prihodi	550 543	688 051	1 037 728	1 058 598	929 596	963 000
III.	Tekući prihodi	550 450	687 357	1 037 205	1 058 282	929 294	962 700
IV.	Porezni prihodi	172 664	197 002	224 510	125 077	0	0
1.	Ostali porezni prihodi	172 664	197 002	224 510	125 077	0	0
V.	Neporezni prihodi	377 786	490 355	812 695	933 205	929 294	962 700
2.	Dohodak od kamata i dividendi	6 928	5 073	10 718	6 448	3 412	4 000
3.	Administrativne takse i pristojbe	346 982	454 460	731 366	838 638	775 235	803 000
4.	Ostali neporezni prihodi	23 876	30 822	70 611	88 119	150 647	155 700
VI.	Kapitalni prihodi	93	694	523	316	302	300
5.	Prodaja dionica i društvenih stanova	93	694	523	316	302	300
VII.	Potpore	57 550	109 524	109 034	318 382	409 201	388 694
6.	Od ostalih razina nacionalne države	57 550	109 524	109 034	318 382	409 201	388 694
6.1.	Tekuće	57 550	109 524	0	0	252 990	277 000
6.2.	Kapitalne	0	0	109 034	318 382	156 211	111 694
I.	Ukupni rashodi i neto posudbe	769 404	940 400	1 275 917	1 565 308	1 498 418	1 488 694
II.	Ukupni rashodi	769 404	940 400	1 275 917	1 565 308	1 498 418	1 488 694
III.	Tekući rashodi	266 123	377 775	580 213	694 534	722 462	794 000
1.	Rashodi za dobra i usluge	260 303	361 792	555 224	659 578	675 390	751 000
1.1.	Plaće i nadnice zaposlenih	14 926	25 243	44 671	58 323	66 437	71 900
1.2.	Doprinosi poslodavaca	2 851	4 896	9 135	11 989	13 637	14 100
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	242 526	331 653	501 418	589 266	595 316	665 000
2.	Plaćanje kamata	5 820	15 983	24 989	34 956	47 072	43 000
2.1.	Ostala domaća plaćanja	5 820	15 983	24 989	34 956	47 072	43 000
2.2.	Plaćanja inozemstvu	0	0	0	0	0	0
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	0	0	0	0	0	0
IV.	Kapitalni rashodi	503 281	562 625	695 704	870 774	775 956	694 694
4.	Nabava fiksnog kapitala	262 353	303 788	396 559	465 314	448 826	358 694
5.	Kupovina zemlje i neopipljive imovine	1 961	2 227	6 294	9 171	8 942	8 000
6.	Kapitalni transferi nefinancijskim javnim poduzećima	238 967	256 610	292 851	396 289	318 188	328 000
V.	Posudbe umanjene za otplate	0	0	0	0	0	0
	Tekući manjak/višak s potporama	341 877	419 106	456 992	363 748	459 822	445 700
	Ukupni manjak/višak	-161 311	-142 825	-129 155	-188 328	-159 621	-137 000
VI.	Ukupno financiranje	161 311	142 825	129 155	188 278	159 621	137 000
1.	Strano financiranje	67 500	43 088	54 876	58 607	16 707	-14 300
2.	Domaće financiranje	93 811	99 737	74 279	129 671	142 914	151 300
2.1.	Od ostale opće države	1 141	62 004	40 974	12 333	39 901	40 000
2.2.	Od monetarnih vlasti	0	0	0	0	0	0
2.3.	Od poslovnih banaka	96 975	40 767	33 305	117 338	103 013	111 300
2.4.	Ostalo domaće financiranje	-4 305	-3 034	0	0	0	0

Prilog 13: Ostvarenje proračuna općina, gradova i županija

(000 HRK)	Ostvarenje				Ostvarenje				Proračun			
	1997				1998				1999			
	Općine	Gradovi	Županije	Ukupno	Općine	Gradovi	Županije	Ukupno	Općine	Gradovi	Županije	Ukupno
Ukupni prihodi i potpore	1 061 523	5 769 410	742 705	7 573 638	1 238 005	6 466 910	944 084	8 649 000	1 550 512	7 509 725	1 081 461	10 141 697
Ukupni prihodi	865 692	5 588 755	536 713	6 991 159	977 633	6 229 182	603 596	7 810 411	1 194 426	7 237 577	677 852	9 109 855
Tekući prihodi	781 579	5 203 880	533 089	6 518 548	893 145	5 874 497	600 215	7 367 856	1 058 117	6 664 188	664 607	8 386 911
Porezni prihodi	349 411	3 256 037	388 905	3 994 353	423 292	3 960 980	453 678	4 837 950	444 724	4 321 064	490 551	5 256 339
Porez i prirez na dohodak	232 700	2 174 664	204 448	2 611 812	282 980	2 607 574	245 589	3 136 143	284 714	2 815 533	257 911	3 358 157
Porez na dobit	23 851	585 211	109 806	718 868	34 061	833 247	148 343	1 015 651	41 295	914 586	164 430	1 120 311
Porezi na nekretnine	77 787	411 039	16 215	505 040	92 021	441 496	5 908	539 425	98 262	487 739	6 860	592 862
Domaći porezi na dobra i usluge	14 059	81 443	50 363	145 865	12 890	78 663	53 838	145 391	17 490	95 227	61 340	174 057
Ostali porezi	1 015	3 680	8 073	12 768	1 339	0	0	1 339	2 963	7 979	10	10 951
Neporezni prihodi	432 168	1 947 842	144 184	2 524 195	469 853	1 913 516	146 537	2 529 906	613 393	2 343 124	174 056	3 130 572
Prihodi od kapitala	84 113	384 875	3 623	472 611	84 489	354 685	3 381	442 555	136 309	573 389	13 245	722 943
Dotacije	195 831	180 655	205 993	582 479	260 371	237 729	340 489	838 589	356 086	272 148	403 609	1 031 843
Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	1 056 124	5 682 548	740 597	7 479 270	1 241 138	6 672 018	941 358	8 854 513	1 575 605	7 839 028	1 122 694	10 537 327
Ukupni rashodi	1 043 637	5 654 356	716 771	7 414 763	1 219 598	6 598 614	913 070	8 731 282	1 556 570	7 816 873	1 061 531	10 434 974
Tekući rashodi	626 015	3 759 691	556 060	4 941 766	747 234	4 371 765	682 137	5 801 137	896 216	5 036 004	770 065	6 702 285
Izdaci za zaposlene	118 373	937 858	67 159	1 123 390	146 050	1 086 659	80 276	1 312 986	166 298	1 022 972	103 664	1 292 934
Doprinosi poslodavaca (na plaće)	21 497	164 443	10 223	196 163	26 283	195 906	12 154	234 343	31 972	177 576	13 851	223 399
Ostali izdaci za dobra i usluge	318 433	1 509 466	198 641	2 026 540	369 254	1 760 560	230 486	2 360 301	426 406	1 875 341	250 057	2 551 803
Plaćanje kamata	2 997	41 074	3 751	47 822	4 402	68 962	5 876	79 240	8 353	16 208	5 021	129 581
Subvencije i ostali tekući transferi	164 715	1 106 849	276 287	1 547 851	201 245	1 259 678	353 345	1 814 267	263 188	1 843 908	397 472	2 504 568
Kapitalni rashodi	417 621	1 894 665	160 710	2 472 997	472 364	2 226 849	230 933	2 930 145	660 354	2 780 869	291 466	3 732 689
Posudbe umanjene za otplate	12 488	28 192	23 827	64 507	21 539	73 404	28 288	123 231	19 036	22 155	61 163	102 353
Manjak/višak na tekućim računima bez dotacija	155 564	1 444 189	-22 971	1 576 782	145 910	1 502 731	-81 922	1 566 720	161 901	1 628 184	-105 459	1 684 626
Ukupni manjak/višak	5 399	86 862	2 108	94 368	-3 133	-205 107	2 726	-205 514	-25 093	-329 303	-41 233	-395 630

Prilog 14: Prihodi konsolidirane opće države

(000 HRK)		Ostvarenje			
		1995	1996	1997	1998
I.	Ukupni prihodi i potpore	47 440 127	54 385 153	60 200 150	72 737 584
II.	Ukupni prihodi	47 430 146	54 371 483	60 182 023	72 686 720
III.	Tekući prihodi	46 451 138	52 778 745	58 986 750	69 946 535
IV.	Porezni prihodi	43 677 476	47 962 322	53 282 305	64 505 755
1.	Porez na dohodak	5 731 844	6 915 910	6 714 029	8 051 239
2.	Porez na dobit	1 400 964	1 772 121	2 504 127	3 476 800
3.	Doprinosi za socijalno osiguranje	13 919 768	15 533 703	17 725 269	19 215 241
4.	Porezi na imovinu	475 848	551 049	747 742	810 350
5.	Porez na promet proizvoda i usluga	12 802 257	13 504 368	15 133 172	1 972 045
6.	Porez na dodanu vrijednost	-	-	-	20 228 226
7.	Trošarine	4 960 440	5 390 785	5 404 837	5 896 787
8.	Lokalni porezi na dobra i usluge	114 160	115 927	145 865	145 391
9.	Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	3 922 481	3 942 438	4 639 995	4 127 523
10.	Ostali porezi	349 715	236 022	267 269	582 153
V.	Neporezni prihodi	2 773 661	4 816 423	5 704 445	5 440 780
11.	Višak odjelnih poduzeća	2 954	1 306	2 593	2 160
12.	Višak prihoda nad rashodima HNB	165 889	82 255	129 207	265 043
13.	Dio dobiti od javnih poduzeća	143 328	134 955	331 319	366 041
14.	Prihodi od kamata	50 987	76 909	49 274	56 079
15.	Prihodi od dividendi	230 391	228 718	255 808	112 902
16.	Ostali prihodi od imovine	266 657	375 135	440 970	742 932
17.	Upravne i državne sudske pristojbe	794 938	2 220 703	2 895 430	2 388 677
18.	Prihodi tijela državne uprave	70 030	340 720	326 053	158 309
19.	Naknade za ceste	176 556	217 178	360 679	337 087
20.	Prihodi po posebnim propisima	190 984	231 064	284 226	315 960
21.	Ostali neporezni prihodi	680 948	907 479	628 887	695 590
VI.	Kapitalni prihodi	979 009	1 592 738	1 195 273	2 740 185
22.	Prodaja stalne kapitalne imovine	949 759	1 505 029	1 121 985	2 659 060
23.	Prodaja zaliha	0	0	0	0
24.	Prodaja zemlje i nematerijalne imovine	15 087	47 771	32 983	45 331
25.	Kapitalni transferi iz nedržavnih izvora	14 163	39 938	40 305	35 794
VII.	Potpore	9 981	13 670	18 126	50 864
26.	Potpore iz inozemstva	9 981	13 671	18 127	50 864
26.1.	Tekuće	6 718	8 695	9 153	21 952
26.2.	Kapitalne	3 262	4 976	8 974	28 912
27.	Od ostalih državnih razina	0	0	0	0
27.1.	Tekuće	0	0	0	0
27.2.	Kapitalne	0	0	0	0

Prilog 15: Rashodi konsolidirane opće države

(000 HRK)		Ostvarenje			
		1995	1996	1997	1998
I.	Ukupni rashodi i posudbe umanjene za otplate	48 139 844	54 784 640	61 697 267	72 059 343
II.	Ukupni rashodi	47 881 837	54 297 299	61 057 789	70 871 366
III.	Tekući rashodi	43 409 085	46 941 087	53 608 116	61 341 807
1.	Rashodi za dobra i usluge	27 369 895	27 160 325	28 666 685	33 985 093
1.1.	Nadnice i plaće	11 739 444	12 051 216	13 577 429	16 349 815
1.2.	Doprinosi poslodavca	0	0	0	0
1.3.	Ostale kupovine dobara i usluga	15 630 450	15 109 109	15 089 256	17 635 278
2.	Izdaci za kamate	1 423 033	1 243 318	1 838 626	2 104 497
2.1.	Izdaci za kamate u tuzemstvu	942 422	975 566	876 332	1 068 354
2.2.	Izdaci za kamate u inozemstvu	480 611	267 752	962 294	1 036 143
3.	Subvencije i ostali tekući transferi	14 616 157	18 537 443	23 102 805	25 252 217
3.1.	Subvencije	2 042 674	2 345 459	2 646 925	3 705 834
3.2.	Transferi ostalim razinama nacionalne države	0	0	0	0
3.3.	Transferi neprofitnim institucijama	1 466 871	2 399 271	2 728 045	1 453 504
3.4.	Transferi stanovništvu	11 049 809	13 722 957	17 644 373	20 007 127
3.5.	Transferi inozemstvu	56 802	69 757	83 462	85 752
IV.	Kapitalni rashodi	4 472 752	7 356 212	7 449 672	9 529 559
4.	Nabavka fiksnih kapitalnih sredstava	2 502 140	3 752 841	3 814 520	5 519 129
5.	Kupovina zaliha	135	8 076	8 795	117
6.	Kupovina zemljišta i nematerijalne imovine	37 728	314 622	369 303	430 106
7.	Kapitalni transferi	1 932 749	3 280 674	3 257 054	3 580 207
V.	Posudbe umanjene za otplate	258 007	487 341	639 478	1 187 977
8.	Domaće neto posudbe	238 946	473 976	618 174	1 162 244
9.	Vanjske neto posudbe	19 061	13 366	21 304	25 733
Tekući manjak/višak		3 048 771	5 846 352	5 387 786	8 604 728
Ukupni manjak/višak		-699 717	-399 487	-1 497 118	678 241

Prilog 16: Financiranje konsolidirane opće države prema vrsti vlasnika duga

(000 HRK)		Ostvarenje			
		1995	1996	1997	1998
I.	Ukupno financiranje	699 717	399 487	1 497 117	-678 241
II.	Domaće financiranje	-56 811	-530 293	-1 619 392	-792 358
1.	Od ostale opće države	0	0	0	0
2.	Od monetarnih vlasti	395 967	-152 745	-354 848	112 392
3.	Od depozitnih banaka	96 484	-172 258	-1 127 563	-994 435
4.	Ostalo domaće financiranje	-549 262	-205 289	-136 981	89 685
4.1.	Od ostalih financijskih institucija	27 515	11 985	13 154	-9 145
4.2.	Od nefinancijskih javnih poduzeća	0	3 239	5 057	-17
4.3.	Od nefinancijskog privatnog sektora	-2 950	-348	-52 707	-6 499
4.4.	Ostalo domaće financiranje - neklasificirano	-573 828	-220 166	-102 485	105 346
III.	Strano financiranje	756 528	929 780	3 116 509	114 117
5.	Od međunarodnih razvojnih institucija	132 693	609 189	595 852	475 860
6.	Od stranih država ili vlada	29 570	-364 330	-502 829	-525 161
7.	Ostale vanjske posudbe	592 895	686 234	3 025 705	162 573
8.	Promjene u gotov. depozitima i vrijednosnim papirima	1 370	-1 313	-2 219	845

IZDAVAČ:

Ministarstvo financija Republike Hrvatske
Katančićeva 5, Zagreb

Uredili:

mr. Damir Kuštrak
Ivana Pleše

Priloge pripremili:

Uprava za makroekonomske analize i prognoze
Uprava za pripremu i konsolidaciju proračuna
Uprava za upravljanje gotovinom i javnim dugom
Uprava za međunarodne financijske odnose

Lektura:

Višnja Jukić

Tehnički uredili:

Saša Madžarević
Darko Jukić

Dizajn i tisak:

HIT ART - Zagreb

Naklada:

1 200 primjeraka.

ISSN 1331 - 6125

Molimo Vas da prilikom korištenja podataka obavezno navedete izvor

Dostupno na Internetu:

www.mfin.hr/godisnjak

Zagreb, 25. svibanj 2000.